

A MAGYARHONI ÖRMÉNY CSALÁDOK

GENEALOGIÁJA,

tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeté- és keresztnemek etymologiai értelmére.

EREDETI, KIADATLAN KÚTFORRÁSOK FELHASZNÁLÁSÁVAL

IRTA:

SZONGOTT KRISTÓF

államgymnasiumi tanár, az „Armenia“ szerkesztője.

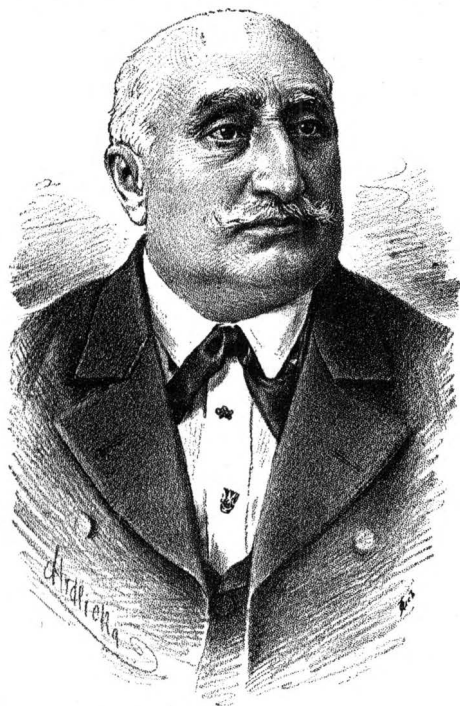
Szamosújvárt,

Todorán Endre „Aurora“ könyvnyomdája
1898.

Szamosújvár kiváló szülöttjének

Dr. Mátyás István

orvostudor úrnak, a klasszikus műveltségű kitűnő
szónoknak, a halhatatlan nevű emberbarátnak, a
hazai örménység egyik büszkeségének, az „Armenia”
magyar-örmény havi szemle derek munkatársának

mély tisztelete jelekül ajánlja e művet

a Szerző.

ELŐSZÓ.

Ezen fontos tárggyal előttem még senki sem foglalkozott. 1884-ben „A hazai örmények vezetékes keresztnevei“ cím alatt adtam ugyan egy hiányos kis munkát közre; de azzal a magam elébe tűzött nemes célra csak részben érhettem el. A rövid fél-esztendő, mit annak megírására fordithattam, még a rendelkezésem alatt álló anyag összegyűjtésére sem volt elégséges. De munkámmal, mint program-értekezéssel a határidőre el kellett készülnöm. Öt hónapot az anyag-gyűjtés vett igénybe; azért a munka megírására és a nevek értelmezésére csak harmincz nap maradt... Uttalan téren jártam, hol lépten-nyomon nehéz, sőt néha leküzdhetlen akadályokkal találkoztam. Ezen akadályokat ilyen rövid idő alatt elhárítani lehetetlen volt...

Azonban alig került ki sajtó alól dolgozatom, azonnal szorgalmasan folytattam az anyag-gyűjtés munkáját. Gondosan elolvastam a szamosújvári anyakönyveket mind; elmentem Erzsébetvárosra, Gyergyó-Szt-Miklóstra, Csik-Szépvizre és ezen örmény helységek anyakönyveiből is a szükséges köteteket átlapoztam. Bő jegyzeteimet kiegészítettem azon nélkülözhetetlen adatokkal, melyeket Szamosújvár város becses levéltárában találtam. Akárhány nevet csak ezen gazdag levéltár, melynek több millióra menő iratdarabjait mind elolvastam, nyújtotta adatai segítségével értelmezhettem — helyesen.

Kivettem a szamosújvári kereskedő-társaság és timártársulat levéltáraiból az utolsó poros aktát is. Felhasználtam magán jegyzeteimet, sőt megkérdeztem legöregebb polgártársaimat is, hogy erre vagy arra a gúnynev jelentésére nézve mit mond a hagyomány. Szóval igyekeztem az ide vágó anyagot mind összegyűjteni. Nem hiányzik

munkámból még 5—10 családnév sem; azért szerénytelenség nélkül elmondhatom, hogy e „Gencalogia“ a magyarhoni örmény családnevek teljes gyűjteményét foglalja magában. A gúnynevek közül csak azokat vettem fel e műbe, melyekre irott adatot kaptam.

Munkám nem „bővített, javított“ kiadása annak a műnek, mit 1884-ben irtam; e „Genealogia teljesen önálló mű. Ebben megmondom, hogy mi a jelentése minden egyes családnévnek, mely nyelv körébe tartozik a szó és minő átalakulást szenvedett. Munkám forrásmunka; azért a mit állítok, azt a mellékelt pontos idézettel azonnal be is bizonyítom. Nemcsak hivatkozom a forrásra, hanem adom a lap- és tételszámot is.

Nem a nyelvészek, hanem az olvasóközönség számára irtam; azért kerültem a száraz nyelvészeti meghatározásokat és az egyes nyelvtanokból csak annyit adtam, mennyi a tárgy megértéséhez elkerülhetetlenül szükséges. És ez a kevés, de elegendő nyelvészet is egyszerű, érthető módon tárgyalja a néhány kimaradhatlan grammatikai szabályt.

E családnevek jelentéséből világosan látszik, hogy honnan jöttek és minő út-irányt követtek őseink. A hazai örmények ősei nagyobbrészt a királyszékes Áni örmény fővárosban laktak. (Szamosújvárt most is van egy örmény család, mely Ánéczhi [Ánérdsi]: Áni-i, Ániból való nevet visel). „De a Pákráduniak 1045-ben Kr. u. átengedték e várost a görögöknek, a kiktől csakhamar elhódította Alp-Arslan seldsukida sultán vagy jobban mondva a fia Melik sáh (1064.) Ő aztán eladta a kurd eredetű Bënni-Seddadoknak. Abulsevár emírt 1124-ben elűzte Ániból Dávid georgiai király; az előbbinek fia, II. Phádlun azonban pár év múlva ezt elűzte és ostrommal visszafoglalta Ánit. III. Phádluntól 1161-ben ismét elhódította a várost II. György király s (az örmény) Orpelián Ivánnak a kormányzására bízta; 1198-ban ismét a Beni-Seddadok hatalmában találjuk a várost; 1239-ben Tsarmagan mongol vezér vette ostrom alá s megállapította a Tsinguisidák uralmát, a mely csaknem száz évig tartotta fenn magát. A mit annyi pusztító háború meghagyott Áninak egykori

nagyságából, azt rettentő földrengés semmisítette meg 1319-ben. Áni mintegy harmadfél századon át muszulman uralom alatt volt. Nincs tehát semmi különös dolog abban, hogy a város romjai közt arab és perzsa feliratokkal találkozunk. A hódítók jobbára Khorasanból és más perzsa tartományokból jöven, kétségkívül sok perzsa telepedett meg Ániban.“ (Dr. Molnár Antal, Örményország fővárosa a Bágráditák alatt. „Armenia“ 1897, 135 lap.) Ez az oka, hogy a hazai örmények közt görög és annyi arab, perzsa, török családnévvel találkozunk. Miután a földrengés Ánit megsemmisítette (1319), az ősök Krimióba vándoroltak, hol tatárokkal (Khel...) és genuai olaszokkal jöttek érintkezésbe (Áffumi, Dragomanno...). Lengyelországban lengyel-orosz neveket vettek fel (Moroz, Voith...) Moldva-Oláhsországban kénytelenek voltak vagy román neveket fölvenni (Árzsintár, Csobotár...), vagy neveiket románra fordítani (Nyegrucz, Szoponár...). Magyarországon némelyek megmagyarosították neveiket (Bárány, Törös, Zolnai...), mások magyarra fordították (Farkas, Fekete, Mészáros, Szöcs...).

A beköltözött családok nagyobb része közvetlenül Moldva-Oláhsországból jött be: ezek e hazában is többnyire megtartották családnéveiket. Azok ellenben, kik Lengyelországból jöttek, családi neveik elejébe oda tették az „ilách, leháczi“ (= lengyel) jelzőt, mely később teljesen kiszorította a családnév használatát. Ez az oka, hogy oly sok Lengyel nevű örmény család van e hazában. Ezek mind nem egy családnak tagjai, hanem azon különböző családok viselik a Lengyel nevet, melyeknek ősei Lengyelországból jöttek be. Azon családok, melyek más országokból jöttek, Chárib-oknak (= idegen, Peregrin) neveztettek. Ezek is nagyjából elhagyták családi neveiket és most is csak a Chárib nevet használják.

Beköltözés alkalmával papjaink nők voltak. Minden papegy külön családot alkotott (Der-Ámirá, Der-Márdirosz, Der-Esztephán...). Később a családnév (Ámirá, Ágop, Márdirosz) elmaradt és mindenki, ki paptól (Der) származott, csak egyszerűen Pap-nak nevezte magát. Kutatásaim közben 22 pap családra akadtam; tehát a terjedelmes

Pap-ok huszonkét családból veszik eredetöket. Ezek szerint a hazai örmények közt legtöbb a Lengyel, Chárib és Pap nevet viselő család.

Sok család azon országtól, helységtől, vagy várostól, honnan jött, nyert nevezetet (Persián, Urmánczhi, Gámenczhi, Bocsánczhi, Izmaélczhi...). Más családnak a méltóság, melyet viselt (emir: Ámirás, Merza...), az állás, melyet betöltött (Voith...), az árúczikk, mivel kereskedett (Csoribán = Pátrubán, Kámeller, Szábondsi, Trásztádsi...), a szolgálat (Esztegár, Zászlófi, Kapatán, Katona), az iparág, mit űzött (Ötvös, Szöcs...) adott nevet.

Némely családnév végén czhi (*ub*) örmény képzőt látunk; ennek a képzőnek jelentése: i, ...ból való; például Ánéczhi: Áni-i vagy Ániból való, Bocsánczi: Botusán-i vagy Botusánból való. Ez a czhi képző a Lengyelországban lakott családok neveinek végén ki, szki alakot vett fel (Besenczki, Potoczki...)

Több családnév végéhez *i* vagy *ián* (ján) képző járult. Az örmény családoknak nem voltak vezetékei; azért keleti szokás szerint az örmények így nevezték egymást: Ászvádur Chácshádër-i vêtin: Chácshádur fia Ászvádur (Bogdán); Oszgihád, tuszdër Szêhág-i: Izsáknak leánya Aranka; vagy a vêti (fi) és tuszdër (leány) elhagyásával röviden csak így: Iszáj Hárágái: Hárágának (fia) Iszáj. Legtöbb esetben a vezetéknév hiányát egy másik örmény névragozás egyes sajátítóesetének *ián* (ján *uub*) ragával pótolták. A Semirámiszszal megütközött Árâ örmény királyt, kinek apja szintén Árâ nevet viselt, a híres örmény történelemíró, Chorenei Mózes (I. könyv 15 fejezet) így nevezi „Áráján Árâ”: Árának (fia) Árâ, vagy Árâ Árája. Ugyanez a jelentékeny író (I. könyv 19 fej.) a mondott királyfit így is nevezi „Áráji vêti Árâ”: Árának fia Árâ; miből látszik, hogy mind a két elnevezési mód már a legrégibb idő óta van az örmények közt használatban. Keleten majdnem minden örmény családnév jánban végződik. Én e munkámban a legtöbb név végéről az *ián*-t, *ján*-t kihagytam; de a vég *i* sehol sem maradt ki. Valamint az *i* (*ub*), úgy az *ián* (ján *uub*) is örmény családnév képző; mindkét képzőnek jelentése: é,

vagy...-nak, nek fia, vagy leánya. Van ilyen képzés is: Jakabfián, Lászlófián, melyekben a vég ján fölösleg, mivel az azokban előforduló magyar fi szó már kifejezi azt, mit az örmény ján jelent. Ennyit tartottam itt szükségesnek elmondani; a többi megtalálja a szives olvasó vagy az egyes családnevek alatt, vagy a „Befejező rész”-ben. Művem három részre oszlik: I. Vezetéknevek, II. Keresztnevek és III. Befejező rész.

Még csak néhány szót! Azon jegyzeteimhez, melyeket 1884-ben adtam közre, tizenkét évig folyton gyűjtöttem a becses anyagot; 1897 január havában kezdettem az anyag rendezéséhez, a kidolgozáshoz. — Tudtommal nincs Magyarországon más munka, mely vagy az államalkotó magyar nemzet, vagy legalább valamely itten lakozó nemzetiség összes családainak genealogiájával foglalkoznék. De talán (?) hiában keresnénk ilyen tárgyú művet Európában is! Mert lehetetlen most egy nagy nemzet, mely oly sok idegen családot olvasztott magába, — minden egyes családjának genealogiáját megírni. Az ősök ethnographiával nem foglalkoztak; és az unokák most nem képesek azoknak mulasztásait — melyeket e téren követtek el — kipótolni. Én — nagy fáradsággal — megcsinálhattam, mert mi örmények e házában aránylag kevesen vagyunk. A beköltözött örmény családok száma a háromezeret alig haladja meg. Ha én meg nem írom e szükséges munkát, az utónemzedék — merem állítani — alig ha megírhatja; mert nem lesz abban a kedvező helyzetben. Én megtehettem; mert — eltekintve minden egyéb kedvező körülménytől — a városi megbecsülhetlen levéltár udvaromban van.

Fárasztó munkámban hathatós segédkezet nyújtott nekem az a jutalmazó tudat, hogy e munkát nemcsak az ethnographusok, hanem a hazai összes örmény családok számára írtam. Nincs ember, ki ne szeresse családját. Ne talállassék örmény e házában, ki meg ne szeresse e munkát, mely családjáról és rokonairól mind azt elmondja, a mit az akták és a hagyomány megőriztek.

Szamosújvárt 1897. július 3-án Világosító-Szt-Gergely napján.

Szongott Kristóf.

I. A hazai örmények vezetékevei.

Jellege: Ezen neveket a tulajdonosok (örmények) tiszteltté tették a becsületes munka, a hazafiság, a szorgalom, a haza, társadalom és egyház terén szerzett érdemekkel.

„Ellenzék” 35. szám. Kolozsvár, 1894 február 11-én.

A. Á.

Angyal, a görög ἄγγελος-ból, értelmé: hirnök. Moldován Gergely alias Angyal. Szam. ker. társ.¹⁾ íratái közt. A Moldován család egyik ágának gúnyneve. L. Moldován.

Antal, értelmé: a megbecsülhetlen, a latin Antonius-ból. Pepi Antal-ián. Szam. Ker. IV. köt. 300 l. 1853. Kevork Ánton-ián. Szam. H. II. köt. 191 l. 95 t. E család-név előfordul Keleten is: Tháteosz Ándoneán. „Árevelkh.” 1886. jún. 23. L. Ándon, Ánton, Ántonás, Diráczhu, Deák, Geron, Miron, Pághbáds.

Antalfi. Az Antalfiak örmény vezetékeve Ántonás; Ántonás magyarosítva Szamosújvárt először 1792. május 11-én fordul elő. Szam. Ker. II. köt. 733 lap, 92 tétel alatt ez áll: Michael Antalfi. Tisztelendő pater Miron alias Antalfi.

---

¹⁾ Rövidítések magyarázata: L.=lásd; ha az l. szám után következik =lap; t.=tétel; köt.=kötet; I. II. III. IV., a szamosújvári kereszteltek anyakönyveinek kötet számaik jelentik. Cs.=Csik-Szépvez; Erzs.=Erzsébetváros; Gyergyó=Gyergyó-Szent-Miklós; p.=például; u. m.=ugy mint; Szam. Ház.=Szamosújvári házasultak könyve; jel., jelent.=jelentése; v.=vagy; am.=annyi mint; v. ö.=vesd össze; Szam. H.=Samosújvári halottak könyve; jk.=jegyzőkönyv; sz.=szám. Szam. Ker.=Szamosújvári Kereszteltek könyve. Szam. ker. társ.=Szamosújvári kereskedő társulat. Szam. vár. lev.=Szamosújvár városi levéltár. Erzs. Ker.=Erzsébetvárosi kereszteltek.

Szam. vár. lev. 1801—305 sz. A Miron család vezetéke-neve Antalfi (= Ántonás). Antal, Antalfi, Ándon, Ánton, Ántonás, Deák, Dirácshu, Esztegár, Geron, Miron, Pághbáds¹⁾ egy család. L. ezeket.

Apostol, a görög ἀποστέλλω (útra tenni) igéből képezett szó (ἀπόστολος), jelentése: hítkövet, hítküldér. Apostol Bogdán. Szam. vár. lev. 1736. összeírás. Az Árákhél örmény családnévnek magyar fordítása. L. Árákhél.

Ábkár, Ábágár az örmény ωιτωq uyn (vitész férfiú) rövidítése: magnus, magnates; törökül agha. Christophorus Gorovej alias Ábágár. Szam. vár. lev. 1782. évi jk. febr. 19. ülés. Ábágár=Gorove. A Gorove család ezen ága kihalt. L. Gorove. Az Ábgár családnév előfordul Keleten is: Szdephánnosz Ábkár-ián, „Mászisz“ 1880. év márcz. 24. 2574 sz.

Ábrahám, értelme: kiváló atya, a héber ab (atya) és rám-ból (kiváló). Vater der Menge, oder vieler Völker (Heise). Ábrahám, örmény család, Árság király és nagy Szt-Nerszesz napjaiban. Mechithár 234 l. Szent Ábrahám hitvalló és remete a Mezopotamiába kebelezett Edessa (örmény) város melletti Czidane nevű helységben tekintélyes és vagyonos keresztény szülőktől származott. Zsihovics, Szentek élete, II. rész, 207 l. A szamosújvári Ábrahám-ok Tákesz-ek voltak; az anyakönyv IV. köt. 189 lapján ez áll: Márton Ábrahámi Tákeszián (Tákesz Ábrahám fia Márton); később a Tákesz nevet kihagyták

¹⁾ Az átírás (transcriptio) magyar; tehát minden hang úgy ejtetik ki, mint a magyarban; kivételt csak a következő hangok szenvednek, u. m. az *ê* a magyar közép *e*-nél erősebb, megvan ezen hang a román nyelvben; a *ch* úgy hangzik, mint a német Nachbar szóban a „ch“; a *gh* is torokhang, a *ch*-nál erősebben hangzik; a *kh*=a görög *χ*-vel p. *χειρ*, kéz; a *ph*=a görög *φ*-vel p. *φίλος*; *czh*=a magyar *cz* és *h*-val; a *th*=a görög *θ*-val p. *θύρα* szóban; ezen hangok jelölésére az örményben egy-egy egyszerű mássalhangzó szolgál. — Az örmény szó átírásakor a *d* helyett, *t* (Digrán=Tigrán; a németben is Dinte=Tinte), a *g* helyett, *k* (gáthoghige=katholikus, Gádár=Katalin), a *b* helyett, *p* (Bedrosz=Péter), a *p* helyett, *b* (Párszég=Basilius) iratik és megfordítva; midőn idegen szó, örményre iratik át, *t* helyett, *d* (Diberiosz=Tiberius), a *k* helyett, *g* (Kenua=Genua), a *p* helyett, *b* (Boghosz=Pál) és a *t*. iratik.

és az Ábrahám keresztnévet kezdték vezetéknév helyett használni. Árisztágeszből a két első szótag (Árisz) elhagyásával lett Tágesz, Tákesz. Árisztágesz volt Világosító-Szent-Gergely egyik fia is. Mánug Mártoni Ábráhámi ájszinkhên Tákeszi: Ábrahám vagyis Tákesz Márton fia Emanuel. Szam. H. III. köt. 44 l. Martinus Ábrahám alias Tákesz. Szam. H. II. köt. 281 l. Ábrahám=Tákesz. Az Ábrahám család előneve: danczkai (Danzig) Pattantyús. L. Pattantyus, Peteláczi, Petelei, Tákesz. Az Ábrahám családnév előfordul Keleten is: Gárábéd Ábráhámián. „Árévelkh“ 1886 jún. 24. 731 sz.

Ábu, arab tulajdonneveknél: atya, p. o. Ábu-Bekr: a szűz-atya. L. Csiky, Fátter, Hár-Úszep, Pápai, Popoi, Similovczhi, Somolovczhi, Totobej. Ábu kihalt család.

Ábur (абуръ) örmény szó: leves. — Moldováczi Iliás Áburján. Csikszépvízi Ker. anyakönyve 70 l. 1804. Az Árurján családnév most nincs használatban. L. Moldovczhi.

Ádsám. Ádsém (адаму) örmény ige értelme: növekszem (augeo). A latin augeo mult idejéből (auxi) alakult az Auxentius, Oxendius név, mely utóbbiból az örmény Ángszend-et csinált. Ádsám=Ángszend, Oxend. Ádsám Nersesz. Erzs. Ker. I. köt. 11 l. L. Ángszend, Oxendius. Az Ádsám családnév most nincs használatban.

Áffumi. Az affumat román szó értelme: füstös, barna, feketeszinű; az örmény vêrti: fi. Áffum(at)i vêrti rövidített alakja: Áffumi. Antonius Áffumi. Szam. H. III. k. 76 l. 1856. nov. 18. Van „Füstös“ nevű magyar család is. Dzêchov szévczhênél: füsttel feketíteni: dzuch: füst, törökül: dud; ebből a Dud-utz családnév. L. ezt. Szévorti ánun dohmi, sérunt árн thêchákuni, vor gocsher Szévug gám Szévig: Feketefi vagy Fekete a neve annak a családnak, mely egy barnaszínű férfiú magzataitól eredt. Mechithár. Áffumi=Dudutz = Fekete=Kárakás=Nyegrucz =Szévmítko. L. az öt utóbbi családnevet. E család neve Keleten: Szjévig (Fekete), Thuchig (Barna).

Ágop (Hágop)=Jakab. L. Ágopsa, Jakab. Ohánnesz Ágop: Jakab János. Szam. H. II. köt. 16 l. Báron Mêgêrdics Ágopián: Jakab ker. János ur. Szam. Ker. II. köt. 375 l.

2 tétel. Ápop mágánuámp Zsákotá: Jakab vezetékeve Zsákotá. Szam. Ker. I. köt. 3 l. 1714 aug. 23. A Zsákotá család vezetékeve Ágop. — Ágopin vërtin Vászlovczhunê: Vászlovczhi Jakab fia. Szam. Ker. I. köt. 52 l. 492 t. A Vászlovczhi család vezetékeve Ágop. L. Ágopsá, Bêrká, Jakabfi, Kopasz, Kovács, Vászlovczhi, Zsákotá.

Ágopsá (Hágopsáh). Ágop, Hágop annyi mint Jakab; sáh, perzsa szó, értelme: fejedelem, uralkodó, király; itt: úr. Ágopsá: Jakab-úr. Mint előrag a Sáhnázár és mint utórag az Ágopsá és Kirkorsá családnevekben fordul elő. (A németben is Herr-mann és Schönherr). L. Kirkorsá, Sáhnázár. Ágop Ágopsáján: Jakab Jakab. Szam. Ker. II. köt. 403 l. 47 t. Horopszime ághácshá Chácshigin Ágopsái Jákobfiján ginê: Jakabfi Kristóf úr neje, Ripszima. Szam. H. II. köt. 191 l. 191 l. 100 t. „Belső-Szolnokvármegyében: Szamosújvárt lakó Kritsa Jakab alias Ágopsa nevű becsületes örmény.“ Szam. vár. lev. Dombi László szolgabíró leveléből, 1733. máj. 22. Ágopsa=Jakab. E család-név előfordul Keleten is: Hágopcsánián Hovhánnesz. „Mászisz“ 1880 évfolyam febr. 5. 2532 sz. A Hágopcsánián családnévből az első szótag (Há) kihagyásával lett a Gopcsa név. Tehát Gopcsa=Jakab. Az Ágopsá család egyik ága Jakabfi-ra magyarosította nevét. Gyergyó-Szent-Miklóson az Ágopsák mint Jakabfiak. Meráv Kovácsin Ágopsáin Vászilin tuszdrên: Meghalt Kovács-Ágopsa László leánya. Szam. H. II. köt. 5 l. 111 t. Ágopsa, mágánuámp Kovács: Ágopsá, kinek vezetékeve Kovács. Szam. Ker. I. köt. 34 l. 247 t. A Kovácsok Ágopsák. L. Ágop, Bêrká, Dájbukát, Gopcsa, Jakab, Jakabfi, Kopasz, Kovács, Márne, Vászlovczhi, Zsákotá.

Ágoston, a latin augustinusból, értelme: becsületben ga z d a g. A Szent-István-társulat néhai titkára: Ágoston Antal is e családból származott. E családnév előfordul Keleten is: Okoszdinoszián Ándon. „Árévékh“ 1887 évf. jún. 28. 910 sz. L. Belcsug, Chodsá, Dobál, Máli, Sánta.

Áján. Fejedelem: *ἄρχων*, princeps, törökül: áján. Örmény akadémiai szótár I. r. 864 l. — A nagyok, tanácsosok törökül: áján. Aucher 149 l. — A satrapát, a kormányzót, a helytartót az arab áján-nak nevezi. Bozá-

dsián 23 l. — Ayan türkischer lebenslänglicher Vorsteher eines Amtes. Ayan-Birun, Herren des äusseren, Ayan-Enderun, des inneren Hofstaates. Heyse 97 l. — Máriám Ájáni Dzerig-i Iláchján: Áján-Lengyel Simon (leánya) Mária. Szam. H. II. köt. 464 l. 151 t. Ájánê, Chárib Kirkorin vêrtin: Áján Chárib Gergely fia. Szam. H. II. köt. 1 l. 9 t. Áján=Chárib=Lengyel. L. Chárib, Lengyel.

Ájváz. Ájváh török szó, értelme: birsalma; örményül szergevil. Ájváz Kristóf kereskedő (Székely-Keresztur.) Chárib Ájváz. Erzs. Ker. I. köt. 90 l. 1743 év. Ájváz=Chárib=Lengyel. L. Chárib, Lengyel. Ez a családnév előfordul Keleten is: Ászvádur Ájvázián. „Mászisz“ 1879 évfolyam nov. 19. 2454 sz.

Áki (*uqb*) örmény szó, értelme: fark, far. L. Bocshig, Fark, Kápríkoda, Kepri.

Ákoncz. *Ἀκοντιστής* görög szó, értelme: lándsa-dárda-vető, Speerwerfer. Heyse, 12 l. Kirkori meghdeszi Mánugi Ákoncz ginê: Ákoncz-Mánug Gergely meghdeszi-nek felesége. Erzs. Ker. II. köt. 15 l. 21 t. Az Ákoncz-ok vezetéknéve Mánug (Emanuel) és mivel e család őse látta a szenthelyeket, még „megdëszí“-nek is neveztetik. Csik-Szépvízen 1735-ben Ákoncz Péter maradékai Fark nevet vesznek fel; e család egyik ága 1789-ben Ákoncz nevét Szebeni-re változtatja. Ákoncz, Kövér, Mánug, Meghdesz, Voith egy család. L. Fark, Kövér, Lukács, Mánug, Meghdesz, Szebeni, Voith.

Álács. Álácsá török szó, jelentése: csillogó, fénylő, díszes, különböző színben pompázó. Szákojin vêrtin. Chácshjéreszê, vor mágánuámp gocshi Álács: Izsák fia Kristóf, ki vezetéknévvel Álácsnak neveztetik. Szam. H. I. köt. 8. l. 61. t. Az Álács család vezetéknéve Száko (Izsák). Száko Álács alias Rátz: Álács Szákó másképp Rátz. Szam. vár. lev. 1766 (Placsintár krida). Az idézetet így kell érteni: Valamint az Álács, úgy a Rátz család vezetéknéve is Száko. Az Álács és Rátz egy család. L. Rátz, Száko. V. ö. Issekutz.

Álbul, a Dsermág (Fehér) család neve. L. Dsermág, Fehér, Kápálb.

Alexa, *Álexa* (Alexis, Alexius): a segítő, oltalmazó, a görög ἀλέξω-ból. Az *Álexá-k*, *Álekszánosztól* (*Áleksziosz-Elek*) kölcsönöztek nevet, ki Ephimiánosz Rómában lakó nagy fejedelemnek volt fia. *Áleksziánosz*, ki Krisztusért önkényt vállalt szegénységet, isteni intésre oda hagyta a szülői házat, idegenek közé ment..., míg végre koldulva eljutott Hur örmény városba; innen azután visszatért ismét a szülői házhoz, hol ismeretlenül, sokat nélkülözve, mint koldus még 17 évet élt. Halála perczében ismertette meg magát. Holt teste a ravatalon csodálatos módon fénylett. Mechithár 235 l. Az *Álexa* család egyik ága Elekes-re magyarosította nevét. Ánná márábéd tuszđer Krikori *Álexáin* gám Papgergeli: Anna apácza *Álexa* Gergely vagy Pap-Gergely leánya. (*Álexa* Gergely örmény neve ez volt: Der-Kirkor *Álexáián*, melyből a vezetéknev — *Álexa* — elhagyásával csináltak Pap Gergelyt. Szam. Ker. III. köt. 428. l. máj. 12. — Pap László alias *Álexa*. Szam. vár. lev. 1737. — Pap vagy *Álexa* Joachim. A szamosújvári kereskedő-társaság 1840 évi iratai között. *Álexa* vagyis Pap Kristóf. Szam. vár. lev. 1813—628 sz. Pap máskép *Álexa* Mária. Szam. vár. lev. 1832—13 sz. — *Álexa* István (Elekes). Szam. vár. lev. 1861. — Martinus Theodor (Der-Kirkor) alias *Álexa*. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. Gergely Dávid alias *Álexa*. Szam. vár. lev. összeírás. — *Álexa* Derderiáncz volt 1721-ben Szamosújvár város főbirája. — *Álexa*, Derder (Derderiáncz), Der-Kirkor (Pap-Gergely), Dondon, Pap, Perint egy család. L. Derder, Der-Kirkor, Dondon, Elekes, Pap, Perint. Az *Álexa* családnév előfordul Keleten is: Mátheosz *Álexánián*. „Mászisz“ 1880. febr. 28. 2551 sz.

Álláhverdi arab szó: Istenadta. Az örmény Ászvádur család arab neve. — Nigoghos *Álláhverdi*: Álláverdi Miklós. Szam. keresk. társaság 1724 évi iratai közt. E családnév most nincs használatban. L. Ászvádur.

Ámberbo. Ámberbuh perzsa szó, értelme: jó illatú (bene olens, svavis odoris), kellemes (svavis). L. Csinás, Ládif, Zerif. Keleten: Ámberdsián. „Árevelkh“ 1888. júl. 6. 1343 sz. L. Ámbrus.

Ámbrus, a görög ἀμβρόσιος-ból; jelentése: olyan kellemes illatú, mint az ambrosia nevű növény. Christophorus Ámbrus. Szam. vár. lev. 1802. 1187 sz. L. Ámberbo, Govrik (Kovrig). Ámbrus, a Govrik család vezetékeve.

Ámbur. Ámur (ամբուր, népnnyelven Ámbur ամբուր) örmény szó, értelme: erős; tatár nyelven: emin. Megfelel a Constans, Firmus, Firmin, Firmián, Valentin (Bálint), Valerius neveknek. — Ángszend Ohánneszi Ámburián. Szam. Ker. II. köt. 452 lap, decz. 1. Joannes Oxendi alias Ámbur. Szam. vár. lev. összeírás 706 sz. A kihalt Ámbur család vezetékeve Oxendius. L. Auxentius, (Ángszend, Oxendius), Erős, Hászt, Kirkor, Maxin, Vastag, Verzár, Zachariás. Ámur és Hászd (սասն: vastag) egy jelentésű (Örmény akadémiai szótár, II. rész 54 lap). Ámbur, Erős, Hászd, Oxendius, Vastag egy család.

Ámirái. Az Ámirá-i családnévben a végső *i* örmény sajátítóeseti rag, jelentése: nak, nek (fia, leánya). Ámirái Kájetánka. Szam. vár. lev. 1814. 81 sz. L. Ámirás, Ámirovics.

Ámirás=fejedelmes. Emir arab szó: úr, főnök, fejedelem, helytartó; nemes, szabad (ember). Az emir szónak egyesszáma umerá; ebből az ámirá. E család neve Moldva-Oláhorországban Ámira-ás volt; a végső *ás*, a magyar *as* (os, es,ös) melléknévképzőnek a románba átment ékezetes alakja. (Például: mag-as, csin-os, — miből a román csin-ás.) Ámiráh Dánielián-t irtak az erzsébetvárosi mechtáristák, az erzsébetvárosi tanács pedig ugyanazon irat mellékletére Emericus Dánielt irt. Szam. vár. lev. 1803—353 sz. Az Emericus (Imre) kifejezésére tehát az Ámiráh nevet használták az örmények. Moyses Ámirás alias Csontos. Szam. vár. lev. 1814. Az Ámirás család egyik ágának gúnyneve Csontos. Csik-Szépvízen az Ámirások Fojszá nevet vettek fel. L. Ámirái, Ámirovics, Csontos, Erános, Fojszá, Herczeg, Merza. Az Ámirás család egyik őse Nerszesz (Narses, Norszes) nevet viselt. Ezt hibásan Mózsés-sel (Moizes) fordították. A Mózsés-t a magyar még Mois-nak, Moisé-nak is mondja. A román a Moisé-t (Mozses-t) Mojszának hívja. A Mojszából csinált a gúnyolódó nyelv Fojszá-t. Fojszá=Mojsza=Mózsés=Nerszesz.

Ámirovics. A vics szláv szó: fi. Ámirovics: Ámiráfi. Ámirovics Gergely. Szam. vár. lev. 1812—1620 sz. E családnév most nincs használatban. L. Ámirái, Ámirás.

Ánászun. Ánászun (*uñuunü*) örmény szó értelme: szó-talan, néma. Ánászun Mihály. Gyergyó. Ker. I. köt. 1724. L. Chul, Dumblosz, Munds.

Ánaniás héber szó, értelme: az Ur jövődölése. Ánaniás Mihály. Gyergyó. Ker. I. köt. 1724. Kihalt család.

Ánden. Ánten (*uñntü*) örmény szó, értelme: onnan a másik oldalról, más világból. L. Másvilági.

Ándon. Antalfi, Ándon, Ánton, Ántonás, Deák, Dirácshu, Geron, Miron egy család. L. ezeket. Az Ándon családnév Keleten is előfordul: Phánosz Ándoncán. „Árevelkh“ 1886. szept. 22. 805 sz.

Ándrulencz. Ándrul-encz (encz örmény családnév képző: nál, nél). Ándrulencz Katalin. Gyergyó. Ker. I. köt. 1737. L. Ándrus.

Ándrus, (Ándris, Andrea, Andreás, Andriás, Ándrul,) magyarul András. András: a bátor, a görög *ἀδρειο-*ból. Chácshig Ándrusián. Szam. Ház. II. köt. 204 l. 16 t. Keleten is előfordul ez a családnév: Andreászián Márdirosz. „Árevelkh“ 1886. júl. 20. 752 sz. Ándrusin vêtin magánuámp gocshi Korbul: Ándrus fia vezetéknevvel Korbulnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 22 l. 94 t. A Korbul-ok Ándrus-ok. L. Ándrulencz, Korbuly.

Ángár. Ángár (*uñquñ*) örmény szó értelme: beteg, gyöngye. Ászvádur Ángár. Szam. vár. lev. 1807. L. Betá, Beteg, Betgi, Esztechno, Láptics, Mángárul, Nevelics, Stefánovics, Têzsár.

Ángszend. Ángszend (Auxentius, Oxendius). Ángszendin vêtun vêti, magánuámp Bulbuk: Ángszend fia fiának vezetékneve Bulbuk. Szam. Ker. I. köt. 30 l. A Bulbuk-ok Ángszend-ek. L. Ámbur, Bulbuk, Dsirách, Erős, Geron, Hászt, Kirkor, Máxin, Mediásczhi, Oxend (Gergely), Számtartó, Tűzes, Vastag, Verzár.

Ániécshi. (Áni, város; cshi örmény képző: i, ból való): Ániból való. Az erdélyi örmények hiteles történeti adataink és hagyományaink egyhangú tanutétele szerint Áni

városból származtak, mely város Nagy-Örményország Ararát középponti tartomány, Sirág nevű megyéjében feküdt és a Pákrádita-házbeli örmény királyok korában fővárosa volt Örményországnak. Lukácsi, 249 l. Ánéczhi. Szam. vár. lev. 1792—253 sz. — Az Ánéczhi családnév előfordul Ánierdsi alakban is. Christophorus Zacharias alias Ánierdsi. Szam. vár. lev. 1796—249. jk. sz. Az Ániécchi (Ánierdsi) család vezetékeve Zacharias. — Josephus Ánierdsi alias Hororoj. Szam. vár. lev. 1797. 34 sz. Ebből a „Hororoj“ (horoiu román szó: harkály) gúnynévből a népetymologia „Hornoj“-t (hornu román szó, jelentése: kémény) csinált. — Jész Chácshig Uszepi Ánierdsu: Én Ánierdsi József (fia) Kristóf. Szam. vár. lev. 1804. 860 számú kérvényben, melynek borítékára kívül ugyanaz így írta nevét: Christophorus Hornuly. A Hornoj a Zachariás család szamosújvári ágának gúnyneve. Jész Uszeph Zádigi Ánierdsu: Én Ánierdsi Zádig József. Szam. vár. lev. 1783. A Zachariás család örmény vezetékeve tehát Zádig. — Ánierdsi alias Hornuly vagyis Zakariás Dávid. Szam. vár. lev. 1807. 397 sz. Ánierdsi = Hornoj = Zachariás = Zádig. L. Hornoj, Zachariás, Zádig.

Ánisor. A román sor kicsinyítő socska: acska, ecske. Ánisor: Annácska, Anikó. Az Ánisor családnév most nincs használatban. Az Ánisor-ok Gyergyó-Szent-Miklóson most Lázár-ok. L. Dsurdsovezhi, Pánicz.

Ánton. Sok jeles Ánton nevű fia volt Örményországnak, ezek közül csak azt a nevezetes Ántont említem, ki a thebai (Egyiptom) remeteség feje volt. Holt teste, mely isteni jelentés következtében Justinian császár idejében találtatott meg, Alexandriában, (keresztelő szent János templomában) nyugszik. Mechithár, 241 l. Chácshig Ándoni. Szam. Ház. II. köt. 153 l. 35 t. E családnév előfordul Keleten is: Ándoneán M. „Árévékh“ 1886 szept. 4. 790 sz. L. Antal, Ándon, Ánton, Ántonás, Deák, Geron, Miron, Págbáds, egy család. L. ezeket.

Ántonás = Antalos. Az Ántonás családnév végén az ás, a magyar as (os, es, ös) melléknévképző (láb, láb-as) ékeztet román alakja. Uszep Ántonás. Szam. Ház. II. köt.

167 l. 148 t. — Ántonás alias Deák Péter. Szam. vár. lev. 1800. 854 sz. Antalfi, Ándon, Ánton, Deák, Dirácshu, Geron, Miron egy család. L. ezeket.

Antonovics. A vics jelentése a szláv nyelvben: fi; Ántonovics: Antalfi. Ántonovits Ávedum. Szam. vár. lev. 1807. 677 sz. L. Antalfi, Ántonás, Ándon, Ánton, Deák, Dirácshu, Geron, Miron.

Árákhél (արաքիւլ) örmény szó: missus, legatus, nuntius, apostolus; apostol, hítkövet, kítküldér. — Árákhél Bogdán. Szam. vár. lev. 1787. E családnév előfordul Keleten is: Szárkisz Árákhélián „Árévékh“ 1886. okt. 21. 829 sz. Apostol, Az Apostol (Árákhel) kihalt család.

Ártmách. A török árthmák szót (jelentése: szaporodni, sokasodni, gyarapodni) a hazai örmények tarisnya értelemben használják. Káticz Márkul Ártmêchin tuszdrê: Ártmách Márk leánya Katalin. Szam. Ház. II. köt. 165 l. 116 t. Ártmách vagyis Gáborfi Miklós. Szam. vár. lev. 1807. 1459 sz. Az Ártmách család vezetékeve Gáborfi (Gábrus). L. Gáborfi, Gábrus, Hébás, Karátsonyi, Tarisnyás, Trásztádsi.

Áruthun = Háruthiun. Áruthin Anna. Szam. vár. lev. 1793. — Isaacus Áruthin. Szam. vár. lev. összeírás. — Bogdán Izsák alias Áruthun. Szam. vár. lev. 1759. Az Áruthun család vezetékeve Bogdán L. Bogdán, Háruthiun.

Árvai. Az örmény vêrp (արք) szóból alakított Vêrpián magyar fordítása. Árvai Péter. Szam. vár. lev. 1721-ben eszközölt összeírás 10 lap. L. Vêrpián. Kihalt család.

Árszintár (így is: Ázsintár.) A latin (faber) argentarius román alakja: ötvös. ezüstmíves. Az örmény Oszgerics család román neve. L. Chászoján, Goldschmied, Marosán, Oszgerics, Ötvös. Az Árszintár név most nincs használatban. E család Keleten Gumusián (gumus török szó, értelme: ezüst) név alatt is előfordul: Gumusián Háruthun. „Árévékh“ 1887. márcz. 30. 961 sz.

Ástá. Ástá (gúnynév; e névben az s úgy hangzik, mint a magyar só szóban) a román asta (ez) szóból. Ástá Antal. Szam. vár. lev. 1820. — Osztián Antal alias Ástá. Szam. vár. lev. 1799 év. Az Ásta család vezetékeve Osztián. L. Osztián.

Ászján (*Uubuu=ujubuu*) örmény szó: e világról való. (Ellentéte: Ánden-Másvilági). — Mákucz Ángszendi Ászján: Ászján Ángszend leánya Mariska. Szam. templom iratai közt. Kihalt család. L. Ázczhi.

Ászkricsencz. Ászkricsencz Cháthun. Gyergyó. Ker. 1746. Ász (*uju*) örmény népnnyelven: ez; Ász-Kricsencz: Ez a Kritsa. L. Kritsa.

Ászlán, Árszlán török szó, jelentése: oroszlán. Az oroszlán a perzsa, mongol nyelvekben is árszlán, a mandsuban árszálán. E családnév előfordul Keleten is: Szdéphán pásá Árszlánián. „Árevelkh“ 1886. dec. 21. 881 sz. Örményül: áriudz. L. Leon, Livonján.

Ászvádur, Ászduádzádur (*Uunniwduunni*) örmény szó, jelentése: Istenadta, Istentől adott; latinul Deus dedit, Adeodatus, Deodatus; németül Szongott; szlávul Bogdán; zsidóul Náthán, Nathanael, Jonáthán; görögül Theodor, Theodorosz; törökül Álláhverdi. Ághácshá Távit Plecsintár Ászduádzádurián: Ászduádzádur Placsintár Dávid ur. 1736. okt. 24. Szam. Ker. I. köt. 147 l. A Placsintárok azon ága, melyből Szamosújvár mostani polgárnagya: Placsintár Dávid származott, Ászvádur volt; a Placsintárok másik ágáról szölok alább Placsintár szó alatt. — Ászvádur, mágánuámp Kirkosá: Ászvádur, kinek vezetékneve Kirkosá. Szam. Ker. I. köt. 1716. sept. 5. — Szêhág Ászvádur mágánuámp Nêvêlics: Ászvádur Izsák, kinek vezetékneve Nêvêlics. 1724. Szam. Ker. I. köt. 32 l. — Ászvádur, vor mágánuámp gocshi Urmánczi: Ászvádur, ki vezetéknevvel Urmánczhi-nak neveztetik. Ezek szerint Áruethun, Bogdán, Kirkosa, Nevelics, Placsintár (egyik ág), Szongott és Urmánczhi család vezetékneve Ászvádur (Bogdán.) Ávedik Ászvádur. Szam. Ház. II. köt. 14 l. 254 t. — Bikhá Máriám bád. ághá Ászduádzádurin ginê: tekintetes Ászduádzádur urnak Mária urnő felesége. Szam. Ház. II. köt. 439 l. 4 t. 1808 év. — E családnév előfordul Keleten is: Hovhánnesz jêbiszgobosz Der-Ászduádzádurián (Pákrevánti püspök). „Árevelkh“ 1886. áug. 24. 784 sz. — Előfordul Keleten Ászádurián és (Ászduá-)Dzádurián név alatt is: Keork Ászádurián. „Árevelkh“

1886. okt. 18. 816. sz. — Árákhél ághá Dzádurián.
„Árevelkh“ 1886. szept. 23. 806 sz.

Auxentius = Angszend. L. Ádsám, Ángszend, Oxendius.

Ávák (*awak*) örmény szó, jelentése: nagy, nemes (Nobilis vértanú ápr. 25.), *εὐγενής* (Eugen = Jenő,) *awakun* (Ászbéd = lovag.) *Ávákáni* (*awakunh*): nobiles, proceres. — Ávák Cajetán. Szam. vár. lev. 1781. jk. — István Ántoni Ávákin vêtin. Szam. Ház. II. köt. 257 l. 23 t. — Szárkisz Gáspári Ávákián Ibásfáloven: Erzsébetvárosi Ávák Gáspár fia Szárkisz (Sergius). Szam. Ház. II. köt. 68 l. 5 t. — Az Ávák nevet Keleten vezeték- és keresztnév gyanánt is használják. Márdirosz Ávákián. „Árévelkh“ 1886. aug. 23. 770 sz. (Itt vezetéknev). Ávák Gobigián, „Árévelkh“ 1890. évf. (Itt keresztnév). Az ávák-jérecz (*awakhtg*: főesperes) összetett örmény szónak elő- és utórészét is használják Keleten vezetéknev gyanánt (Ávákián, Jéreczián). Hovhánnesz Ávák kháháná Mëgrián: Mëgrián János főpap (főesperes). „Árevelkh“ 1887. jun. 16. 1024 sz. — Van a Szamosújvár városi levéltárban (1742) egy irat, melyben Biáthá nevű örmény elismeri azt, hogy Ávák Nerszesznek hat arannyal tartozik. A kérelem hátiratán már ez áll: Návák Nerszesz. — Mivel a beköltözés alkalmával már volt e hazában Novák nevű nem-örmény (tot) családnév (Novac román szó: Neuling, r. Neueingewanderte, újoncz, újonnan bevándorolt) az örmények is az Ávák, Návák nevet, Novák alakban kezdték használni. L. Ázbej, Edel, Novák.

Áved (Ávéd *awet*) örmény szó, jelentése: üdvözlés, üdvözet, (bonum vel laetum nuntium). A gyulafehérvári főgymnasium derék igazgatója: Ávéd Jákó is e családból származott. E családnév előfordul Keleten is: Ávedián. „Árévelkh“ 1886. jún. 11. 720 sz. — Szephán Ávediszián. „Árévelkh“ 1886. okt. 21. 829 sz. L. Ávedikh, Báká.

Ávedikh (*awetkh*) örmény szó, jelentése: üdvözlés, üdvözet, ígéret, Clemens Galanus „Conciliatio ecclesiae armenae cum romana“ czimű művében Ávedikh-et Nuntius-sal fordítja. Ászvádur Ávedikh. Szam. Ker. II. köt. 224 l. 89 t. — Ávedikh vári Nigolián (*awetkh wari nigolh*): (Alsó)

Miklósi Ávedikh. Erzs. Ker. II. köt. 3 l. 22 t. E szerint az Ávedikh keresztnév; de az utódok a Nigolián vezetéknevet elhagyták és az apa keresztnévéről (Ávedikh) neveztek el magukat. Az Ávedikh család vezetékneve Nigolián. L. Nigolián, Trásztádsi.

Ávedum, örmény szó, jelentése: hirdetés, hírül adás. Az annuntiatio beatae Mariae virgininis, gyümölcsoltó Boldogasszony napját a nép Ávedum-nak (*Ավում*) nevezi.

Ázád (*ազադ*) örmény szó: jelentése: nyílt, szabad, független, Liberalis, Liberat, Ázád = Franciscus, Ferencz = Emir (Ámirás, Merza.) Az Ázád családnév most nincs használatban. E család török neve khisizáde, melyből az izádekihagyásával lett Kis. Kis Ernő az aradi vértanú e családból származott. Ázád alias Flora Izsák. Szam. vár. lev. 1845. Az Ázád család vezetékneve Flora. Ázád, Cshicshág, Frénkucz, Flora, Vártán, Várteresz, Virág egy család. E család már a külföldön nemesi (ázád) előjogokkal birt. L. Cshicshág, Flora, Vártán, Várteresz, Vértán, Virág.

Ázbej. Ászbéd (*աշբեդ*) örmény szó: jelentése: lovas, (olaszul: cavaliere) lovas nemes, (törökül beg, bészáde.) Az Ázbej az örmény áz- (niv *ազ*) és a török bej(záde) rövidítése. Az örmények az Azbej szót Ferencz keresztnév kifejezésére is használták. — Ázbej Ángszend. Szam. Ker. III. köt. 16 l. 50 t. — Vászil Ázbejencz. Szam. Ház. II. köt. 51 l. 57 t. — Jákub Ázbeján. Szam. Ház. II. köt. 430 l. 53 t. Betűáttétellel: Zádbej, p. o. Nigol Zádbej. Szam. Ker. I. köt. 146 l. Keleten csak bej alakban fordul elő: Nár-Bej (így is Nárbej) „Árévékh“ 1886. júl. 12. 745 sz. — Ázbely vagyis László Jakab. Szam. vár. lev. 1821. 469 sz. A László család egyik ága Ázbej. — Ázbej vulgo Czánki Jakab. Szam. kereskedő-társaság iratai közt. Az Ázbej család egyik ágának gúnyneve Czánki és a másiké (Pát) Rác. Az Ázbej családnak Erzsébetvároson lakó egyik ága nevét Károli-ra magyarosította. Ázbej Hohánnesz mágánuámp Gorovejencz: Ázbej János vezetékneve Gorove. Szam. Ker. I. köt. 2 l. Ázbejin vértin mágánuámp Dsokêbin: Ázbej fiának vezetékneve Dsokêbin (Jótánczos.) Szam. Ker. I. köt. 32 l. 218 t. — Ázbej Hohánnesz mágánuámp Fêsfês: Ázbej János

vezetékneve Fêsfês. Szam. Ker. I. köt. 9 l. 1715. Mivel mind a három Ázbej János, megkülönböztetésül az első Gorove, a második Dsoکہہbin és a harmadik Fêsfês melléknevet nyert, mely mellékneveket a volt Ázbej név helyett vezetéknev gyanánt használták. L. Ávák, Ázád, Dsokebin, Czánki, Edel, Fêsfês, Gál, Gorove, Kál, Károli, Mosoroj, Lupul, Novák, Pát, Rác, Volf.

Ázbejfi. Deodatus Ázbejfi alias Lupul. Szam. vár. lev. összeírás. Az Ázbej család harmadik ága Lupul (Gál=Kál, Wolf). L. Ázbej.

Ázdczhi (آزدچی): erről a világról való (v. ö. Ánden: Másvilági). Ászd (آزد) örmény szó: innen, hic, istic, törökül: burádá, bundá. — Ágop Ázczhi. Szam. vár. lev. régi kötelezvényben. — Ázczhi Chácsháduréc, Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 30 l. 1731. — Ázczhi Szêhágéc, Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 75 l. 174 t. Ezek szerint az Ázdczhi (Bundá, Burgyá) család egyik ágának vezetékneve Chácsháduréc (Kristóffy), másiknak Szêhágéc (Izsák.) L. Bogdán, Bunda, Burgya, Chácshádur, Szêhág.

B.

Balás: az uralkodó, a görög βασιλεύς-ból. Az örmény thákavor, chonthikhár magyar fordítása. L. Chonthikhár, Szultán, Thákvor, Vászil. — Balás Imre örmény eredetű, de latin szertartású pap volt Gyulafehérvárrt, hol 1822-ben a poesist tanította. E családnév most nincs használatban.

Balog. Balognak nevezzük azt, ki jobbkéz helyett mindent balkézzel tesz, pl. eszik, varr, fát vág. Balog másképp Buzeskul Sándor. Szam. vár. lev. összeírás. A Buzeskul (Budzeskul) család egyik ága Balog-ra magyarosította nevét. L. Buzeskul, Kok.

Balta. L. Báltá.

Báb (باب) örmény szó, jelentése: nagyapa. Örmény akad. szótár II köt. 599 lapon: باب ہا ہا ہا ہا ہا (báb i méz ási háv ál: báb nyelvünkön háv-nak is mondatik.) — Bábê Bêczásê. Szam. vár. lev. 1736 év. — Bábun Chácsháduréc, Szdéphán. Erzs. Ker. I. köt. 32 l. 1732 év. A Báb család vezetékneve: Chácsháduréc (Kristóffy).

E családnév előfordul Keleten is: Bághdig Bábáián. „Árévékh“ 1887. máj 17. 999 sz. L. Ábu, Cheul, Fátter, Geinár, Hául, Pápai, Popoi, Totobej (=Patriczius, Patrik,)

Bábíg (Bábik *պապիկ*) örmény szó, jelentése: nagyapa, (ig örmény kicsinyítő szócska, jelentése: ka, ke, acska ecske); tehát Bábíg: nagyapácska. E családnév előfordul Keleten is: Vártán Bábigián. „Árévékh“ 1886 jún. 24. 731 sz. L. Báb, Kátênszusz.

Bádgéráhán (*պաղերահան*) örmény szó, jelentése: festő, pictor. L. Gárdsthiév, Kepus (Kipucz), Nágo, Náschárar, Nikos, Piktör, Zugráv. Bádgéráhán Zádíg. Szam. Ház. II. köt. 2 l. 18 t. 1743. E családnév most nincs használatban.

Bághesháján. Báchese perzsa szó, jelentése: kert; örményül bárdez, têráchd, purászdán, dzághgocz. L. Kertész. Bághcsáián=Hortulán (nov. 28). — Ászvádur Bághesháin. Szam. Ker. I. köt. 110 l. 1399 t. Dirácshu Ászvádur Bágeshá. Szam. Ház. I. köt. 28 l. 274 t. E családnév előfordul Keleten is: Ávedisz Bárdizbánián „Árévékh“ 1887. febr. 5. 917 sz.

Báhágián. Báhág (*պահակ*) örmény szó, jelentése: ör. felügyelő, custos, Vigil(ius), törökül: bekdsi. L. Begidsán, Bêrgár, Gergely, Pêndás.

Báhori. Báhri arab szó, jelentése: tengerszínű, kék. Dzerig Báhorinê. Szam. Ház. II. köt. 77 l. 22 t. 1771 év. Kihalt család.

Bájáczi — Bányáról való, Bányai. Baie román szó: akna, bánya; czi (*gh*) örmény képző: ...ról való. Bájá helység Romániában, a határszélen, közel Bukovinához. Az anyakönyvekben Bájáczi, később Báneo, Bánojián, Miklus Ferenczin neog báneájin vêtin: Nagy-Bányai Ferencz fia Miklós. Szam. Ház. II. köt. 187 l. 22. A Bányai család előbb Nagy-Bányán lakott és e várostól is nyert nevet. — Toder Bájácshi ájlgerb Bányai: Bájácshi Tódor másképp Bányai. Szam. Ház. III. köt. 50 l. 1842. febr. 2. — Bájácshi Chácsko Nigol: Bányai Miklós Kristóf. Szam. Ker. I. köt. 93 l. 22 t. — Chácszig Bájácshi Chutlubei. Szam. Ház. II. 34 l. 38 t. A Bányai család egyik ágának vezetékeve Miklós, a másiknak Chutlube és a harmadiknak Gáspár. Bányai Kristóf alias Gáspár.

Szam. ker. társ. iratai közt. — Láthné alias Bányainé. Szam. vár. lev. 1845 év. L. Bájácshi, Chutlube, Gáspár, Láth, Miklós.

Báká, török szó, jelentése: hír. Az Áved, Ávedik családnév török fordítása. Gyergyó. Ker. I. köt. 1765. E családnév most nincs használatban. L. Áved Ávedik.

Báltá, Balta helység Oroszországban. Mánug Toderi Ováneszián Báltái: Báltá Ováneszián Tódor fia Emánuel. Szam. Ház. II. köt. 20 l. 178 t. A Báltá család neve Ohánneszián (Jánosi). L. Balta, Beltegár, Ohánnesz, Záblu.

Bányai, a Bájácshi család magyar neve. L. Bájácshi, Hêskárá.

Bányász, magyar szó. Márdirosz Báneász: Bányász Márton. Szam. Ker. II. köt. 187 l. 59 t. E családnév most nincs használatban.

Bárándsi. Bárán (*баран*) örmény szó, jelentése: kötél, dsí (török) készítő, csináló; bárándsi: kötélverő. Erzsébetvároson Bárándsi, Medgyesi egy család. Kihalt család.

Báránffi. Michael Báránffi. Szam. vár. lev. 1788 év 351 sz. A Báránffi családnév most nincs használatban. L. Bárány.

Bárány, örményül kárimisz (néha így is Kárêmisz) jelentése: bárányhús, miből a hús kihagyásával lett Bárány. A Bárány családnév itt e hazában alakult a Bároncs névből. Martinus Bároncs 1767-ben a cs kihagyásával így irta nevét: Martinus Báron; 1768-ban ugyanaz így: Martinus Bárány és 1773-ban (Szam. vár. lev. 105. sz.) Martinus Bárány alias Kárimisz. L. Bároncs.

Bárányi. Bárányi János erzsébetvárosi kereskedő. Szam. vár. lev. 1818 év, 1400 sz. L. Bárány, Bároncs.

Bárchodár. A bájrákdár elferdített alakja, jelentése: zászlótartó. Az Esztegár család török neve. — Hovszeph Bárchodárián szamosújvári örmény pap (dr. theologiae 1748). — Melikh Luszigi Bárchodárián gám Szeferián ginê: Bárchodár vagy Szefer Lukács felesége Regina. Szam. Ház. III. köt. 466 l. 50 t. — Josephus Bárchodár alias Szefer. Szam. vár. lev. 1808. 891 sz. A Bárchodár család egyik ága Szefer. A Bárchodár családnév előfordul Keleten is: Mákár Bárchudárián. „Árévékh“ 1866. szept.

23. 806 sz. Hazánkban a Bárchodár családnév most nincs használatban. L. Esztegár, Szefer, Zászlófi.

Bárlusz, gúnynév. Párilusz örmény köszöntés, jelentése: Jó reggelt! pári (jó) és lujsz (világosság) örmény szavakból összetéve. E család őse az örmény „párilusz” köszöntést hibásan „bárlusz”-nak mondotta — és rajta száradt a „Bárlusz.” Chácsko Bárluszi. Szam. Ház. II. köt. 24 l. 215 t. L. Párlusz.

Bároncs. Bároncz remete emléke márt. 25-én. L. Bárány.

Básániká = Bása-Niká = Bása-Niko: Miklós basa. Miklós helytartó. Az Edgár család török neve. Kihalt család. L. Edgárián, Fêsfês, Nigol.

Bátrin. Betrân román szó, jelentése: öreg. Bátrin az örmény Dzerig szónak román fordítása. L. Dzárug, Dzerig, Simai, Simá, Simávon, Simon, Zárug, Zerich.

Bázár, perzsa szó, jelentése: vasárnap, *σάββατο* (Cyrill), dominica (Dominicus, Domonkos). L. Cziriák, Dominik, Kritsa.

Beczás. A mult század elején lakott egy Gámenczi nevű örmény család Beregszász-on, mely később onnan Szamosújvárra jött lakozni. A szamosújváriak e családot azon város nevééről, hol lakott (a közép szótag kihagyásával, Be[reg]szász = Beszász, Beczás) Beczás-nak, vagy a végszótagról Szász-nak is nevezték. A Beczás = Szász család neve Gámenczi. — Dominikh Bêczás ájl gêrbiv Szász: Beczás másképp Szász Domokos. Szam. Ker. III. köt. 41 l. 106 t. L. Gámenczi, Szákszon, Szász.

Bedo, Bodó. A Bódog, Boldog rövidített alakja. Beatus, Mákár, Fortunatus. Kihalt család. L. Bódog, Chutlube.

Bedrosz, örmény név, magyarul: Péter. Péter (Petrus) jelentése: kő, szikla, a görög-latin *πέτρα*-ból. A magyar Péterfi, Petőfi, Sziklai és a szláv Petrovics családnév egy jelentésű. L. Dsermág, Esztechno, Fehér, Fêdik, Kápálb, Petrásko, Petri, Petrovics. Csik-Szépvízen a Bedrosz-ok most Fehér-ek.

Begidsán. A Báhágián család török neve: bekhdsi; ebből lett: Bekdsián, Begidsán. A Szam. Ker. III. köt. 277. l. 90 tétel alatt ez áll: Miklus Begidsán, a lap

szélén pedig ez: álj gér biv Fekete: Begidsán Miklós, máskép Fekete. Tehát a Begidsán család egyik ága Feketének is neveztetett (1814.) — Thorosz vor mágánuámp gocshi Begidsánkh: Thorosz, ki vezetőknévvel Begidsánnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 23 l. 134. t. A Begidsánok Thorosz-ok. — Trizsi Begidsán alias Sziév-Mitko: Begidsán máskép Fekete Terezia. Szam. Ház. II. köt. 268 l. Erzsébetvároson Begidsán, Cshár, Ördög egy család. L. Báhágián, Bêrgár, Fekete, Pêndás, Thorosz.

Belcsug. Belsug a magyarból kölcsönzött román szó, jelentése: bőség, gazdagság. Theodorus Sánta Belcsug és mellette örményül Todericz Belcsugi. Szam. vár. lev. 1736. összeírás. Sánta Tódor alias Belcsuk. Szam. vár. lev. 1766. („Placsintár crida.“) A Belcsug család vezetőnek neve Sánta (=Dobál). Az Ágoston, Belcsug, Chodsá, Dobál, Gágh, Gêzducz, Máli, Sánta egy család. L. ezeket és Bisi. — Belcsug Bogdány alias Kristóf. Szam. vár. lev. összeírás. Belcsug család egyik ágát Kristófnak is nevezték. Chácskojin tuszdêr Belcsuginê: Belcsug Kristóf leánya. Szam. Ker. I. köt. 61. l. 631 t.

Belelák. Belelák Tódor. E gúnynév most nincs használatban. Szam. vár. lev. 1852.

Beltegár, Bêltêgár. Báltac a török-magyarból kölcsönzött román szó, jelentése: balta, fokos. Baltegár, Beltegár, Bêltêgár=baltás, fokost-viselő. E család örmény neve Dágárávor (*մուղարավոր*), törökül: teperdár, Báltádsê. — Gájánná Báltágár. Szam. Ker. III. köt. 281 l. 110 t. — Vászil Bedrosz Beltegári vêrti: Beltegár Péter fia László. Szam. Ház. II. köt. 461. 49 t. L. Báltá, Biluska, Szappanyos,

Bêrbiár. A borbély, Barbier szónak román alakja. Keork Bêrbiár. Szam. Ker. II. köt. 385 l. 98 t. Kihalt család.

Bêrdul. Bord (*բորտ*) örmény szó, jelentése: kődök; ul román határozó szócska: az, a. Ohánnesz Bêrdul. Szam. vár. lev. 1794 év. L. Burik. Bêrdul (Burik) kihalt család.

Bêrgár. Bêrc a magyarból kölcsön vett román szó, jelentése: berek, erdő; bercariu: erdőcsősz. Hunfalvy a „Századok“ 1888. évfolyam 5. füzet 458 l. ezt mondja:

„Az újabb rumenben talán már nincs meg a bêrc és bêrcariu.“ Megvan. — Bêrgár a Báhágián családnak román neve. Az 1721-ik évi összeírásban (Szam. vár. lev.) még így: Bêrku. — Ászvádur Bêrgár. Szam. Ház. II. köt. 96 l. 7 t. L. Báhágián. — Bêrgár Bogdán Anna, Szam. vár. lev. 1809 év 812 sz. A Báhágián, Begidsán, Bêrgár, Pêndás család vezetékeve Bogdán. L. ezt. A Bêrgár, Gyergyó-Szent-Miklóson most Polgár.

Bêrká, magyarból kölcsönözött erdélyi örmény tájszó, jelent báránybórt. A magyar birka, apróbb, göndör szőrű, nemesített juh (v. ö. berke.) Isaacus Jakab alias Berke. Szam. vár. lev. összeírás. — Isaacus Ágopsa alias Bêrka. Szam. vár. lev. összeírás. Hágopsáin tuszdêr Bêrkáinê. Szam. Ker. I. köt. 52 l. 493 t. Jakabfi Izsák fizette ki 1737-ben a szamosújvári dominium árát. A nyugta alá ezt írta: *Eu Iuuy Ulnpzuji*: Én Jakabfi Izsák. Ezen nyugta hátára ez van írva: *Iuuyhu Ut, pquyhu Bnnyhu t*: Berka Izsák irata. Bêrká, az Ágopsa (=Gopcsa,) Jakab, Jakabfi család gúnyneve. Ágop, Ágopsá, Bêrká, Jakab egy család. L. Ágopsa, Jakab, Jakabfi.

Besenszki, a Bocsánczi családnév elferdített alakja. Bocsánczi=Besánczi, Besánszki, Besenczki. Besenczki Gádár, Chácshig Khoszái gin: Besenczki Katalin, Kasza Kristóf neje. Szam. Ker. IV. köt. 300 l. 1853 év. Cajetanus Bocsánczi egyazon iratban így is fordul elő: Cajetanus Betsánszki. Szam. vár. lev. 1799 év 1675 sz. L. Bocsánczi.

Beszter a német gut szó (jó) felsőfokából (best) alakított név. A Bournáz család egyik ágának gúnyneve. L. Bournáz.

Betá. A Beteg, Betá(g) rövidített alakja. Vászil Betáján. Szam. Ker. III. köt. 68 l. 93 t. L. Beteg, Nevelics.

Beteg, magyar szó; az anyakönyvekben így is fordul elő: Beteág, Betág, Bejteág, Bethág. Toder beteágê Bedroszi Esztáchnoján: Észtáchno Péter fia Tódor, a beteg. L. a szamosújvári plebániai templom építésére adott összegekről vezetett jegyzék 1753. évét. Ebből látszik, hogy Szamosújvárt egy más Esztechno Péternek szintén Tódor nevű fia volt; az első Tódor tehát meg-

különböztetésül „beteg“ jelzõt nyert, melyet (Beteg) azután utódai a családnév (Esztechno=Stephanovics) helyett kezdettek használni. Nevezettnek fia már Beteg név alatt fordul elő: Bedrosz Toderi Beteági: Beteg Tódor fia Péter. L. Ángár, Betá, Betgi, Esztechno (Stefanovics), Láphics, Nevelics, Têzsár.

Betgi, a Bet(e)g-i (Betegnek fia) rövidített alakja. Bedrosz Betgi. A szamosújvári timártársulat iratai közt, 1802 év.

Bêzá. Bêzá(vor), bêszágávor (պաշտպան) koszorús, mint a győző, mártir (Márton), király (Császárs). Bêzávor=István (Stephanus). Bêzávor, a Stefánovics család örmény neve. A Bêzá(vor)=Stefánovics család a mult század első felében elhagyta a Stephanovics nevet és a család gúny nevét: a Nevelics („Beteg“) nevet kezdte használni. A Bêszágávor családnév előfordul Keleten is: Ávedum Bêszagián. L. marseillei „Armenia“ 1888 évf. jún. 27. 88 sz. — Vártán Bêzáján. Szam. Ház. II. köt. 155 l. 30 t. Ánton Bêzávor. Szam. Ker. I. köt. 177 l. 1957 t. L. Beteg, Nevelics.

Biáthá. Biáthi jezdán (török), *κρυαζόν*, il tempio di Dio, az Ur egyháza. Biáthá=Domokos, Domonkos, Dominicus. L. Cziriák, Dominik, Gurjegh, Kritsa, Szêcshovczhi. A Biáthá családnév most nincs használatban.

Bidin. Bidinea román szó, jelentése: sekrestyés, kántor. Bidin(ea)=Deák. E családnév most nincs használatban. Chácshig Bidinián. Szam. Ker. II. köt. 545. l. márt. 28. L. Deák.

Bihálovics. L. Bihul.

Bihár, Birár. Birár román szó, jelentése: serfőző, Bierbrauer. Kirkosá Birár. Szam. Ker. I. köt. 83 l. — Mánug Birárján. Szam. Ház. II. köt. 40 l. 53 t. — Vártán Bihárján. Szam. Ház. II. köt. 216 l. 1112 t. — Vártán Bihár-i. Szam. Ker. II. köt. 397 l. 110 t. A Birár (Bihár, Berár) család kihalt.

Bihul, erdélyi örmény tájszó, értelme: bival, hellenül bubalos, latinul bubulus, csehül buwol, németül Büffel, francziául bufle. Bihul Lukács. Szam. vár. lev. 1821. 985 sz. A Turcsa család egyik ágának gúnyneve. Erzsébetvároson Bihul, Bihálovics, Cháríb egy család. E család

Keleten Komesián (*қодлз* örmény szó, jelentése: bival) nevet visel: Komesián Hámpárczum. „Árévékh“ 1888. évf 1372. sz.

Biluska. Bialusovka — Bi(a)lus(ov)ka — helység Oroszországban (Podolia). — Stephanus Bilus alias Szappanyos. Szam. vár. lev. 1804 év, 1589 sz. A Beltegar, Biluska, Krêszta (Keresztes), Krikor (Gergely), Szappanyos (Szábondsi) Ládai egy család. E család vezetékeve: Krikor. — Biliská Êszthephán: Biluska István. Szam. Ker. III. Köt. 421 l. — Mánug Sztephánin Biluskáin vêtin: Biluska István fia Emanuel. Szam. Ház. II. köt. 482 l. 19 t. 1814 év. Krikor Krêsztaí Biluskáján: Biluska Krêsztaí fia Gergely. Erzs. Ker. II. köt. 42 l. 25 t. — Baluska magyar szó: Handbeil, kézi balta. L. Báltá, Beltegar.

Biró. Ioannes et Bogdán Biró obaeratores armeni. Szam. vár. lev. 1786 év, 367 sz. — Szêhág Chácshigi Birovján Szászvárosen: Biró Kristóf fia Izsák Szászvárosról. A násznagy Borbiró János (Ovánnesz Borbirovján); tehát a Biró családnév a Borbiro rövidítése. Szam. Ház. II. köt. 179 l. 1800 év febr. 12. L. Borbiró.

Bisi, török szó, jelentése: híg placsinta. A Blid család török gúnyneve. — Ávedumê Gházárin Bisun vêtin: Bisi Lázár fia Ávedum. Szam. Ház. II. köt. 152 l. 12 t. — Lazarus Belcsug alias Bisi. Szam. vár. lev. összeírás. A Belcsug család egyik ága Bisi. Bisi = Blid = Placsintár. L. Belcsug Blid, Placsintár.

Bizdi. Bêzdig (*бизди*) örmény szó, jelentése: kis, kicsi. Bizdi Ászvádur: Kis Ászvádur (Bogdán). Szam. Ker. I. köt. 61. l. 638. t. Bizdi Ágop: Kis Jakab. Szam. Ker. II. 252. l. Bizdi Chácshádur: Kis Chácshádur (Keresztadta, Cruce-datus.) Bizdi Kápátán: Kis Kapatán. Ohánnesz Bizdi Krikori: Kis Gergely fia János. Osztian Christophorus junior: Chácshig Osztiani Bizdigi. Szam, vár. lev. 1738. összeírás. Ezen idézetből is látszik, hogy bizdi (bizdig, bêzdig) = junior (ifjabb).

Blágá. Blagă román szó, jelentése: áldott. — Blága Ávedum. Szam. vár. lev. 1813. A Haraga család egyik ágának román gúnyneve. L. Haraga, Ortnádz.

Bleská. Pleş román szó, jelentése: kopasz. — Luszig Bleská. Szam. Ház. II. köt. 8 l. 67 t. — Mánug Chácskoi Bleskáján. Szam. Ház. II. köt. 40 l. 54 t. L. Dsecshegh, Gondág, Kendof, Këndov, Khel, Kopasz, Szultán.

Blid. Blith (блѣт) örmény szó, jelentése: placsinta. — Várteresz Blid. Szam. Ház. II. köt. 18 l. 407 t. E család-név most nincs használatban. L. Bisi, Placsintár.

Bobhok. Boboc román szó, jelentése: fi, fióka. Boboc de rață: réczefi. — Bobhok gúnynév. Bobhok Jákub. Szam. Ker. II. köt. 718 l. 111 t. L. Rác. A Bobhok családnév most nincs használatban.

Bocsánczi: Botusáni, Botusán helységből való. Botusán, helység a volt Moldovában. Joachim Bocsántzi. Szam. Ker. III. köt. 41 l. 6 t. — Christophorus Botsánski: és mellette örményül Botosáni Chácsbig. Szam. vár. lev. 1766 év 66 sz. — Botosán Márton borbiró. Szam. vár. lev. 1769 év. Kebelei Nagy András leveléből. — Márton János alias Bocsánczi. Szam. vár. lev. 1747 év. E család vezetéknéve Márton (Márdirosz.) Árinkh berbenczá ághácshá Ohánneszin vêtêven Bocsánczi Szárucháninê: tagdíjt vettünk Bocsánczi-Szaruchán János ur fiától. Szamosújvári kereskedő-társaság iratai közt. E szerint Szarukán (Borbiró)=Bocsánczi. Bocsánczi, Márdirosz, Mártonfi, Szarukán egy család. — Ezt a nevet: Ászvádur Chácsbigi Bocsánczu 1736-ban az összeírás alkalmával hibásan így fordították latinra: Christophorus Bogdán; így kellett volna: Bogdan (filius) Christophori Bocsánczi. Szam. vár. lev. Ugyanakkor ezt a nevet: Bizdi Márdirosz Bocsánczu hibásan így fordították: Martinus Kristóf (helyesen így: Christophorus junior Martini Bocsánczi). Hovszeph Dominiki Bocsánczki gám Komiczi vortin: Bocsánczi vagy Komicz Domokos fia József. Szam. Ház. II. köt. 484 l. 69 t. A Bocsánczi család egyik ágának gúnynéve: Komicz. Egy régi összeírásban ezt kaptam: Christoph Bogdán alias Bocsánczki; de ez csak ezen névnek rövidítése: Christophorus Adeodati (Bogdán) Bocsánczi: Bocsánczi Bogdán fia Kristóf. L. Borbiró, Komicz, Lába, Szarukán.

Bocshig (*պոշիկ*) örmény szó: far, faracska, kis ember. -- Gyergyó-Szent-Miklóson Bocsig most Kis. Mánuság Luszigí Bocshigján. Szam. Ház. II. köt. 82 l. 24 t. E családnév most nincs használatban. L. Áki, Bogics.

Bocskás. Bocska (magyar szó) csöbörhez vagy vederhez hasonló víztartó edény fából. Bocskás=Kádár. Kihalt család. Erzsébetvároson Bocskás, Kozocsa egy család.

Bódog=Bedo. L. Bedo, Chutlube.

Bogdán szláv szó: Istenadta, Istenajándéka, Adeodatus, Theodorosz. Szam. vár. lev. 1780-dik évi iratai közt e név fordul elő: Stephanus Bogdány, mit a magyar jegyző (Berkai) Bogdán István helyett hibásan így fordított: László Bogdán. L. Áruthun, Ászvádur, Bêrgár, Bundá, Burgyá, Chácshádur, Kápdebó, Kirkosá, Nevelics, Placsintár, Szêhág, Szongott, Urmánczi.

Bogdándi. Dániel Bogdándi. Szam. Ház. III. köt. 63 l. 1851 év febr. 18. Bogdándi a Bogdáni névnek másik alakja. Az idézet helyes értelme magyarul ez: Bogdánnak (fia) Dániel.

Bogdánfi. Krikor Bogdánfján. Szam. Ker. II. köt. 1775. 440 l. 78 t. Szamosújvárt a Bogdánfi név 1775-ben fordul elő először; Gajzágó, Bogdánfi, Mártonfi, Lukács egy család. A Bogdánfi, a Gajzágó családból szakadt ki. 1782-ben, midőn a plebániai templom ledőlt tornyát építették, az 1782—198 számú akta szerint Bogdánffy Gábor volt a munkafelügyelő (inspector); ezt az inspec-tort az akkori bíró (*Իրաւէր Գրիգորի Շիմալեան*) Kápriel Gájszá-koján-nak (*Գալսթիէլ Կայսազօրեան*: Gajzágó Gábor,) a főgond-nok: Dániel Miklós pedig a nyugtára irt sorokban Kápriel Bogdánfjának (*Գալսթիէլ ՊօղոսանՖիհան* Bogdánffy Gábor) nevezi. Szam. vár. lev. 1782. 198 sz. A Bogdánfi Dobál, Gáguch, Gajzágó, Izsák, Sánta egy család. Christophorus Bogdánfi alias Zsumerd. Szam. vár. lev. 1797. 102 sz. jk. A Bogdánfi család egyik ágának gúnyneve Zsumerd. L. Dsumerd, Gajzágó, Zsumerd. Erzsébetvároson Bogdánfi, Schuster, Tájvel egy család.

Bogdánovics, szláv szó (Bogdan+vics=Bogdánfi). Maria Bogdánovics. Szam. vár. lev. 1799. 582 sz. L. Bogdán, Bogdánfi, Gámenczi.

Boghosz, örmény név, magyarul Pál. Chácshig Boghoszián. Szam. Ház. II. köt. 491 l. 73 t. A Boghosz családnév előfordul Keleten is: Krikorisz árkhiebiszgobosz Der-Boghoszián. „Árévékh“ 1886 évf. okt. 15. 824 sz. Boghosz alias Pál János. Szam. vár. lev. 1804. 690 sz. Chácshig A. Kirkori Boghoszián gám Kesorián. Szam. Ház. II. köt. 290 l. 11 t. 1813 év. A Boghosz család egyik ágának gúnyneve Kesor. — Rozsi Kájtáni Boghoszián gám Kolczáin. Szam. Ház. II. köt. 245 l. 22 t. 1814 év. A Boghosz család másik ágának gúnyneve Kolczá. L. Hádsi, Kesor, Kolczá, Pál, Tul.

Boghoszfi. Joannes Boghoszfi. Szam. vár. lev. 1792. 133 sz. A Boghoszfi magyar neve: Pálfi. L. Pálfi.

Bogiát. Bogát román szó, jelentése: gazdag. Vártán Bogiát. Szam. Ker. II. köt. 201 l. 108 t. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Jakabfi, Máli. Bogiát a Jakabfi család egyik ágának gúnyneve. A Bogiát név most nincs használatban.

Bogics. Jacobus Bogits. Szam. vár. lev. 1806 év 520 sz.; de egy sorral lejjebb „soror sua Anna Bocsig.“ Tehát Bogics=Bocsig. L. Bocshig.

Bokor. Bokhor a kos-csillagzat héber neve. Bokor, Csillag, Zuhál egy család. A Bokor családnév most nincs használatban. L. Csillag, Hurmuz, Zuhál.

Bor, boros magyar szó. Erzsébetvároson Bor, Szent-péteri egy család. Biró, Bor, Borbiró, Boros, Kinovián egy család. Ágop Bor-i. Szam. Ház. II. köt. 67 l. 14 t. 1767. L. Biró, Borbiró, Boros, Kinovián.

Borbiró, magyar szó. Márdirosz Ohánneszi Bocsánczu Borbirovján: Bocsánczi Borbiró János fia Márton. Borbiró a terjedelmes Bocsánczi család egyik ága. Szam. Ker. II. köt. 113. l. 85 t. Az, ki a borárulási jogot a várostól (Szamosújvár) kivette, neveztetett Borbirónak. Ághácshá Borbirovê ájszinkhên ághácshá Donigê Pátján: Borbiró ur vagyis Pát (Ázbej=Rác) úr. Szam. vár. lev. 1772. — Ághá Borbirovên Toderásê Szthegárián: Esztegár Tódor Borbiró ur. Szam. Ház. II. köt. 19 l. 421 t. Ezek szerint a Pát és Esztegár család egyik ága is Borbiró. L. Bocsánczi, Esztegár, Pát.

Borcs. Borş román szó, jelentése: czibere. Gúnynév. Chácshig Borcsh-i. Szam. Ker. II. köt. 175 l. 202 t. Kihalt család.

Boritás, magyar szó, betakarás, befödés; v. ö. borit. Gombkötöknél lapos vagy gömbölyű zsinor. Doroth Boritásián. Szam. Ker. IV. köt. 227 l. A Nuridsán család egyik ágának gúnyneve.

Borocza, a Bor családnév kicsinyített alakja. L. Bor.

Boros. L. Biró, Bor, Borbiró, Kinovián.

Borsos, magyar szó. Szdéphán Borsos. Szam. Ház. II. köt. 469 l. 130 t. A Borsos (=Kiperdsi, Piperdsi) család kihalt. L. Kiperdsi, Piperdsi.

Bosnách, Bosnyák, Bosnyákország lakosa; szoros értelmében a déli szlávok egyik ágából való. Háruthiun Bosnáchján. Szam. Ház. II. köt. 28 l. 281 t. E családnév előfordul Keleten is: Thorosz Bosnáchján. „Árévékh.“ 1886 szept. 24. 807 sz. Azt, ki Slavóniából való, vagy a szláv nemzethez tartozik, a török bosnách-nak nevezi.

Bostin. A tök (Kürbis; növénytan) román neve bostán; a török boszthán szó: kert. A Têtumdsi család román neve. L. Sogeldia, Têtumdsi.

Bovteá. Boftă román szó: púp. — Thorosz Bovteá-i. Szam. Ház. II. köt. 31 l. 8 t. Kihalt család.

Brásovczi: Brassai. Nigol Brásovczi. Szam. vár. lev. 1721. összeírás. E család Brassó városában lakott. Kihalt család.

Brëndzár, Brundzul. Brândia román szó, jelentése: turó. Brëndzár: turóárus. Máxim Brindzul-i. Szam. Ház. II. köt. 46 l. 92 t. Kájtán Brëndzárián alias Jolbeji. Szam. Ker. III. köt. 340 l. 107 t. Kájtán Brëndzárián alias Jolbej Luszig Simáján: Brëndzár Kájtán, másképp Jolbej Simai Lukács. Szam. Ker. III. köt. 340 l. 1817 év. Cajetanus Jolbej alias Brëndzár. Szam. vár. lev. 1811 év. A Samai családból szakadt ki a Jolbej család. A Simay család egyik ágának gúnyneve Brëndzár. A Brëndzár név most nincs használatban. L. Edêlbej, Jolbej, Simai.

Budách. Budák török szó, jelentése: ág, halom, örményül voszd. Donig Budáchjáncz. Szam. Ház. I. köt. 2 l. 7 t. L. Budákovics.

Budákovics=Budách. Budákovics volt Szamosújvár első plebánosa. Kihalt család. E családnév előfordul Keleten is: Butáchján. „Árévékh“ 1888. 1323 sz.

Budik? Ászvádur Budikh-i. Szam. Ker. II. köt. 600 l. 51 t. Kihalt család.

Budzát, buzat román szótól, ajakos, nagy ajakú, ajok. Sztephán Budzátján. Szam. Ház. III. köt. 5 l. — Moldovai Budzát Kristóf. Szam. vár. lev. 1731. A Budzát család vezetékeve Moldovai (=Moldován.) — Várterész Budzátján Ergêrczhin. Szam. kereskedő-társaság iratai közt, 1790. A Budzát, Budzeskul, Czárán, Edel, Ergêrczhi, Moldován egy család. L. ezeket. Ez a család nemes volt még a külföldön.

Budzeskul (Buzeskul, Buzesko) a Budzát név másik alakja. — Ákszend Budzeskul. Szam. Ház. II. köt. 8 l. 166 t. L. Budzát, Balog, Kok.

Bulbuk. Bulbuc román szó, jelentése: buborék. Az Ángszend család gúnyneve. Martinus Bulbuk. Szam. vár. lev. 1781. („Csásus krida“). Bulbuk alias Makrai (Mákra) János. Szam. kereskedő-társaság iratai közt. A Bulbuk család egyik ágának gúnyneve Makrai. — Christophorus Geron alias Bulbuk. Szam. vár. lev. 1788 év 59 sz. — Joannes Christoph alias Bulbuk (helyesen Joannes Christophori Bulbuk). Szam. vár. lev. összeírás. Az Ángszend és Geron család egyik ága Bulbuk. L. Ángszend, Geron.

Bulgár. Jákub Bulgár. Erzs. Ker. II. köt. 84 l. 21 t. L. Bosnyák, Polyák, Tóth.

Bulik. (Bu)bulig (háv) örmény szó, jelentése: kuvik, bagoly. A Novák család egyik ágának gúnyneve. Ászvádur Bulikhján. Szam. Ker. III. köt. 256 l. 105 t. L. Novák.

Bulk, a Bul(bu)k rövidített alakja. Bulk Ángszend Szam. Ker. II. köt. 272 l. 60 t. L. Ángszend. Ászvádur Bulbuki (Szam. vár. lev. 1785. 269 sz.) a tanuvallomást így írta alá: *бу Буковини Ангелъ* (jész Ászvádur Bulk-i); tehát Bulk=Bulbuk. L. Bulbuk.

Bumbár. Bumbar román szó, jelentése: gombkötő. L. Borítás. Krikor Bumbár-i. Szam. vár. lev. 1782. 203 sz. E család most Gombos nevet visel.

Bunda. E család örmény neve *uunt'u* (ászden: innen, e világról való), törökül: bundá. Chácshig Bundá. Szam. Ház. II. köt. 99 l. 66 t. L. Ázcchi, Bogdán, Burgyá, Chácshádur, Szêhág.

Bundádá=Bundá. Ászvádur Bundádá. Szam. Ház. II. köt. 77 l. 119 t. Christophorus Miklós alias Bundádá. Szam. vár. lev. összeírás. A Bundádá család vezetékeve Miklós. L. Miklós, Nigol. Bundá=Bundáda. A Bundá, Bundádá családnév most nincs használatban.

Burgyá. E család örmény neve ászd (*uun*) törökül: burádá; ebből (Burdá) Burgyá. Ándris Burdeáján. Szam. Ház. II. köt. 28 l. 565 t. Bogdán András alias Burgya. Szam. vár. lev. összeírás. A Bundá, Bundádá, Burgya család vezetékeve Bogdán. L. Ázcchi, Bogdán, Bundá, Chácshádur, Szêhág.

Burik, román szó, jelentése: ködök. Ászvádur Burik. Szam. Ház. II. köt. 268 l. 44 t. Kihalt család. A Bêrdul család román neve. L. Bêrdul.

Burkus. L. Ászlán, Chárib.

Burnáz. Burun török szó, jelentése: orr; burnu kheszikh: pisze orrú. Ánton Burnáz. Szam. Ház. II. köt. 187 l. 24 t. L. Beszter, Fêszágán. E családnév előfordul Keleten is: Hágop Burnázján. „Árévékh.“ 1887. 1100 sz.

Buslig (*uunt'ib*) örmény szó, jelentése: rövidlátó (myops).

Burduhosz, a magyar potrohos szóból, jelentése: potroh; nagy, kövér, lelogó hasú, potrohos, pothos, pohos; v. ö. burdule (román szó). Krikor Burduhosz. Szam. Ker. II. köt. 318 l. 57 t. L. Hászt, Kövér, Vastag. A Burduhosz név most nincs használatban.

Butá. Puth, buth (*but*) örmény szó, jelentése: tompa, nem éles. Vászil Butáján. Szam. Ker. III. köt. 51 l. 101 t. Kihalt család. L. Kulmig.

Buzát. L. Budzát, Edel.

Buzeskul. L. Balog, Budzeskul.

Ch (*h*), **Cs** (*ç*), **Csh** (*ç*), **Cz** (*ç*).

Chácshádur (*huuz'uun'u*) örmény szó, keresztadta, kereszt-től adott, crucedatus, Kristóf. — Száko Chácshádur: Kristóf Izsák. Szam. Ház. II. köt. 12 l. 232 t. E család-

név előfordul Keleten is: Ábrahám efendi Chácshádurián. „Árévékh“ 1886. aug. 24. 781 sz. L. Bogdán, Bundá, Burádá, Szêhág.

Chácsherjész (*chachshertsh*) örmény szó, jelentése: keresztvetés. — Chácsherjész Kirkor. Szam. Ház. II. köt. 11 l. 207 t. Gyergyó-Szt-Miklóson Chácsherjész most Keresztes. L. Czárká, Kátseresz, Keresztes, Szurugdsi.

Chácsbig (*chachbig*) örmény szó, jelentése keresztcecske, kis kereszt. Chácsbig=Kristóf. Chácsbig Dzurperán: Görbeszájú Kristóf. Szam. Ház. I. köt. 5 l. 31 t. Michael Chácsbig: Kristóf Mihály. Szam. Ház. II. köt. 12 l. 234 t. — Chácsbig, vor mágánuámp Pungucz: Chácsbig, kinek vezetékeve Pungucz. Szam. Ház. 12. l. 105. t. A Pungucz-ok Chácsbig-ok. L. Dobribán, Dzurkhithján, Dzurthèkján, Kristóf, Pungucz. Kihalt család.

Chácssum, (*chachshum*) chács-un[ogh], chács-hum, örmény szó, jelentése kereszttel bíró: Kristóf. Jeremiá Chácssumi: Kristóf Jeremiás. Szam. Ház. II. köt. 21 l. 456 t. L. Jeremiás, Kristóf.

Chácskó. Chácskuj, Hácskuj örmény szavak, jelentésök: Kristóf. L. Hácskó (Hácskul), Mingá, Tutsek. Keleten Chácsgián alakban fordul elő: Hovhánnesz Chácsgián. „Árévékh“ 1887. 930 sz.

Cháftándsi. Cháftán perzsa szó, jelentése hosszú ruha, kaftán, dsi török szó: készítő, áruló. Thorosz Cháftândsi. Szam. Ház. II. köt. 129 l. 73 t. E családnév, mely most nálunk nincs használatban, előfordul Keleten is: Káfândsián. „Árévékh“ 1887. ápr. 9. 970 sz. A Cháftándsi család örmény neve házarábéd árkhuni dán: major domus, udvarnagy; dëndész: gazda; kándzábéd: pénztáros; k a f t a n d s ê basa. L. Der, Gazda, Logos.

Cháláds. Chálids arab szó: sült, sütemény; a hazai örmény kalács értelemben használja. — Ángszend Cháládsi. A szamosújvári timár-társulat iratai közt. Kihalt család.

Chárib. Chárib török, — ghárib, gharibeth arab szó, jelentése idegen, külföldi, külső, más országból jött. Peregrin, Barbarus (Barbara=Borbála.) Legtöbb örmény család Moldva-Oláhországból jött be. Ezek azon örmény

családokat, melyek ugyan velök együtt, de más török tartományból, vagy Lengyelországból jöttek be „cháríb“ névvel nevezték. A „cháríb“ örmény jelentése: *h* (jég), *hqud'auagh* (jégámszácshi), *hqud'nun* (jégámud), *quinnun* (káluszd): Advena, Adventor. A jegámud-ból lett a Jagamast családnév. — Sztephán Cháríbján. Szam. Ker. II. köt. 664 l. 28 t. — Mègèrdics (Mègics) Cháríb. Szam. Ház. III. köt. 58 l. A 78. lapon ugyanez (anyúl bátyám volt) így van bevezetve: Joannes Baptista Lengyel. A Lengyel család ezen ága Cháríb. — Cháríb Ászlánéncz Ovág: Cháríb Ászlán Joachim. Erzs. Ker. I. köt. 30 l. 1731 év. — Christophorus Bogdán alias Cháríb. Szam. vár. lev. összeírás. — Cháríb Donovan Bogdán. Szam. vár. lev. 1818 év. Chácshádur Ohánneszè Cháríbè. Szam. kereskedő-társaság iratai közt. — Áruithun Cháríbi Iszáján. Szam. vár. lev. 1750 év. Cháríb Ájváz. Erzs. Ker. I. köt. 90 l. 1743. — Cháríb Chácshádurencz Êszthephán. Erzs. Ker. I. köt. 30 l. 1731. — Gárábéd Ötvös Cháríb. Szam. vár. lev. 1786—244 sz. — Ájánè Cháríb Kirkorin vèrtin: Áján-Cháríb Gergely fia. Szam. Ház. II. köt. 1 l. 9 t. — Krájovácshi Cháríb Êszthephán. Erzs. Ker. I. köt. 60 l. — Lázár Kistóf és mellette örményül: Gházár Chácsháduri Cháríbi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. — Ovánesz Cháríb Mèsziri. Szam. Ház. II. köt. 190 l. 73 t. — Trásztádsi Cháríb Dzárugên. Szam. Ház. II. köt. 47 l. 62 t. — *bu harrhac haxxatunur, nu bu' nrrh harr-haxxurh* (Jész Cháríb Chácshádur, vor jém vorti Sáh-Názári): Ên Cháríb Chácshádur, ki fia vagyok Sáh-Názárnak. Szam. vár. lev. 1729. Cháríb Chodsá. Szam. Ház. II. köt. 85 l. A Cháríb család előfordul Keleten is: Vághárs Cháríbdán „Árévélkh“ 1886. aug. 4. 764 sz. Az Áján, Ájváz, Ászlán, Bogdán, Chácshádur, Chodsá, Donovan, Êszthephán, Gárábéd, Háríb, Hájrábéd, Honán, Hunánián (=Görög) Iszáchán, Iszáj, Izsáki, Jagamast, Jográndsi, Józseffi, Káluszd, Kevork, Kristóf, Lázár, Mèszir. Náhábéd, Ötvös, Sáh-Názár, Trásztádsi nevű családok, melyek Cháríb-oknak is nevezetnek, mind Lengyelországból jöttek be. L. ezeket, továbbá Egámszácshi, Jagamast.

Chászápeshi. Kasszáb arab szó, jelentése: mészáros; dsi (török): árús, chászábdsi: mészáros. Chászápeshi

Márko. Szam. Ház. II. köt. 4 l. 86 t. — Mészáros Kristóf Antal. Szam. vár. lev. 1814 év. A Chászápchsi család vezetékeve Kristóf. L. Hentes, Mészáros.

Chászoján. Chász török szó, jelentése: ötvös, arany-, ezüstmíves, o(v) örm. képző: val, vel dolgozó. Melkhon Mánugi Chászoján Márámorusján: Márámarosán (=Marosán) Chászoján Emanuel fia Melchon. A szamosújvári kereskedő-társaság iratai közt. L. Árszintár, Goldschmied, Márámarosán, Marosán, Oszkerics.

Cházár=Lázár. Mánug becsi Cházárin vèrtin: Bécsi Lázár fia Emanuel. Szam. Ház. II. köt. 109 l. 49 t. E családnév előfordul Keleten is: Gházároszián Száhág. „Árévékh“ 1886. ján. L. Lázár.

Chêngánoszián=Longinus; jelentékeny nagy család. Pán Toderás Chêngánoszi: Chêngánosz Tódor ur. Szam. vár. lev. régi összeírás. — Ághá Chêngánosz Toderási Chêngánoszián: Chêngánosz Toderás fia Chêngánosz ur. Szam. Ház. II. köt. 24 l. 507 t. A Dániel (=Toderás) család vezetékeve Chêngánosz. L. Dániel, Toderás, Thorosz.

Cheul (Heul, Hevul, Háv-ul). Az örmény a nagyapát (báb) háv-nak is nevezi. A háv szóból a román ul (az, a) névutó hozzáragasztásával: Hávul. A Hávulból csinált a nép Chev-ul-t. A Cheul, a che(v)-ul rövidebb alakja. Ágszend Chevulinê. Szam. Ház. II. köt. 32 l. 20 t. — Száhág vor mágánuámp gocshi Chevulencz: Száhág (Izsák), ki vezetéknévvel Chevulnak neveztetik. Szam. Ház. I. köt. 1 l. 1 t. A Cheul, Chevul család Száhág. L. Geinár, Gorla, Goriczá, Mingá, Szêhág.

Chev-Êszdephán, örmény szó: Bolond-István. Kihalt család. Chev-Êszdephán Ándon. Szam. Ház. II. köt. 63 l. 182 t.

Chev-Luszig, örmény szó: Bolond-Lukács. Kihalt család. Chev-Luszigin tuszdêr Zorign. Szam. Ház. II. köt. 32 l. 321 t. L. Duducz.

Chev-Ohánnesz, örmény szó: Bolond-János. Kihalt család. Chev-Ohánnesz. Szam. Ház. II. köt. 133 l. 6 t. L. Duducz.

Chodsáján. Dsoch (*ძოხ* v. ö. sok) örmény szó, jelentése: gazdag. A dsoch-ból betűáttétellel: chods; tatár nyelvben: csoch, csok; törökben kodsá, chodsá. Az erdélyi hazarész örményei gazdag értelemben használják. A Chodsá család Chárib. Chodsa (kodscha) perzsa, Ehrentitel eines vornehmen, angesehenen Herrn. Heise 417 l. L. Ágoston, Belcsug, Dobál, Gazdag, Gêzducz, Máli, Sánta.

Chontikhár. Chontikhár (*խոնդիքար*) örmény szó, jelentése: király, császár. A mult században Chontikhár (Csik-Szépviz) Császárra magyarosította nevét. 1807-ben Chonthikhár Zakariás utódai Zakariás név alatt fordulnak elő. L. Balázs, Császár, Gáláif, Sáhín, Thákvor (Thákávor), Vászil, Zakariás. — E családnév előfordul Keleten is: *խոնդիքար* és *զաքարիքար*: „Árévékh“ 1880. jún. 31. 258 sz.

Chuthinczhi. Chuthinból való. Chuthin, helység Bessarabiában a Dnister mellett. — Joannes Chuthinczhi. Szam. vár. lev. 1804 év 907 sz. Kihalt család. L. Násztur.

Chul (*խուլ*) örmény szó, jelentése: süket. — Chul Chácshig. Szam. Ház. II. köt. 1 l. 18 t. Mivel legtöbb született süket néma is = Munds. L. Ánászun, Dumblosz, Munds.

Chutlube, Chutlubej. Kutlu török szó, jelentése: szerencsés, boldog; bej: ur, kutlubej=Beatus, Fortunatus, Mákár. — Chutlubejin Ászvádurê. Szam. Ház. II. köt. 37 l. 34 t. L. Bedo, Bódog, Mákárián.

Csách (*շահ*) örmény szó, jelentése: tört, zuzott, hasított. Csách Márkul. Szam. Ker. II. köt. 320 l. 88 t. Kihalt család.

Csáchcsebán (*շահաշեբան*) örmény szó, jelentése: molnár. Migol Csághcsébán. Szam. Ker. I. köt. 127 l. 1543 t. L. Molnár, Morár.

Csákány. Csákány a Csokán magyarított alakja. A nem régen Szamosújvárt elhunyt Csákány Adeodat főesperes is e családból származott. L. Csokán.

Császár, a Chontikhár család magyar neve. L. Balázs, Chontikhár, Gáláif, Sáhín, Thákvor (Thákávor), Vászil, Zachariás.

Csáusz. Cshávus perzsa-török szó, jelentése: hadvezér. „Csáús a hadnak őrmestere, manipulánsa.“ (Thallóczy,

„Századok.“) Theodor Csáusz. Szam. Ker. III. köt. 67 l. 83 t. — Antonius Edelbej Csáusz. Szam vár. lev. 1790. Simá Csáusz (*szh'auj szumi*). A szamosújvári kereskedő-társaság iratai közt. — Meráv Toderin Simáján (*szh'auhuu*) Csáusi ginn: Meghalt Csáusz-Simai Tódor felesége. Szam. Hal. II. 33 l. 641 t. A Csáusz család vezetékeve Simai. L. Simai.

Csercser. Csercsi török szó, jelentése: szatócs; a magyar akad. szótár is (V. köt. 1087. i.) a szatócs szó eredetét a török nyelvben keresi (szátidsi); örményül phérézág (mánêr-munêr panâr dzáchogh.) Szêhág Csercsel. Szam. Ház. II. 63 l. 186 t. Kihalt család.

Cservics. Csér (*szh*) örmény szó, jelentése: derült, tiszta, fényes; vics (szláv): fi. Cservics=Fényesfi. Cservics Péter konstantinápolyi örmény festő 1829-ben telepszik le Szamosújvártt. Kihalt család.

Cshedudnik. A vocs (*sz* talan, telen) tagadó örmény szócska, mely rövidített (*sz*) alakban is használtatik és a dudên (*szh'auh*: kar) összetételéből áll. Az erdélyi örmény a vocsh szócskát cshe-nek (*sz*) mondja. Cshedudnik: karatlan, csonka. Thumán Cshedudnik. Szam. Ker. II. köt. 328 l. 5 t. Ugyanez a 358 lapon 47 tétel alatt így: Thumás Csutnik; tehát Cshedudnik = Csutnik (Csudnik). L. Csudnik, Csonka, Retezár.

Cshámák. Cshá(k)mák, perzsa szó: kova, tűzkő, tűzelék, tűzes. — Kirkor Cshámák-i. Szam. templomi levéltár iratai közt. A Tűzes család perzsa neve. A Cshámák családnév most nincs használatban. L. Tűzes.

Cshámcsheán. Cshámics (*szh'auh*) örmény szó: mazsola, malazsa, uva sicca. Sztámbolczhi Uszep Cshámcsheáncz. Szam. Ház. II. köt. 324 l. 63 t. Kihalt család. L. Sztámbolczhi.

Cshár (*szh*) örmény szó: rossz, gonosz; cshárên (örm. szó) ördög, sátán (törökül sejtán.) E családnév most nincs használatban. L. Kozocsa.

Cshêbáhián., örmény szó; chê: nem, talan, telen; báh: félelem, rettegés; cshêbáhián: rettenthetlen, bátor = András. Kihalt család.

Cshicshágián, Cshicshek (török): virág, örményül dzághig. A Vártán (Várteresz) családnév török neve. Ászvádur Cshicshágián. Szam. Ház. II. köt. 214 l. 70 t. E családnév Keleten is előfordul: E. Cshicshekdsián. „Mászisz“ 1880. febr. 3. 2530 sz. L. Flora, Florián, Gulin, Vártán, Várterész, Virág, Zachariás, Zádig.

Cshusztápán. Cshuszth perzsa szó, jelentése: hamar, gyorsan, sebesen: örményül sudápán (*սւմաքան*), sudápujth (*սւմաքանի*). Cshusztápán: hamar beszélő — a közbetett á kapcsoló betű. Ovánnesz Cshusztápán. Szam. Ház. II. köt. 221 l. 113 t. — Donig Cshusztápáni. Szam. Ker. II. köt. 628 l. 38 t. Néha a pán kihagyásával is: Ohánnesz Donigi Cshusztáni. Szam. Ház. II. köt. 35 t. L. Hamar, Hamari. E családnév most nincs használatban.

Csiki = Csik-megyei. E család büszkesége: Csiki Gergely színműíró. Vártán Csikijáncz. Szam. Ker. III. köt. 351 l. 49 t. — Sztephán Vártáni Csikiján; Csiki Vártán fia István. Szam. Ház. III. köt. 4. l. — Csukczhi Ávákin vëtin Ászvádurê (*Հովհաննիս Բաղդասար*): Csiki Ávák fia Ászvádur. Erzs. Ker. I. köt. 26 l. 1731 év. — Somolovczhi (Csik-Somlyói) Áruszeph. Erzs. Ker. I. köt. 104 l. A Csiki család egyik ága Ávák (=Novák), a másiknak vezetékeve: Hár-Uszep (=Fátter). L. Ávák, Csukczhi, Fátter, Hár-Uszep, Novák, Similovczhi, Somolovczhi.

Csillag, a Zuhál örmény család magyar neve. Ászvádur Chácshigi Csillagi vëtin: Csillag Kristóf fia Bogdán. Szam. Ház. II. köt. 12 l. 1821 év. L. Bokor, Hurmuz, Zuhál.

Csinás; a magyarból (csinos) kölcsönzött román szó. L. Czifra, Mendrul, Sirin, Zárif; e szavak egy jelentésűek. Czifra, Csinás, Sirin, Mëndrul, Zárif egy család. A Csinás családnév most nincs használatban.

Csiricsár, Cîrêser román szó, jelentése: cseresnyeárus. Ávedum Csirisári: Csirisárnak fia Ávedum; és a lap szélén (Szam. Ker. III. köt. 293. l. 39 t. 1845 év) + jegy alatt ez áll: Bányai. Cháthun Csirisári alias Bájéaczi. Szam. Ház. II. köt. 264 l. jan. 9. L. Bájáczi, Bányai, Csercser. A Csiricsár családnév most nincs használatban.

Csizmadia. Csizmadia Tódor Márton. Szam. vár. lev. 585 sz. 1800 év. L. Csizmás, Csobotár, Goskár, Láth,

Láthegoskár, Schusztér, Toderás. A Csizmadia családnév most nincs használatban.

Csizmás. A török-magyar csizme-csizmá-ból képezett román szó, jelentése: csizmadia. Markul Csizmás (Szam. vár. lev. 1736 év) és mellette örményül Marko Toderási. A Csizmás család vezetékeve Toderás (Tódor). L. Csizmadia, Csobotár, Goskár, Láth, Láthegoskár, Schusztér. A Csizmás családnév most nincs használatban.

Csobotár. Ciobotar román szó, jelentése: csizmadia. Nikula Kosztini Csobotárján: Csobotár Kosztin fia Miklós. Erzs. Ker. II. köt. 261 l. 29 t. L. Csizmadia, Csizmás, Goskár, Láth, Láthegoskár, Schusztér, Toderás. A Csobotár név most nincs használatban.

Csojné? Chácshádur Csojnéján. (Gyergó-Szt-Miklós). Kihalt család.

Csokán (Csákány). Kocsán (*qoşun* Mechtár szótár 118 l.) betűáttétellel csokán: jelentése: káposztaszár, zöldség-árus. L. Csákány.

Csomák, perzsa szó, jelentése: pálcza, scipio, örményül kávázan. Kirkor Csomákján. Szam. Ház. II. köt. 27 l. 549 t. A rómaiaknál is használatos volt a Scipio vezetéknév: Scipio est cognomen Corneliorum, v. gr. P. Corn. Scipio Africanus. (Josephi Márton Lexicon, pars secunda pag. 1143). Botusánban (Románia) is van Csomák nevű örmény család. L. Csumás.

Csonka, magyar szó. Ladislaus Csonka. Szam. Ház. II. köt. 275 l. 1824. A Hercz család egyik ága Csonka nevet is visel. L. Cshedudnik, Csudnik, Csutá, Hercz, Retedsár, Rusz, Tamási, Thumán.

Csontos, magyar szó. Az Ámirás család egyik ágának gúnyneve. — Bogdán Ántoni Csontos: Csontos Antal fia Bogdán. Szam. Ház. II. köt. 532 l. L. Ámirás.

Csorba, magyar szó. Csorbá Chácshádur. Szam. Ház. II. köt. 83 l. 1774 év. L. Êszterbul, Stirbul.

Csoribán (*şoribuan*) örmény szó, jelentése: öszvérárus, öszvérekkel kereskedő. Az örmény a Csoribán-t még így is mondja: isávár (*iszavár*, vagy röviden *iszavár*; ezt a képzést követte csoribán is): asinarius, agaso. E családnév

előfordul Keleten is: Szárkisz Csorebán-án. „Árévékh“ 1889. febr. 7. 1519 sz. L. Káttero, Pátrubán.

Csucsul? Ágop Jokobfi Csucsul. Szam. Ker. III. köt. 449. l. máj. 19. A Jakabfi család egyik ágának gúnyneve. Erzsébetvároson Csucsul és Gérláczi egy család. L. Gerláczi, Jakabfi.

Csudnik, a Cshedudnik másik alakja. Csudnik alias Tamás Gábor. Szam. vár. lev. 1796. — Csudnik Thumán (Tamás, Tamási) fia így irta nevét: Kápriél Thumáni êz rusz Donigi. Szam. vár. lev. 1794. („Csudnik crida“). A Cshedudnik (=Csudnik) család vezetékeve Thumán (Tamás, Tamási); és mivel e család Oroszországból jött be, Rusz-nak is neveztetik. Cshedudnik (=Csudnik), Csonka, Hercz, Retezár, Rusz, Tamás, Tamási, Thumán egy család. — Csudnik alias Tamás Gábor így is irta nevét: Jész Kápriél Thumáni: Én Gábor, a Thumán fia; pedig Thumán az apjának keresztnéve volt. Így kellett volna írnia nevét: Jész Kápriél Thumáni Rusz-Donigián: Én Gábor, a Rusz-Danig Tamás fia. (1796-ban saját kezűleg irt örmény nyelvű nyilatkozatából). — Rusz alias Tamás Gábor. (Szam. vár. lev. 1796. cridalis iratok.) Ennek felesége Moldován Katalin így kezdi a commissio-hoz beadott iratát: „Minekutána férjem Csudnik vagyis Rusz Gábor...“ Ferenczi József járatlan ügyvéd evvel a reflexioval vetette vissza egyik hitelező követelését: „Nem Csudnik Gábor, a kinek most foly cridalis processusa, hanem Tamás Gábor az adós.“ — „A bemutatott levél vagy recognitio nem Csudnik Gáboré, hanem Tamás Gáboré; már pedig a Csudnik Gábor cridalis massája Tamás Gáborért nem szenvedhet.“ Erre a hitelező Drágomán Lukács így válaszolt: „Én Csudnik Gábornak, vagy Rusz-Tamás Gábornak adtam költsön; azért megkivánom, hogy Csudnik, vagy Rusz, vagy Tamás Gábor (mert adósom ezekkel a nevekkkel neveztetik) massájából fizettessem ki.“ Szam. vár. lev. 1796. cridalis iratok. L. Csonka, Hercz, Retezár, Rusz, Tamás, Tamási, Thumán.

Csuhár (= csohár, kohár) örmény szó, jelentése: drágakő, nemes, jó. Keleten e család Dsevähirdseán nevet visel. Kihalt család. L. Edel.

Csukczhi: Csiki; a régi örmények Csik-megyét Csuknak hívták. L. Ávák, Csiki, Fátter, Hár-Uszep, Novák, Similovczhi, Somolovczhi.

Csumás. Csomás András. Szam. vár. lev. 368 sz. 1806 év. Ugyanez 1806 évi 452 számú aktán „Andreas Csumás kérése...” és alább a határozatban: Csomák András; tehát Csomás, Csumás = Csomák. L. Csomák.

Csuntuleá. Ciuntulea román szó: csonka. — Gádárine Vártáni Csuntuleá-i. Szam. Ház. II. köt. 142 l. 11 t. 1791 év. Kihalt család. L. Csutá.

Csurdás, a magyar csordás szónak román alakja. Kihalt család.

Csutá. Csuta magyar szó; mondatik olyan állatról, melynek farka vagy serénye nincsen, Krikor Csutáján. Szam. Ker. III. köt. 89 l. 109 t. Kihalt család. Csik-Szépvízen a Csutá család vezetékeve Dániel. L. Csonka, Csuntulea, Dániel.

Czánki. Egy régi névsorban ezt kaptam: Boczánki Kristóf; tehát Czánki a Boczánki (= Bocsánczi) rövidebb alakja. István ághácshá Ágopsáin Czánkii Ázbeján vortin: Czánki-Ázbej Jakab ur fia István. Szam. Ház. III. köt. 52 l. — Ágopsá Czánkii Vászilján: Czánki Vászil (László) Jakab. Szam. vár. lev. 1797 év. Számtartó cridalis iratai közt. Czánki, az Ázbej és Vászil család gúnyneve. L. Ázbej, Vászil.

Czárán. Tiera román szó: ország, föld. A hazai örmény tiera alatt Moldovát érti. Czárán (țeran) moldovai, Moldován. A Czárán az ergêrczhi román fordítása. A Czárán család Dél-Magyarországon most is jelentékeny szerepet játszik. L. Ergêrczhi, Moldován, Moldovczhi, Násztur, Retezár.

Czárká. Țarcă román szó: szarka (állattan). — Vártig Chácshereszi Czárká-i. Szam. Ház. II. köt. 91 l. 28 t. A Chácsheresz család egyik ágának gúnyneve. L. Chácsheresz.

Czetz (gl.g) örmény szó, jelentése: moly, szú, tineá (selyembogár), görögül σήs, arabul szusz, perzsául szubuze, zsidóul szász. — Emmanuel Czetz (a pap). Szam. Ház. II. köt. 242 l. 40 t. 1813 év. — Mánug Vártáni Czetz-ján: Czetz Vártán fia Emanuel. Szam. Ház. II. köt. 43.

1. 99. — Vártán mágánuámp Czetz: Vártán vezetékeve Czetz. Szam. Ker. 1715 év. I. köt. 10 l. — A Czetz család vezetékeve Vártán. A Vártán örmény családnév magyar jelentése Rózsa (*qunq* várt: rózsa); a Czetz (cetz) szó jelentése tehát e családnévben: rózsalevelész, Rosenlaus. E családból származott a dicső tábornok Cetz János (lakik Buenos-Airesben, Republica Argentina), kinek fényes nevét az 1848—49-ik évi szabadságharc alatt felmutatott hős tetteiért Klio kitörülhetlen betűkkel jegyezte fel a magyar történelem lapjaira. L. Csicság, Flora, Florián, Pituch, Vártán, Virág.

Czêvâdzjêgh (helyesebben Csuázjêgh); czu (*gn* tojás) és jêgh (*un, bun, zsir*) örmény szavakból, jelentése: rátotta, rántotta. Czuâdzjêgh Thorosz. Szam. Ker. I. köt. 73 l. 761 t.; erről neveztettek a Csuázjêgh-ok — Thoroszián-, Theodorovics-, Todorovics-oknak. — Ávâkjérêcz der Minâsz vor mágánuámp gocshi Thorosz Czêvâdzérêncz: Minâsz főesperes úr, ki vezetéknévvel Rátotta Thorosznak (Theodorovics Mihálynak is hívták) neveztetik. 1721-ben Szam. Ház. I. köt. 11. — Gházâr Czêvâdzêghjân (*âqâvâdêghjân*). Szam. Hal. II. köt. 2. l. 27 t. Ángszend Thorosziân Czêvâdzêghî (*âqâvâdêghî*). Szam. Ker. II. köt. 16 l. 167 t. — Michael Stéphân alias Czêvâdzêgh (helyesen: Theodorovics István fia Mihály). Gergely István alias Czêvâdzêgh (helyesen: Theodorovics István fia Gergely). Szam. vár. lev. összeírás. L. Theodorovics, Todorovics.

Czholun erdélyi örmény tájszó, fényes. A Bocsánczi család egyik ágának gúnyneve. Czholun = Luczián. L. Bocsánczi.

Czifra, magyar szó, tulságosan ékesített, különféle tarka színekkel vegyített; a török zárif magyar fordítása. Luszig Czufrájêncz. Szam. Ház. II. köt. 146 l. 9 t. — Czifra. Erzs. Ker. I. köt. 23 l. L. Csinás, Mêndrul (mandru). Sirin, Zârif.

Czirîák = Czirjék, Cyriacus, *κυριακος* = Domonkos, Domokos, Dominicus. Ignâcz Czirîáki. Szam. Ker. II. köt. 763 l. 61 t. L. Bázâr, Biáthá, Dominik, Gurjegh, Kritsa.

Czitrom, latinul citromalum, hellenül kitrion. Korbuly János gúnyneve. L. Korbuly.

Czopolyá? Ágopsa máskép Czopolya Jakab. Szam. vár. lev. 1804. 659 sz. Jakab Jakab máskép Czopolya. Szam. vár. lev. 1799. („Mitfisz crida.“) A Czopolya (gúny-név) család vezetékeve Ágopsa (= Jakab). A Czopolya családnév most nincs használatban. L. Ágopsa, Jakab, Márne.

Czuczug? Korbuly Kristóf gúnyneve. L. Korbuly.

Czugucza (a románban disznó-hivogató szó) Kovács Dávid alias Czugucza. Szam. vár. lev. 1801 év. 854 sz. A Kovács család gúnyneve. Most nincs használatban. L. Kovács.

D. Ds (ő). Dz (2).

Dajka. L. Dájká.

Dalmai. Donovanák Géza bankigazgató (Kolozsvár) örmény családnévét (Donovák) Dalmai-ra magyarosította. L. Donovanák.

Danigovics. Danigovics, don (moŭ : ünnep) örmény szó és a szláv vics (fi) összetételéből. Danigovics (helyesebben: Donigovics) = Domokosfi. Danigovics Bogdán. Szam. vár. lev. 1855. (Erzsébetváros). L. Bázár, Biáthá, Cziriák, Dominik, Gurjeh, Kritsa.

Dájbukát. A Dájbukát családnév a román „dai bucate“ : adsz-e gabonát szavakból ered. Ászvádur Dájbukát. Szam. Ház. II. köt. 151 l. 105 t. — Gurjeh Dájbukát Zachariás : Dájbukát-Zachariás Cziriák (= Domokos). Szam. vár. lev. 1805. 925 sz. A Dájbukát család egyik ágának vezetékeve Zachariás. Egy Csik-Szépvízen 1823-ban készült sírkő tanuskodása szerint a Dájbukát család másik ágának vezetékeve Ágopsa. — Dájbukát alias Pápa Bogdán. Szam. vár. lev. 1821. — Dájbukát Kajtán Szamosújvártt (1852) Fálának is neveztetett. A Dájbukát név az anyakönyvekben következő alakokban fordul elő: Dájbukát, Dáibukát, Táebukát, Tajébukát. L. Ágopsa, Falá, Pápa, Zachariás.

Dájká (Dajka). A perzsa dáje többes alanyesetéből [daj(e)g(e)á(n)] alakult a magyar dajka. Ohánnesz Dájká-i. Szam. Ker. III. köt. 355 l. 77 t. L. Dajka, Embej, Ember, Mamicoia, Tájeg.

Dámghádsi; dámghá arab szó: jegy, jel; dámgádsi: jelző, vásárbíró. E név most nincs használatban.

Dániel héber szó, jelentése Isten az én ítélőbirám. (a héber dan [bíró] és El [Isten] szóból). Joannes Dániel judex hujatis (Szamosújvár) oppidi. 1774. Szam. Ker. II. köt. 474. l. Dániel Toderás Ibásfávolinê: Erzsébetvárosi Dániel Tódor. Szam. Ker. II. köt. 282 l. 13 t. — Horopszime Chêngánoszi Dánielián gin: Dániel Chêngánosz (Longinus) neje Ripszima. Szam. Ház. II. köt. 809 l. 150 t. — Longinus ághá Ászvádurin Dánielián: Dániel Bogdán ur fia Longinus. Szam. Ház. II. köt. 223 l. 30 t. — Dániel Bogdán fiának Jánosnak, báró Vay Julianna volt felesége; midőn ezeknek fiok (László) született, az erdélyi püspököt (Kollonitz de Kollegrad) hívták meg keresztapának, kit a helybeli esperes-plebános: Verzár Lukács helyettesített. Szam. Ker. II. köt. 478 l. 88 t. 1777 év. — D. Joannes Nep. Dániel et consors ejus D. Illustrissima B. Julianna Vay. Szam. Ház. II. köt. 118 l. dec. 28. 1784. Kaptam a Szamosújvár városi levéltárban egy jegyzéket (1736), melyben ez áll: Franciscus Dániel és mellette örményül: Frênkucz Thoroszi, mit így kell kiegészíteni: Toderás (Thorosz)-Dániel fia Ferencz. Ugyanis e család Toderás (Thorosz) név alatt jött be, Dániel egyik ősüknek csak keresztneve; de az unokák a Toderás vezetéknévet elhagyták és a Dániel nevet kezdték vezetéknév gyanánt használni. E jegyzékben kaptam ezt is: Nicolaus Dániel és mellette örményül: Nikuláh Ámirái; mit így kell kiegészíteni: Dániel Ámirá (Imre) fia Miklós. A Dániel családnév előfordul Keleten is: Tánielián. „Mászisz“ 1879. szept. 25. 2425 sz. L. Chêngánosz, Csutá, Dsis-cháthun, Ergán, Hosszú, Thorosz, Toderás.

Dávid (Távit). Héber eredetű, jelentése: kedvelt. Dávid Gyula kereskedő Kézdi-Vásárhelyt. L. Tilimb.

Dávidovics: Dávidfi. (Dávid-o-vics; o kapcsoló betű, vics [szláv]: fi). Alexander Dávidovics ex oppido Szigeth. Szam. vár. lev. 1787 év 404 sz. E családnév előfordul Keleten is: Árisztáges Távtján (Ἀριστῆς Ταύτιαν). „Árévékh“ 1886. júl. 12. 752 sz. A Dávidovics családnév most nincs használatban.

Deák, Diák. Az orosz hitű magyaroknál a kántor v. éneklő tulajdonkép diakonus. Az örmény is eddig kántorát Deáknak nevezte. Deák másként Ántonás József. Szam. vár. lev. 1807. — Deák másképp Kolcza Tódor. Szam. vár. lev. 1827. — Gregorius Lukács alias Deák. Szam. vár. lev. összeírás. — Josephus Deák alias Miron. Szam. vár. lev. 1784. 71 sz. (Ez a Josephus Deák egy örmény mellékletben Uszep Ántonásián-nak neveztetik. A hát-iraton Deák József, a tanácsi kimutatásban Péter József alias Deák; [Michael Péter-Deák. Szam. vár. lev. 1804. 279. sz.], a kormányshék ugyanezt Kovács Józsefnek mondja Ezek szerint az Ántonás, Gergely, Izsák, Kolcza, Lukács és Miron családok is adtak kántorokat (=Deák-okat) a szamosújvári örmény kath. egyháznak. L. Kok, Kráter, Têbrucsig.

Dêlbej az Edêlbej (= Adalbertus, Albert) rövidebb alakja. A Dêlbej név most nincs használatban. Dêlbej Dolváth. Szam. Ker. I. köt. 15 l. 1720 év.

Dêngádz (դնգաձ) örmény szó, jelentése: ültetett; itt dőledt (düledt) szemű (gúnynév.) E családnév most nincs használatban.

Der-Ágop: Pap Jakab.

Der-Ámirá: Pap Ámirás.

Der-Ángszend: Pap Auxentius.

Der-Ászvádur: Pap Bogdán.

Der-Chácshádur; Pap Kristóf (Keresztadtapap, Cruce-datus sacerdos.) L. Dondon.

Derder (ժրժր) örmény szó: Pap. Az örmény a világi személyt ághá (úr) vagy ághácshá (úr), az egyházit der (úr) czímmel tiszteli; p. ághácshá Kirkor — Gergely úr és der Kirkor — Gergely pap; de ha a pap keresztnévét elhagyja, akkor a der-t megkettőzteti, — így: derder; az egyik úr illeti a hasznos polgárt és a másik a derék lelkiatyát. Ez a kettőztetés szokásban van más nyelvekben is; a német a czímezéseknél így ír: An den Herrn Herrn..., vagy a latinban: Reverendissimo domino domino... Különben ezen szép szokástól eltekintve, a pap szó kifejezésére a kháháná és jérécz örmény szavak

vannak használatban. Vártán Derderján. Szam. Ház. II. köt. 66 l. 30 t. — Nerszesz Derderáncz. Szam. Ház. II. köt. 471 l. 162 t. E családnév Keleten is előfordul: Káluszd Derderján. „Árévékh“ 1886. aug. 768 sz. Törökök között a Derderján családnév helyett Phápházián-t is használnak: Gárábéd Pápázián. „Árévékh“ 1886. aug. 26. 783 sz. L. Moldován, Pap.

Der-Êsztephán: Pap István.

Der-Hágop: Pap Jakab.

Der-Kirkor: Pap Gergely. L. Silmánug.

Der-Márdirosz: Pap Márton.

Der-Mêndrul: Pap Mêndrul.

Der-Nerszesz: Pap Nerszesz.

Der-Nikulá: Pap Miklós.

Der-Ohánnesz: Pap János. L. Dondon.

Der-Sêmávon: Pap Simon.

Der-Szêhág: Pap Izsák.

Der-Szimon: Pap Simon.

Der-Szulimán: Pap Szulimán.

Der-Uszep: Pap József.

Der-Vártán: Pap Vártán.

Der-Vártig: Pap Vártig. A terjedelmes Pap-ok huszonkét Pap családból származnak. Némely Pap a román parinte (szülék, szülők, parentes, Eltern) szótól Pêrint, Perint-nek nevezte magát. L. Dondon, Pap, Perint.

Diákon. L. Deák. Diákon Szárkisz. (Szergius). Szam. vár. lev. összeírás. E családnév most nincs használatban.

Diárbekirczhi. A török a régi Tigranocerta (Tigránágérd; Örmény-Mesopotamia) helyén épült Ámit (Hámit) várost Diárbekir-nek nevezi. (L. Mechithár szótár 334 l.). Diárbekirczhi = Diárbekiri, Diárbekir helységeiből való. — Hovszeph Krikori Diárbekirczhu. Erzs. Ker. II. köt. 131 l. 46 t. Kihalt család. Diárbekir és Iszáj (l. ezt) Erzsébetvároson egy család. E családnév előfordul Keleten is: Ászvádzádur Diárbekirján. „Mászisz“ 1880 ápr. 3. 2880 sz.

Diráczhu (տիրացու) örmény szó, jelentése: sekrestyés, egyházi, templomszolga. Szêhág Diráczhuián mágánuámp Kolczátá: Diráczhu Izsák vezetékneve Kolczátá. Szam. Ker. III. köt. 372. l. 100 t. Lucas Gergely és mellette

örményül Luszig Dirácshu-i. Szam. vár. lev. 1736. — Marko Dirácshu Nigoli Sárjáján: Sárga Milkós fia Márk kántor. Szam. Ház II. köt. 33 l. 644 t. — Vászil Dirácshu Mëgêrdicshi: Mëgêrdicsh László kántor. Szam. Ház. II. köt. 37 l. 7 t. — Dirácshu Ágop Donigi: Donig Jakab kántor. Szam. Ház. II. köt. 43 l. 91 t. Ezek szerint az Ántonás, Gergely, Kolcza, Lukács, Máhdesz, Miron, Donig, Sárga (= Nigol), Mëgêrdicsh családok adtak kántorokat a szamosújvári örmény kath. egyháznak. L. Deák, Kolczátá.

Dobál. Thopál török szó, jelentése: santa, Claudius, Kolos. Rozsi Ántoni Dobálján. Szam. Ház. III. köt. 12 l. E családnév előfordul Keleten is: Nigoghájosz Thophálján. „Árévékh“ 1886 aug 9. 768 sz. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Gágh, Gêzducz, Máli, Santa.

Dobli. A Dobri(bán) családnév első alakja. Ohánnesz Dobli. Erzs. — Dobléncz Mëgêrdicsh. Erzs. Ker. I. köt. 51 l. Erzsébetvároson 1767-ig Dobli; ebben az évben a pap Dobli helyett ezt a szót írja: Dombi. Hovszep Ohánnesz Dombi-i: Dombi János fia József. Ersz. Ker. I. köt. 127 l. 13 t. L. Dombi.

Dobos, a „Tilimb“ magyar fordítása. Ánton Nigolin Dobosin vërtin: Dobos Miklós fia Antal. Szam. Ház. II. köt. 428 l. 20 t. A Dobos család vezetékeve Nikos. L. Nikos, Tilimb.

Dobrenki. A Dobribán másik alakja. Chácshig Dobrenki. Szam. vár. lev. 1779. L. Dobribán.

Dobribán (Tobribán). Thubre perzsa szó: tárcza, erszény. Dobribán: tárczás, erszényes. Chácshig Dobribán. Szam. Ker. II. köt. 332 l. 56 t. — Mánug Dobrebán. Szam. Ház. I. köt. 26 l. 67 t. L. Chácshig, Erszényes, Hëbás, Pongrácz, Pungutz.

Dobrinká. A Dobribán harmadik alakja. Christóf Dobrinka. Szam. vár. lev. 1769 (Szebeni levél).

Dolkucz, a Dolváth kicsinyített alakja. A Dorothea kifejezésére is használjuk.

Dolváth. Deolveth török szó, jelentése: szerencse; örményül páchd = Felix, Felician, Felicitas, Fortunatus. Kihalt család.

Dombi = Dobli. Dombi Szárkisz (Sergius). Szam. Ker. II. köt. 540 l. 157 t. L. Dobli.

Dominik = Domokos, Domonkos, Dominicus. L. Bázár, Biáthá, Cziriák, Gurjégh, Kritsa.

Dondon, az örmény Derder család szláv neve; a szláv don = örmény der, don + don (dondon) = derder = Pap. Chácshig Dondon. Szam. Ház. II. köt. 64 l. 201 t. — Dondon Szimon. Szam. Ker. I köt. 69 l. 729 t. Dondon Kristóf alias Chácshádur. Szam. vár. lev. 1819 év, 281 sz. — Andreas János alias Dondon. Szam. vár. lev. összeírás. A Der-Chácshádur és Der-Ohánnesz család összeházasodásából származott utódok kihagyták mind a két családnevet (Chácshádur és Ohánnesz) és a két Der (szlávul Don) összetételéből alkotott névvel nevezték el magukat. (Der + der) Derder = (Don + don) Dondon. L. Der-Chácshádur, Derder, Der-Ohánnesz, Drágon, Dregán, Pap, Perint.

Donig, (a Dániel keresztnév jelölésére is használtatik). Donig, a Do(mi)nik rövidítése. Donig Sênfálovi: Erzsébetvárosi Donig. Szam. Ker. I. köt. 117 l. Chácshig Donigi. Szam. Ház. II. köt. 35 l. 611 t. Donig (= Dominik), Cziriák, Gurjégh, Biátha egy család. L. Bázár, Biáthá, Cziriák, Dominik, Gurjégh, Rác, Szurugdsi.

Donigfi, a Donigovics magyaros neve. Jacobus Donigffi. Szam. vár. lev. 1796. 235 jk. sz. E családnév most nincs használatban. L. Donig, Donigovics.

Donigovics. L. Donogovics.

Donogán, Donágán (*mořwuhwř*) örmény szó, jelentése: ünnepi, ünnepet illető, arra vonatkozó, ekkor történni szokott; a maga nemében diszesebb, fényesebb, pompásabb; ünnepies, innepélyes, örvendetes; festus solemnis = Szolemnisz püspök szept. 24. Fesztusz vértanú jún. 24. Vártán Donogán. Szam. Ház. II. köt. 245 l. 42 t. Donágán nevű család van Örményországban is (Áchálkhálák városában). L. Márne, Susán, Sztechno (Stefánovics), Trásztádsi, Ursul.

Donogovics jelentése Donigfi, Domonkosfi. Adeodatus Donogovics. Szam. Ház. III. köt. 54 l. L. Donig, Donigfi, Donigovics.

Donovák (Donávák). Ágop Donovák Foksánián: Foksáni Donovák Jakab. Szam. Ház II. köt. 6 l. 119 t. A Donovák család Foksánból (Románia) jött be. A bécsi mechitháristák lapja, a „Hántesz“ 1893 évfolyam. 9. füzet (szept.) 272-ik lapján Bogdán Donávákovicz-ot Ászduádzádur *st. p. -Աստուածապետ*-nak mondja. Don-ávák = Der-ávák = főpap = Pap. Az Ávák, Donávák (Donovák), Dondon, Derder, Novák, Pap, Perint egy család. L. ezeket, továbbá: Dalmai, Foksánczhi, Susán. — Donovák másképp Chárib Bogdán. Szam. vár. lev. 1851. A Donovák család is Chárib nevet visel.

Donszki. A Donból (= örmény Der) alakult név. L. Der.

Drágán = Drágon = Dregán. — Ohánnesz Drágán. Szam. Ker. II. köt. 187 l. 65 t. Andreas Drágon = Dondonê. (így) Szam. vár. lev. 1736 összeírás. — Dragonyos, Drágon, Drégán = Dondon. L. Dondon.

Drágics a Mêgêrdics elferdített alakja. Joannes Baptista Dragits alias Joannes Bogdán. (helyesen Joannes Joannes [és nem Bogdán]: Jánosi János). Szam. vár. lev. 1799 év 804 sz. Bogdán Drágics és mellette örményül Ászvádur Mêgêrdicsi (*Աստուածաբան Մեղերդիշի*) Szam. vár. lev. 1736. összeírás. Drágics = Mêgêrdics. (Bapt. Joannes = Ker. János).

Dragonyos. Drágomán Lukács — Dragonyos Lukácsnak is neveztetik a Csudnik-féle csőd irataiban. Szam. vár. lev. 1796. A Dragonyos család vezetékeve Drágomán. L. Drágon, Dregán, Drágomán.

Drágomán. Dragomanno olasz szó: a fényes kapú tolmácsa az idegen követekkel. (Törökül: therdsimán). Drágomán alias Lukács. Szam. vár. lev. — Catharina Lukács alias Drágomán. L. a Csomák-féle czimerlevelet. — Gregorius Drágomán alias Kopács (copaciu román szó: fa, fatörzsök). Szam. vár. lev. 1780. Krikor Lukács mágánuámp Drágomán: Lukács Gergely vezetékeve Drágomán, 1716. év. Szam. Ker. I. köt. 7. l. Iszájin vêrtin Lukácsê mágánuámp Drágomán: Izsák fia Lukács, kinek vezetékeve Drágomán. Szam. Ház. I. köt. 2 l. 9 t. A Drágomán-ok Lukács-ok. Anna Mechithar Gregorii Drágomán alias Isaak civis et quaestoris ejatis relicta vidua.

Szam. vár. lev. 1776 év 31. Az Izsák család egyik ága is Drágomán nevet visel. Mária Drágomán alias Tekerics. Szam. Ker. IV. köt. 251 l. Drágomán Lukács alias Munya. Szam. vár. lev. 1827. L. Kopács, Munya, Tekerics.

Drágon, Dragonos, Dragonyos kölcsönzött szó a hellen drakon és a latin draco szóktól, honnan a német Dragoner, a franczia dragon, az olasz dragone is származtak. Gyergyó-Szt-Miklóson a Drágon-ok most Eránosz nevet viselnek. L. Dregán, Eránosz.

Dregán, Drăgan vedi Dragon. (Bartianu, Dictionar român-germán. 195 l.) Dregán = Drágon. Dregán Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 225 l. 103 t. Ohánnesz Szimáoni Drigánián: Drigán-Simon János, 1799. Szam. Ker. I. köt. 160 l. Donig Drêgáni Szimonián. Szam. Ház II. köt. 13 l. 113 t. A Dregán család vezetékeve Simon. János Emanuel alias Dregány. Szam. vár. lev. összeírás. Az Emanuel (Mánug) család egyik ága is Dregán. L. Simai, Simávon (Simon).

Drêgics = Drágics. Drêgics Mêgêrdics. Szam. Ker. II. köt. 279 l. 138 t. L. Drágics.

Drótos. Magyar költsönszó (v. ö. Draht). Gúnynév. E család tagjai Gyergyó-Szt-Miklóson laknak.

Dsecshegh. Dsegh (*σhñ*) örmény szó, jelentése: kopasz, calvus, tatárul khel. E család vezetékeve Thorosz (Tódor). Ászvádur Dsecsheghi. Szam. Ker. II. köt. 805 l. 15 t. E családnév most nincs használatban. L. Bleská, Gondág, Kendov, Khel, Kopasz, Szultán, Thorosz.

Dsehez. Dsehez (= dsehiz) arab szó, jelentése: ke-lengye, dos, donum, Donatus. Dsehez (az örményben *dund* várcz) az az ajándék, mit a menyasszony a menyekző előtt vőlegényétől kap; de dsehez (az örményben *odhun* ozsid, magyarul: kelengye) az is, mit a menyasszony a vőlegény házához visz. A Dsehez család egyik ága az ötvenes években Kincses-re magyarosította nevét: Petrus Kincses-Dsehez. Szam. Ház. III. köt. 64 l. apr. 3. Nigol mágánuámp Dsehez: Nigol (Miklós) vezetékeve Dsehez. Szam. Ker. I. köt. 22. l. 91. t. A Dzehez-ek Nigol-ok. L. Kincses, Nigol.

Dsêmri. Az örmény dséméli (ծեմելի) szónak jelentése: pompás, fényes. A Lukács család örmény neve. Cházár Dsêmri. Szam. Ker. I. köt. 146 l. E családnév most nincs használatban. L. Lukács.

Dsermágián. Dsermág (ճերմագի) örmény szó, jelentése: fehér. Ánton Dsermágián i Hájászdáne egádz: Örményországból jött (1825-ben) Dsermág Antal. Szam. Ker. IV. köt. 11. l. sept. 6. A Fehér család örmény neve. Albanus, Albin. E családnév előfordul Keleten is: Nésán Dsermágián. „Árévékh“ 1886 nov. 16. 851 sz. Dsermág más névvel Fehér Antal. Szam. vár. lev. 1836 év. L. Fehér, Bedrosz, Kápálb.

Dsigár. Dsigêr (ճիգար) örmény szó, jelentése: hegyes lándsa, dárda. Az Ákoncz és Balta család örmény neve. Emanuel alias Lukács Sigár. Szam. vár. lev. 1764. Az Ákoncz, Balta, Dsigár család vezetékeve Kristóf, Lukács. Gratianus Kristóf Dsigár. Szam. vár. lev. összeírás. — Emanuel Dsigár alias Lukács. Szam. vár. lev. — Dsigár alias Katona Lukács. Szam. vár. lev. 1774. L. Ákoncz, Balta, Katona, Kolcsér, Kristóf, Lukács.

Dsirách. Dsêrák (ճիրակ) örmény szó, jelentése: gyertya, az arab-törökben: cseráz, csiráz, cshirák. E családnév előfordul Keleten is: Dseráz Minász a londoni L' Armenie szerkesztője. Gyertyánfi, Dsirách, Geron, Mászlin, Mászti, Miron, Momdsi egy család. E család vezetékeve Ángszend. L. ezeket és Ángszend.

Dsis-cháthun. Dsis perzsa szó, jelentése: fő, nagy; urnő, hölgy, hercegnő; az összetett dsis- vagy zsis-cháthun jelentése: főhercegnő, valide szultán, örményül thákúhi (թագուհի): regina. Dsis-cháthun = Szultán = Regina. L. Ergán, Hosszú, Pipi, Szultán, Temesvári.

Dsokebin. Joce bine román szó, jelentése: jó tánczos, jól tánczol. Ázbej ávéli ánun Dsokebin: Ázbej mellékeve Dsokebin. Szam. vár. lev. 1722. Dsokebin az Ázbej család egyik ágának gúnyneve. L. Ázbej.

Dsumerdián = Zsumerd. Bogdán Dsumerd. Szam. Ház. II. köt. 234 l. 32 t. — Ászvádur Dsumerján Elisábethá-khághákháczhi: Erzsébetvárosi Dsumerd Bogdán. Szam. Ház. II. köt. 122 l. E családnév most nincs használatban. L. Bogdánfi, Zsumerd.

Dsurdsovczhi, örmény szó, magyarul Gyergyói, Gyergyai. Keresztesi alias Dsurdsovczhi Márton. Szam. vár. lev. 1816. 1526 sz. Dsurdsoven meg háj mē: Gyergyóból egy örmény. Szam. Ker. I. köt. 35 l. 264 t. Dsurdsovczhi Ágop Gárdsthéverun: Rövidkarú Gyergyai Jakab. Szam. Ker. I. köt. 123. l. 1507. t. — Dsurdsovczhi Donig Gárdsthévján (*Գարժթեղեղեղ*). Szam. Ház. II. köt. 92 l. 63 t. — Thumán Vártereszi Thumáni Dsurdsovczhun vêtin. Szam. Ház. II. köt. 288 l. 92 t. — Dsurdsovczhi Ánisor Ászvádur. Szam. Ház. II. köt. 35 l. 7 t. — Dsurdsovczhi Eránosz Luszig. Szam. Ház. II. köt. 35 l. 12 t. Ezek szerint Gyergyó-Szent-Miklósról ezek a családok jöttek Szamosújvárra lakozni: Ánisor, Eránosz, Gárdsthév, Keresztes, Thumán. L. Ánisor, Eránosz, Flora, Gárdstév, Gyergyai, Keresztes, Thumán, Várteresz.

Duha, Tuba (magyar) jelentése: galamb; egyezik a német Taube szóval; régi németben: tuba, tube; goth nyelvben: dubo, régi szász nyelven: dúbha, dufa. A dubhából a *b* kihagyásával lett: Duha. — Az örmény *Թուխ* (thuch, niger, fekete) a perzsában: ducha. Az Áffumi = Fekete = Nyegrucz család perzsa neve Duha. — Duha Luszig. Szam. Hal. II. köt. 68 l. 282 t. — Meráv ághá Szoghomonê Chácsháduri Duháján: Meghalt Duha Kristóf fia Salamon úr. Szam. Hal. II. köt. 6 l. 121 t. — János Lukács alias Duha. Szam. vár. lev. 1766. (A Placsintárféle krida iratai közt). — Lucas Duha és mellette örményül Luszig Ohánnesz (Jánosi). Szam. vár. lev. 1738 összeírás. A Duha család vezetékeve János (Jánosi, Ohánnesz). Áffumi, Duducz, Duha, Fekete, Kárakás, Nyegrucz, Sziévmítko egy család. L. ezeket. Daha. Dahokról Örményországban számos emlegetéseket találunk mind honi, mind idegen írókban. Nagy-Örményország 15 tartományának egyike, mely a Phasis forrásainál, meg a Pariadra-bérczek hegyhatárain és völgyein Colchisig terül el, a legrégibb idők óta Daha, Dahask és Daik nevet visel és Dahoktól lakatott. Xenophon Anabasisában a Dahákat Taochi (*ταοχοι*) néven nevezi. (L. Lukácsi Kristóf. A magyarok őselei 163 és 165 l.) Ha Duha = Daha, akkor Duha a legrégibb családok egyike. L. Porumb.

Dudên (*nnuûû*) örmény szó, jelentése: kar, vég, valaminek széle. L. Áki, Bocshig, Fark, Kepri.

Duducz. Férfi és női keresztnév is (Melán, Melánia) mint p. „i Kirkoren Szácháinê jév i Duduczen:“ Szácha Gergely és Melania (nevű feleségétől született fiú). Szam. Ker. I. köt. 87 l. 854 t. De vezetéknév gyanánt is használjuk: Gábriel Dudutz. Szam. Ker. II. köt. 267 l. Gergely Simon alias Duducz. Szam. vár. lev. összeírás. A Duducz család vezetékeve Gergely. — Dudutz vulgo Szunyog Gergely. Szam. vár. lev. 1826. 1603 sz. A Duducz család egyik ágának gúnyneve Szunyog. Az „Árévékh“ 1888 ápr. 20. 1281 száma ezeket mondja: Govgászján háji hámar vêraczhin ánhok e, kinemol e, thethevámid e, mi choszkov duducz e (*nnunnig*), vor gê modená Bolszeczhocz zevzek, hobbá párerun: A kaukazusi örméuy előtt a georgiai lelketlen, iszákos, könnyelmű, szóval *duducz*, mely szó a konstantinápolyi zevzen (gyermekeszű), hobbá (*bolondos*) szóhoz közelit. E szerint Duducz = bolondos. L. Áffumi, Chev-Luszig, Chev-Ohánnesz, Chev-Sztephán, Gergely, Szunyog.

Dumblosz. A Têmlös = dêmlös (*nd'loz*) = ánászunmárt (*nnuunn'nd'upn*): néma. Dumblosz Márdirosz. Szam. Ker. II. köt. 385 l. 38 t. L. Ánászun, Chul, Munds.

Dumitrászá. A Dumitru-ból *sa* román képzővel alkotott nőnév. Luszig Dumitrászá-i. A szamosújvári timártársulat iratai közt. L. Dumitru, Vertán.

Dumitru. A Demeter név román alakja. Demeter görög szó (*δημοῦντρος*) jelentése: a nép anyja, Ceres, a földművelés és gyümölcsészet istennője. — Lukács Vertán alias Dumitru. Szam. vár. lev. Dumitru a Vertán család gúnyneve. A Dumitrászá és Dumitru név most nincs használatban. L. Dumitrászá, Gud, Vertán.

Durák török szó, jelentése: lakás, szállás, tartozkodás. E családnév most nincs használatban. L. Szállási.

Dzárug, a dzerig másik alakja. A csikszépvízi Ker. II. köt. 85 l. szerint Dzárug (Zárug) = Simeon. Szam. vár. lev. 1796. „Csudnik“ cridalis iratai közt; Ászvádur Dzárugi Korbulián: Korbuly Dzárug fia Bogdán. És ez a Korbuly Dzárug azt a bizonyítványt, mit ezen iratok-

hoz mellékelte, így írta alá: Korbuly Simon; tehát Dzárug Simon. L. Bátrín, Dzerig (Zárug, Zerig), Násztur, Simávon.

Dzêrig. Dzér (ծեր) örmény szó: öreg. — Öreg Simeon (dzér Szimon, Szimeon) a neve annak a jámbor, istenfő férfiúnak, ki a Szent-Lélek jelentése következtében, a templomba menvén, az Isten Fiát karjaira vette. Lukács 2. 25. — Az az örmény fiú, ki ezen öreg Simeon nevére kereszteltetett, a Simeon elhagyásával egyszerűen csak Dzerig-nek neveztetik. — Chácshig Dzerigján. Szam. Ker. II. köt. 254 l. 84 t. E családnév előfordul Keleten is: Keork Dzerunián. „Árévékh“ 1887. jún. 1. 1011 sz. Dzerig = Dzerun(ián) = Nesztor = Násztur. L. Násztur. A Szam. vár. lev. 1789—289 sz. alatt van egy kimutatás, mely az akkori árvákról két példányban készült; egyikben Korbuly Márton fia Zerig-nek van írva és a másikban ugyanaz Zárug név alatt fordul elő; tehát Zárug = Dzárug = Zerig = Dzerig. Dzerig vor mágánuámp gocshi Száchá: Dzerig, ki vezetéknévvel Száchá-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 23 l. 110 t. A Száchá-k (l. ezt) Dzerig-ek. Jákub Dzerigián jév ájl Pribági: Dzerig Jakab vagyis Pribág (l. ezt). Szam. Ker. IV. köt. 236 l. A Pribágok is Dzerigek. L. Bátrín, Kepus (Kép), Zárug, Zerich.

Dzêvortbêrung örmény szó, magyarul: csavart ajku. A dsivortim ժիւորտիմ igét: tekerem, facsarom, csavarom értelemben használja a hazai örmény. L. Facsarár. Bêgunkh պիղկիւնք: ajkak = bêgunkhê dzur. A Dsivortbêrung gúnynév most nincs használatban.

Dzurkhithján, a dzur (ծուր görbe) és khith (քիթ orr) örmény szavakból: görbe orrú. Szefer Chácshigi Dzurkhêthi. Erzs. Ker. II. köt. 65 l. 38 t. E család vezetéke-neve Szefer. A Dzurkhithján név most nincs használatban. L. Szefer.

Dzurperán (ծուրքերան) örmény szó, magyarul: görbe szájj, görbe száju. A Dzurperán név most nincs használatban. L. Chácshig, Dzerig, Êsztrêmb, Görbe.

Dzurthêkhián, dzur (ծուր) és thêkháném (թիւղիւն պօկօմ) örmény szavakból. Ohánnesz Chácshigi Dzurthêkhián. Erzs. Ker. II. köt. 25 l. 69 t. E család vezetéke-neve Chácshig. A Dzurthêkián név most nincs használatban. L. Chácshig.

E.

Ecclesia, görög-latin szó (egyház). Korbuly Kristóf gúnyneve. L. Korbuly.

Edel (Edil) = Adel. Edel német szó: nemes fajból való. A Csuhr család német neve. L. Ázbej, Csuhr. Edil Buzát Vertánesz. Szam. vár. lev. 1793. Az Ázbej, Budzát (Buzát), Buzeskul, Csuhr, Czárán, Ergêrczhi, Moldován család nemes (Edel) volt még a külföldön. L. ezeket.

Edêlbej = Adalbertus. Adalbert: fényes nemességből való, a német edel (nemes) és berth-ből (fény). — Johanna Adalbej. Szam. vár. lev. 1807 év 738 sz. — Albert másképp Brêndzár János. Szam. vár. lev. 1802. 210 sz. L. Brêndzár, Jolbej.

Edgárián. Az édégghágál (*edegghaghal*) örmény szó rövidített [éd(éghá)gál, edgár] alakja, jelentése helytartó, praefectus regionis, törökül pasa. A Básánika család örmény neve. Kihalt család. — Melchon Edgár. Szam. Ház. II. köt. 153 l. 39 t. — Száko Lupuli Edgárián. Szam. Ker. II. köt. 28 l. 331 t. L. Básániká, Nigol. A Básániká és Edgár család vezetékeve Nigol (Miklós).

Egámszáczhî. Jégámszáczhî (*eghamsachhi*) örmény szó: jövény (adventor) = Jagamost. Jég = jêrgêrczhi tárczáz, târszéczhî. A Chárib család örmény neve. — Ohánnesz Jégámszáczhî. Szam. Ker. II. köt. 192 l. 123 t. E család-név előfordul Keleten is: Philipposz Jégávián. „Árévékh” 1886 szept. 20. 803 sz. L. Chárib, Jagamost.

Egiz (*eghiz*) örmény szó: ikrek. — Kájtán Egiz-ján. Szam. Ház. II. köt. 350 l. 33 t. Kihalt család.

Elekes. Elek az oltalmazó, a görög *αλεξω*-ból. Josephus Elekes. Szam. Ház. III. köt. 65 l. 1852. febr. 10. Az Alexa család egyik ága nevét Elekes-re magyarosította. Alexa István (Elekes). Szam. vár. lev. 1861. L. Alexa.

Elia (Elias, Illés, Illyés) héber eredetű, jelentése: istenes, istenfélő, hatalmas ur, a héber El Ja-ból. Eliá Oxendius. Szam. Ker. II. köt. 229 l. L. Ilias.

Emanuel: Isten velünk van, a héber im (val vel), anu (mi) és El (Isten) szavakból. L. Mánug, Korn.

Embej. A nép az ebe szóból csinált embej-t. Ébe török szó, jelentése: dajka, nagyanya (örményül *d'and* mám). L. Dajka, Ember, Manicoia, Tájeg.

Ember, (magyar szó). Ember az embej elferdített alakja. Ember Erzsi, Beteg János felesége. Szam. Ker. IV. köt. 173 l. — Gregorius Ember. Szam. Ház. III. köt. 65 l. 1852 febr. 3. L. Dajka, Embej, Mámicoia, Tájeg.

En, török szó: szélesség. — Kirkor En-i. Szam. Ház. II. köt. 156 l. 15 t. Kihalt család.

Enekes (Henekes). L. Énekes. Lucas Enekes. Szam. Ház. II. köt. 141 l. 20 t. 1791 év.

Eránosz. "Ἡρανος görög szónak jelentése: fejedelem, herceg, főnök. Az Ámirás és Merza család görög neve. — Mánug Eránosz. Szam. Hal. II. köt. 11 l. 210 t. Eránosz, vor mágánuámp gocshi Goskár: Eránosz, ki vezetéknévvel Goskár-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 152 t. Az Eránosz család egyik ága Goskár. Joannes (Hi-)eránosz (gyergyó-szt-miklósi eredetű). Szam. vár. lev. 1805—594 sz. — Jacobus Heriánosz praedii Kunágota subarendatoris Stephani Vártán servitor armenus. Szam. vár. lev. 1805—1094 sz. — Eránosz-Zacharias Albert. A szamosújvári kereskedő-társaság iratai között. Az Eránosz család vezetékeve Zachariás. Ámirás, Balázs, Chonthikhár, Császár, Eránosz, Merza, Thákvor, Sáhín, Vaszil egy család. L. ezeket, továbbá Dsurdsovczhi, Goskár, Pápugdsi.

Eremiá, Eremiás, Erimiásián = Jeremiás, bibliai név. Héber szó: az Ur magasztalója, az Ur nagysága, az Ur magassága. Ohánnesz Eremiájine. Szam. Ház. II. köt. 67 l. 17 t. L. Irimia, Jeremiás.

Ereszphochán (ερσφουχαν) örmény szó, jelentése: képviselő, helytartó, tartományfő, ἐπίτροπος, vicarius, procurator. Ászvádur Ereszphochán. Szam. vár. lev. 1738. Kihalt család.

Ergán (ερκαν) örmény szó, jelentése: hosszú = Longinus, miből az örmény Chêngánosz-t csinált. A Longinus (Chêngánosz) keresztnév a Dániel családban gyakori. — Ergán-Cháthun Dávid. Szam. vár. lev. 1773. — Ergánê Toderê Simáin: Simay Tódor, a Hosszú. A Dsis-cháthun

(Szultán) és Simay család egyik ága Hosszú. L. Dsischáthun, Dániel, Szultán, Ergán-Toderás, Vászil. Szam. Hal. II. köt. 3 l. 51 t.

Ergêrczhi. Ergir (*ергир*) örmény szó: föld, ország, czhi (*gh*) örmény képző: ból, ből való. Ergir alatt a hazai örmény Moldovát érti; tehát Ergêrczhi: moldovai, Moldován, azon országból való, onnan eredő. Chácshádur Ergêrczhi. Szam. Ker. I. köt. 172 l. 1900 t. — Minász Násztur Ergêrczhi. Szam. Ker. II. köt. 775 l. 19 t. — Ergêrczhi vagyis Retezár Lukács. Szam. vár. lev. 1811—1371 sz. Czárán, Keork, Moldován, Moldovczhi, Násztur, Retezár Moldovából jöttek be hazánkba. L. ezeket, továbbá Gámenczi, Szilisdráczi.

Erős, az Ámbur család magyar neve. Erős Sándor kanonok (Gyulafehérvártt). Auxentius Erős alias Maxin. Szam. vár. lev. 1801—831 sz. (Maxin az Auxentius elferdített alakja.) Erős másképp Vastag Gergely. Szam. vár. lev. 1803—1091 sz. Az Ámbur, Erős, Vastag egy család. — Erős Sándor vagyis Maxin János. Szam. vár. lev. 1801—382 sz. (Ezt így kell érteni: Auxentii Erős filius Joannes; az apa neve: Erős Auxentius [= Maxin = Sándor], fia János). Erős-Zachariás Emanuel. Szam. vár. lev. 1819. Az Ámbur, Erős, Maxin, Vastag család vezetékeve Zachariás. L. Ámbur, Hászt, Maxin, Oxendius, Vastag, Verzár, Zachariás.

Erszényes, a Dobribán család magyar neve. Erszényes János. Szam. vár. lev. 1791—61 sz. Chácshig, Dobribán, Erszényes, Hêbás, Pongrácz, Pungucz egy család. L. ezeket. Az Erszényes családnév most nincs használatban.

Eruz. Êruszthá Nagy-Örményország Rêstuneácztartományának egyik városa; itt szenvedett vértanú halált szent Simon (Sêmávon) Krisztus Urunk rokona. Az Êrusz családnév az Êrusztháczi (Êruszthá városából való) örmény szónak rövidebb alakja. L. Rusz.

Erzerumczhi: Erzerumi, Erzerum városából való. E város régen Gárin (Theotopolis) nevet viselt. — Mêgêdicsh Erzerumczhu. Szam. vár. lev. 1768. Kihalt család. L. Kárinczhi.

Êstêrbul. Ánton Êstêrbul (a lap szélén: Csorba). Szam. Ker. III. köt. 237 l. 77 t. L. Csorba, Stirbul.

Estrángá; ugyanaz a latin strangulum, német Strang, olasz stringa szókkal; istrang, vékonyabbféle kötél, hám-kötél. Sztephán, vor mágánuámp Estrángá: Sthephán (István), kinek vezetékeve Estrángá. Szam. Ház. I. köt. 10 l. 92 t. Szamosújvár város 1786. évről vezetett jegyző-könyvében ez olvasható: Ánná Êsztrángái Luszigi tuszdêr: Êstrángá Lukács leánya Anna; a másik oldalon ugyanez így: Anna Turcsa; tehát az Êstrángá (gúnynév) család vezetékeve Turcsa. — Esztrenga magyar szó: Schafmelkhof. (Ballagi szótár 165 l.) Esztrenga, az Êsved család magyar neve. Êsved, Estrángá, Pakulár, Turcsa egy család. E család vezetékeve: Thorosz. L. Thorosz.

Êsved. Sêbed (*зубед*) örmény szó, jelentése: pásztor, nyájőr. A Pakulár család örmény neve. L. Estrángá, Pakulár, Turcsa.

Êszfênt = Szfênt. Thorosz Êszfênt. A szamosújvári tímártársulat iratai közt. L. Szfênt.

Esztechno = Stefánovics. Esztechnojin vêtin Bedroszinê: Esztechno Bedrosz (Péter) fia. Szam. Ker. I. köt. 64 l. 673 t. L. Ángár, Beteg (Betá, Betgi), Láphics, Nevelics, Stefánovics, Têzsár.

Esztefánovics (Aradról. Szam. Ker. IV. köt. 93 l.) = Istvánfi. L. Sztefánovics.

Esztegár. Steag román szó, jelentése: zászló. Stegar der Fänrich, Fahnenträger, Standartenführer (Barcianu, Dictionar român-germán, 608 l.) A magyar a két mássalhangzón kezdődő kölcsönvett szavak elejébe magánhangzót tesz (így lett a scola szóból iskola). Apáink is a Sztegár elejébe egy e-t tettek (Esztegár). Tehát az Esztegár családnév magyar jelentése: Zászlós, Zászlós-úr (Magyarországon is az ország zászlósa [der Reichsbaron] nagy úr), Zászlóhordozó, Zászlótartó, Zászlóvivő. Thalloczy a „Századok“-ban ezt mondja: „A sztegár a zászlótartó tisztét vitte.“ E család török neve Bárchudár, magyar neve Zászlóffy és örmény neve Troságirkh (signifer, vexillifer, *զրուգիրք*). A Troságirkh család a Mechithár-féle szótár (271 l.) tanuskodása szerint Árság örmény király és

Nagy-Szt-Nerszesz idejében jelentékeny szerepet játszott Örményországban. Máriám Êsztgári (Zábulik Kajtán felesége). Szam. Ház. III. köt. 18 l. A Szamosújvár városi levéltár 1757 évi iratai közt van a guberniumnak egy leirata, melyben „Stegár testvérek“-ről van szó; levéltárunk 1762 évi 21 számú irata „Stagar fratres“-ekről tesz említést; ugyanazon év 27 számú irata már megnevezi a testvéreket: Gregorius, Martinus et Ladislaus Todor. — 1752-ben a guberniumhoz benyújtott kérvényben: „Tódor Gergely“ és testvérei és kívül a rubrumon: Esztégár testvérek. Ezek szerint az Esztégár család vezetéke Tódor. — Az 1786. évi összeírásban (Szam. vár. lev.) ezt kaptam: Thodor László és mellette örményül: Vászil Sztêgári; tehát Tódor László = Esztégár László. — Jész Toderás Kirkori Êsztêgár borbirov: Ên Toderás-Esztégár Gergely, a borbiró. Szam. vár. lev. 1746. — Kirkor Toderási Szthehárián. Szam. Hal. II. köt. 28 l. 481 t. — Meráv Mánugê Êsztêgári Toderásián: Meghalt Toderás-Esztégár Emanuel. Szam. Hal. II. köt. 226 l. 37 t. — Toderásin vêrtin Kirkorê Êsztêgárinê: Toderás-Esztégár fia Gergely. Szam. Ker. I. köt. 51 l. 479 t. — Bárchudár, Esztégár, Toderás (= Tódor = Dániel), Zászlóffy egy család. L. ezeket. — Van kezeim közt egy bizonyítvány, mit Theodorus Dániel állított ki Szamosújvárt 1768 jan. 25-én; ezen hitelesített latin másodlat így kezdődik: „Praesentibus testor, quod ante circiter tres septimanas, dum tit. D. Vexillifer Antalfi...“ Ezen bizonyítvány tanuskodása szerint az Antalfi család egyik ága szintén Vexillifer (= Zászlófi, Sztegár). Esztégár Kristóf alias Moki. Szam. vár. lev. 1820. L. Antalfi, Borbiró, Moki, Tódor (Thorosz), Verváisz.

Êsztrêmb. Strîmb román szó: görbe. — Ándrus Êsztrêmbê. Szam. timártársulat iratai közt. L. Dzurperán, Göрге.

Êsztêzsár. Stejar, román szó (növénytan): tölgy. — Nigol Vártáni Êsztêzsár. Szam. Ház. II. köt. 405 l. 4 t. A Vártán család egyik ágának gúnyneve. Êsztêzsár név most nincs használatban. L. Vártán.

Ênekes (Inekes.) Adeodatus Ênekes. Szam. vár. lev. 1808—772 sz. Ênekes Lukács alias Izsák. Szam. vár.

lev. összeírás. — Joannes Merza alias Énekes. Szam. vár. lev. 1810—852 sz. Az Izsák és Merza család egyik ága Énekes melléknevet viselt. Az Énekes név most nincs használatban. L. Enekes (Henekes), Izsáki, Merza.

F.

Facsarár, facsaró, facsaros, a magyar facsar igéből; az ár román szóképző. Kihalt család. L. Dsêvortbêrung.

Fakna, Moldován Márton gúnyneve. L. Moldován.

Fark, az örmény Áki magyar fordítása. Áki, Fark, Kál, Meskó, Szebeni, Volf egy család. A Fark család Csik-Szépvízen lakó ágának egyik tagja Nagy-Szebenbe ment lakozni; ennek maradékai Szebeni nevet vettek fel. L. Áki, Ákoncz, Bocshig, Kis, Kövér, Lukács, Mánug, Meghdesz, Szebeni.

Farkas, az örmény Kál magyar fordítása. L. Ázbej, Lupul, Volf. — Lázár Farkas. Szam. Ház. II. köt. 213 l. 5 t. A Farkas család vezetékeve Ázbej. Szánszkit nyelven: varka-sz v. vrka-sz. A szánszkit után alakultak a szláv vlk, volk, vlükü.

Fálá. Fálá román szó, jelentése: büszkeség, döllyf, önhitség. Gúnynév. Kájtán Fálá ájszinkhên Dájbukát: Fálá Kájtán azaz Dájbukát, Szam. Ker. IV. köt. 291 l. A Fálá család vezetékeve Dájbukát, L. Dájbukát, Zachariás.

Fáraó. Fáraó egyiptomi nyelven királyt jelent. (Rá [istennek] fia). Gúnynév. A Fáraó család vezetékeve Simávon. — Szimon Fárávoneán. Szam. Ker. IV. köt. 27 l. Fáraó Uszep Chárib-nak is neveztetett, 1852. Szam. Ker. IV. köt. 290 l. L. Chárib, Simávon, Simai, Szimávon.

Fátter, a német Vater-ből (atya); a perzsában pheder. Az örmény Hájruszep családnév első felének (Hájr) szó szerint történt német fordítása. L. Ábu, Báb, Hár-Uszep, Pápai, Popoi, Totobej.

Fêdik, a Bedicz (Bedig = Bedrosz) kicsinyített alakja. Fêdik Rózsi. Szam. Ker. IV. köt. 40 l. L. Bedrosz.

Fehér, a Dsermág család magyar neve. Fehér = Albin, Kándid. — Michael Fehér. Szam. Ház. II. köt. 47 l. 15 t. 1760. — Fehér másképp Dsermág Antal. Szam. vár. lev. 1830. L. Bedrosz, Dsermág, Gergely, Kápálb, Péter.

Fekete, a Sziévmitko örmény családnév jelzőjének (első rész „sziév“) szó szerint történt magyar fordítása. Nicolaus Fekete. Szam. Ház. III. köt. 76 l. Dzerig Ohánneszi Fekete-i vèrti: Fekete Jánosnak fia Simon. Szam. Ház. II. köt. 501 l. 18 t. 1818 márcz. 9. Ekkor fordul elő először a Fekete név, addig az örmény Sziév volt használatos. Egy irat aláírása: Szappanyos Fekete Bogdán és kívül a rubrumon: Adeodatus Fekete alias Nyegrucz. Szam. vár. lev. 1798—65 sz. E szerint a Szappanyos-ok is Feketé-k (Nyegrucz-ok). Áffumi, Begidsán, Duducz, Fekete, Kárákás, Nyegrucz, Szappanyos, Sziévmitko egy család. — Miklus Jákobfi: Fekete. Szam. vár. lev. 2796. Tehát az Áffumi, Begidsán, Duducz, Fekete, Kárákás, Nyegrucz, Szappanyos, Szievmitko család vezetéknéve Jakabfi (= Jakab). L. ezeket.

Ferki = Ferkó, Feri. — Toderik Ferki-i. Szam. Ker. II. köt. 463 l. Kihalt család. L. Frênkucz.

Ferkul (Ferk-ul): a Ferencz. — Veron Toderi Ferkulján. Szam. Ház. II. köt. 196 l. 17 t. L. Ferki, Firi, Frênkucz, Frenkul, Frunkul.

Fêsfês. Feszfesz vagy veszvesz (vêsfês) arab-török szó, jelentése: rossz tanács, csalárdság, kísértet. Hohánnesz Ázbej mágánuámp Fêsfês: Ázbej János, kinek vezetéknéve Fêsfês. Szam. Ker. I. köt. 9 l. 1715-ben. Mitko Básá-Nikái Fêsfêsián: Fêsfês-Básá-Niká Mihály. Szam. Ház. II. köt. 18 l. 165 t. A Fêsfês gúnynév most nincs használatban. L. Ázbej, Básániká.

Fêszágán. Viszágán = Veszágán. Viszágán (*qhuuqurû*) örmény szó, jelentése: orrók, nagy orrú, grosznasig; *qhuuûurû* = *phûû dhûûurû* (viszánál örmény ige jelentése: nő az orr). Fêszágán, a Bouznáz család örmény neve. Donig Fêszágán. Szam. Ker. II. köt. 408 l. 113 t. Fêszágán családnév most nincs használatban. L. Burnáz.

Ficus: füge. Megvan e szó a latin ficus, olasz fico, francia figue, spanyol higo, higua, -- angol fig, szláv figa, dán fige szókban. E gúnynév most nincs használatban.

Fidur. A latin figur(a) szóból alakított gúnynév, mely most nincs használatban. Ánton Fidur, 1811. Szam.

Ker. III. köt. 207. 1. 7 t. — Figura János. Szam. vár. lev. 1823.

Firi = Feri, Ferki. Ohánnesz Firiján. Erzs. Ker. II. köt. 80 1. 82 t. L. Frenkucz, Ferki.

Flora, Floria, Flórián. A Florá-k egyik ága (talán 1848-an innen) Flóriánnak nevezi magát. A Florák Várteresz-ek (örm. virág arcú) voltak; de románok közt lakva (Moldva- Oláhország) nevöket szó szerint Florára fordították. Így neveztetnek a hazai Szábondsi-k Szappanyosoknak, a Dsermágok Fehér-eknek, a Sziév-Mitkók, a Mitkó elhagyásával Feketéknek. Ezek és ezekhez hasonlók tehát neveiket jelentésök szerint azon nemzet nyelvére fordították, melynek fiai között laktak. Flora-Várteresz Márton. A szamosújvári kereskedő-társulat 1823 évi iratai közt. — Ázád alias Flora Izsák. Szam. vár. lev. 1845. Flora-Virág Izsák. Szam. vár. lev. 1848. Flora és Flórián a latin flos után am. virágzó. L. Ázád, Dsurdsovczhi, Flórián, Florik, Gyergyai, Vártán, Várteresz, Virág.

Flórián. L. Flora.

Florik = Flora, Flórián. Martinus Florik, filius Joannis Merza. Szam. vár. lev. 1803 (Mitfisz cridalis iratai közt). — Flora Márton, a Merza Márton fia. Szam. vár. lev. 1799. Tehát a Merza család vezetékeve is Flora. Az Ázád, Cshicshág, Flora, Flórián, Florik, Frênkucz (Frenkul). Merza (= Ámirás), Vártán, Várteresz, Virág egy család.

Flukusz, a román flocosu szóból, szőrös. Szent-Péteri másként Flukusz János. Szam. vár. lev. 1817. A Szent-péteri család egyik ágának (Erzsebetváros) gúnyneve. A Flukusz név most nincs használatban. L. Szentpéteri.

Fogarasi. Fogaras helység Magyarország erdélyi részében. Vászil Fêgêrási. Erzs. Ker. II. köt. 152 1. 38 t. Kihalt család.

Fojszá a Moisa elferdített alakja. Mois, Mo i s a a Mózes kicsinyített alakjai a magyarban. Csik-Szépvízen Fojszá = Ámirás. — Ászvádur Thoroszi Fojszá-ján. Erzs. Ker. II. köt. 62 1. 21 t. L. Ámirás.

Foksánczhi, — magyarul Foksáni. Foksán helység Romániában. Vászil Fokszánczi. A szam. keresk. társaság

iratai közt. Foksánczhi Ángszend. Erzs. Ker. I. köt. 13 l. Erzsébetvároson Foksánczhi = Frênkul (Frenkucz). Ágop Donovanák Foksánián: Foksáni Donovanák Jakab. Szam. H. II. köt. 6 l. 119 t. L. Donovanák, Novák.

Fonod. Funud perzsa szó, jelentése: béke, csend = Páczián, Páczifik. Chácshádur Fonods. Erzs. Ker. I. köt. 17 l. Kihalt család. L. Tul.

Frênkucz: Ferenczke; Franciscus, Franz, François. A fraczia és német franc szótól eredett, mely annyi mint szabad (németül frei.) Az ucz román kicsinyítő képző. — Gyergyó-Szt.-Miklóson: Frênkucz = Frenkul. Az Ázád család román neve. L. Ázád, Ferki, Firi.

Fridsêbors a román frige-borş (czibere-sütő, fösvény) szavakból. Fridsêbors Máriám. Szam. vár. lev. 1789. A Fridsêbors gúnynev most nincs használatban.

Frunkul = Frênkucz. Frunk = Frênk, ul román határozó = az, a; Frênkul = a Ferencz. — Thorosz Frênkulján. Csik-Szépvízi anyakönyv 1803. L. Frênkucz.

Fugá. A román fugar szó jelentése: futó. A Vázán család román neve. — Danig Fugá és mellette latinul Andreas (Donig nem Andreas, hanem Dominicus) Gergely. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. A Fugá, Fugulyán Futár, Mám és Vázán egy család; ezen öt név alatt előforduló család vezetékeve Gergely. L. Fugulyán, Futár, Mám, Vázán.

Fugulyán, (Fegulán, Fégulán, Fogulán, Fogolyán, Fogulyán, Fugalyán). Fug-ul-ián három részből áll; fug(ar): futó, ul román névhatározó (az, a, mely hátul a szóhoz ragad) és ián, ján (*hian*) örmény családnév képző; Fugulyán jelentése: a futó fia, futófi. Kirkor Fugulyán gám Kándrá: Fugulyán vagyis Kandra Gergely. Szam. Ker. 1819. III. köt. 382. l. 5 t. A Fugulyán család egyik ága Kandra nevet vett fel. L. Fuga, Kandra.

Futár magyar szó: Laufer, Courir, der reitende Eilbote, Freireiter. — Futár Ilyés ex Moldavia oriundus, Rno-catholicus, armenus. Szam. vár. lev. 1773. Ugyanazon iratban néhány sorral lejjebb: „Futár alias Moldován Ilie.” E szerint a Fugá, Fugulyán, Futár, Vázán család Moldovából jött be hazánkba. L. Fugá, Fugulyán, Moldován és Vázán.

G.

Gajzágó. A hazai örmények első anyakönyvének 4. lapja tanuskodása szerint Budách (Budákovics) örmény pap Gyula-Fehérvártt 1714. okt. 28-án kereszteli meg Száko Emanuel fiát (Száko = Izsák, tehát Izsák Emanuel.) Ezen anyakönyv 15. lapja (1721. jan. 18.) még egy más Száko Mánugról (Emanuel) tesz említést, ki megkülönböztetésül az elsőtől „gágh“ (*gum* sánta) Száko Emanuelnek neveztetett; később a jelző (gágh) a jelzett szóval (Száko) egybeiratott, így: Gághszáko, miből lágyitással lett a Gajzágó. Szamosújvártt a Gajzágó-kat örményül most is Gághszáko-knak hívják. A Gághszáko nevet 1778-ban (Szam. Ker. II. köt. 502 l.) így is találtam: Gághszágo. A Gajzágó nevet következő alakokban találtam: Adeodatus Gajzago. Szam. Ker. III. köt. 12. l. 19. t. Novák Péter pap írja, 1800 febr. 16. „Ego Christ. Gaizágo“ így írja maga a pap saját nevét, 1807. dec. 23. III. köt. 154. l. 142. t. — és Christ. Gajzágó szintén maga a pap 1822. jul. 12. III. 430. lapon. — Gajszáko Ferencz. Szam. vár. lev. 1801—26 sz. Joachimus Gájszáko. Szam. vár. lev. 1785—294 sz. — Gág Száko Dávid. Szam. vár. lev. 1766. — Gáj Száko Péter. Szam. vár. lev. 1766, — *Պապ Գայզագ-Եման.* Szam. H. II. köt. 135 l. 47 t. — Emanuel Gach Szako alias Szêkucz. Szam. Ház. II. köt. 134. l. 30 t. — Dzerig Gajzágó Szêkutzján (*Չըրիգ-Գայզոյ*): Szêkutz-Gajzágó Simon. Szam. Ker. III. köt. 122. l. 62. t. — — Máriám Száko Szêkutz, vor e Gaghszáko. (*Մարիամ Պապի Գըրիգի, որ է Գայզագ*): Szêkutz Száko, a ki Gajzágó, leánya Mária. Szam. Ker. III. köt. 445. l. márcz. 24. — Ezek szerint a Gajzágó család Szêkutz-nak is nevezetik. (Apáink Krimben genuai olaszokkal érintkeztek. Az olasz az Izsák-ot Isaaco-nak mondja: ebből lett az I kihagyásával a Száko. Később Moldva-Oláhsországban a Szak(o)-ból csináltak utz (acska, ecske) román kicsinyítő képzővel Szêkutz-ot [= Szákutz = Izsákocska, kis Izsák]. V. ö. Issekutz. Gajzágó alias Dávidás Kristóf (így kell érteni: Gajzágó Dávid fia Kristóf). Szam. vár. lev. 1795—2 sz. A Gajzágó család azon ága, melyből Gajzágó János

(Szamosújvártt) eredt, Dávidásnak is neveztetett. Martinus Lukács alias Gajzágó. Szam. vár. lev. összeírás. — Isaacus Márton és mellette örményül Száko Gághszákóji (*Սաղոս Գաղսաղոյի*). Szam. vár. lev. 1738. évi összeírás. A Gajzágó név itt e hazában alakult. A Gajzágó család őse Márton (Mártonfi). A Márton és Lukács család egy eredetű. A Mártonfiak még most is tartják a rokonságot a Gajzágókkal. L. Bogdánffi, Gágh-Száko.

Galamb, a latin columba után készült magyar szó. — Golomb-i Ándriás. Szam. Ház. II. köt. 30. l. 26. t. Ez a név legelőször 1752. évben fordul elő Szamosújvártt. Kihalt család. L. Hulba, Porumb.

Gazda, a Cháftándsi család magyar neve. — Ohánnesz Gazda. A szamosújári timártársulat iratai között 1802. L. Cháftándsi, Der, Logos.

Gazdag, a Chodsá családnév magyar neve. L. Chodsá, Gêzducz.

Gábor: az erős, a héber gibor-ból. — Toder Gábor. Szam. Ker. II. köt. 529. l. 46. t. Az Ámbur (Erős) család héber neve. L. Ámbur, Erős, Gáborfi, Gábiel, Gábrus, Kápriel.

Gáborfi. Gáborfi Kajtán. Szam. vár. lev. 1784. Ártmäch vagyis Gáborfi Miklós. Szam. vár. lev. 1807. Az Árthmäch, Gábor, Gáborfi, Gábiel, Gábrus, Kápriel, Tarisnyás, Trásztádsi egy család. L. ezeket.

Gábiel = Gábor. L. Gábor.

Gábrus (Gábri, Gábris kicsinyező férfi nevek) = Gábor. Kápriel, vêr mágánuámp gocshi Gábrus: Kápriel (Gábiel), ki vezetéknévvel Gábrusnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 41. l. 332. t. A Gábrus-ok Kápriel-ek. A Gábrus családból származott a felejtetlen emlékű tudós Gábrus Zakariás tanár (született Samosújvártt 1798. aug. 18-án, — meghalt 1870. ápr. 27-én.), kinck életrajzát egy „Eltemetett láng-ész“ cím alatt hálás tanítványa: Szongott Kristóf írta meg. L. a Szamosújvár városi örmény kath. nyilvános algymnásium 1877/8 tanévben megjelent „Tudósítvány“-át.). — A Gábrus család egyik ága Hofer nek (Hoferás) is neveztetett (gúnynév). — Lengyel Bogdán alias Gábrus. Szam. vár. lev. 1811—306 sz. Azért nevezik e családot

is Lengyel-nek, mert ez is Lengyelországból jött be hazánkba. L. Gábor.

Gágáz (*qulqaz*) örmény szó, jelentése dadogó = Balbus selypes. Gágáz Ángszend. Szam. Ker. I. köt. 60. l. 22. t. Kihalt család. Szamosújvártt Czetz Kristóf adószedő is (1850) „Gágáz“ melléknevet kapott.

Gágh (*qun*) örmény szó, jelentése: santa = Claudius, Kolos. Szdephán Gághján. Szam. Ker. II. köt. 658 l. 113 t. — „Stephanus Gách“ van egy levéltári irat első oldalára írva és a másodikon Gál István. Szam. vár. lev. 1800. (Ászlán crida iratai közt.) Tehát a Gách és Kál is átírva Gál. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Dobál, Gál, Gêzducz, Máli, Santa.

Gágh-Lukács — Santa-Lukács (Kajtán).

Gágh-Márkó — Santa-Márk (Anna). Martinus Lukács alias Gágh-Márko. Szam. vár. lev. 1799. (Görög crida iratai közt). Ugyanez így írta alá nevét: Lukács Márton Gách-Márko szamosújvári civis 1799. A Sánták ezen ága a Lukács családhoz tartozik. (Santa-Lukács Márk fia Márton.)

Gágh-Márton — Santa-Márton (Kristóf).

Gághodn (*qunnuñ*) örmény szó, jelentése: santa lábú. — Gághodn Sztephán. Szam. Ker. II. köt. 186. l. 49. t.

Gágh-Szákó — Santa-Izsák. L. Gajzágó.

Gágh-Sztephán, így is: Gághod-Sztephán — Santa-István vagy Santa lábú István. — Thorosz Gágh-Sztepháni vérti. Szam H. II. köt. 40. l. 60. t.

Gágh-Thorosz — Santa-Thorosz. Gágh-Thorosz Chá-cshádur. Szam. H. II. köt. 84. l. 144. t. — Elisabeth tusztêr Thoroszi Gághi: Santa-Tódor leánya Erzsébet. Szam. H. II. köt. 98. l. 47. t. A hét Gágh család közül kettő (Gágh-Márko és Gágh-Szákó) életben van, a többi kihalt.

Gágugh (*qulqun*) örmény szó: gyöngye, lágy, nyájas, édes beszédű, Blanda, Blandin, törökül ladif. L. Ládif. — Dominik Lukácsi Gágughi: Gágugh Lukács fia Domonkos. A szamosújvári kereskedő-társaság 1798 évi iratai között. A „gágugh“ a Lukács család ezen ágának állandó jelzője. Ez a Domonkos a nagynevű Lukácsi

Kristóf édes apja. Ez volt az első, ki a Lukács nevet az örmény sajátító-eset *i* ragával kezdette használni (Lukács-i). L. Lukács, Lukácsi.

Gál, az örmény gágh (sánta) és kál (farkas) átirt alakja. Gál-Márko István. Szam. vár. lev. 1834—685 sz. L. Ázbejfi, Farkas, Gágh, Kál, Lupul, Wolf.

Gáláif. Gálif, kálif, chálif (kalifa az araboknál) többes száma gáláif, arab szó: utód, király. A Thákvor (Császár) családnév arab neve. L. Balázs, Chonthikhár, Császár, Thákvor, Vászil, Zachariás. E családnév most nincs használatban.

Gámenczi, magyarul Kám(i)en(ie)c-ből való. Kámieniec-Podolski helység déli Oroszországban. Az örmény e helységet: Gámencz-Potols-nak nevezi. Gámentzi, vagyis Ergêrczhi Sándor. Szam. vár. lev. 1810—586 sz. — Gámentzi Auxentius alias Ergêrczhi. Szam. vár. lev. 1813—146 sz. — Theodorus Gámentzi alias Lengyel. Az Ergêrczhi = Gámentzi. A Lengyel család egyik ága is Gámentzi. — Márton Kámentzki (így). Szam. vár. lev. 1783. (A Csásusz crida iratai közt.) Kámenczki. Erzs. Ker. I. köt. 28 l. — Ászvádur Kámingeczhi. Szam. vár. lev. 1502—288 sz. Mária Terézia 1762. szept. 12-én kelt iratában ezt mondja: „Honesto foemina Anna Bogdanovics-Gamentzi, nobilis quondam Christophori Placsintár civis dum viveret Armenopolitani vidua relicta.“ A mellékletben pedig: „Gámentzi alias Bogdánovics Anna.“ E szerint a Gámentzi család vezetékeve Bogdánovics (Bogdán). A Bogdán, Bogdánovics, Ergêrczhi, Gámenczi és a Lengyel család egyik ága egy család. — Gámenczi Mojses alias Nyolcz. A sam. keresk. társaság iratai közt. L. Beczás, Bogdánovics, Ergêrczhi, Lengyel, Nyolcz, Szász, Szákszon.

Gárábéd (գարաբեդ) örmény szó, jelentése: kalauz, útmutató, előjáró, elülmenő, mást megelőző; mint keresztnév: Elülmenő János-t, Megelőző János-t (Praecursor Joannes) jelent. A գարաբեդ (gárávárábéd) rövidebb alakja: praevius, praecedens, antecessor. Gárábéd, Ker. Szt-János sajátlagos neve az örményben; θεόδωρος, divinus cursor. — Mánug Ászváduri Gárábédján: Gárábéd Bogdán fia Emanuel. Szam. Ház. III. köt. 11. l. E családnév elő-

fordul Keleten is: Gárabéd Krikorián. „Árévékh“ 1886. szept. 12, 805 sz. L. Hánko (Hánkovics), Mègêrdics.

Gárász, (*ղարաշ*) örmény szó: hordó, dolium (gúnynév.) Gárász Kirkor. Szam. Ker. I. köt. 31. l. 207. t. — Gárász Jásik Bogdán. Szam. vár. lev. 1848. A Jásik család gúnyneve. A Gárász név most nincs használatban. L. Jásik, Turcsa.

Gárdsthév, (*ղարժիւ*) örmény szó, jelentése: rövidkarú. Jákub Gárdstheveru. Szam. H. II. köt. 167. l. 157. t. — Mánug Száhági Gárdsthévján. Szam. H. II. köt. 20. l. 43. t. Kihalt család. L. Dsurdsovczhi, Iszáhág, Izsák, Khêszdurián, Kurtakezú, Polgár, Száhág, Zugráv.

Gármir, (*ղարմիր*) örmény szó, jelentése: veres. = Pyrrhus, Flavián, Rufián. A Roska család örmény neve. E család-név előfordul Keleten is: Gármérján. „Árévékh“ 1889. jan. 16. 1504 sz. L. Mèrmèkándrucz, Piros, Roska, Roth, Stefánovics.

Gáspár (a perzsa nyelv után) jelentése: kincstárnok. Ászvádur Gáspár. Szam. Ker. II. köt. 188. l. 35. t. — Bogdán Bányai alias Gáspár, — Gáspár = Bányai. Szam. Ker. 1852. IV. köt. 291. l. L. Bájáczhi, Máli, Melchon.

Gázmián az örmény gázmém (*ղազմիւ*, készíték, ékesíték, újítók, építők) igéből. Gázimián. Erzs. Ker. II. köt. 9. l. 14. t. Kihalt család.

Gecző. Geczi, Gecző a Gergely név kicsinyített alakjai. Mivel az örmény Káringecz név végszótagja „gecz“, Káringecz Bálint (Szamosújvártt) nevét Gecző-re magyarosította. Szam. vár. lev. 1848. L. Káringecz.

Geinár. Găinár román szó: tyúk-árus, Hühnerhändler. Az örmény a nagyapát (báb) háv-nak is nevezi; de a háv (*հաւ*) nagyapát (avus) és tyukot, madarat (latin avis) is jelent; azért a gúnyolódó nyelv e családot, melynek örmény neve Báb, románul Geinár-nak nevezte. — Nigol Geinár. Szam. Ház. II. köt. 15. l. 134. t. Romániában még vannak Geinár-ok, hazánkban e név már nem használatos. Szucsávában: Kápriel Hávulián. Marseillei „Armenia“, 1887. 55 sz. L. Báb, Cheul. Hevul, Nigol, Pápai (Popoi), Totobej.

Gêlcsává. Gâlceava román szó: czivakodás, perpatvar, versengés. — Gêlcsává Bogdán. Szam. vár. lev. 1808—249 sz. Kihalt család. L. Háenig.

Gênkhêhâr (гѣнхѣаръ) örmény szó, jelentése: keresztapa. Iszáh Gênkhêhârján. Szam. Ker. II. köt. 837 l. jan. 23. Kihalt család. L. Háruszep.

Geréb magyar szó. Gratian = Karátsony másképp Geréb. Szam. vár. lev. 1808—772 sz. Korbuly Karátsony alias Geréb. Szam. vár. lev. 1816—1525 sz. A Korbuly család egyik ágának mellékneve Geréb. L. Korbuly.

Gergely helien eredetű: γεργολος: éber, örményül áρθυν (zárthun) = Vigil, Gregorius. Minász Gergely. Szam. Ker. II. köt. 454 l. jan. 20. Szamosújvárt az anyakönyvekben a Gergely név először 1776-ban fordul elő; addig csak a Krikor név volt használatban. — Gergely Péter, ki 1798-ban Csik-Szépvízen halt meg, fiai Péter nevet vesznek fel. Ugyanott Péter Gergely fia, a Péter helyett Fehér nevet kezd használni. — Gergely Simon alias Kehes. Szam. vár. lev. — Elias Gergely mellett örményül Eghiá Ángszendi és e mellett ironnal = Tüzes Bogdán. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. A Diráczhu, Duducz, Fugá, Fugulián, Futár, Gergely, Krikor, Tüzes, Vázán, Zártun, melyek egy családot képeznek, vezetéknéve: Ángszend (= Maxin, Oxend). L. Báhágián, Diráczhu, Duducz, Fehér, Fugá, Fugulyán, Futár, Gergicz (Gugicz), Hászt, Kehes, Péter, Száchá, Vastag, Vázán, Verzár.

Gergelyfi, az örmény Kirkosá magyar fordítása. A Gergelyfi-ek Kirkosá-k. „Izsák Gergelynek a fia Antal,” így irta alá nevét Szamosújvárhoz Déváról benyújtott kérvényét: Izsák Antal; de pecsétjén már nem használja az Izsák vezetéknévet, hanem csak ezt: Gergelyfi Antal. Szam. vár. lev. 1823—255. sz. — Izsák Gergely fia: Izsák Antal, ki kereskedő volt Szászvároson, nevét így irta: Gergelyfi Antal. Szam. vár. lev. 1833—176 sz. L. Gergely, Izsák, Kirkosá.

Gergicz, a Gergely kicsiyített örmény alakja. L. Gergely, Gergelyfi, Gugicz.

Gérláczhi — jelentése: szamosújvári. Szamosújvár közelében volt egy kis román falú, mely Gherlá nevet

viselt; a románok ezen elenyészett falú nevééről Szamos-újbár városát Gherlának nevezik. Kihalt család. V. ö. Gerloczi (Budapest volt polgármesterének neve.) L. Csucsul.

Geron. A görög a mom (*μόμ*) örmény szót, melynek jelentése: viaszgyertya, *μολός*-nak mondja; ebből lett az örményben is használt Geron, Keron. — Christophorus Geron alias Bulbuk. Szam. vár. lev. 1788—59 sz. — Geron vagyis Miron János. Szam. vár. lev. 1802—209 sz. — Máriám Geron-ián. Szam. Ház. III. köt. 29. l. — Ripsima Christophori Geron. Szam. Ker. II. köt. 620. l. 67 t. Geron = Miron. Bulbuk, Dsirách, Geron, Gyertyánfi, Mászlin, Másztig, Miron, Momdsi egy család. E család vezetékeve Ángszend. L. Ángszend, Bulbuk, Dsirách, Gyertyánfi, Mászlin, Másztig, Miron, Momdsi.

Gerus = Geron. Kirkos Gerus. Szam. vár. lev. 1782. 200. sz. L. Geron.

Gêzdutz. A kölcsönzött magyar gazdag szóból román ucz kicsinyítő szócskával képzett szó, jelentése: elég gazdag. Chodsá = Gazdag = Gêzducz családnevek most nincsenek használatban. Ovágim Gêzducz. Szam. Ház. III. köt. 45 l. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Dobál, Gágh (Gál), Gazdag, Máli, Sánta.

Gimbir, magyarul gyömbér. Úgy látszik a zingiber, ginger idegen szóból van alakítva. Máriám Gimbirián. Szam. Ker. IV. köt. 21. l. szept. 15. Kihalt család.

Girágosz. Clemens Galanus „Conciliatio eccles. armenae cum romana“ című jeles munkájában (I. köt. 15. l.) a Girágosz-t Ciriacus-szal fordítja. — Donig Girágosz. Szam. H. II. köt. 8. l. 160. t. E családnév előfordul Keleten is: Zoráh Girágoszián. „Árévékh“ 1886. okt. 21. 829. sz.

Gogheczhi. Koghthán, mely közönségesen Koghthên nevet visel, Nagy-Örményország Vászpurágán tartományának egyik kerülete. Itt foly a Jerászch (Araxes); börtendő hely. (A koltháni dalok Choreneinél). Koghtheczhi ná vor i kávárn Koghthán: Koghthneczhi (gogh[thn]eczhi) az, ki Koghthán (Goghthán) kerületből való. Kihalt család.

Gopcsa, az Ágopsa (Hágopsa) rövidebb alakja, jelentése Jakab. — Ágopsá Nigoli Jákobfján, — magyarul

így irta nevét: Jakabffy Jakab. Szam. vár. lev. 1797—77 sz. Der-Minász Geronián 1792. febr. 9-én. Szam. Ker. II. köt. 726. l. 19. t. alatt ezt írja: Ovágim Gopeshá. E családnév előfordul Keleten is; a „Mêság“ czimű örmény lap egyik legközelebbi számában: M. (Há)gopcsá(nián) *Գոպչանի*. — Ánton Luszig Gopcsá-i: Gopcsa Lukács fia Antal. Szam. vár. lev. 1782. L. Ágopsa, Hágopsa.

Gogomán román szó, jelentése: együgyű, bamba Gúny-név. Christophorus Gogomán. Szam. vár. lev. 1792—258 sz. — Árinkh bêrbênczá Szoghomonen Ováneszinê Gogomán: Vettünk tagdíjt Gogomán-János Salamontól. A szamosújvári timártársulat iratai közt. A Gogomán család vezetékeve Ohánnesz (János). Kirkor Luszigin Gogománin Iláchián vêrtin: Lengyel-Gogomán Lukács fia Gergely. Szam. Ház. III. köt. 48. l. A Gogomán család is Lengyel-országból jött be hazánkba. — Gogomán Tódor (Szamosújvárt) 1848 körül Gogomán nevét Tódorfi-ra magyarosította. A Gogomán család egyik ága most Tódorfi. L. Lengyel, Ohánnesz, Tódorfi.

Goldschmied. Az Ötvös család azon ága, mely százszok közé telepedett le (Segesvár), nevét Goldschmied-re (német szó: aranyműves, ötvös) változtatta. L. Árszintár, Oszgerics, Ötvös.

Golorig. A hazai örmény ugyan kerek, gömbölyű értelemben is használja a golorig szót; de mivel az örmény kêlorél (*գորել*: elveszit, elhullatja, lehullatja (a hajzatot) igéből képezett melléknév, jelentése: kopasz. — Ötvös vagyis Golorig Ágoston. Szam. vár. lev. 1793—91 sz. A Golorig név az Erzsébetvárosról eredt Ötvös család mellékneve. A Golorig családnév most nincs használatban. L. Goldschmied, Ötvös.

Gomostá, a Jagomost rövidebb alakja. — Gomostá Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 219. l. 28. t. L. Jagamast.

Gondág. A gêndág, gêntág (*գենդակ*) örmény szónak jelentése: kopasz. L. Bleská, Dsecshegh, Kendof, Kêndov, Khel, Kopasz, Szultán.

Gordul, a Korbul másik alakja. Mivel a Hercz(eg) család röviden Hêrcz nevet visel és némelyek hibásan ezt a Hêrcz szót, a német Herz-czel (szív) egy jelentésű-

nek vették, azért a Cordula név után, a Korbuly család ezen ágát Gordul-nak nevezték. Kordul Izsák. Szam. vár. lev. 1789, — Joannes Gordul Andrus és mellette örményül Ohánnesz Gorduli. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. Eszerint Gordul = Korbuly = Andrus. Ohánnesz Gordulián. Szam. Ker. II. köt. 545. l. apr. 10. — Gordul Száko. Szam H. II. köt. 204. l. 7. t. L. Ándrus, Korbuly.

Gorgod (Γοργόδ) örmény szó, jelentése: darált buzából készített bőjtös étel. Gúnynev. Gorgod Lukács. Szam. vár. lev. 1821—964 sz. Kihalt család.

Goriá, Goricza a Cheul család gúnyneve. A goriá-t a latin gloriá-ból (dicsőség) és a goriczá-t a román gornic-ból (ajtonálló) csinálták. — Goriá Ángszend. Szam. Ker. III. köt. 139. l. 32. t. — Goricza Jakab. Szam. vár. lev. 1822. — Cheul vagy Gorja Sándor. A szam. keresk. társaság 1826. évi iratai közt. L. Cheul, Hávul (Hevul).

Gorove. Gorov, gorovi (Γοροβή) örmény szó, jelentése: ügyes, vitéz, derék, bátor, eszes, erős kezű; görögül *ἀξοιωτορες*, jaculator. Az Ákoncz család örmény neve. — Gorove Észthepán. Szam. Ker. IV. köt. 235. l. jun. 17. 1845. — Ázbej Hohánnesz mágánuámp Gorovejéncz: Ázbej János, kinek vezetékeve Gorove. Szam. Ker. I. köt. 26. l. Gorove = Ázbej. Ákoncz, Ázbej, Gorove egy család. A Gorovej a Gorovéből az örmény sajátítóeset i ragával képződött; tehát: Christophorus Gorovej (Gorove-i); Gorove-nek fia Kristóf. L. Ábágár, Ákoncz, Ázbej.

Goskár (Γοσκάρ) örmény szó, jelentése: csizmadia. Goskár Várteresz. Szam. Hal. II. köt. 1. l. 7. t. A Goskár név most nincs használatban. E család vezetékeve Simon. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Eránosz, Gusát, Simon, Suszter, Toderás.

Govrik = Kovrig. Govrik Thoroszin vêtin: Govrik Thorosz (Tódor) fia. Szam. Ker. I. köt. 31. l. 209. t. A nemes-ág Govrik-ot ir (ezt az irmódort először Novák P. pap használta. Szam. Ker. III. köt. 53. l. 119. t.), a nem nemes-ág Kovrig-ot; az anyakönyvekben örményül csak így: Kovrig. L. Kovrig.

Goze. Az örmény kosz (*qou*) szónak jelentése: száraz, kopár, siccus, aridus; a kosz átírt és elferdített alakjai: Goze, Gozej, Gozás, Gázej, Kozeszk. — Chácshig Goze. Szam. H. II. köt. 299. l. 151. t. — Gozej Gergely. Szam. vár. lev. 1819. — Gázej Katalin. Szam. vár. lev. 1828. — Gozás Bogdán. A szamosújvári keresk. társaság iratai közt. — Koszeszk alias Kopár Kristóf. Szam. vár. lev. 1820—2263 sz. A Goze név most nincs használatban. L. Kasza, Kosza, Kopár.

Görbe, a dzurperán magyar neve. Görbe Gergely. Szam. vár. lev. 1766. L. Dzurperán, Êsztrêmb.

Görgényi. Görgényi Tódor Julianna. Szam. vár. lev. 1749. Görgény-Szt-Imréről két család jött Szamosújvárra lakozni: a Tákesz család, mely Gurginczhi nevet is viselt és a Tódor család egyik ága, mely a magyar Görgényi nevet használta. A Görgényi név most nincs használatban. L. Ábrahám, Gurginczhi, Tákesz, Tódor.

Görög, a Horom örmény szónak magyar fordítása. Hujn (*mju*) örmény szó jelentése: görög. Humánián (Görög) Vártán lemergi örmény kath. érsek szentelte fel dr. Verzereskul Oxendiust az erdélyi örmény katolikusok püspökévé 1691 júl. 30-án. L. Honán, Horom.

Gud (*qun*) örmény szó, jelentése: magszem. vetés = Czerealis (vértanú máj. 29) = Demeter. A Dumitru családnév örmény neve. L. Dumitru.

Gugicz a Gergicz (Gergely) másik alakja. L. Gergicz, Gergely.

Gul perzsa szó, jelentése: virág, rózsa; guljázê: rózsaolaj. Gádárine Toderin Gul-inin tusztêr. Szam. H. II. köt. 404. l. 94. t. E családnév most nincs használatban. Thoder Zachariás és mellette örményül Toder Gulini Zádigi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. Tehát Gulin — Zachariás, Zádig. L. Cshicshág, Flora, Florián, Vártán, Várteresz, Virág, Zachariás, Zádig.

Gur (*qun*) örmény szó, jelentése: vak = Caecilius (püspök, máj. 15). Gur Lukács. Szam. H. II. 71. l. 63. t. Kihalt család. L. Miácshen.

Gurginczhi, magyarul Görgényi; Görgény helység. Gurginczhi Nigol. Szam. Ker. I. köt. 184. l. 1595. t. —

Meráv Luszigên Tákeszi Gurginczhin : Meghalt Görgényi Tákesz Lukács. Szam. Hal. II. köt. 12. l. 233. t. A Tákesz (Ábrahám) család Görgényből jött Szamosújvárra. A Gurginczhi név most nincs használatban. L. Ábrahám, Görgényi, Tákesz.

Gurjégh. A Cyrillus-t az örmény Gurjégh-nak nevezi. Mëgêrdicsh Gurjégh. Szam. Ker. II. köt. 367. l. 35. t. E családnév előfordul Keleten is: Sztephán Gurjéghian. „Mászis” 1879 okt. 20. 2444 sz. Kihalt család. L. Biáthá, Cziriák, Dominik, Kritsa.

Gusát. Guşat román szó : golyvás. Goskár Várteresz Gusát. Szam. Ker. I. köt. 134. l. A Gusát-ok Goskár-ok. A Gusát-Goskárok vezetékeve Nikos. A Gusát kihalt család. L. Goskár, Nikos.

Gyászoló, magyar szó. Gyászó Izsák. Szam. vár. lev. 1766. Kihalt család.

Gyergyai, az örmény Dsurdsovczhi magyar fordítása. — Martinus Gyergyai alias Várteresz. Szam. vár. lev. 1803—1354 sz. — Gyergyai Flora Márton. Szam. vár. lev. 1804—979 sz. — Gyergyai Flora-Várteresz. Szam. vár. lev. 1804—985. sz. A Flora-Várteresz család is Gyergyó-Szt-Miklósról jött Szamosújvárra lakozni. — Gyergyai Ulyán másképp Keresztes István. Szam. vár. lev. 1811—306. sz. Az Áki, Bocshig, Fark, Kepri (Kápríkoda), Gyergyai-Keresztes család vezetékeve Ulián (= Kecskés). L. Dsurdsovczhi, Ulián.

Gyertyánfi. Dsêrák örmény szó, jelentése: gyertya. Gyertyánfi a dsêrák magyar fordítása. L. Dsirách (dsêrák), Geron, Mászlin, Másztig, Miron, Momdsi.

Gyömbér (termény, növénytan). Simai Tódor gúnyneve Szamosújvárt 1812-ben. L. Simai.

György, a hellen georgiosból származott, mely földmívelőt jelent.

H.

Hamar. L. Hamari.

Hamari, a Cshusztápán magyar neve. L. Cshusztápán, Hamar.

Haraga. L. Haragai, Blágá.

Haragai, a Hárágá magyarosított alakja. L. Hárágá.

Haragos, a Haragai másik alakja. — Haragos Hácsig (Chácshig). Szam. vár. lev. 1828—697 sz. L. Haragai, Hárágá.

Hari, a (C)hári(b) rövidebb alakja. Hari Donovák Kristóf. Szam. vár. lev. 1846. A Hari család vezetékeve Donovák. L. Chárib (Hárib), Donovák.

Harmat. a „moroz“ lengyel-ruthén szónak magyar fordítása; örményül ságh (*սահ*), czhogh (*չոհ*). Kristóf Harmat-ján. Szam. Ház. III. köt. 46 l. 1840. febr. 23. (Ekkor fordul elő először a Harmat név, addig Moroz). L. Moroz, Ötvös, Sztephán.

Hácskó, Hácskul a Chácshig kicsinyített alakjai; hács = chácsh (*խիս*) örmény szóval, jelentése: kereszt; ko szláv képző, ul román határozó. Hácskó, Hácskul = Kristóf. Christoph Hácsko. Szam. Ház. III. köt. 67. l. E családnév előfordul Keleten is: Der-Hohánnesz Chácshigán (*խիսիգան*) örmény pap Calcuttában. „Árévélkh“ 1888. decz. 13. 1474 sz. — Hácskuj Tütsek Kristóf. Szam. vár. lev. 1866. A Hácsko, Hácskul család Tütseknek is nevezetik. L. Chácsko, Tütsek.

Hádsi arab szó, jelentése: zarándok; a törökök közül az kap hádsi nevet, ki zarándokolva járt Mekka városában; a keresztények közül pedig az, ki látta Jeruzsálemet és a többi szent-helyeket. — Cajetanus Hádsi. Szam. Ker. II. köt. 77. l. 3. t. 1604. — Jész Ohánnesz Boghoszi Hádsi-ján alias Páll János glézsár. Szam. vár. lev. 1822—1729 sz. (Én Hádsi Boghosz János vagyis Páll János üveges). — Hádsi Kirkos Gergely Borviz-Előpatakon elhalt örmény kereskedő. Szam. vár. lev. 1830. — Két Hádsi volt Szamosújvárt, egyik Boghosz (= Páll; később ez nevét Sárosi-ra változtatta, másik Kirkos volt. Ánná Hádsián gám Sárosi: Hádsi vagy Sárosi Anna. Szam. Ker. IV. köt. 85. l. A Hádsi-ak Sárosi-aknak is neveztettek. L. Ákoncz, Boghosz (Pál), Kirkos, Meghdesz, Sárosi.

Háenig. Az örmény henkn (*հենկ*: czivakodás, perlekedés) szót a nép heneknek mondja. H e n e g (Háenig), a Megrán család örmény neve. L. Gélcsává, Megrán.

Hágop = Jakab. Der-Nigol Hágopián. Szam. Ker. I. köt. 74 l. 771 t. E családnév előfordul Keleten is: Hágopián jelentékeny örmény család Londonban. Hágop volt Örményország nagynevű patriárkhája is, ki Mëdzbin fővárosban lakott és Világosító-Szent-Gergely atyul öcscsének fia volt. L. Ágop, Gopcsa, Jakab, Szakulá.

Hágopfi. Szam. Ker. II. köt. 681. l. 51 t. L. Jakabfi.

Hálepdsi = Áleppoi. Aleppo helység. Erzsébetvároson Áleppoi, Charib egy család. A Hálepdsi családnév most nincs használatban.

Hálká arab szó, jelentése: valaminek foka (tű) gomblyuk; a hazai örmények haluska, galuska értelemben használják. Veron Chácshigi Hálká-ján. Szam. H. II. köt. 240. l. 19. t. 1813. — Hálka másképpen Rátz Kristóf. Szam. vár. lev. 1803—1326 sz. Hálka a Rátz család gúnyneve volt. Hálká most nincs használatban. L. Rátz.

Hálvádsi. Hálvá, helva arab szó, jelentése: édesség; helvádsi: czukrász. Az örmény nő a hálvá-t (csemege) olvasztott mézből készíti. — Hálvádsi Gulicz. Szam. Ker. II. köt. 483 l. 126. t. Kihalt család.

Hánákecz. Az örmény *kesz* (qta) szónok jelentése: haj, hajfűrt, a szanszkrit nyelvben: kheszá; án (anu) az örményben: talan, telen. Ánkesz: hajatlan (máz cshuné-czhogh). Ebből az ánkesz-ből lett a Hánákesz, hánákecz. Mitko Hánákecz. Szam. vár. lev. régi összeírás. — Hánákecz Mitko. Szam. Hal. I. köt. 1. l. 7. t. Kihalt család. L. Kopasz.

Hándsul. (O)hán(nesz) és a román ul határozóból = János. — Hándsul Hágop: János Jakab. Szam. H. II. köt. 68. l. 289. t. L. Hándsulovics.

Hándsulovics. A Hándsul névhez még a szláv *vics* (fi) járult = Jánosi, Jánosfi. A Hándsulovics-ok most Máramarosban laknak. L. Hándsul.

Hánko. Az örmény (O)hán(nesz) és a szláv *ko* képzőből. (V. ö. Hanka = Janka = János). Ohánnesz Hánko-ián. Szam. H. II. köt. 47. l. 54. t. — Dorothea tuszdër Hánkoi. Szam. H. II. köt. 94. l. 114. A Hánko név most nincs használatban. — Gajzágó Hánko (zárójelben János). Szam. vár. lev. 1805—946 sz. Tehát Hánko (Janko) = János. L. Gárábéd, Hánkovich, Mëgërdics.

Hánkovies, magyarul Jánosi, Jánosfi. Távit Hánkovies. Szam. H. II. köt. 29. l. 584. t. — Hánko Ágopsá, Hánkoviesián. Szam. H. II. köt. 43. l. 100. t. L. Hánko, Kápdebo.

Hárágá (հարագա) örmény szó, jelentése: maradandó, örök, halhatatlan. Hárágá = Áthánáz. — Hárágá Bogdán. Szam. vár. lev., régi jegyzék. L. Haraga, Haragai.

Hárib, a Chárib lágyított alakja. Cristianus Novák alias Hárib. Szam. vár. lev. összeírás. Gregorius Christoph alias Hárib. Szam. vár. lev. összeírás. A Novák és Kristóf család is Chárib: e családok szintén Lengyelországból jöttek. L. Chárib, Hari, Kristóf, Novák.

Hárig, hájrig (հայրիկ) örmény szó: atyácska, a „hájr khághczhrig“ (հայր քաղցրիկ) rövidebb alakja = Paterius, Patern, Paternius, Paternián. — Johanna Hájrig. Szam. Ker. III. köt. 83 l. 53 t. Kihalt család. L. Hájruszep.

Hájrábéd (հայրապետ) örmény szó: családfő, kormányzó, pápa (pontifex). — Chárib Hájrábéd. Szam. H. II. köt. 40 l. 21 t. Kihalt család. L. Báb, Chárib.

Hájrágán (հայրապետ) örmény szó: atyai, paternus. — Márkáríd Édélbei Hájrágán-in tuszdêr. Szam. Ház. II. köt. 175 l. jun. 11. 1799 év. L. Hájruszep.

Hájruszep, örmény összetett szó: Háj (atya) és Uszep (József). Háj-Uszep = Józsefatya. — Mitkoin Hájruszeپی ginê: Hájruszep Mihály felesége. Szam. Ker. I. köt. 128. l. 1549. t. — E család először Csik-Somlyón telepedett le, azért Csukczhi, Similoveczhi, Somoloveczhi nevet is visel: Somoloveczhi Áruszep. Erzs. Ker. I. köt. 104. l. A Csiki család egyik ágának Hájruszep az őse. L. Csiki, Gênkhêhár, Fátter. Hájrágán, Similoveczhi, Somoloveczhi, Totobej.

Háruthiun (հարութիւն) örmény szó: kiszállás a sírból, feltámadás, egyesülés, resurectio, Ánásztáz. Mint vezetéknév most nincs használatban. L. Áruth(i)un, Pászákász, Zádíg.

Hászt (հաստ) örmény szó, jelentése: vastag = Ámbur, Constans, Crassus. — Ászvádur Hásztján. Szam. H. II. köt. 432. l. 32. t. — Hászt Ágop: Vastag Jakab. Szam. Ker. II. köt. 422. l. 101. t. — Ágop hászt Kirkori:

Vastag-Gergely Jakab. Szam. vár. lev. 1784—185 sz. A „vastag“ a Kirkor (Gergely) család jelzője. — Jakab Emanuel alias Hászt Gergely. Szam. vár. lev. Jakab Emanuel fia Gergely volt az első Hászt; az ő fiai már nem Jakab-ok, hanem Hászt-ok. Sztephán hászt Kirkori Vêrdzári: Verzár-Vastag-Gergely István. A szamosújvári timártársulat 1775. évi iratai közt. A Gergely, Hászt, Vastag és Verzár egy család. A Hászt, Vastag, Verzár család vezetéke: Gergely. L. Ámbur, Erős, Gergely, Jakab, Kirkor, Kosztántin, Máxin, Oxendius, Vastag, Verzár.

*Hásztjáku*b örmény szó: Vastag-Jakab. Hászt-Jákub. Szam. Ház. II. köt. 44 l. 71 t.

Hásztkirkorián örmény szó: Vastag-Gergely. Mánug Donigi hászt Kirkorián. Szam. Ház. III. köt. 11. l. A Hászt családnév most nincs használatban.

*Hávu*l (Hevu)l.) L. Báb, Cheul, Gèinár, Pápai, Totobej.

Hêbás (Hábusek, Hêbêseke, Hêbêseski, Hêbêseszki). Hebige török szó, jelentése: erszény, tarisnya, ebből Lengyelországban Hebesek és Moldva-Oláhországban pedig Hêbás lett. — Hêbêsesk Luszig. Szam. H. II. köt. 105 l. 72 t. — Ovágim Hêbásián. Szam. Ház. II. köt. 240 l. 18 t. 1813 év. Questor Novák Hebeseszk. Szam. vár. lev. 1786. Hêbás a Karátsonyi család egyik ágának, mely timár volt (a másik a grófi ág) és a Novák család mellékeve. L. Ártmách, Gábor, Gábrus, Karátsonyi, Tarisnyás, Trásztádsi.

Henekes (Henekeséncz Margitê, Szamosújvártt). L. Énekes.

Hentes a Chászápsdi családnév magyar fordítása. Ágop Hentes. Szam. H. II. köt. 327 l. 143 t. L. Chászápsdi, Mészáros.

*Herános*z. Herános z. l. Erános z. Herános z. Kristóf. Szam. vár. lev. 1766.

Hêrcz, a magyar herczeg szó rövidebb alakja. Andreas Hercz. Szam. Ház. III. köt. 58 l. 1847. L. Gordul, Herczeg, Korbul.

Herczeg, az Ámirás családnév magyar neve. Herczeg Gergely. Szam. vár. lev. 1805—600 sz. L. Ámirás, Hêrcz.

Herder, a heredigosz (pogány) összevont alakja. Ez a család később költözött be; a hazai örmények akkor már a kath. egyházzal egyesülve voltak; azért a többiek ezt, mely nem-egyesült volt, herdernek nevezték. — Herder Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 117 l. Kihalt család.

Heresz-ián = Ereszphochán. Chácshádur Heresz-ián. Erzs. Ker. III. köt. 31 l. 58 t. L. Ereszphochán.

Heriszá (*Հերիշա*) örmény szó: tépett húsból (bélpecsenye) és buzaszemekből készült tápláló örmény étel. — Kiork Heriszáján. Csikszépvízi anyakönyv 47 l. 1796 év. A Persián család ezen gúnyneve most nincs használatban.

Heripszime (Horopszime), örmény női keresztnév: Ripszima. Chácshig Hêripszimeinê: Ripszimának fia Kristóf. Szam. Ker. I. köt. 129 l. Ászvádur Hêripszimáján. Szam. H. II. köt. 282 l. 134 t. Horopszime a Korbuly család egyik ágának mellékneve. L. Korbuly.

Hêskálá. Haşcalâ román szó: báránybőr, gúnyosan elöregedett (ember). — Szêhág Hêskáláin Bájeáczun vértin: Hêskála-Bányai fia Izsák. Szam. H. II. köt. 105 l. 82 t. Kájtán Kákiczí Hêskálái. A szam. keresk. társaság iratai közt. — Hêskála Chácshig. Szam. Ker. II. köt. 320 l. 90 t. A Kákicz és a Bányai család egyik ágának gúnyneve. A Hêskálá név most nincs használatban.

Hofer, a Gábrus család egyik ágának gúnyneve. Ánton Hofer. Szam. Ház. III. köt. 47 l. L. Gábrus.

Hollósi. Gertyenyesi nemes Korbuly Bogdán, — mivel a Szamosújvárt lakó Korbuly család úgy sem ellenezte —, nevét Hollósyra változtatta. Szam. vár. lev. 1831—21 sz. jan. 13. A Hollósi-ak Korbuly-ok. L. Korbuly.

Honán. Az örmény hujn (*հյւն*) szónak jelentése: 'Jones, populus graecus, hellenus, görög. — Chárib Honánéncz. Erzs. Ker. I. köt. 121 l. A hujn-ból lett Honán (Hunánián). L. Görög, Horom.

Hornoj. Hornoj román szó, jelentése: kemény. A szamosújvári Zachariás család egyik ágát Hornojnak hívták. A másik ág Erzsébetvárosról költözött át Szamosújvárra, mely nevében nem ch-t, hanem csak h-t használ. Ezen utóbbi ágból származott a neves dr. Zakariás József fegyintézeti főorvos, Hornoj alias Ányechdsi Kristóf. Szam.

vár. lev, 1806—1397 sz. — Ányechdsi Hornoj Zachariás Dávid. Szam. vár. lev. 1810 év. Hornoly Gergely egy magyar nyelvű kérvényben így irta nevét: Pakulár Gergely. A szam. timár-társulat iratai közt. — Hornoj alias Mëgêrdics János. A szam. keresk. társaság 1821. évi iratai közt. Ániécchi (Ánierdsi), Mëgêrdics, Pakulár és Zachariás egy család. A Hornoj az Ánierdsi, Mëgêrdics, Pakulár és Zachariás család gúnyneve. L. Ániécchi, Pakulár, Zachariás, Zádig.

Horom. Nagy-Konstántin császár székhelyét Rómából Byzantz-ba, Tracia fővárosába tette át. Sok római polgár ment el vele. Tracia római tartományná lett. (Trakia jéghev áschárh hêromájécshocz). A mi fordítóink hêromájéczhikh (*հոմայեցիք*) helyett horomkh-ot (*հոմք*) irtak. De mivel Tracia lakóinak nagy része görög volt, a görögök rómaiaknak (hujkh gocshéczhán horomkh *յոյք կոչեցան հոմք*) és a velök határos örmények horomczhikh-nek neveztettek (*եւ սարմաւուկիք անցաւ հայք կոչեցան հոմցիք* jev száhmánágiczkh noczhá hájk gocshéczhán horomczhikh. Mechithár szótár 127 l.). Ez a család a beköltözés előtt örmény nemzetfeleivel együtt Tracia szomszédságában lakott, azért kapott Horom nevet. — Nicolaus Horom. Szam. Ker. III. köt. 85 l. 6 t. — Nigol mágánuámp Horom. Szam. Ház. I. köt. 26 l. 257 t. A Horom család vezetékeve Nigol (Miklós). L. Görög, Honán, Nigol.

Horopszime. Ánton Chácshigi Horopszimáján: Horopszime Kristóf fia Antal. Szam. H. II. köt. 223 l. 4 t. Lukács Christoph alias Horopszime. Szam. vár. lev. összeírás. A Horopszime (Hêripszime, Ripszima) család vezetékeve Kristóf. L. Hêripszime, Kristóf, Ripszima.

Hovágim. L. Ovágim.

Hovháníán = János. Luszig Hoháníán. Szam. Ker. II. köt. 609 l. 129 t. L. Ohánnesz.

Horhánnesz. L. Ohánnesz.

Hulbá. Hulubaş román szó: galambocska. Hulbá-en Ohánnesz: Hulbától [született] János. Szam. H. II. köt. 107 l. 11 t. — Adeodatus Hulubuj. Szam. vár. lev. 1799—571 sz. — Joachimus Hulypá. Szam. vár. lev.,

régi jegyzék. — Joachimus Hulpás. Szam. vár. lev. 1607. Kihalt család. L. Porumb.

Hulián = Ulián. Gyergyó-Szent-Miklóson (Hulián, Lulián, Ulján) most Nádas. — Ohánnesz Hulián. Szam. Ker. III. köt. 347 l. L. Ulián.

Hunánián = Honán. L. Görög, Honán, Horom.

Hurmuz perzsa szó: fényes gyöngy, Jupiter csillag, örményül Áramázt. E családnév előfordul Keleten is: Hovhánnesz Hurmuz. „Mászisz.“ 1880. 2572 sz. (Zeus, Jupiter). A Hurmuz családnév most nincs használatban. L. Bokor, Csillag, Zuhál.

I.

Ibásfálovczhi: (Ébesfalvi) Erzsébetvárosi. Thorosz Ibásfálovczhi. Szam. Ker. II. köt. 167 l. 57 t. Kihalt család.

Ighimko = Ilonka. Helena = a szánakozó, a görög ἑλεος-ból. Helena = Ilona, Ilonka, Ilka, Lenke. — Ighimko Ándriás. Szam. Ker. II. köt. 230 l. 150 t. — Kihalt család. L. Ilinucz.

Ilách (*huyh*) örmény szó: lengyel; az örmény a lengyelt még így is nevezi: leh, lehczhi, polák. Ilácháczh jergêri Zádigin vêtin Chácshigê: Lengyelországi Zádig fia Chácshig. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 151 t. — Ilácháczh jergêri Pászákász-in Ászvádurê. Szam. H. 4 l. 29 t. — Krikor Iláchkái: Lengyelne Gergely (e család is nőtől vesz fel nevezetet). Szam. Ker. I. köt. 108 l. 1389 t. — Ilách Ohánnesz goskár: Lengyel-Goskár János. Szam. Ker. II. köt. 601 l. 144 t. — Ilách thukcschi Gházár: Lengyel-Szőcs Lázár. Szam. Ker. II. köt. 601 l. 59 t. — Máriám Ájáni Dzerigi Iláchján: Áján-Lengyel Simon (leánya) Mária. Szam. H. II. köt. 464 l. Az Áján, Gogomán, Goskár, Ilách, Iláchká, Pászákász, Thukcschi, Zádig család Lengyelországból jött be. L. Iláchká.

Ilách-ká: lengyelne; az örmény ilách (lengyel) és a román ca-ból (nő, né). Martinus Iláchká. Szam. vár. lev. 1776—165 sz. Kihalt család. L. Ilách.

Ilías = Illés, Illyés. L. Elia.

Ilinucz = Ilonka (az ucz román kicsinyítő szócska: ka, ke). — Krikor Ilinucz-i: Ilinucz (Ilinucz fia) Gergely. A szam. timártársulat iratai közt. L. Ighimko.

Inekes, az Énekes elferdített alakja. Luszig Inekesián. Szam. Ker. II. köt. 604 l. 89 t. L. Enekes (Henekes), Énekes, Izsák.

Irimiá-ján = Jeremiás. Ágopsá Irimiáján. Szam. H. II. köt. 327 l. 135 t. Az Irimiáján családnév most nincs használatban. L. Eremiá, Jeremiás.

Issekutz, magyarul kis Izsák, Izsákocska. I Szikuczen Ovágimi Szongodián: Szongott Joáchim (fiától) Szikucz-tól (született fiú). Szam. Ker. III. köt. 362 l. 12 t. 1819. Az i távolító (tól, től) rag, mely az örményben a szó elejébe tétetik, később egybeiratott a szóval, így: Iszikucz (= Izsákocskától.) — Catharina Iszikutz Jacobi quondam Karácson consors; Novák Péter pap írja. Szam. Ker. II. köt. 628 l. 90 t. — Franciscus Issekutz. Szam. Ház. II. 260 l. 23 t. 1819 év. — Bészágécchi êz Izikuczê (պիպիպիպ) ájszinkhên êz-Szêhágê Ovágimi Szongedin: Megeskettem (házasság) Szongott Joachim fiát Izikucz-ot vagyis Izsákot. Szam. Ház. II. köt. 250 l. 11 t. — Tehát Issekutz = Izsák. — Szdephán Iszikuczi Meskoján: Meskó Izsák fia István. Szam. Ker. II. köt. 483 l. 130 t. — Iszikucz Gághszako: Gajzágó Izsák L a szamosújvári plebáni templom számára eszközölt gyűjtésről készített kimutatást. Még más alakokat is találtam így: Jozephá Izikuczián. Szam. Ker. III. köt. 227 l. 1 t.; Ánnámáriá Izekuczián. Szam. Ker. III. köt. 423 l. febr. 20. 1782. — Izsikuczián. Szam. Ker. IV. köt. 194 l. L. Izsák, Szêkucz.

Istvánfi. (Erzsébetvároson Irjék-Ásztvász [örm.]: Három Isten.) L. Stefánovics.

Iszáchán az Iszáhágián rövidebb alakja Mánug Chárib Iszáchán. Szam. vár. lev. 1743. Az Iszáchán család is Lengyelországból jött be. L. Chárib, Gárdsthév, Iszáhágián, Izsák.

Iszáhágián = Izsák. L. Iszáchán.

Iszáj (Iszájéncz). Ánná Iszáj-Izsák. Szam. Ház. III. köt. 60 l. — Chácshig Iszájéncz. Szam. Ker. II. köt. 188 l. 75 t. — Viri Iszáján (Izsák Véri, Pakulár Antal

felesége). Szam. Ker. IV. köt. 309 l. 1855. — Mánug Chárib Iszáján. Szam. vár. lev. 1743. Az Iszáj család is Lengyelországból jött be. L. Chárib, Izsák.

Izmirián = Szmirnai. Szmirna város Kis-Ázsiában. Kihalt család.

Izai. Isaacus Issai. Szam. Ház III. köt. 68 l. 1852. Issai = Izai = Izsák. L. Iszáj, Izsák.

Izmáelczi: Izmáeli, Izmáelből való. Izmáel helység Moldovában, (Romania) a Duna mellett. Ágop Izmáelczi. Szam. Ker. II. köt. 395 l. 57 t. — Ladislaus Izmáeltzi. Szam. Ház. II. köt. 195 l. 10 t. Később a vég czi-t kihagyták: Martinus Izmael. Szam. Ház. III. köt. 56 l. Most is csak a rövidebb alak (Izmáel) van használatban.

Izráj = Izrael. Izrael héber szó: férfi, ki az Istent látta. Kihalt család.

Izsák a nevető, a héber száchák-ból. Krikor Izsák-ián. Szam. Ker. III. köt. 366 l. 45 t. — Izsák alias Deák Tódor. Szam. vár. lev. összeírás. — Izsák vagy másképen Kolczátá Kristóf. Szam. vár. lev. 1813. — Izsák vulgo Kolczátá Tódor. A szam. keresk. társ. iratai közt. — Izsák vagy másképen Száva Antal (Gyergyó-Szt-Miklós). Szam. vár. lev. 1838—1215 sz. A Kolcza (Kolczátá) és Száva család vezetékeve Izsák. L. Énekes (Henekes), Gárdsthév, Gergelyfi, Hászt (Vastag), Iszáj, Kasza, Kolcza (Kolczátá), Kopár, Kosotán (Kosztin, Kosztántin), Polyák, Száko, Száva, Szêhág.

Izsáki, az Izsákból az örmény sajátítóeset i ragával képezett családnév. Ánná Isáki. Szam. Ház. II. köt. 200 l. 16 t. L. Izsák.

J.

Jakab héber szó: a csaló. Ászvádur Jakab: Jakabb Bogdán (ki később kormányszéki tanácsos lett.) Szam. Ker. IV. köt. 285 l. 1851. L. Ágop, Bêrká, Hágop, Jakabfi.

Jagamast. Különfélekép irták e nevet: Jégumos, Jágomoscs, Jogomos, Jogomost, Jogomoscs; most Jagamast; minden alak az örmény jégámud (*իլիամուս* = *իլիամուս*, advena, adventor) elferdítéséből származott. Jegumos Ohánnesz. Szam. H. II. köt. 129 l. 78 t. — Krikor Jágomoscs. Szam. Ker. III. köt. 361 l. 8 t. — Ohánnesz

Jogomos-ján. Szam. Ker. II. köt. 669 l. 79 t. — Andreas Jogomosci. Szam. Ház. II. köt. 224 l. 14 t. Jegomosá Joannes. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. — Ohánnesz Jogomost-ján. Szam. Ker. II. köt. 671 l. — Andreas Maxin alias Jogomost. Szam. vár. lev. 1812 év 929—941 sz. — Kopár Máxin és mellette örményül Ángszend Jogomos-i. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. E családnév előfordul Keleten is: Kr. Jegávián (Peregrinus). „Árévékh“ 1889. ápr. 18. 1585 sz. L. Chárib, Egám-szácshi, Gomostá, Kasza, Kopár, Máxin.

Jakabfi (Jákobfi). Jakabfi az örmény Hágop (Ágop, Ágopsá) magyar neve. Jakabfi név már 1768-ban (Szam. Ker. II. köt. 361 l. 99 t.) fordul elő; Jákobfján (Szam. Ker. II. köt. 681 l. 51 t.), melyben a ján fölösleges; mert a magyar „fi“ kifejezi az örmény ján-t (Jakabfján = Jakabfifi). Christophorus Simon alias Jakabffi így kell érteni: Jakabffi Simon fia Kristóf). Szam. vár. lev. 1769. János Jákobfi-ján alias Fekete. Szam. Ker. III. köt. 429 l. máj. 29. 1822 év. A Jakabfiak egyik ága Szamosújvártt Bogiát-nak is neveztetett, — egy másik ág Csucsul-nak. L. Ágopsa, Bêrká, Bogiát, Csucsul, Fekete, Gerlácshi, Hágop, Hágopfi, Jakab.

Jágheáds az örmény jégheids (յեղեհ) szóból (csalán.) Jágheáds Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 585 l. 83 t. Gúnynév. Kihalt család.

Jákobi a Jákob-ból, az örmény sajátítóeset *i* ragával képzett családnév. Adeodatus Jákobi. Szam. vár. lev. 1782. — Theodorus Zábulik Jákobi: Zábulik Jakab fia Tódor. Szam. vár. lev. összeírás. A Jákobi család vezetéknéve Zábulik. L. Zábulik.

Jákub, Jákubián. Jákub Jákubián: Jakabfi Jakab. Szam. Ker. III. köt. 155 l. 3 t. L. Hágop, Jakabfi.

Jákubovics, Jákub-ból (o kötőbetű) szláv (fi) képzővel alkotott szó. Theresia Jákubovics. Szam. vár. lev. 1806—331 sz. — Jákubovics Erzsébet. Szam. vár. lev. 1829. L. Jákobi, Jákub.

Jámbor magyar szó. Jámbor István. Szam. vár. lev. 1808—163 sz. Magyar a neve, de a család örmény. A városi levéltárban a mondott szám alatt van egy kötelező

nyilatkozata, mit így irt alá örményül: Jész Sztephán Jámbor. (*bu vřt, řuřu řundqop*: Én Jámbor István). Kihalt család.

János: kecses, a héber *johânân*ból. János Antonius és mellette örményül: Ánton Zuháli (Zuhál Antal.) Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. A Zuhál család vezetékeve János (Ohánnesz). L. Csillag, Jeni, Ohánnesz, Zuhál.

Jásik. Jásek = Jássák. *) Bêszágéczhi meg iláchmê êzjásikê: Megeskettem egy lengyelt — Jásikot. Szam. Ház. I. köt. 34 l. Jássek ilách. Szam. H. II. köt. 51 l. 504 t. Jásik gúnynevet adtak a Turtsa család egyik ágának: Ándris Turcsái Jásik. Szam. Ker. III. köt. 382 l. 6 t. Turtsa Jásik József. Szam. vár. lev. 1853. L. Gárász, Turcsa.

Jégámszáchi = Egámszáczhi. L. Egámszáczhi.

Jégdáli. Az örmény-török jedegdsi-ből (hajóvontató: *utintnôh*). Jégdáli Ferencz örmény kath. L. Erzsébetváros „Értesítő“-jét 1886—87. évről.

Jeni, a Jani (János) elferdített alakja. Kátrin Krikori Jeni-i. Szam. Ház. II. köt. 82 l. 4 t. 1774 év. L. János.

Jeremiás, bibliai név, jelentése: az Úr nagysága. Jeremiás Kristóf. Szam. vár. lev. 1791, Kristóf Jeremiás (Hácsun; ez a Chácshum-ián rövidítése). Szam. vár. lev. 1779. Jeremiás nevű örmény család nem jött be; ennek a családnak vezetékeve Kristóf = Chácshum. Nevezettnek neve örményül: *řuřhř n. ř. řhřdřuřh řuřnřřuř* (Chácshig oghormádz hoki Irimiáji Chácshumián). Fiai azonban elhagyták a vezetékevet és atyjuk keresztnévét (Jeremiás) kezdték vezetéknév helyett használni. Ágopsá Irimiáji: Jeremiás Jakab; Kirkor Irimiáji: Jeremiás Gergely. Szam. vár. lev. 1788. (Jeremias crida iratai közt). L. Chácshum, Ereimiá, Irimiáján, Kristóf.

Jeszáján (Izai, Izaiás). Héber szó: az Ur szabadítása. Iszáján Iszáj. Szam. Ker. II. köt. 740 l. 155 t. L. Izai.

Joghrándsi, török szó: paplankészítő. — Joghrándsi Chárib Ászvádur. Erzséb. Ker. I. köt. 159 l. Kihalt család. L. Chárib, Jorgán.

---

*) Jassak im russ. Reiche eine Abgabe momadisirender fremder Stammenossen (sogenannter Inoruzen, meist in Fellen verschiedener Thiere entrichtet). Heyse 470 l.

Jolbe, *Jolbej* = Albert. Ohánnesz Dsurdsovczhi Jolbeján: Gyergyói Albert János. Szam. Ker. II. köt. 668 l. E családnév most nincs használatban. L. Brëndzár, Kopasz (Kopacz), Simai.

Jolmelik. A hahatatlanságot a török így mondja: jolmezlik (immortalitas, athanasia, ánmáhuthiun). A Hárágá család török neve. A Jolmelik név most nincs használatban. Chácshig Jolmelikhinê. Szam. Ker. I. köt. 84 l. 833 t. — Ávedum Ánton Jolmelikhi vèrti: Jolmelikh Antal fia Ávedum. Szam. H. II. köt. 161 l. 30 t. L. Haragai, Hárágá, Kovrik.

Jorgán, török szó: paplan, ágyterítő. A jorghán szóban a hazai örmény a „gh“ és r betűt megcseréli, így: joghrán. Chácshig Jorgáján. L. az erzsébetvárosi Nekomuki Szt-János-féle vallásos társulat alapszabályait. Kihalt család. L. Joghrándsi.

Jósef, jelentése: gyarapodás, a héber iosef-ből. Georgius Joseph alias Karátsony. Szam. vár. lev. összeírás. A Karátsonyi család egyik ága (az iparos-ág) József. L. Karátsonyi.

Joseffi (Józseffi). Joseffi az örmény Uszepián magyar neve. Erzsébetvároson Joseffi = Chárib. L. Chárib, Uszepián.

Josi = Józsi (József). Antonius Josi armenus. Szam. vár. lev. 1793, Most, mint vezetéknév, nincs használatban.

Juhász, a Pakulár családnév magyar fordítása. Juhász Gergely Szamosújvártt 1860. L. Pakulár.

Jursa. Petrus Lázár alias Jursa. Szam. vár. lev. 1738 évi összeírás. Jursa, a Lázár család szamosújvári ágának gúnyneve. L. Lázár.

K.

Kandra. L. Kándrá.

Kandrai. L. Kándrá.

Kapatán = Kapitán. Kapatán alias László Mária. Szam. vár. lev. 1832—170 sz. Cajetanus Kapatán alias Lászlóffi és belül a kérvényben Kapatán alias Lászlóffi Kajtán. Szam. vár. lev. 1798—244 sz. — Dániel Kapatán alias Lászlóffi. Szam. vár. lev. 1796—668 jk. sz. A

Kapatán család vezetékeve (László) Lászlóffi. Martinus Lászlóffi (kívül a boritékon) és belül az aláírás örményül így: Vártán Nászturi Kápátán-ián, magyarul Kapatán Násztur fia Vártán (és nem Martinus). Szam. vár. lev. 1797. márcz. 17. 54 sz. — Svéd Anna, ki vagyok özvegye Kapatán Nesztornak. Szam. vár. lev. 1804—865 sz. A Násztur, a latin-görögben használt Nestor névnek megváltoztatott alakja. — Ászvádur Mánugi Nászturi Kápátán-ián: Kapatán Násztur (Nestor) Mánug fiának Bogdán nevű fia. L. a szamosújvári plebániai nagytemplom számára aláírt összegekről vezetett könyvet, (kézirat) 1753 év. Ennek a Kapatán Násztur-nak fia Mánug már elhagyja a Kapatán (= Lászlóffi) családnevet és apjának keresztnévét (Násztur) kezdi vezetéknév helyett használni. A Násztur család a Kapatán családból szakadt ki. A Kapatán, Kapitán (Kápátán), László, Lászlóffi, Násztur egy család. L. Kapitán, László, Lászlóffi, Násztur.

Kapitán. Lászlóffi Izsák, ki kapitán („capitaneus armenus”) volt a magyar hadseregben, 1712 nov. 20-án. III. Károlytól nemességet nyert; maradékai megkülönböztetőleg a család nem-nemes (nemtelen) ágától, Kapitán nevet vettek fel. — Lászlóffi Adeodát, a kapitán testvére 1758. decz. 12-én szintén nyert nemességet, de ez az ág megtartotta továbbra is a Lászlóffi nevet. A Kapitán (= Kapatán, Kápátán) család vezetékeve Lászlóffi. — Májko Kapitán Êdelbein tuszdêr: Kapitán Álbért leánya Mária. Szam. Ker. I. köt. 170 l. L. Kapatán, Lászlóffy.

Karácson. Gratianus = Karátson (Páriz-Pápai, 612 l.) Karátsony Karátson civis Armenopolitanus. Szam. vár. lev. 1785—284 sz. S kívül a boritékon: suplex litellus D. Gratiani Karátson. E család örmény neve Snorkhján (Տնորքիան). A Gratianusból csináltak Moldva-Oláhországban Krecsun-ián-t (Krátson. Szam. vár. lev. 1721.) és hazánkban Karátsonyi-t. Catharina Iszikutz Jacobi quondam Karácson consors. Szam. Ker. II. köt. 628 l. 90 t. A Snorkhján családnév előfordul Keleten is: Snorkhján Nigoghosz „Árévékh“ 1887. nov 7. 1143 sz. L. Karátsonyi.

Karátsonyi, a Krecsunián magyar fordítása. Szamosújvári örmény Karátson alias Habasesk Simon. Szam.

vár. lev. 1782—88 sz. — Ágopsá Hêbêseszkin Krecsunián: Hêbêseszki (Hêbás) Karátsonyi Jakab. Szam. Ker. II. köt. 355 l. 2 t. E szerint a Karátsonyi család iparos ágának mellékneve Hêbás. A magyar Karácson (így) először 1778-ban fordul elő Szamosújvártt; 1780-ban (Szam. Ker. II. köt. 532 l.) maga a pap így írja nevét: Nicolaus Karácsony; Moldován Kajtán pap 1789-ben már így írja: Karácsoni; később ugyanez a pap így is: Gratianus Karácson; Novák Péter pap. (Szam. Ker. II. köt. 699 l. 89 t.) Zátrig consors D. Karácsony. A gróf Karátsonyi Guido édes atyja keresztlevelének rövid kivonata ez: I Gházáren Bádvéli ághácshá Ászvádur Krecsunián jév Thrizsien: Ászvádur, Leopold: Tekintetes Karátsonyi Ászvádur (Bogdán) Lázár (fia) és Teréztől (született fiú keresztneve) Ászvádur (és a bérmaneve) Leopold, 1793. nov. 16. Szam. II. köt. 754 l. 127 t. A Karátsonyiak állandó jelzője: chodsá (gazdag). Ászvádur Chodsá Krecsunián. Szam. Ker. II. köt. 535 l. 115 t. Chodsá, Krecsunián (Karátsonyi), Máli, Mêgêrdics egy család, Pattantyús Karátsonyi Bogdán abban a felterjesztésben, mit a város az udvari kanczelláriához irt, így irta nevét latinul: Adeodatus Karátsony miles Pyrobolarius. Szam. vár. lev. 1828—717 sz. A Karátsonyi család egyik ága Pattantyús nevet viselt. L. Chodsá, Hêbás, József, Karácson, Máli, Mêgêrdics, Pattantyús.

Kardos. A Szábel család magyar neve. L. Szábel, Sárbej.

Kasza magyar szó. Ebből az örmény szóból: kosz (kou, aridus, siccus, száraz, kopasz) csinált a nép koszát; és a koszából, mely alakra hasonlít a magyar „kasza” szóhoz, e hazában lett kasza. — Kasza Gergely szamosújvári kereskedő. Kasza (Kosza), Kopár egy család. L. Goze, Kopár, Kosza, Lengyel.

Katona magyar szó, a Dsigár család magyar neve. Lukács-Katona Izsák. Szam. vár. lev. 1789. Causa Lucae Dsigár alias Katona. — Katona Lukács alias Koltza. Szam. vár. lev. 1803—271 sz. A Dsigár, Katona, Kátán, Osztján, Szefer, Zilifdár oghlu család vezetékeve Lukács. L. Ástá, Dsigár, Dzurthêkhián, Kátán, Kolcza, Officzir, Osztján, Szefer, Zilifdár oghlu, Zsorá.

Kazacsai. L. Kozocsa.

Káfedsi török szó: kávé, Kaffetier, Kaffeschenk. — Káfedsi Chárib. Szam. H. II. köt. 31 l. 610 t. Kihalt család.

Kájtán = Kajtán. Kihalt család.

Kájtánovics magyarul Kajtánfi. — Thorosz Donigi Kájtánovics: Kájtánovics Danig fia Tódor. Szam. keresk. társ. 1784. évi iratai közt. Kihalt család.

Káká gúnynév. Kirkor Kákáján. Szam. Ház. II. köt. 179 l. 1800 év febr. 16.

Kákár (Kakar) = Kirkor. Kirkor Kákár. Szam. Ker. II. köt. 716 l. 97 t. L. Kirkor, Kokor.

Kákát (*ququṭṭ*, *ququṭṭu*) örmény szó, jelentése: csúcs, fejtető, orom, vertex, cranium, calvaria; kálvária a héber nyelvben: gulgoleth, melyből lett a Golgotha. Kihalt család.

Kákicz. Több örmény király viselt Kákig nevet. A Kovács család örmény mellékneve. — Káritz Jakab. Szam. vár. lev. 1805—463 sz. L. Hêskálá, Kovács.

Kál (*qal*) örmény szó, jelentése: farkas. A Kál család vezetéknéve Ázbej. L. Ázbej, Ázbejfi, Farkas, Lupul, Volf.

Kálder, az örmény „kál dári“-ból (jövő évben.) Kihalt család.

Káluszd (*quqlum*) örmény szó, jelentése: jövet, jövetel; Úrjövet, adventus. Erzsébetvároson Káluszd = Karácsonyi, Tucsig. Wolfgangus Misug, belül Misug Káluszd vagyis Farkas. Szam. vár. lev. 1805—404 sz. Hibásan fordították a régiek a Káluszd örmény nevet, (mely Adventus, Adventor) latinul Wolfgangus- és magyarul Farkasra; mert a Káluszd képzett és nem összetett szó; nincs kál faskas) és uszd-ból (minek itt semmi jelentése sincs) összetéve, hanem kál (ikál: jönni) örmény igéből képezett szó. Adventus (Káluszd) Misug. Szam. Ház. III. köt. 75 l. (A tudós Lukácsi Kristóf írása!). E családnév előfordul Keleten is: Hágop Káluszdian „Árévékh“ 1886. szept. 22. 805 sz. — Chárib Kirkor Káluszdí Khurdêstánu. Kurdistáni Chárib-Káluszt Gergely. Szam. Ház. II. köt. 14 l. 124 t. A Káluszt család is, mely Kurdistánból jött,

Chárib (külföldről jött) nevet visel. Kihalt család. L. Chárib.

Kámeczghján (*quiltghbün*), a Gámenczhi család örmény neve. — Mánug Kámeczghján. Csikszépvízi anyakönyv, 1812 év, 21 l. Ez az alak most nincs használatban. L. Gámenczhi.

Kámeller. Az örmény ughd (*uqu*) szónak jelentése törökül deve (v. ö. magyar teve), camelus. A latin camel(us)-ból német *er* képzővel lett Kameller (Kámeller, ki az erzsébetvárosi nagy alapítványt tette, Bécsben lakott.) Kámeller: tevékereskedő. E család örmény neve: Ughdián. Kihalt család. L. Mághlár.

Kándiácchi. Ripsima Christophori Kándiácchi. Szam. Ker. II. köt. 144 l. 31 t. Kándiácchi: kandiai. Szamos-újjár város egyik külső részét, mely a Szamos és a vár között terül el, Kandiónak nevezik még most is; de azért e család Kandia (Kreta) szigetétől nyert nevezetet. Innen eredt e család őse. — Chácshig Kándiácchi. Szam. H. II. köt. 143 l. 64 t. E család vezetékeve Kristóf. Kihalt család. L. Kristóf.

Kándrá. Kandúr-ból betűáttétellel kandru kandra; a kandúr, gyöke a himet jelentő kan, ebből lett az elavult kand, annyi, mint kanoz. Tótul koczur, melynek gyöke kocz rokon a cattus, Katze szókéval. Josephus Kandra. Szam. Ház. III. köt. 57 l. — Kirkor Fugulyán-i gám Kándrá-i: Fugulyán vagy Kándrá Gergely. Kandra, a Fugulyán család gúnyneve. L. Fugulyán, Kéczá, Macskási.

Kántácchi: Kantai. Kézdi-Vásárhely azon része, hol a gymnasium áll, Kantá-nak neveztetik. — Mánug Kántácchi Oszgerics: Kantai Ötves Emanuel. Erzs. Ker. II. köt. 26 l. 74 t. A Kántácchi név most nincs használatban. L. Oszgerics, Ötvös.

Kápálb, a román capu albu, latin caput album-ból: fehér fej, fehér fejű. A Dsermág család román neve. L. Bedrosz, Dsermág, Fehér.

Kápátán = Kapatán. Násztur, vor mágánuámp Kápátán: Násztur, kinek vezetékeve Kapatán. Szam. Ker. I. köt. 29 l. 178 t. A Násztur-ok Kápátán-ok. — Vártán Kápátány, 1806. Szam. Ker. II. köt. 118 l. 28 t. Májkon

Kapitán Edelbein tuszdrên: Albert kapitány Mária nevű leánya. Szam. Ker. II. köt. 170 l. Kapitány egy a középkori latin capitaneus szóval (caput névtől.) Előjön a törökben is: kapudan; francziául: capitaine; olaszul: capitano. L. Kapatán, Kapitán, Lászlóffi, Násztur.

Kápdebo, románul capu de bou, latinul caput bovis, magyarul: ökörfő. Beregszászi Kápdebo Miklós. Szam. vár. lev. 1794 (Szarukány crida). E család örmény neve Jézeán (*ba* jéz: ökör, *ba* *ba* Ökrös, Ökrösi). Jézeán Gárábéd kultuszminiszteri államtitkár (Szent-Pétervárott). Bogdán Gergely alias Kabdebo. Szam. vár. lev. 1732. — Ándon Ándonevics, vor „Cap de bou Jacobovicz“ gê gocshuer: Ándonevics Antal, ki Jakubovics Kápdebo-nak neveztetett. „Hántesz Ámszoreá“ 1891. jul. füzet. E szerint a hazai Kápdebo-k vezetékeve Bogdán, a Molva-Oláhországban maradt Kápdebo-k Andonevics-Jakubovics-ok voltak. E család nagy kereskedést űzött marhákkal, miért a Bogdán vezetéknév helyett a családi címérben levő ökörfőről Kápdebo-nak neveztetett. Az 1682-ben használt címér alatt azért fordul elő ez az aláírás: „Kápdebo von Kapri;“ mert a Bogdán család ezen ága a megnevesítés előtt Kápri gúnynevet viselt. — Hankovitsij Kápdebov quaestor armenus Elisabethopolitanus. Szam. vár. lev. 1786—68 sz. Kábdebo János maradékai elhagyják a Kápdebo nevet és apjuk (János = Hanko) nevéről Hankovicsoknak nevezik magukat. — Auer, bécsi antiquariustól hozattam egy könyvet, melynek címe ez: Souvenir de St. Lazare, Venise 12. E könyv, — mely, mint látszik, dr. Kápdebo bécsi orvosé volt — táblájára egy kép van ragasztva; a képen következő nyomtatott szavak: Sammlungen der Familie Kápdebo von Kapri; a képen fent balról 1682. jobbról K. v. K. (Kápdebo von Kapri), alul a közepen ökörfő, orrlukaiba karika huzva. L. Bogdán, Hankovics, Kápri (Kepri), Káprikodá.

Kápri. A Káprikoda rövidített alakja. Kápri Simon. Szam. vár. lev. 1806—51 sz. A Bukovinában élő Kápri nevű örmény család osztrák báróságot nyert (Báró Kápri Mártha; I. „Armenia.“ Negyedik évfolyam. [1890], 93). L. Káprikodá, Kepri.

Kápriel, magyarul Gábor. *Kápriel* Katalin. Szam. vár. lev. 1830. — E családnév előfordul Keleten is: „Árévékh“ 1886. jun. 11. 720 sz. L. Gábor, Gábríel, Gábrus.

Káprikodá össze van téve a román caprá (kecske) és coadă-ból (fark). Eredetileg így volt kápráikodá, melyben az *i* az örmény sajátítóeset raga; tehát kápráikodá = a kecskének farka, kecskefark. A *Káprikodá*-ból a kodá elhagyásával lett *Kápri* (= *Kepri*); a kodá örmény fordítása *Áki*, Bocshig és magyar fordítása: Fark. — *Káprikodá-jéncz* Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 143 l. — *Áki*, Bocshig, Fark, Kápdebo, *Kápri* (= *Kepri*) és *Káprikodá* egy család, melynek vezetékeve Bogdán. L. *Áki*, Bocshig, Fark, Kápdebo, *Kepri* (*Kápri*), Kápdebo.

Kárákás. Kára török szó, jelentése: fekete (szeáv *utui*), és a kás perzsa szónak jelentése: hasonló, színű; kárákás: feketeszínű = Fekete. *Kárákás* az örmény Sziév török-perzsa fordítása. A nép, mely nem igen törődik a szavak jelentésével, mivel talált e hazában Kerekes magyar családnévet, a *Kárákás*-t is Kerekes-nek mondotta. — Catharina *Kárákás*. Szam. Ház. II. köt. 136 l. 2 t. L. Áffumi, Duducz, Duha, Fekete, Kerekes, Nyegrucz, Sziév-Mitkó.

Kárákocs = *Kárákás* (Kerekes. Kos ... kás.) Norszesz Károkos. Szam. H. II. köt. 169 l. 29 t. — Norszesz *Kárákocs*-i. Szam. Ház. II. köt. 103 l. 12 t. — Norszesz Khárákhocsh. Szam. Ker. II. köt. 311 l. 143 t. L. *Kárákás*, Kerekes. A *Kárákás* és *Kárákocs* név most nincs használatban.

Kárinczhi: Kárinból való. Gárin városát a török Erzerum-nak mondja, Gárin (*Kárin*) város Örményországban. — *Kárinczhi* Mánug. Szam. Ház. II. köt. 88 l. 20 t. Kihalt család. L. Erzerumczhi.

Kárimisz, örmény szó, jelentése: bárányhús. Luszig *Kárimiszján*. Szam. Ker. II. köt. 502 l. 149 t. E családnév előfordul Keleten is: Sztephán Kárnigián. „Árévékh“ 1886. okt. 18. 826 sz. — Kárnágérián Hovhannesz. „Árévékh“ 1889. jun. 30. 1639 sz. Chácshlun jéghev Chácsherészê Mánugin vêtin, vor mágánuámp gocshi

Kárimisz: A násznagy Chácsherész (Kristóf) Mánugnak fia volt, ki vezetéknévvel Kárimisz-nek (Bárány) neveztetik. Szam. H. 7. l. 508 t. L. Bárány, Bároncs.

*Kárin*czhi: Kárin-ból való. Gárin városát a török Erzerum-nak mondja. Gárin (Kárin) város Örményországban. — Kárinczhi Mánug. Szam. Ház. II. köt. 88 l. 20 t. Kihalt család. L. Erzerumczhi.

Kárêngecz (Káringécz.) Az örmény kári (*қарһ*) szónak jelentése: árpa (v. ö. török árphá). Kári czêkél (*қарһ ақһи*): árpaszemeket vetve jósolni; *kárêngeczh* (*қарһаһчһ*): árpavetés, árpaszórásból jósló. Mágus, ki árpaszemeket szór, vet, hány, hogy ebből jövőndőt mondjon. — Kárêngecz Krikor. Szam. Ker. I. köt. 170 l. 1878 t. — Bádveli Der-Ászvádur Kárênkeczján: tisztelendő Kárêngecz Bogdán úr. Szam. Ház. II. köt. 91 l. 36 t. — Káringicz Mánug. Szam. H. II. köt. 67 l. 179 t. — *қарһаһчһ արարաһ*. Szam. H. II. köt. 5 l. 95 t. L. Gecző.

Káringecz. L. Kárêngecz, Gecző.

Károli. L. Ázbej.

Kátrev (Kátrev, Kátrov, Káttero). A csikszépvízi anyakönyv Ker. I. köt. 22 lap szerint: Csik-Szépvízen a Káttero család nevét Kosztinra változtatta. — Christophorus Vertán alias Kátrev. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. E szerint a Csoribán, Kátrev (Kátrov, Káttero) és Pátrubán család vezetékeve Vertán. L. Kosztin, Vertán.

Kâtênszusz összetett román szó. Kâtênszuszcenz (Kákênszuszcenz) Bábig. Erzs. Ker. I. köt. 88 l. decz. 17. A Bábig család gúnyneve. E csúf jelentésű szó most nincs használatban. L. Bábig.

Kátrov. A török kâthêr szónak jelentése: öszvér; e család Keleten öszvérekkel kereskedett, azért kâthêr: öszvérkereskedő. — Kâtrêv Mánug. Szam. H. II. köt. 321 l. 8 t. — Toder Kátrov. Erzs. anyakönyv. — Márdirosz Kâtêrêvián. Szam. H. II. köt. 228 l. 63 t. — A Kâtrêv (Kátrov, Kâtêrêv) az örmény Csoribán török neve; azonban a gúnyolódó nyelv a Kâthêr utolsó alakjából csinált Kákêrêv csúf jelentésű román szót: Márdirosz Kákêrêv. Szam. Ház. II. köt. 177 l. 39 t. — Márdirosz Khâkhêrêv (ezen összetett szó első része örmény és a

második román szó; így is csúf a jelentése). Szam. H. II. köt. 184 l. 42 t. E családnév előfordul Keleten is: Ruben Káthêrdsián „Árévékh“ 1867. ápr. 7. 965 sz. L. Csoribán, Káttero, Pátrubán, Vertán.

Kátsárick = Kristóf. Gorovey Kátsárick. Szam. vár. lev. 1766 év. L. Chácshig.

Kátseresz, a Chácsheresz elferdített alakja. — Kátseresz alias Gorove Kristóf. Szam. vár. lev. 1766. (Szó szerint: Kristóf vagyis Gorove Kristóf.) L. Chácsheresz, Gorove.

Káttero = Kátrev. L. Kátrev, Kátrov.

Kázák. A kozák-ot a román căzac-nak mondja. — Ágoph Kázák-i. Erzs. Ker. II. köt. 131. 53 t. — Kázák-éncz Ágoph. Erzs. Ker. I. köt. 85 l. A Kázák (kozák) családnév most nincs használatban. L. Polyák, Toth.

Kêczá (a német Katze-ből) Erzsébetvároson Macskási. L. Kándrá, Macskási.

Kehes. Az örmény házarábéd (սաղարադիւն, ծառարօւոյ, procurator domus, praefectus, գերատիպառն տան արքայի) törökül kheáheá. Mivel az örmény e hazában talált olyan magyar szót, mely hangzásra ehhez kissé hasonlított, a kheáheá-ból csinálta ezt a szót: kehes. — Luszig Kehes. Szam. H. II. köt. 66 l. 250 t. — Gergely Simon alias Kehes. Szam. vár. lev. 1800 év. A Kehes család vezetékeve Gergely. E családnév előfordul Keleten is: Gárábéd Kheheá-ján (Գարաբեդ Կեհեայան) „Árévékh“ 1886. okt. 18. 826 sz. L. Gergely.

Kendof, a Kêndov másik alakja. Kendof Jakab. Szam. vár. lev. 1846. L. Kêndov.

Kêndov. Az örmény gunt, gund (կոնդ, կոնտ) jelentése: kopasz, calvus; tatárul: khel; ov (örmény szócška) vmivel bíró; kêndov: kopasz (szó szerint: kopaszsággal bíró). L. Ágopsa, Dsecshegh, Kendof (Kêndov), Khel, Kopasz.

Kendris, a Kandra román alakja. Álexá Kendrisián. Szam. Ker. III. köt. 84 l. 62 t. L. Kándrá.

Keork, a György név örmény alakja. Sztephán Keorkján Ergêrczhin. Csikszépvízi anyakönyv. Az Ergêrczhi család vezetékeve Keork. A Keork előfordul Keleten is: Háruthiun Keorkián. „Árévékh“ 1886 szept. 22. 804 sz. L. Ergêrczhi, György.

Kepri, a Kápri másik alakja. Gregorius Kepri alias Dzerich. Szam. vár. lev. 1769. ápr. 1. — Gregorius Kepri alias Dzerig. Szam. vár. lev. 1772. (Szeredai Antal prépost iratából). Dzerig (Zerich, Bátrin) = Simon. E szerint az Áki, Bocshig, Fark, Kápdebo, Kápri (Kepri) család őse Bogdán Dzerig (Simon) volt. L. Áki, Bocshig, Fark, Kápdebo, Kápri, Káprikodá.

Kepus = Kip, Kipucz. Gregorius Zerik alias Kepus. Szam. vár. lev. 1779—198 sz. Kepus (Kip, Kipus, Kipucz) a Dzerig család mellékneve. L. Dzerig.

Kerebi, a magyar Geréb és az örmény *i* ragból. Ifj. Korbuly Karátsony alias Geréb. Szam. vár. lev. 1818. év 2345 sz. (Gereb-i = Kereb-i). — Korbuly alias Gerebej Antal. Szam. vár. lev. 1832—160 sz. Geréb volt a Korbuly család egyik ágának mellékneve. — Ánton Gereb-ján. Szam. Ház. II. köt. 227 l. 11 t. 1818 év. — Náni Kerebián. Szam. Ker. IV. köt. 117. l. L. Geréb, Korbuly.

Kerekes. „Catharina Kárakocs contra Michaellem Kárakocs“ ez van egy Szamosújvártt 1807-ben 91 sz. alatt kelt irat borítékán, benn pedig a kormányszéki iratban: „Kerekes Mihály.“ E szerint Kerekes a Kárakocs (Kárakás) magyarosított alakja. A Kerekes család egyik tagja Beszterczén egy ideig Wagner nevet viselt. Kerekes Kristóf. Szam. H. II. köt. 137 l. 79 t. L. Kárakás, Kárakocs.

Kêrênducz? Vártán Kêrênducz. Szam. Ker. II. köt. 223 l. 81 t. Kihalt család.

Keresztes. Verzár (Verzereskul) püspök hagyatékáról 1716-ban Görgény-Szt-Imrén felvett leltárban a szamosújvári főbíró: Jacobus Christophorus magyarul így fordul elő: Jakab Keresztes; tehát Keresztes = Christophorus = Kristóf. Ugyanezen évben Steinwille katonai kormányzóhoz benyújtott kérvényben ez a Christophorus örményül így *bu hachig mihovd h. h. h. h.* (Jész Chácshig bírov Gerlai: Én Kristóf Gerla [Szamosújvár] bírása). — Márton Keresztes-ián. Szam. Ker. III. köt. 232 l. 38 t. — (A német vitézi rend, ezen név alatt is: „Német-Keresztes-vitézek“ [Religiosi milites, cruciferi] Erdélyben: Széken, Bonczidán, Gyulafehérvárott. II. András magyar király Moldva határán rengeteg erdőket adott ezen vitézeknek). L. Kristóf, Ulián.

Keresztesi, a magyar Keresztes és az örmény *i* ragból. Keresztesi alias Dsurdsovczhi Márton. Szam. vár. lev. 1816—1526 sz. A Dsurdsovczhi család egyik ágának vezetőkéneve Keresztes (= Kristóf). L. Dsurdsovczhi.

Kermeczján. Kêrmêz török szó: piros. — Luszig Kermez-ján. Szam. templom iratai közt. E családnév most nincs használatban. L. Gármir, Roska, Roth, Stefánovics.

Kêrpit. Câr pâ román szónak jelentése: rongy, czafat, darab. A Kêrpá-ból lett Kêrpit. A Láth, Láthegoskár családnév román neve. — Chácshig Kêrpit. Szam. H. II. köt. 185 l. 71 t. L. Bedrosz, Goskár, Láth, Láthegoskár, Petri.

Kertész. L. Bághcsnáján.

Kesor. Egyik Boghosz (Pál) Kesor (összetett örmény szó, kes or *qez op*: rossz nap) gúnynevet kapott. — Vászil Khêsor. Szam. Ker. II. köt. 786 l. 137 t. — Kesor vagyis igazi neve szerint Pálfi Gergely. Szam. vár. lev. 1800. L. Boghosz, Khesor, Pál, Pálfi.

Keszegi (Kőszegi). Elörményesedett család. — Dániel Keszegián. Szam. H. II. köt. 266 l. 20 t.

Keul. Keul Oxendius. Szam. vár. lev. iratai közt. L. Cheul, Hávul, Kheul.

Kevork, *Kivork* = György; Charib *Ki(v)ork*. Szam. Ker. II. köt. 321 l. L. Chárib, György.

Khákhothi khith (örm.) piszkos orrú. Mánug Khákhodkhêthi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. E gúnynev most nincs használatban.

Khel tatár szó, jelentése: kopasz. Erzsébetvároson Khel = Szultán. — Ághá Luszig Khel Thoroszián: Thorosz (Todor) Khel Lukács úr. Erzs. Ker. I. kötet elején. A Dsecshegh, Kêndov, Kopasz, Khel, Szultán (Temesvári) család vezetőkéneve Thorosz. L. Dsecshegh, Gondág, Kêndov, Kopasz, Szultán, Temesvári, Thorosz.

Khêndsi. Az örmény khunds (*pnûhâ*: sût, szöglet, zug) és a török dsi-ből (csináló, készítő, lakó;) tehát khêndsi: szögletben lakó, sûtban ülő. Erzsébetvároson „khêndsi“ a Márkovich család, melynek ősi háza útczaszögleten épült, mellékneve. L. Márkovics.

Kheri (*phph*) örmény szó: anyúl báty, anyúl öcs. — Távit Dzerigin Kherun vèrtin: Dávid az Anyúlbáty Dzerig fia. Szam. Ház. II. köt. 181 l. 112 t. Kihalt család.

Khesor = Kesor. A Pál család egyik ága neveztetett Khesornak. L. Boghosz, Kesor.

Khésug. L. Kesor, Khesor.

Khészdureán. A török kheszthirme szó jelentése: rövid. A Gárdsthév család török neve. — Khészdurián Szêhág. Szam. Ker. II. köt. 196 l. 52 t. Kihalt család. L. Gárdsthév.

Khoszá. Az örmény kosz (*qom*) szónak jelentése: szikadt, száraz, kopár; a kosz-ból *á* betű hozzáragasztással: kosz-á. Koszánán (örmény ige) szárad (az élőfa, kéz.) A Koszá magyarosan így íratott „Hasza.“ Chácshig Bedrosz Khoszáján Horodenkáczhi: Horodenska-i Khosza Bedrosz Kristóf. Szam. kereskedő-társaság 1768 évi iratai közt. A Khosza család ezen ága Horodenkából és a másik ág, mely Koszá-nak (h nélkül) írta nevét Tisminiczából jött. Mindkét helység Lengyelországban van, azért a Koszá (Kasza, Khoszá) Lengyel-nek is neveztetik. — Kájtán Khoszá ilách: Lengyel-Khosza Kajtán. Szam. Ker. II. köt. 432 l. 76 t. — Mánug Khoszá. Szam. vár. lev. 1806 év — és ugyanez abban az íratban magyarul így írta nevét: Kopár Emánuel. — Kopár Simon, ki később esperes-plebános lett (Szamosújvártt) örményül így írta nevét: Szimon Khoszá kordzágezkhogh kháháná (*Սիմոն Կործազեղից քահանա*): Kopár Simon segédlelkész. Szam. Ker. IV. köt. 227 l. Tehát Kasza (Khoszá, Koszá), Kopár egy család. — Kopár Maxin (= Angszend) és mellette örményül Ángszend Jogomosi: Kopár vagyis Jogomos Ángszend. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. A Kopár család csak mint más országból jött advena neveztetik Jogomost-nak, de azért sem a Jagamast, sem a Lengyel nevet nem használta. — Khoszá Szêhágéncz Chácshig: Kosza-Izsák Kristóf. Erzs. Ker. I. köt. 39 l. 1733 év. A Kasza (Khoszá, Koszá), Kopár család vezetékeve Szêhág (Izsák). L. Kasza, Kopár, Kosza, Szêhág.

Khis. = Kis. Khisin vèrtin Mitkon: Khis fia Mihály. Szam. H. 9 l. 79 t. — Mitko Chis. Szam. vár. lev. 1789 82 jk. sz. L. Kicsiny, Kis.

Kicsi, magyar szó. L. *Khis*, *Kicsiny*, *Kis*.

Kicsiny az örmény „bizdi“ magyar fordítása = *khis*, *kicsi*, *kis*. *Kicsid Vártán*. Szam. Hal. II. köt. 2 l. 35 t. L. *Bizdi*, *Khis*, *Kicsi*, *Kis*.

Kincses, a Dsehez család egyik ágának magyar neve. *Kincses Bogdán kereskedő* (Bethlen). L. *Dsehez*, *Nigol*.

Kinovián. *Kini* (kin) örmény szó: bor és kinov boros. *Thorosz Kinov-i*. (Erzsébetvárosi összeírás). — *Kinov-éncz Ászvádur*. Erzs. Ker. I. köt. 32 l. 1732. E családnév most nincs használatban. L. *Bor*, *Boros*.

Kip, a magyar kép örményes alakja. — *Minász Kip*. Szam. H. II. köt. 173 l. 111 t. *Kép* (*kip*) a *Dzerig* (*Zerig*) család gúnyneve. L. *Dzerig*.

Kiperdsi. L. *Borsos*, *Lukácsi*, *Piperdsi*.

Kipucz, a magyar kép szóból és a román kicsinyítő *ucz* (*ka*, *ke*, *acska*, *ecske*) szócskából: *képecske*. L. *Dzerig*, *Kepus*, *Kip*.

Király, az *Osztian* család egyik ágának gúnyneve. L. *Osztián*.

Kirkor (= *Gergely*) a *Krikor* egyik örmény alakja. L. *Krikor*.

Kirkorov. *Kirkorov Antal*, ki *Konstantinápolyban* született, 1824-ben vétetett fel *Szamosújvár* polgárai közé. Szam. vár. lev. 1824—1905 sz. L. *Kirkor*, *Krikor*.

Kirkorovics = *Gergelyfi*. *Kirkorovics Elisabetha*. Szam. Ház. III. köt. 69 l. L. *Kirkor*, *Kirkorov*, *Krikor*.

Kirkos, a *Kirkosá* rövidebb alakja. *Joachimus Kirkos*. Szam. vár. lev.; régi jegyzék. — *Gergely Bogdán* alias *Kirkos* (*Bogdán Gergely* vagyis *Kirkos*). Szam. vár. lev. (*Placsintár-crida*). — *Kirkos* alias *Placsintár Bogdán*. Szam. vár. lev. 1769. (*Placsintár Gergely fia: Bogdán*). L. *Hádsi*.

Kirkosá. Szam. H. 34. l. 337 t. alatt így is *Kirkorsáh*. — *Kirkor* (örm.) *Gergely és sáh* (*perzsa*) úr. A *Kirkorsá-k* nevöket magyarra nem *Gergelyúr*, hanem *Gergelyfi-re* fordították. (Az *Ágopsá* névből is a *sáh* vég a magyarosításnál elmaradt). *Kirkosá Ászvádur*. Szam. H. II. köt. 12 l. 225 t. — *Kirkosá Kirkosáján*. Szam. vár. lev. 1821—765 sz. — *Gregorius* alias *Kirkosa Szarokán* (itt

Kirkosa Gregorius helyett áll). Szam. vár. lev. 1804—279 sz. — Joachimus Miron alias Kirkosa (Miron Gergely fia Joachim). Szam. vár. lev.; régi összeírás. — Placsintár alias Kirkosa Gergely (itt Kirkosá = Gergely). Szam. vár. lev. 1759. L. Gergelyfi, Kirkor, Kirkorovics, Kirkos.

Kirkosfi = Gergelyfi, Kirkorovics. Kirkosfi Kajtán. Szam. vár. lev. 1794. L. Gergelyfi, Kirkos, Kirkosá.

Kis (Khis) a török kisi záde (szabadfi, nemes) rövidített alakja. Az Ázád család török neve. Ászvádur ághá Kirkosái Plecsintárián jév Kis Ánnái vèrtin: Placsintár Gergely úr Ászvádur fia és ennek Kis Anna (nevü feleségétől született) fiú. Szam. Ker. II. köt. 42 l. Kis László Márton. Szam. vár. lev. 1806—1147 sz. — Kis Szongott Bogdán. Szam. vár. lev. 1808—298 sz. (Mind két példában a „kis“ az örmény bizdi [latin junior] magyar fordítása.) L. Ázád, Bizdi, Flora, Kicsi, Kicsiny.

Kok örmény szó = *ծիրանաձին, ծիրանաձնուն* (dziránádzin, dziránádzênunt), *Πορφυρογεννίτα*, Porphyrogennita, in purpura natus; *արքայաձին, արքայորդի, որ եւ ստի գոգ* (árkhájádzin, árkhájorti, vor jév ászí kok: királytól született, királyfi, ki kok-nak is neveztetik. (Örmény akad. szótár I. köt. 1017 l.) A X. századtól kezdve a Kok (királyfi) a görögös Perferuzsen (Berferuzsen *Περφερουζίν*) nevet viseli. A szamosújvári Kok-ok magyarul Deák-oknak neveztettek. — Balog Kristóf (Kok). Szam. vár. lev. 1845 év. L. Balog, Budzeskul, Deák, Kráter.

Kokonyigá a román coconiță (kisasszony) szóból alakított név. Az Osztián család egyik ágának gúnyneve. Osztián Márton alias Kokonyigá. Szam. vár. lev. 1820—1861 sz. L. Osztián.

Kokor, a Kirkor (Gergely) elferdített alakja. L. Kirkor, Krikor.

Kolczá. Colțat román szó, jelentése: kiálló fogú, mit hervorragenden Zähnen, Dentatus. Kolczá Ovánesz. Szam. H. II. köt. 5 l. 114 t. — Chácshig Kolczá-ján. Szam. H. II. köt. 21 l. 458 t. — Izsák alias Kolcza Kristóf. Szam. vár. lev. 1821—2218 sz. — Julis Kolczá-i ájszinkhên Pátrubán: Pátrubán vagyis Kolcza Julia. Szam. Ker. IV. köt. 305 l. — Kolcza alias Páll Theresia. Szam. vár. lev. 1836—372

sz. — „Christophorus Izsák alias Kolcza“ van az 1798. évi 211 számú iraton kívül (Szam. vár. lev.) és belül: Isacus Kolcza alias Kristóf (ezt így kell érteni: Izsák [ez a vezetéknev, Kolcza gúnynev] vagyis Kolcza Kristóf). Ezek szerint az Izsák, Páll és Pátrubán család egy-egy ága, olcza gúnynevet is viselt. L. Boghosz, Dirácshu, Izsák Katona, Kolczátá, Pál, Pátrubán.

Kolczátá. A Kolcza név másik alakja. — Kolczáta alias Izsák Maria. Szam. keresk. társaság iratai közt. — Izsák Kristóf alias Kolczátá. Szam. vár. lev. 1813—896 sz. — Mánuság Kájtáni Kolczátá-ján gám Boghoszián: Boghosz (Páll) vagy Kolczáta Kajtán (leánya) Viola. Szam. Ház. II. köt. 258 l. 1 t. 1819 év. — Theodorus Kristóf alias Kolczátá. Szam. vár. lev. 1777 év. (Ezt így kell érteni: Kolczátá-Kristóf Tódor). — Theodorus Kolczát alias Deák vel Izsák. Szam. vár. lev. 1829 év. L. Kolczá.

Kolcser = Kulcsár (magyar szó), Maria Dsigár alias Kolcser. Szam. vár. lev. 1773. 153 sz. A Kolcser (Kulcsár) család vezetékeve Dsigár. A Kolcser családnév most nincs használatban.

Komicz, a Bocsánczi család egyik ágának gúnyneve. L. Bocsánczi.

Kondrai. Kondrai Gergely. Szam. vár. lev. 1819. L. Kandra, Kondrai, Kándrá.

Konrád, német név = „Kühn am Ráth“ = tanakodás, tanács, eszköz, bátor az eszközben. Ohánnesz Konrád. Szam. H. II. köt. 288 l. 99 t. — Ohánnesz Kontrád. Szam. Ker. II. köt. 756 l. 139 t. — Máriám Ándriásin Kondrádján ginê: Konrád András felesége Mária. Szam. H. II. 249 l. 102 t.

Konstantinápolyi. Kontantinápolyi Anna. Szam. vár. lev. 1766. Kihalt család.

Kontrás, a Konrád név másik alakja. — Ászvádur Kontrás. Szam. Ker. II. köt. 95 l. 1020 t. L. Konrád.

Kopacz (Kopasz). Gregorius Drágomán alias Kopacz. Szam. vár. lev. 1780—160 sz. L. Kendof, Kêndov, Khel, Kopasz.

Kopasz, a Kêndov család magyar neve. L. Drágomán, Dsecshegh, Gondág, Hánákecz, Jolbe, Kêndov, Khel, Szultán.

Kopács. A Drágomán család egyik ágának gúnyneve. Copaciu (román): fa, fatörzsök. L. Drágomán.

Kopár, a Kosza család magyar neve. Christophorus Kopár. Szam. Ker. III. köt. 310 l. 25 t. (Simai Lukács pap írja 1816-ban). Kopár Márton Krikori Khoszáján vèrti: Khoszá Gergely fia Kopár Márton. Szam. Ház. III. köt. 46 l. Khoszá, a Kopár család örmény neve. Koszá, Kopár egy család. L. Gozé, Jagamast, Kasza, Koszá.

Kopocz = Kopasz. Danig Kopocz. Szam. H. II. köt. 151 l. 108 t. — Ohánnesz Jolbe Kopocz. Szam. Ker. II. köt. 407 l. 97 t. A Drágomán és Jolbe család egyik ága szintén Kopasz nevet viselt. L. Drágomán, Jolbe.

Korbul. Szamosújvár híres plebánosa 1773-ban (Ker. II. köt. 421 l. 90 t.) így írta nevét latinul: Clemens Antonius Korbul; 1781. ján. 10. pedig így: Ego Clemens Korbully; Czetz pap 1806-ban Ker. II. köt. 118 l. 27 t. alatt e nevet így írta: Martinus Korbuly. — Chácshig Korbul. Szam. H. II. köt. 171 l. 88 t. — Albert Chácshigi Korbulián: Korbuly Kristóf fia Albert Szam. Ker. II. köt. 719 l. 121 t. 1781. (Eddig nem Albert. hanem Edêlbej.) — Korbuj Jánosné. Szam. vár. lev. 1764. A Korbul-ok nevöket Cn. Domitius Corbulo-tól, ki Cäsonia, Caligula császár nejének fivére és kitünő hadvezér volt, származtatják. Ez Germániában a Gennascus által vezetett Chauc-ok felett a Vesper torkolatánál (47-ben Kr. u.) és Örményországban Tiridates és ennek fivére Vologeses a párthusok királya felett (58- és 63-ban Kr. u.) nagy győzelmet nyert.... Itt említést érdemel, szintén a Domitii családból való Cn. Domitius Calv., ki később Ázsiába küldetett helytartónak, hogy Mithridatesz fia, Phárnákesznek előhaladását gátolja, de csatát veszített Nikopolisznál (város Kis-Örményországban, Pontosz határán, Lykosz folyó mellett). Lübker Reállexicon 285 l. A Korbul család egyik ága Hollósi nevet vett fel. Christophorus Korbuly senior és mellette örményül Chácshig Horopszimei: Horopszime (Ripszima) Kristóf. Szam. vár. lev. 1736 összeírás. Id. (senior) Korbuly Kristóf megkülönböztetőleg a fiatalabb (junior) Korbuly Kristóftól, az anyja nevére Ripszima Kristófnak is neveztetett. — Korbul Ántoni Horopszimei:

Horopszime-Korbuly Antal. Szam. vár. lev. 1805. — Kirkosá Korbuly Kristóf. Szam. vár. lev. 1821—679 sz. (Ezt így kell érteni: Korbuly Gergely fia Kristóf). — Joannes Korbuly alias Czitrom. Szam. vár. lev. 1809—674 sz. — Korbuly János abusive Szoszkeré. Szam. vár. lev. 1813. 295—301 sz. — Korbuly (Czuczug) Kristóf. Szam. vár. lev. 1828—1007 sz. — Korbuly Kristóf vulgo Ecclesia. Szam. vár. lev. 1831. — Korbuly Simon alias Ortniál. Szam. vár. lev. 1833. — Az 1738 évi összeírásban (Szam. vár. lev.) ezt találtam: Ágopsá Korbul-i (*Աղոքսայ Կորպուլի* Korbul fia Jakab = Korbul Jakab) és mellette latinul Jacobus Korbuly. Később az y-ról elhagyták a két pontot; így lett a Korbuli-ból Korbuly. (Épen így a *ճեղքի շիմաթ*-ból: Simon Simay. Szam. vár. lev. 1738. összeírás). A Korbuly család vezetékeve Ándrus (András) L. Ándrus, Czitron, Czuczug, Ecclesia, Geréb, Gordul, Hercz, Herczeg, Hollósy, Horopszime, Korbuly, Ortniál.

Korbuly = Korbul. L. Korbul.

Korn, latinul cornu, románul corn: szarv. E család örmény neve Godosián (Szarvas. Godisián-ok most is vannak Keleten: Ászduádzádur Godosián „Árévélkh“ 1886. szept. 24. 807 sz. Erzsébetvároson Korn = Lukács. L. Lukács, Mánya.

Kornás a Korn-ból *ás* román képzővel alakított szó: Szarvas. A Korn és Kornás kihalt család.

Kosotán, a Kostán o-val bővült alakja. Petrus Kosotán Izsák. Szam. vár. lev. összeírás. A Kosotán, Kosztántin, Kosztin egy család. E család vezetékeve Izsák. L. Izsák, Kosztántin, Kosztin.

Koszá. Szdephánê Koszovên Tisminiczáen: Tisminiczai Kosza István. Szam. vár. lev.; régi levél. L. Goze, Kasza, Kosza.

Kosztántin, latin szó: Szilárd; az örmény Hászt családnév latin-román neve. L. Hászt, Kosotán, Kosztin.

Kosztin. Constantinus (Kosztántin) magyarul Koszta, románul Costanu. — Krikor Kosztinján gám Kátêrevján. Csikszépvízi anyakönyv 29 l. 1789 év. A Kátêrev (Káttero) család vezetékeve Kosztin. A Kosztin családnév most nincs használatban. L. Kátêrev.

Kovács. A „Kákicz“ család e hazában kapott Kovács nevet. — Hiripszime Kovács alias Kákitz. Szam. vár. lev. 1812. — Kovács alias Toth Mihály. Szam. vár. lev. 1732. A Bosnách, Kovács (Kákicz), Polyák, Tóth egy család. L. Ágopsá, Bosnách, Czuguczá, Deák, Kákicz, Polyák, Tóth.

Kovácsnai, elörményesedett család. Hácshig vagyis Kristóf Józsi, tulajdonképen Kovácsnai József. Szam. vár. lev. 1830—407 sz.

Kovrig, román szó (covrigu), jelentése: perecz; pereczes: covrigariu, cocatoriu de covrigi, vendietor de covrigi (Barcianu 441 l). Eddig különbség nélkül használták a Govrik és Kovrig nevet. — Keresztes Gergely pap 1813-ban Kovrig-ot és ugyanaz 1814-ben Govrik-ot ír. Tódor Kovrig-ján. Szam. H. II. köt. 382 l. 92 t. — Ámbrus obusive Kovrig Tódor. Szam. vár. lev. 1811—1347 sz. — Martinus Ámbrus alias Kovrik. Szam. vár. lev. 1799—240 sz. — Martinus Kovrik alias Ámbrus. Szam. vár. lev. 1803. — A Kovrig család vezetékeve Ámbrus (Ámbrosia: a halhatatlanság étele, az istenek étele; görögül Athanasz, örményül Hárágá [Haragai], románul Kovrig, törökül Jolmelikh). Az Ámbrus, Hárágá, Jolmelikh, Kovrig egy család. Martinus Kovrig alias Nagy. Szam. Nagy. Szam. vár. lev. 1801—161 sz. Márdirosz Kovrig Zsémboarczhi: Zsombori Kovrig Márton. Szam. H. II. köt. 486 l. 3 t. A család ezen ága Zsombor-on lakott; a Deésen lakó ág a magyar Fegyvernek pusztáról, mit haszonbérben tartottak, a fegyverneki melléknevet használja. L. Ámbrus, Ámberbó, Govrik, Ládif, Zsombori.

Kozák. Oroszország déli és keleti tájékain honos néptörzsekből való, mely törzsek, mivel a határokat védik, némely előjogokkal bírnak. Az orosz nyelvben kozák vagy kazák jelent láncsás katonát és napszámost, a lengyel nyelvben kecskepásztort is, a török nyelvben pedig különösen a tatárban kazák annyi mint kalandozó, könnyű fegyveres. (Magyar ny. szót. III. köt. 1038.) Kihalt család. L. Dsigár, Katona, Osztian, Szefer, Zilifdár.

Kozocsa. Kuzáh arab szó: ördög, sátán, gonosz ember, sáh perzsa szó: úr, (a kuzásáh-ból lett Kozocsa), Kozocsa, a cshár örmény családnév perzsa fordítása.

Kuzátsai. Szam. Ker. III. köt. 31 l. 56 t. — Ánná Kozácsái-nê Ibásfáloven: Kozocsa Anna Erzsébetvárosról. Szam. Ház. II. köt. 31 l. 7 t. — Kozocsa Kirkor. Szam. H. II. köt. 89 l. 20 t. L. Cshár, Kazacsai, Kozocsai.

Kozocsai. L. Kazacsai, Kozocsa.

Kövér. Az Ákoncz család egyik ága Kövér-re magyárosította nevét. Simeon Kövér. Szam. Ker. II. köt. 550 l. 1781. aug. 16. — Thorosz Kiuvirján (*Գիւրգիւրեան*). Szam. Ker. II. köt. 557 l. 17 t. — Kövér Kajtán Mező-Kovácsházáról 1784. május 24-én az armalis tárgyában egy szép örmény levelet irt Szamosújvár város főbirájának: Dániel Miklósnak; a levél aláírása ez: Kajtán Krikori Kövérján: Kövér Gergely fia Kajtán. L. Ákoncz.

Krájováczi: Krájovai, Krájova helység Romániában. — Krájováczi Chárib Észthephán: Krájovai Chárib István. Erzs. Ker. I. köt. 60 l. Kihalt család. L. Chárib.

Krákátics, román szó, karikalábú. Chácshig Krákátics. Szam. H. II. köt. 441 l. 40 t. — Martini Krákátics filiola Catharina. Szam. H. II. köt. 15 l. 1821. aug. 31. Kihalt család.

Kráter. Ennek a családnak örmény neve krákir (*գրակիր*): íródeák, deák volt, miből a nép kráter-t csinált. Krater német szó (a románban is crătar): tölcsér, katlan, gége, nyeldeklő. — Antonius Krater praedii Kunágota arendatoris nobilis Joannis Török servitor, est armenus a civitate Transilvaniae Elisabethopolitana oriundus. Szam. vár. lev. 1805. 1094 sz. L. Deák, Kok.

Krêcsmárdsi. Kercsmár, kresmár szláv szó, jelentése: koresmáros, kocsmáros; — az r és cs közé könnyebb kiejtés végett az örmény ê-t igtatott. Bogdán Krêcsmárdsi. Szam. H. II. köt. 152 l. 14 t. Kihalt család.

Krêcsunián, a román crăciun (karácson, Weihnachten) és az örmény családnév képző ján-ból (*յան*: fi). — Ágopsá Krecsunián: Karátsonyi Jakab. Szam. H. II. köt. 99 l. 59 t. — Chácshig mjédz Krecsunián: Idősebb Karátsonyi Kristóf. Szam. Ker. II. köt. 758 l. 23 t. — Nikula Krecsun: Karátsonyi Miklós. Szam. H. II. köt. 6 l. 129 t. L. Hêbás, Karátsonyi, Szurugdsi.

Krêsztá. Krêszdá-jéncz Luszigê. Erzs. Ker. I. köt. 149 l. Kihalt család. L. Biluska, Krisztis.

Krêsztis = Krisztis. Nigol Krêsztis. Szam. Ker. II. köt. 757 l. 8 t. L. Krêsztá, Krisztis.

Kresztya = Keresztes. Kresztya János ebesfalvi kereskedő. Szam. vár. lev. 1791—134 sz. L. Keresztes.

Kritsa. A Cicillus-t a mult században a magyar Kirillá-nak mondotta. Deák Kirilla és mellette örményül Gurjéggh (Cirillus) Diráczhu-i. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. Tehát Kirilla = Cirillus. A Kirilla + sáh-ból csinálta a nép ezt a családnevet: Kritsa. (Kritsa = Ciril-úr). — Ászvádur Kirilesá-i. Szam. vár. lev. 1734. — Ászvádur Kirilesá-inê. Erzs. Ker. I. köt. 69 l. 1740. L. Ászkricsencz, Bázár, Biáthá, Cziriák (Cziril), Dominik, Gurjéggh.

Krikor = Gergely, Vigil. Álekszá Der-Krikorián. Szam. Ház. I. köt. 29 l. 288 t. — E családnév előfordul Keleten is: Vártán Krikorián „Árévékh“ 1886. szept. 22. 805 sz. Krikor mágánuámp Pászákász: Gergely, kinek vezetékneve Pászákász. Szam. Ker. I. köt. 3 l. 1714 oct. 14. A Pászákász-ok Krikor-ok. — Ághácshá Krikor mágánuámp szêngov szábonê: Gergely úr, vezetékneve ládával szappan. Szam. Ker. I. köt. 103 l. 1354 t. Krikor vor mágánuámp gocshi Ládá cu szoponul: Gergely, ki vezetéknevével „Ládával szappan“-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 60 l. 625 t. Ezen láda szóból lett a Ládai családnév. A Ládai-ak Krikor-ok. L. Hászt, Kirkor, Ládai, Pászákász, Vastag, Verzár.

Kristóf, hellen eredetű, annyi mint Krisztusthordozó, azaz tisztelő, szerető. Keresztisztelő (Keresztély, Krisztina, Krisztián). Chácshig Kristof-i. Szam. H. II. köt. 32 l. 631 t. — Chácshádur Kristof-ján. Szam. Ker. II. köt. 521 l. 153 t. L. Császápdsi, Horopszime, Keresztes, Mészáros.

Kristóffi. Joachimus Christoffi. Szam. Ház. II. köt. 116 l. máj. 20. — Joannes Kristoffi alias Tukmáds. Szam. vár. lev. 1825—890. Martinus Kristóf és mellette örményül Márdirosz Chácshigi Mitkoján: Mitko Kristóf fia Márton. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. A Kristóf család vezetékneve Mitko. Kristóf Lázár és mellette örményül Gházár Chácshádêri Cháribi: Chárib Chácshádur (Kristóf) Lázár. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. A Kristóf család is Chárib vagyis ez a család is Lengyel-

országból jött be e hazába. L. Jeremiás, Chácshum, Pát, Tukmáds.

Kristofovics Gergely. Szam. vár. lev. 1824 év 523 sz. L. Kristóffi.

Kriszduczá, román szó: kis Keresztes, kis Kristóf. Chácshig Kriszduczái. Szam. Ker. III. köt. 299 l. 79 t. E családnév most nincs használatban.

Krisztis, román szó: Keresztes (Kristóf). Ovánesz Krisztis. Szam. H. II. köt. 113 l. 39 t. — Hêripszime ághácshá Mánugin Krisztis-ján tuszdêr: Krisztis Mánugur leánya Ripszima. Szam. H. II. köt. 355 l. 141 t. A Krêsttá, Krêsttis, Kriszduczá, Krisztis, mely családnévek most nincsenek használatban, mind a görög *Χριστιανός* különböző, de egyjelentésű alakjai. L. Keresztes.

Krisztoszdur, annyi mint Krisztusadta, a Cristo datus, a görög *Χριστός*; és az örmény dur-ból (*մար*). — Kriszdoszdur Szêhág: Kristóf Izsák. Szam. Ker. II. köt. 331 l. 44 t. — Krisztoszdur mágánuámp Muhib: Krisztoszdur vezetékneve Muhib. Szam. Ker. I. köt. 13 l. A Muhib-ok Krisztoszdur-ok. — Donovanák Krisztoszdur, mágánuámp gocshi Susán: Donovanák Krisztoszdur vezetéknevvel Susánnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 33 l. A Susán-ok Donovanák-ok. E családnév előfordul Keleten is: Hovágim Kriszdoszdurián. „Arévélkh“ 1886 szept. 22. 805 sz. E családnév most nincs használatban.

Kroitor, Erzsébetvároson Krojtör; Gyergyó-Szent-Miklóson a Kroitor most Ávedik, Kristóffi. Croitor román szó, jelentése: szabó; az, ki ruhát, csizmát tud szabni, varrni. Az örmény „goscár“ román neve. L. Goskár.

Kuku, a kakuk madár hangja. Adeodatus Kuku. Szam. vár. lev. 1831. Gúnynev.

Kula, a Nikulá (Miklós) rövidebb alakja. — Kulá Mánuság. Szam. Ker. I. köt. 20 l. L. Nikulá.

Kulmig. Kul (*գուլ* . . . *բութ անիթ*) örmény szó: tompa, nem éles (a kés). Márdirosz Kulmig-i (ig, mig örmény kicsinyítő szócska). A szamosújvári keresk. társaság iratai közt. Kihalt család. L. Butá.

Kurdistán (Örményország egyik része). A Káluszt család mellékneve. L. Káluszt.

Kurtakezű. Kurtakezű László alias Polyák. Szam. vár. lev. régi összeírás. L. Gárdsthév, Khêszdurián.

Kuság, (*qunzuli*) örmény szó: jövendőlkő, látnok, propheta. Várteresz Kusági. Szam. Ker. II. köt. 423 l. 116 t. Kihalt család.

Kuteczhi = Kuti-ból való. Kuti helység déli Gáliciában, Bukovina határán. — Nigol Kuteczhi. Szam. Ker. I. köt. 182 l. 2019 t. Kihalt család.

Kutká = Kuthk? kotháczhik, goth (?) Máriám Kutkái. Szam. Ker. IV. köt. 179 t. — Horopszime Kutká-i Minász-ián. Szam. Ker. IV. köt. 44 l. A Kutká család vezetékeve Minász. L. Minász.

Lába, a magyar láb szó, a harmadik személy ragával (*a*). Bocsánczi Vártán gúnyneve. L. Bocsánczi.

Ládai = Ládá. L. Ládá.

Ládá, a magyar láda örményes alakja. — Ládá Ászvádur. Szam. II. II. köt. 84 l. 115 t. — Krikor Ládá-i Sztepháni: Ládá Istvánnak fia Gergely. Szam. Ház. II. köt. 27 l. 29 t. Ebből a „Ládá-i“-ból (az örmény *i* rag = nak, nek) lett a magyar Ládai. L. Ládai.

Ládákuszopon = ládá+cu+szopon (ládá+val+szap-pan). Krikor Ládákuszopon. Szam. Ker. I. köt. 112 l. 1415 t. A Ládá és Ládákuszopon nevek most nincsenek használatban. A Ládai, Ládá és Ládákuszopon család vezetékeve Krikor. L. Krikor, Ládai, Ládá.

Ládif. Az arab láthif szónak jelentése: édes, kellemes, ambrosia (cibus deorum). Az Ambrus (Kovrig) család arab neve. A Ládif családnév most nincs használatban. L. Ámbrus, Govrik, Kovrig.

Láphics. A hazai örmények nyelvében láphics nehéz betegséget jelent. — Ohánnesz Lápics. Szam. H. I. köt. 21 l. 205 t. A Beteg család örmény neve. A Láphics családnév most nincs használatban. Erzsébetvároson előfordult ez az alak is: Ohánnesz Láptis. L. Ángár, Betá, Beteg, Betgi, Esztechno, Nevelics, Stefánovics, Têzsár.

László: dicsőséges, a szláv vlada (hat-het) és slas-ből (fény); latinul: Ladislaus, Vladislaus; ebből Ulaszló. A László-k Vászil-ok voltak; Vászil nem a románból kölcsönzött név. Vászil nevű fejedelmünk is volt. Chácshig

László: László **Kristóf**. Szam. H. II. köt. 11 l. 1821. febr. 1. — László másként Hácsun László (így kell érteni: László **Kristóf** [Hácsun, a Chácssum elferdített alakja] fia László). Szam. vár. lev. 1833. — László **Dávid** és mellette örményül Távít Vászil-i. Szam. vár. lev. 1738. évi összeírás. — Násztur **András** alias László. Szam. vár. lev. összeírás. — **Christophorus** László és mellette örményül Chácsbig Nászturi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. A Násztur család vezetékeve László. — László **András** és mellette örményül Násztur **Donigi** (apja is Donig volt, tehát: N. D. fia Donig. A fordító, ki nem volt örmény, nem tudta, hogy a Donig, a Dominik rövidebb alakja; azért így kellett volna az idézett nevet fordítani: Domonkos és nem András). Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. — **Catharina Kapatán** alias László. Szam. Ház. III. köt. 69 l. A László, Kapatán, Lászlófi, Násztur egy család. L. Kapatán, Lászlófi, Násztur.

Lászlófi, (a család nevében két f-et [Lászlóffy] használ) a Vászilján örmény név magyar fordítása. Antonius Lászlóffi. Szam. Ker. III. köt. 40 l. 149 t. — **Isaacus** Lászlóffi és mellette örményül Szêhág Nigoli Nászturi (Lászlóffi [= László = Násztur] Miklós fia Izsák). Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. — **B. Á. Ánton** Lászlófián (a ján fölösleg, mert a magyar fi kifejezi a ján-t) *Σαμωήλ ἄρχιεπίσκοπος ἡμετέρας ἑκκλησίας*: tekintetes Lászlófi Antal ur Szamosújvár érdemes főbirája. Szam. H. II. köt. 452 l. 94 t. 1809 év. — László **Álekszái Kápátánján**: Kapatán Elek fia László; ennek fivére a velencei mechitharista pap így írta nevét: P(ater) **Basilus** Lászlóffi *ἡγουμένης τῆς ἐκκλησίας*: P. Lászlóffi Balázs lelki atya, Szt-Antal szerzetese.) Szam. vár. lev. 1798—192 sz. L. Czánki, Kapatán, László, Násztur, Vászil.

Láth (λαθ) örmény szó, jelentése: ruha, öltöny. **Catharina Lucae** Lát. Szam. Ház. II. köt. 278 l. 1824 év. — **Bedrosz Láth-ián**. Szam. H. II. köt. 227 l. 47 t. — **Joannes Petri** alias Láthe-Goskár. Szam. vár. lev. összeírás (quarta classis opificum). A Láth, Láthegoskár, **Kêrpit** család vezetékeve Petri (Bedrosz = Péter). L. Bájácshi, Bedrosz, Kêrpit, Láth, Láthegoskár, Petri.

Láthegoskár (*lathetozsarp*) örmény szó, jelentése: (lábbeli készítő, varga) csizmadia; törökül csizmedsi, dsizmedsi. Bedrosz Láthegoskár. Szam. H. II. köt. 181 l. 113 t. A Láth élő család, de a Láthegoskár név most nincs használatban. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Goskár, Kêrpit, Láth, Schuster, Toderás.

Láthi; a láth családnév az örmény sajátítóeset *i* ragával van ragozva. — Láthi Lukács (Láth-nak fia Lukács). Szam. vár. lev. 1780. L. Láth

Lázár: Istentől segített, a héber El(Isten) és hâzar-ból (segíteni). Az örményben: (E)l(i)ázár. Vártán Lázárján. Szam. H. II. köt. 20 l. 1822 jún. 1. — Gházár Gházárján Voithin vêrtin: Lázár Lázár, a Voith fia. Szam. Ker. I. köt. 119 l. 1475 t. L. Bor, Jursa, Szentpéteri, Voith.

Lebed. A török ebéd, ebéd szónak jelentése: ma-radandó, örökkévaló, halhatatlan; az ebéd-ből lett Lebed. Lebed az örmény Hárágá török neve. — Sztephán Lebedê. Szam. Ker. I. köt. 94 l. 1013 t. — Cháthunê Lebedin ginê: Lebed felesége Cháthun. Szam. H. II. köt. 72 l. 19 t. E családnév most nincs használatban, L. Hárágá.

Lehácshi, Léhczhi, örmény szó, jelentése: lengyel-országi, lengyel. Léhászdán vagy Leh = Lengyelország. Lehácshi ház (*lehagh hay*): Lengyel örmény. Szam. Ker. I. köt. 128 l. 1551 t. Jolbeh Lécshi (*lehgh*) Erzs. anyakönyv. L. Chárib, Ilách, Lengyel.

Lêkêtus = Lakatos. Lêkêtus Ándriás. Szam. Ker. I. köt. 126 l. 1536 t. Kihalt család.

Lelovics? (= Leh-o-vics = Lengyelfi?).

Lengyel, az Ilach és Lehácshi magyar fordítása. Erzsébetvároson a Chárib-ok Lengyel-ek. Szamosújvárt is a Lengyel család egyik ága Chárib-nak neveztetik. Lengyel Budzát Mihály. Szam. vár. lev. 1796 év 327 sz. Lengyel vagy Gábrus Mennász: A szam. keresk. társaság 1838. évi iratai közt. Lengyel Jásik auriga Goroye Christophori. Szam. H. II. köt. 86 l. 158 t. — Lengyel Szöcs Lázár. Szam. vár. lev. 1766. — Lengyel András másképp Szöcs Donig (ezt így kell érteni: Lengyel Donig-nak, a szöcsnek fia András). Lengyel Szöcs Donig Kristóf (Lengyel Donignak, a szöcsnek fia Kristóf). Szam. vár. lev.; összeírás. — Lengyel András, Szöcs Kristóf fia

(helyesen: Lengyel-Szöcs Kristóf fia András). Szam. vár. lev. 1800. — Lengyel Gergely és mellette örményül Kirkor gur Zádigi (Vak-Zakariás Gergely). Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. — Hánkoin vërtin Ohánneszê Ilácháczergêrinê: Lengyelországi Hánko fia János. — Iláchácz ergêren Kájtán Máchlár: Máchlár Kajtán Lengyelországból (Mindkét idézet a szamosújvári keresk. társ. irataiból.) A Gábrus, Gur, Hánko (Hankovics), Máchlár, Zádig (Zachariás) család Lengyelországból jött be. Lengyel Gergely alias Hornoj. Szam. vár. lev. összeírás. L. Chárib, Gábrus, Gámenczi, Gogomán, Ilách.

Leon (λέων) görög szó, jelentése: oroszlán; örményül áriudz, törökül ászlán, arabul árszlán. Az örmény történelem több Leó nevű királyról tesz említést. E család feje igen vitéz, bátor volt a harcokban, azért kapott „oroszlánszívű“ nevet. *Λεοντόθυμος*, che ha il cuor di leone, corragioso, áriudzi szird uneczzhogh *ստիծի սիրտ ունեցող*). — Frênkucz Leoni. Szam. H. II. köt. 169 l. 26 t. E család-név előfordul Keleten is: Levonián „Árévékh“ 1886 júl. 3. 739 sz. L. Ászlán.

Lêpcshiuscshi: Lipcse-i, Lipcséből való. E név most nincs használatban.

Licidur, örmény összetett szó, jelentése: „tölts és adj.“ Deodatus Licidur. Szam. vár. lev. 1792—253 sz. — Kirkor Leoni Liciduri (*Լիցիդուրի*). Szam. vár. lev. 1792. Leon Gergely ezt a három örmény szót: „licz u dur“ hibásan így ejtette ki: licz-i-dur és rajta maradt a Licidur gúnynev. A Licidur név most nincs használatban. — Ánton Licidur Trásztádsi. Szam. Ker. II. köt. 297 l. 170 t. L. Trásztádsi.

Likhoh. Likh = léczhun (örm.) teli, tömör. Gárábed Likhoh-ján oszkerics: Likhoh János, az aranymíves. Szam. Ker. II. köt. 563 l. 55 t. — Likoján (*Լիգոյան*). Szam. Ker. II. köt. 555 l. Kihalt család.

Liski. Liskz, arab szó: szűz. Bedrosz Lisk-i-ján. Szam. plebániai templom iratai közt. Kihalt család.

Livonján, a Leon örményes alakja. L. Leon.

Logos. A görög *λόγος* szó jelentése: az Ur szava, verbo di dio *բանն Աստուծոյ*. A Der család görög neve. —

Logos Lukács. Szam. Ker. II. köt. 26 l. 155 t. L. Der, Cháftándsi, Gazda.

Lokován román szó: helybeli. — Kirkor Lukován. Szam. vár. lev. régi összeírás. Kihalt család.

London. E gúnynev most nincs használatban.

Luka, a Lukács rövidebb alakja. — Kájtán Luká-i Tüzes-ián. Szam. Ker. III. köt. 187 l. 131 t. A Tüzes család vezetékeve Luká (= Lukács). L. Lukács, Tüzes.

Lukács: fénylő, a latin lux-ból (fényesség, világosság). E jelentékeny család két minisztert (Lukács Béla, Lukács László), egy államtitkárt (id. Lukács György), egy főispánt (dr. Lukács György), akademistát (Lukács Antal) és több jeles tagot adott hazának. A Drágomán, Dsigár, Gágugh, Kristóf, Korn család vezetékeve Lukács; ezek egy családot alkotnak. L. Drágomán, Dsemri, Dsigár, Gágugh, Korn, Kristóf, Luka.

Lukácsfi, az örmény Ghugászián magyar fordítása. Erzsébetvároson Lukácsfi = Tukmács. L. Kristóffi, Tukmács.

Lukácsi, Lukács névből az örmény sajátítóeset i ragával képezett családnév; p. Chácshig Lukács-i: Lukácsnak Kristófja, vagy Lukács fia Kristóf. Szam. Ker. 1744. II. köt. 28 l. 336 t. E család büszkesége, a „Magyarok őselei,“ „Historia Armenorum Transsilvaniae“ és a t. munkák szakavatott írója, Szamosújvár volt derék plebá-nosa: Lukácsi Kristóf munkásságának irányával, tudományosságával, jótékony intézkedéseivel (Szent Gergely-árvaintézet alapítása és a t.) fényt szerzett a hazai örmény névnek. Áldás emlékére! Életrajzát e dolgozat írójának igénytelen tolla írta meg. L. „A Szamosújvár városi örm. kath. gymnasium Tudósítványát“ (1876-7 tanév). Gur-Lukács Domokos és Joachim így magyarul a szamos-újvári kereskedő-társaság 1821. évi iratai között; ugyan-ott 1822-ben csak Lukács Domokos). Ugyanaz, ki apja a nagy Lukácsi Kristófnak, magyarul így írta nevét: Lukácsi (ez használja először a Lukácsi nevet Lukács-i helyett) Domokos és örményül így: Jész Dominik Lukács *bu Sotphiq Lukacs*: Én Lukács Domokos). Szam. vár. lev. 1830—328 sz. — Jész Krikor Lukács-i (*Lukacs*) Kiperdsu: Én Kiperdsi-Lukácsi Gergely. Szam. vár. lev. 1777 év.

A Kiperdsi (Borsos, Piperdsi) vezetékneve Lukácsi. L. Gágugh, Kiperdsi, Lukács, Lukácsfi.

Lukucz, a Lukács-ból román ucz kicsinyítő képzővel) = Lukácska, kis Lukács. Martinus Lukutz és belül a kérvényben: Lukács Márton (Verzár Jánosnak a tanács-hoz intézett kérelme). Szam. vár. lev. 1805—348 sz. Lukucz máskép Lukács Emánuel. Szam. vár. lev. 1822. 86 sz. L. Lukács.

Luleán, az Ul-ián-nak elől l-lel megtoldott alakja. Luleán Lukács. (Gyergyó-Szt-Miklósról 1758. okt. 2-án a főbiránkhhoz írott eredeti levélből). Szam. vár. lev. L. Ulián.

Lulim, a Placsintár család azon ágának, mely Ohánnesz vezetéknevvel bir, — gúnyneve. Lulim, a Luleán, Uleán elferdített alakja. L. Ohánnesz, Placsintár, Ulián.

Lupig, a román lup (farkas) és az örmény ig kicsinyítő képzőből: farkasocska, kis farkas. L. Farkas, Kál, Wolf.

Lupul román szó: farkas. A Kál család román neve. — Deodatus Ázbej alias Lupul. Szam. vár. lev. összeírás. A Farkas, Kál (Gál), Lupig, Lupul, Volf család vezetékneve Azbej. L. ezeket és Ázbejfi.

Luszigján, a Lukács család örmény neve. — Luszig Kápriel-in Luszigján vërtin: Luszigján Gábor fia Lukács (Lukács Lukács). Szam. H. II. köt. 369 l. 183 t. — Jész Der-Ohánnesz Krecsuni Luszigján ávákérécz khághákhisz Elisabethá: Én Luszigján Karácson fia, János pap, Erzsébetváros esperese. Szam. Ház. II. köt. 109 l. 28 t. Hohánnesz Krecsuni Luszigjancz (Խօսաննէս Գրէջունի Լուսիկեանց). Erzs. Ker. II. köt. 1 l.; tehát Karácsonyi János Erzsébetváros volt derék plebánosának neve nem Karácsonyi János, hanem Lukács János. Maga a boldog emlékű plebános 1755-ben (L. Erzs. Ker. II. köt. 24 l.) ezt írta: Jész Der-Hohánnesz vërti Krecsuni Luszigján (Ես Տէր-Խօսաննէս, որդի Գրէջունի Լուսիկեան, փրկարարացուծեան եւ Ամարանուծեան վարդապետ եւ արարելահան միսիօնար: Én János pap, Lukács Karácson fia, a philosophia és theologia doctora és apostoli misszionárius). L. Lukács, Mártha.

Lutz, a Luc(as), Lu(cu)tz rövidített alakja. — Supplex libellus Lucae Márton alias Lukucz. (Helyesen: Martini Lukács alias Lukutz). Szam. vár. lev. 1783 év. — Lutz Márton kereskedő Bánffy-Hunyadon. L. Lukutz.

M.

Macskási, a Kêczá család magyar neve; Erzsébetvároson Macskási = Trásztádsi. A Macskási név most nincs használatban. L. Kándrá, Kêczá.

Machlár. Az örmény maluch (*maluch*) jelentése: teve; betűátírással máchlu, máchlá, máchlár. A betűk más elhelyezésével chámul, miből a camel(us), az arab gámál, dsámál. Machlár: tevével kereskedő, tevekereskedő; a Kámeller család örmény neve. Iláchácز ergêren Kájtán Máchlár: Lengyelországi Machlár Kajtán. A szamosújvári keresk. társaság iratai közt. — Krikor Máchliár. Szam. vár. lev. 1736 évi jegyzék. — Kirkor Máchlárê. A szamosújvári timár-társulat 1740. évi iratai közt. Kihalt család. L. Kámeller.

Makra, a Makrai rövidebb alakja. Makra alias Bulbuk János. Szam. vár. lev. 1823—1279 sz.

Makrai magyar családnév is. — Makra alias Bulbuk Péter. Szam. vár. lev. 1821—984 sz. A Bulbuk család egyik ágának gúnyneve: Makrai. L. Bulbuk.

Malombiró, a Bocsáncki család (Szamosújvártt) egyik ágának mellékeve. — Chácshádur Malombirov. Szam. Ker. II. köt. 40 l. 418 t. L. Bocsáncki.

Maradék, előrményesedett család. Bedrosz Maradik. Szam. H. II. köt. 15 l. 264 t.

Marosán, (Marusán) (Már)maros-ból (megye) román á n képzővel alkotott szó. — Marusán Lukács. Szam. Hal. II. köt. 1 l. 16 t. — Minász Marusán. Szam. Ker. I. köt. 124 l. 1519 t. L. Ársintár, Goldschmied, Maramaros, Marosfi, Mára-morus-czhi, Ötvös, Törös.

Marosfi, a Marosán család magyar neve. A Marosfiak Nagybányán laknak. L. Marosán, Mára-moros, Mára-morusczhi.

Máchoch (*d'achonho*) örmény szó: ezibere-, lisztből és fodros méntából készített bőjtös étel. A második szótag megkettőzésével csináltak a máchochból: mochmoch-ot. A Máchoch név előfordul Keleten is: Boghosz Machochián. „Árévélek“ 1886. jun. 25. 732 sz. L. Mochmoch.

Mádzun, (*d'uanin*) örmény szó, jelentése: savanyú tej (gúnynév). Gházár Szêhági Mádzun-i: Mádzun Izsák fia Lázár. Szam. Ker. II. köt. 565 l. 78 t. Kihalt család.

Máhdész. Jész Mádész Dirácshu Minász. *nótl.* 1167 + 551 = 1718. N.-Szebenből irt örmény levélből. Szam. vár. lev. L. Dirácshu, Hádsi, Meghdesz.

Májrámencz: Máriafi (Májrám az örményben = Mária; encz örmény családnévképző: fi). — Száhág Ágopi Májrámencz. Csikszépvízi anyakönyv. Kihalt család. L. Máruskáján.

Mákárián. A görög *μακάριος*: boldog, Felix, beatus; törökül: kutlu. — Máriám Ángszendi Mákárián. Szam. templom iratai közt. Kihalt család. L. Bedo, Bodog, Chutlube.

Mákrá, a Makrai rövidebb alakja. L. Makrai.

Mákszim. L. Máxim.

Málángá. Mágházá (*d'anghazá*) örmény szónak jelentése: pincze, bortár (Weinlager, Weinmagazin, kinedun *q'bul, unnu*). Az örmény gh (*u*) az átírásnál *l*. A Bor (Kinovián) család másik örmény neve. V. ö. malaga-i bor. Káticz Málángá. Szam. Ker. IV. köt. 140 l. 1836 év. E családnév most nincs használatban.

Máli. Málije arab szó, jelentése: vagyon, pénz, gazdagság, kincstár, királyi lak (palatium, regia aedes, domus) = Gáspár; e hazarész örményei földbe ástott, földben talált kincs értelmében is használják. Máli alias Gajzágó Bogdány. Szam. vár. lev. 1800—472 sz. — Martinus Máli alias Gajzágó. Szam. vár. lev. 1802—1030 sz. A Máli család Gajzágónak is neveztetik. Máli Izsák volt az a sánta Izsák (Gágh-Száko = Gajzágó), ki a Gajzágó családnak nevet adott. A Gajzágó és Máli egy család. Gajzágó Kristóf esperes-plebános is örményül többnyire így neveztetett: Kérhárkéli Der-Máli-n: Máli, az esperes-plebános. E család Máli név alatt jött be; a Gajzágó név

itt e hazában alakult. A Máli név előfordul Keleten is: Ághá-Málián Gárábéd. „Mászisz“ 1880 márcz. 9. 2559 sz. L. Ágoston, Chodsá, Dobál, Gajzágó, Gágh (Gál), Gáspár, Gêzducz, Sánta.

Málikh, arab szó: úr, főnök. *Եթէ պատահի, որ հայերը եւ պարսիկները կոհե տեսնն, զգործ քանդակարի հասցնեն դառնաւորի կամ մարտի (զին-դաւանքի) մօտ*: Jéthé bádáchi, or hájérê jév bárszignerê gêriv á-
nén, êz kordz kánkádi hászczhénén tádávorí gám málikhi-
(kiugháderi): [Ha az örmények és perzsák között vesze-
kedés támad, panaszzukkal a bíró vagy a málikh (fa-
lusbíró) elé járulnak.] Marseille-i „Armenia“ 1891. év
márcz. 14. 56 sz. Málik a Voith család arab neve. —
Toderás Málikh. Szam. Ker. II. köt. 255 l. 88. t. A Má-
likh név most nincs használatban. L. Voith.

Máltá. Malta sziget a Középtengeren. — Bedrosz
Máltá. Szam. templom iratai közt. Kihalt család.

Mám, örmény szó (*մայր*): nagyanya. Mám sok nyel-
ven előforduló szó; mámmá, mámmé (görög) nagyanya,
mell, emlő; mamma (latin) emlő (mammalia); mám és
mámá (perzsa) anya, urnő; mama (magyar) gyermek-
nyelven am. anya, módosítva mami, mámi, mamika, má-
mika, mamus, mamuska; a román nyelvben mamica, ma-
miță, mamișoră: anyácska. Gergely Kristóf és mellette
örményül: Krikor Vázáni Mámu. Szam. vár. lev. 1736.
évi összeírás. A Mám, Vázán, Fugá, Fugulyán, Dajka,
Embej egy család. E család vezetékeve Gergely. L. Fu-
gá, Fugulyán, Gergely, Vázán.

Mámicz. Mámicz Nigol. Szam. ker. II. köt. 269 l.
34. t. Nicolaus Mamicij és mellette örményül Nigol Do-
nigi Mámiczoiá-i. (Mámiczoeá Danig fia Miklós) Szam.
vár. lev. 1736 évi összeírás L. Mám, Mámiczoiá.

Mámiczoiá. Mámic, Mamicoia a Mám család román
neve. — Nigol Mámiczoiá-i. Szam. Ház. II. köt. 47 l.
102 t. L. Dajka, Embej, Ember, Mám, Mámicz, Tájeg.

Mánási. A Mánási-ak Málnási-ak voltak. Málnás fürdő
Háromszéken. Itt lakott e család. Háromszéki Málnási
Imre János. Szam. vár. lev. 1821—1046 sz. — Miklus
Mánási. Szam. Ker. IV. köt. 215 l.

Mángárul az örmény Ángár családnév elől *m*-mel és hátul román ul határozóval (az, a) bővitve. Petrus Mángárul armenus, religione catholicus. Szam. vár. lev.; összeírás. L. Ángár.

Mánug = Emanuel. Mánugián mágánuámp Voith: Mánug vezetékneve Voith. Szam. Ker. I. köt. 3 l. 1714. aug. 17. A Voith-ok Mánug-ok. E családnév előfordul Keleten is: Álikszán Mánugián. „Árévékh“ 1886. aug. 9. 768 sz. L. Ákoncz, Emanuel, Korn, Mánya, Meghdesz, Vászlovszki, Voith.

Mánya. Szam. Ház. II. köt. 27 l. 24 t. alatt ez olvasható: *bu 8p-huu3hqu d'auuuhhuu* (Jész Der-Chácshigész Mánug-ián: Én Mánug-ián Kristóf pap)... és egy tétellel (25 t.) lejjebb: Ego Christophorus Mánya; a 27. tétel alatt pedig ugyanez a pap: D. Christophorus Mánuel Cap. Eccl. B. M. V. Annuntiatae Szamosújváriensis. 1751. szept. 28. Tehát Mánya = Mánug = Emanuel. Mánya Vártán. Csikszépvízi Ker. II. köt. 34 l. L. Emanuel, Korn, Mánug, Meghdesz, Voith.

Márámarusán: Mármárosi. Melchon Mánugi Chászoján Márámarusán. Szamosújvári kereskedő-társaság iratai közt. A Márámarusán (= Marusán) család neve Chászoján. Árszintár, Chászoján, Marosán, Márámarusán, Márámarusczhi, Ohánnesz, Oszkerics, Ötvös (Goldschmied) egy család. Ennek a nagy családnak vezetékneve: Ohánnesz.

Márámarus-czhi (czhi örmény képző): Mármárosi. L. Marosán, Márámarusán, Ohánnesz.

Márgoszián. Márgosz (Márk) héber szó, jelentése: fénylő. A latin marcus: nagy kalapács, pöröly. Ebből: Martel (Károly; középkor). Márgoszián Szêhág: Márkfi Izsák. Szam. Ker. II. köt. 542 l. L. Márko, Márkovics, Márkulá.

Márdirosz. A görög *μάριος* átírt alakja márdirosz: vértanú, örményül: náhádág. Márdirosz a Márton (Martinus) kifejezésére használtatik az örményben. — Márdirosz Vártán. Szam. H. II. köt. 170 l. 51 t. E családnév előfordul Keleten is: Háruthiun Der-Márdiroszián. „Árévékh“ 1886. aug. 9. 765 sz. — Márdirosz Hêdêlbeh mágánuámp Szábondsi: Mártonfi Albert vezetéknevvel (meg-

különböztető név) Szábondsi-nak (Szappanyos) neveztetik. Szam. H. 8 l. 64 t. — Márdirosz vor mágánuámp Pápugdsi: Márdirosz vezetéknevvel Pápugdsi. Szam. Ker. I. köt. 22 l. 89 t. A Szábondsi (Szappanyos) és Pápugdsi család vezetékneve Márdirosz (Mártonfi). L. Márton, Mártonfi, Pápugdsi, Szábondsi.

Márko = Márk, Marcus. Mánug Márko. Szam. Ker. I. köt. 8 l. L. Márgoszián, Márkovics, Márkulá.

Márkovics = Márkfi. A vies (fi) szláv képző. Mánug Márkovicsián. Szam. Ker. III. köt. 103 l. 78 t. — Márton Mánugi Márkovicsján gám Mèrkuczján: Márkovics vagy Mèrkucz Márton. Szam. Ház. III. köt. 45 l. A Márkovics-okat Mèrkucz-oknak is nevezik. E családnév előfordul Keleten is: Áháron Márkárján. „Árévékh“ 1887. máj. 12. 995 sz. L. Khèndsi, Márgoszián, Márko, Márkulá, Mèrkucz.

Márkula = kis Márk. Bogdán Márkulá. Szam. H. II. köt. 3 l. 53 t. — Minász Márkulá-i. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 145 t. L. Márko.

Márnai, a Márne magyarosított neve. Martinus Márnai-Czopolya. Szam. Ház. III. köt. 71 l. L. Czopolya, Márne.

Márne, most Márnai. Mármnégh (*d'auant'uhn*) örmény szó: húsos, testes, kövér, carnosus, corpulentus, opimus; a már(m)né(gh)-ből két betű kihagyásával Márne; Márne a Kövér család örmény neve. — Hágop Mårène-ján. Szam. Ker. II. köt. 417 l. 53 t. Jacobus Jakab alias Márne. — Jakab Bogdány alias Márne. Szam. vár. lev.; összeírás. — Luszig Márnai Szácháján. Szam. vár. lev. összeírás. Mivel a Márnai (Mårne) alatt felhozott példa tanuskodása szerint Márnai = Czopolya, és a Czopolyák = Ágopsák; az Ápopsa (Jakab), Czopolya, Kövér (Ákoncz), Márnai, Márne, Száchá egy család. L. Márnai.

Mártha héber nyelven megkeserítő, assyr nyelven: királynő (Regina). Gregorius Lukács alias Mártha. Szam. vár. lev. 1790--203 sz. *Լուսիկ մարմուկի աղանդիս* [Luszig Mánugi Lukuczián: Kis Lukács Mánug fia Lukács] volt ennek örmény neve; a Mánug (Emanuel) nevet fordították helytelenül Mártá-ra. Ezután a Lukács család ezen ágát állandóan Mártának is hívják; így: Gregorius

Lukács seu Márthá. Szam. vár. lev. 1790. — Gregorius Lukács alias Mártha. Szam. vár. lev. 1796. — Márthá, alias Nikos Gergely szamosújvári civis. Szam. vár. lev. 1796—223 sz. A Mártha család vezetékeve Nikos L. Lukács, Nikos.

Márton: a harczos, a latin Mars, martisból, a Márdirosz család magyar neve. — Gregorius Márton alias Ursuly. Szam. vár. lev. 1805—1091 sz. — Chistophorus Márton és mellette örményül Chácshig Rêtêdsârê (Retezár Kristóf.) Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. Az Ursuly (Donogán) és Retezár család vezetékeve Márton. L. Donogán, Márdirosz, Mártonfi, Pászákász, Retezár, Schuster, Ursuly.

Mártonfi, a Márdirosz magyar fordítása. Ánton Mártonfján. Szam. H. II. köt. 302 l. 30 t. A Mártonfi név Szamosújvártt először 1788. febr. 27-én fordul elő; ezután vegyesen használják a Márdirosz és Mártonfi nevet. Mártonfi alias Kovács Rózsi. Szam. vár. lev. 1789—120 sz. — Bosnyák, Donogán (Ursuly), Kovács (Kákicz), Márdirosz, Márton, Mártonfi, Polyák, Retezár, Tóth egy család. L. ezeket, továbbá Bogdánffi, Gajzágó, Lukács.

Máruskáján, a magyar Mariska romános alakja. — Ángszend Máruská-ján. Szam. örmény pléb. templom iratai közt. Kihalt család. L. Májrámencz.

Másvilági, az ánden örmény szó magyar fordítása. L. Ánden.

Mászlin. Maslină román szó, jelentése: olajbogyó; olaj-áros, olearis, olearius. A Miron család román neve. A Mászlin név most nincs használatban. L. Dsirách, Gyertyánfi, Geron, Miron.

Másztig. A görög *μαστιχη* szónak jelentése: jól égő mézga, masticha, mastix, örményül mázdákhe, cziuth (*αβιθ*). A Miron család görög neve. Másztig János kereskedő Zalathnán. A Dsirách, Gyertyánffi, Geron, Mászlin, Másztig, Miron egy család. L. ezeket. — Távit Ászvádêri Mászdigi: Másztig Bogdán fia Dávid. Erzs. Ker. II. köt. 133 l. 61 t.

Mát, a Mát(é) rövidített alakja. Máté héber szó: ajándék, adomány. Hovágim Mát-i. Szam. Ker. II. köt.

558 l. 7 t. E családnév előfordul Keleten is: Chácshig Mádtheoszián. „Árévélkh“ 1886. szept. 22. 805 sz. Kihalt család.

Maxim, az Ángszend elferdített alakja. — Chácshig Mákszên (Մաքսյն). Szam. Ker. I. köt. 330 l. 40 t. — Chácshig Mákszim-i. Szam. Ház. II. köt. 50 l. 16 t. — Verzár Máxin és mellette örményül Ángszend Vêrdzári (Վերջար Մաքսյնի). Szam. vár. lev. 1738. évi összeírás. Máxim = Ángszend = Oxendius. Andreas Maxin alias Jogomost. Szam. vár. lev. 1812—929 sz. Antonius Maxin és mellette örményül Ánton Számtártêv-i. Szam. vár. lev. 1738. évi összeírás. A Számtartó család vezetékeve Máxim (= Ángszend, Oxendius). L. Ámbur, Ángszend, Erős, Hászt, Jagamast, Kirkor, Kopár, Oxendius, Számtartó, Vastag, Verzár.

Mechitár-ián (Մեխիթարյան) örmény szó, jelentése: vigasztaló, szöszoló. Mechithár = Barnabás (héber: Trostsohn, Sohn des Trostes). — Rebiká Mêchithárián. Szam. Ker. III. köt. 132 l. — Ánná Mêchithár-i. Szam. Ház. II. köt. 85 l. 18 t. Kihalt család.

Med, a Med(iás-czhi) rövidebb alakja. Erzsébetváros: Vászil Med-i. L. Mediásczhi.

Mediásczhi (czhi örmény képző: i, ból való): Medgyesi. Medgyes város. Mediásczhi Danig. Szam. Ker. I. köt. 51 l. 477 t. — Mediásczhi Ángszend Luszig. Erzs. Ker. I. köt. 32 l. — Mediásczhi Ovánneszencz Ászvádur. Erzs. Ker. I. köt. 66 l. — Erzsébetvárosból az erdélyi Medgyesre költözött az Ángszend és Ovánesz család, melyek később családi neveik helyébe Medgyesi nevet nyertek. L. Ángszend, Ohánnesz.

Mêgêrdics (Մեղերձիս) örm. szó, jelentése: Keresztelő (értsd János), Joannes Baptista. Mêgêrdicsh Mêgêrdicshján. Szam. H. II. köt. 234 l. 38 t. E családnév előfordul Keleten is: Sztephán Mêgêrdicshján. „Árévélkh“ 1886. okt. 21. 829 sz. — Joannes Bogdán alias Mêgêrdics. Szam. vár. lev. 1806. Ászvádur Mêgêrdicsján. A szam. tímártársulat iratai közt. Joannes Mêgêrdics alias Bogdány. Szam. vár. lev. 1803—997 sz. — Moldován János alias Mêgêrdics. Szam. vár. lev. 1797 („Számtartó“ crida). —

Mêgêrdics alias Hornoj János. Szam. keresk. társ. 1822. évi iratai közt. A Bogdán, Hornoj, Moldován család egy-egy ága is Mêgêrdics-h-nak neveztetett. L. Bogdán, Gárábéd, Hánko (Hánkovichs), Hornoj, Moldován, Ohánnesz.

Medgyesi. a Mediásczhi magyar fordítása. — Keresztes István szamosújvári polgár 1820-ban haszonbérben tartotta az Aradmegyében fekvő „medgyesi“ pusztát. A Keresztes család ezen ága Medgyesinek neveztetett. Szam. vár. lev. 1820. L. Mediásczhi.

Mêghdesz. Mêghdészi (*dîghdesh*), máhdészi (*dîmîhsh*). törökül hádsi nevet ad az örmény annak, ki járt Jeruzsálem-ben és látta Üdvöztőnk sírhelyét. L. Ákonecz, Máhdészi.

Megrán. A görög *μακρόν* szónak jelentése: longe, a longe, procul, extra, fuga; távolról jött, menekült, jövevény. — Antonius Haenig alias Megrán armenus ex Constantinopoli. Szam. vár. lev. 1808—985 sz. Kihalt család. L. Fugá, Fugulyán, Häenig, Vázán.

Megrus, a Negrus, Nyegrucz elferdített alakja. Negrus Minász. Szam. Ker. III. köt. 30 l. 47 t. L. Nyegrucz.

Mêgura. Măgură román szó: erdős hát, erdős halom, waldige Anhöhe. — Ászvádur Mêgurá-i. Szam. vár. lev. 1790. Kihalt család.

Melikh arab szó: király; örményül: thákávor. A Melik család legtöbb tagja a Székelyföldön lakik. E családnév előfordul Keleten is: Kárekin Melikhián. „Árévékh“ 1887. máj. 17. 999 sz. L. Chontikhár, Császár, Melchon, Thákvor.

Melkhon = Melchior, Menyhért. Melchior héber szó: a királyi. — Szêhág Melkhon-ián. Szam. Ker. II. köt. 626 l. 115 t. E családnév előfordul Keleten is: Ándon Melkhonián. „Árévékh“ 1886. szept. 22. 804 sz. Mivel a három keleti király névnapja (vizkereszt, jan. 6) egy napra esik, az örmény a Melkhon (= Menyhért) helyett a Gáspár (az első keleti király) nevét is használja. L. Chontikhár, Császár, Gáspár, Melikh, Mesko, Thákvor.

Mêndrul. Măndru román szó: szép, csinos, büszke. A Czifra család román neve. Kriszdoszdu Mëndrul. Szam. Ker. I. köt. 8 l. A Csinás, Czifra, Mindrovics,

Mundrá, Sirin, Zárif család vezetékeve: Karátson. L. ezeket, továbbá Karátson, Mundra.

Mêrkucz — Marko. Távít Mêrkuczián. Szam. H. II. köt. 316 l. 71 t. L. Márko, Márkovics.

Mêrmêkándrucz. Marmaziu román szó: világos vörös. A Gármir családnak két román neve van: Roska és Mêrmêzán (*Mêrmêkán*). *Mêrmêkándrucz* Bogdán. Szam. Ker. II. köt. 210 l. 47 t. A *Mêrmêkán* családnév most nincs használatban. L. Gármir, Piros, Roska, Roth, Stefánovics.

Merza, perzsa szó: fejedelemfi, herczeg, előkelő férfi. Merza Perzsiában cím, mely a név után téve az uralkodó-ház tagját jelezi; a név előtt a magyar úr szónak felel meg. Mirzáczhi Várteresz: Mirza Várteresz. Szam. H. 31 l. 308 t. — Gregorius Mirza. Szam. Ker. II. köt. 636 l. 32 t. 1786 év. — Áruthiun Mêrzá. Szam. H. II. köt. 13 l. 241 t. — Luszig Merza. Szam. H. II. köt. 12 l. 220 t. — Merza Márton fia Florik Márton. Szam. vár. lev. 1803 év. („Mitfisz“ crida). A Merza (= Ámirá, Ámirás) család vezetékeve: Várteresz (= Flora, Florik). — Joannes Merza alias Énekes. Szam. vár. lev. 1810—852 sz. — Joannes Drágics Merza. Szam. vár. lev.; összeírás. A Merza család egyik ága Énekes és másik ága Drágics (= Mègêrdics) melléknevet nyert. Norin vészemápháruthiunê Meeszut Mirzá Zêlle-el-Szulthán árkház orti (Ő felsége Meeszut Mirzá Zêlle-el-Szulthán királyfi). Az „Árévékh“ 1886. jún. 25. 732. számában megjelent Nor-Csuchá-i levélből. — Ághá Mámud Sáh Örményországba megy; itt többeket elfogat... és a foglyokat Teheránba viszi és itt kényszeríti őket, hogy térjenek a mohamedán vallásra; ezek közt volt Mirza Korkin chán, Mirzá Jakub chán. „Mászisz“ 1879. szept. 13. 2417 sz. A Merza családnév előfordul Keleten is: Szdephán Mirzáján. „Mászisz“ 1880. márcz. 5. 2556 sz. — Hovszeph Mirzájancz. „Árévékh“ 1886. nov. 25. 859 sz. — Choren Mirzabek-ián. „Mászisz“ 1879, okt. 11. 2437 sz. — Dikrán Emirzáján. „Árévékh“ 1887. febr. 5. 917 sz. — Ovánnesz Luszigi Hárágá-i alias Mêrzá-i. Szam. keresk. társ. 1804. évi iratai közt. L. Ázád, Cshicshág, Drágics,

Eránosz, Énekes, Flora, Florián, Florik, Hárágá, Vártán, Várteresz, Virág.

Mesko. Ez a családnév e hazában alakult a Melkhon (Menyhért) szóból. Az örmény *l (l)* betű nagyon hasonlít az örmény *s (s)* betűhez; azért az örmény betűkkel írott *մելխոն* (Melkhon) szót a végső *n (n)* kihagyásával *մէլքո*-nak (Mesko) olvasták. Állításom bebizonyítására ide iktatok egy világos példát: Egy német váltón, mely 1772-ben kelt Kapnikbányán, ez az örmény aláírás: *бу Мѣлхонъ Ізсакъ Мѣлхонъ* (Jész Melkhon Szákoj Meskoj: Én Melkon-Mesko Izsák) és az aláírás mellett latin betűkkel: Isag Gáspár (Ez azt is bizonyítja, hogy az örmény — mint a Melkhon szónál mondtam — a Melkhon helyett a Gáspár-t is használja). Szam. vár. lev. 1772. évi iratai közt. Szikucz Mesko-ián: Meskó Izsák. Szam. Ker. II. köt. 483 l. 130 t. — Mesko alias Sulya. Szam. vár. lev. 1827. L. Melkhon, Meskovics, Sulya.

Meskovics. Mesko-ból a szláv vics képzővel van képezve. — Meskovics Izsák. Szam. vár. lev. 1773. — Meskovics Gáspár szamosújvári civis így írta a kérelmet, mit Bruckenthal kormányzóhoz 1776—21 sz. alatt nyújtott be; ellenben a rubrumon kívül valaki helytelenül Meskovics helyett ezt írta: „querela Gaspari Márkovics.“ A Meskovics alak most nincs használatban. L. Mesko.

Mészir. Memphis város (Egyiptomban) Mészêr, Mészirnak is neveztetett, Khám Mészdrem nevű fiáról, kitől az egyiptomiak származtak. Mészêr Luszig. Szam. Ház. I. köt. 26 l. 261 t. — Ovágim Mészirján. Szam. H. II. köt. 252 l. 18 t. — Ovánesz Chárib Mésziri. Szam. H. II. köt. 190 l. 73 t. — Mészir a világ egyik legrégebbi családnéve. E családnév előfordul Keleten is: Mészériáncz Mészér. „Árévékh“ 1888. márcz. 12. 1247 sz. — Lukács Simon és mellette örményül: Szimên Mészir. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. A Mészir család vezetéckneve Lukács. L. Lukács.

Meszrob (*մէշրոպ*) örmény név. Egy híres örmény tudornak is Meszrob volt a neve. A korán elhunyt dr. Szongott fiatal orvos is (Szamosújvártt) Meszrob nevet nyert a keresztségben. — Ohánesz Meszrob-i. Szam. Ker. II. köt. 111 l. 69 t.

Mészáros, a Császárdsi család magyar neve. L. Chászárdsi, Hentes, Kristóf.

Miácshen (միացեն, միացաւ, միացան, միակնիւ, միակնի, մէկ աչքը կոր) egyszemű, félszemű, unoculus, luscus. — Miácshen Zádig. Szam. Ker. I. köt. 51 l. 478 t. Kihalt család. L. Gur.

Micháel = Mihály; Istenhez hasonló (quis ut Deus?) a héber — másral El-ből. — Száko Mikhaelinê. Szam. Ker. I. köt. 130 l. — Mánug Micháelján. Csik-Szépvízi anyakönyv. E családnév most nincs használatban; de Keleten előfordul most is: Szerovpe Mikhaelián. „Árévékh.“ 1886. júl. 2. 738 sz. Donig Michael-i. Szam. vár. lev.; régi összeírás. L. Mihály, Mihályfi.

Médz-Báltá = Nagy-Balta (Balta senior: Idősebb Balta.)

Médz-Floria = Nagy-Flora. (Nagy-Virág.) Várteresz Médz-Florá. Szam. H. II. köt. 27 l. 554 t.

Médz-Krecsunian Chácshig: Nagy-Karátsonyi Kristóf. Szam. Ker. II. köt. 758 l. 23 t.

Médz-Mánugián = Nagy-Emánuel. Vártán Médz-Mánugián. Szam. H. II. köt. 33 l. 640 t.

Médz-Moroz = Nagy-Harmat. — Száko Médz-Morozi. Szam. H. II. köt. 25 l. 524 t.

Médz-Ohánnesz = Nagy János.

Médz-Uszep = Nagy-József. Álojzik Médz-Uszepián. Szam. H. II. köt. 370 l. 190 t.

Médz-Várteresz = Nagy-Várteresz. Kötőjellel kapcsoltam össze a „nagy“ jelzőt a jelzett szóval, mivel az illetőnek még keresztnéve is volt. Ezekben a példákban a médz (nagy) „idősebb“ (senior) helyett áll. L. Nagy.

Mihály. Mihály Bertalan örmény kath. L. az erzsébetvárosi fiú-iskola 1886—87 évi „Értesítő-jét. — Joannes Mihály civis Armenopolitanus. Szam. vár. lev. 1786. L. Mihályfi, Mitko.

Mihályfi. Christophorus Mihályfi. Szam. vár. lev. 1791—12 sz. Mihály, Mitko.

Miklós, a Nikulá magyar fordítása. A latin Nicolaus a görög νίκη (győzelem) és λαός (nép, sokaság, popolo, moltitudine) szavakból képződött. Miklós: a nép legyőzője, Géza, Viktor, Beroz. - Joannes Miklós. A szam.

timár-társulat iratai közt. L. Bájáczhi, Bundá, Bundádá, Miklósi, Minya.

Miklósi. L. Miklós, Minya, Nikulá.

Minász, örmény név. Minász volt azon athenei bölcse férfiú is, ki Maximilianus császár alatt Krisztusért Alexandriában (Egyptom) vértanúságot szenvedett. Az örmény a Minász-t, a Mihály kifejezésére is használja. — Mennas seu Michael Pêrint. Szam. vár. lev. 1776 évi jegyzőkönyv. Minász Vászil. Szam. Ker. I. köt. 79 l. E családnév előfordul Keleten is: Minászián Dikrán „Mászisz“ 1880. márcz. 9. 2559 sz. L. Kutká.

Mindrovics, a román mândru és a szláv vies (fi) képzővel alkotott családnév. — Lucas Mindrovics. Szam. vár. lev. 1758. E név most nincs használatban. L. Csinás, Czifra, Mëndrul, Sirin, Zárif.

Mingá, Cheul Miklós gúnyneve. Fia Ángszend (= Máxim) már Mingának neveztetik. — Nicolaus Maxin alias Minga. Szam. vár. lev.; összeírás. Az örmény minág-ból (*մինգ* egyedül, magános) betűáttétellel lett Mingá. — Christof Minka. Szam. vár. lev. 1764. Ángszend Chácskoi Mingáján. Szam. H. II. köt. 45 l. 25 t. L. Chácsko, Cheul, Nigol.

Minya = Miklós. Antonius Minya alias Miklos (belül Minya másként Miklós Antal). Szam. vár. lev. 1809—408 sz. L. Miklós, Miklósi, Nikulá.

Miron, (*μυρον*) görög szó, szentelt olaj, minden illatos olaj, zsir. Miron Simon. A szam. timár-társulat 1792 évi iratai közt. — Petrus Miron alias Deák. Szam. vár. lev. 1774—168 sz. — Joannes Meron. Szam. Ház. II. köt. 178 l. — Joannes Miron (Kirkos). Szam. vár. lev. 1782. év. Gregorius Miron örményül így: Kirkor Geroni. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. (Miron vértanú emléke aug. 17-én). L. Dsirách, Geron, Gyertyánfi, Kirkos, Mászlin, Másztig, Momdsi.

Misug, az örmény micsug- (*միսուկ*) micsugból, jelentése: bele, közepe, magva valaminek. E család őse az örmény mi(c)sug-ot véletlenül misug-nak mondotta és rajta maradt a Misug. Káluszd Misugián. Szam. vár. lev. 1805 év. — Egy per-irat első lapján: „Szamosújvári polgár Misug Káluszt“... és a tulsó oldalon ugyanez az alperes: Pál

Farkas. Szam. vár. lev. 1805—821 sz. A Misug család vezetékeve Pál (Farkas, a Káluszd — mi Adventor-t tesz — helytelen magyar fordítása). — Misug Zakariás Antal. Szam. vár. lev. 1794. L. Pál, Zakariás.

Mitej, mi jéthe, mithé (örm.) vajjon? Kihalt család.

Mitfis, a magyar „mit visz“-ből van alakítva. Mitvisz Kristóf. Szam. vár. lev. 1807—375 sz. — Chácshádur Ágopsá-i Mitvisz. Szam. vár. lev. 1780. évi jegyzőkönyv. A Mitvisz család vezetékeve Ágopsa (Jakab). — Dominus Christophorus Jákob alias Mitvisz. Szam. vár. lev. 1797 év („Mitvisz“ crida). A besztercei minoriták („fratres minores“) conventje a „cridalis commissio“-hoz beadott iratát így kezdi: „Ex originalibus contractualibus litteris constat Dnum Christophorum Jákob alias Mitvisz nuncupatum... Szam. vár. lev. 1796 év. L. Jakab.

Mitko = Michael, Mihály. Begidsán pap, Mitko nevét (Szam. Ker. II. köt. 188. l. 74 t. alatt) latinul hibásan így írta: Nicolaus; de ugyanaz már helyesen írta Szam. Ker. II. köt. 258 l. 118 t. és 126 t. alatt, így: Michael Begidsán. Mitko alias Szász. Szam. vár. lev. 1811—26 sz. L. Kristóf, Michael, Mihály, Mihályfi, Szász.

Mochmoch, az örmény máchoch elferdített alakja. Ovagim Mochmoch (zárljelben: Buzeskul). Szam. Ker. IV. köt. 18 l. — Chácshig Mochmoch. Szam. H. II. köt. 61 l. 119 t. Mochmoch Antal másképp Buzeskul. Szam. vár. lev. 1805—91 sz. Mochmoch a Buzeskul család egyik ágának gúnyneve. L. Budzát, Budzeskul, Máchoch.

Mok. Mok (moq) örmény szó: mágus (tudós, bölcs férfit a perzsáknál), praestigiator (szemfényvesztő), incantator (bűbájos). — Esztegár Kristóf alias Mok-i (az i sajátító rag: nak, nek). Szam. vár. lev. 1820. E család-név előfordul Keleten is: Mogáczeán Bedrosz. „Árévékh“ 1887. nov. 30. 1163 sz. L. Esztegár, Mokucz.

Moki. L. Esztegár.

Mokucz, Mok örmény szóból uc kicsinyítő román képzővel alkotott szó: mágus. L. Esztegár, Mok.

Moldovai. Moldova, Romániának egyik alkotó része; eddig Moldva-Oláhország. Moldovai = Moldvából való.

Mászlin, Másztig, Miron egy család. E család vezetékeve: Ángszend. L. Ángszend.

Morár. Morar román szó: molnár; az örmény Csáchcse-bán román neve. Krikor Morár. Szam. H. II. köt. 128 l. 62 t. L. Csáchcseban, Molnár.

Morésán. Chácshig Morésán. Szam. Ker. II. köt. 325 l. 156 t. L. Marosán, Márámorusán, Mármárosczhi, Marosfi.

Moroz, lengyel-orosz szó, jelentése: harmat; Moroz Chácshádur. Szam. Ház. II. köt. 2 l. 10 t. Ötvös-Moroz Lukács. Szam. vár. lev. 1818. Moroz alias Harmath Kristóf. Szam. keresk. társ. iratai közt. L. Harmath, Ötvös, Sztephán.

Mosoroj. Moşoroiu román szó annyi mint muşinoiu: vakondturás. Szárkisz Ázbej Mosoroj. Szam. ker. társaság iratai közt. Mosoroj az Ázbej család egyik ágának gúnyneve. A Mosoroj név most nincs használatban. L. Ázbej.

Mószesz, a Mózes örmény neve. Mózes héber szó: a vízből kivett. E családnév előfordul Keleten is: Mov-szeszián Szárkisz. „Mászisz“ 1880. jan. 31. 2528 sz. Kihalt család.

Moszkál = Orosz. A hazai örmény az orosz „moszk“-nak nevezi. Előfordul Keleten is: Chácshádur Moszgofián. Marseillei „Armenia“ 1887. 50 sz.

Mrêkucz, a Mêrkucz másik alakja. — Ohánnesz Mrêkucz-i. Erzs. Ker. II. köt. 33 l. 79 t. L. Márko, Mêrkucz.

Mug. Az örmény mugn (*d'miḡu*: egér) szót a nép mug-nak mondja. (V. ö. görög *μῦς*, latin mus, perzsa mus, dalmát mis). A Kosotán család egyik ágának gúnyneve. Előfordul Keleten is: Hovhánnesz Mêgrián. „Árévékh“ 1896. decz. 20. L. Kosotán.

Muhál, arab szó: iszonyú, rettenetes. Jacobus Muhál, civis Armenopolitanus. Szam. vár. lev. 1786—92 sz. Kihalt család.

Muhib. Muhib török szó: hívséges (rokon, barát), Fidelis. A Kriszdoszdúr család egyik ágának neve. Szam. Ker. I. köt. 13 l. E családnév most nincs használatban. L. Kriszdoszdur.

Mundra — Mëndrul. Karátson vagy másképp Mundra Kátrina. Szam. vár. lev. 103—1422. L. Karátson, Mëndrul, Mindrovics.

Munds. Muncs (*d'niuc*) örmény szó: néma, szótalan; Tacitus, Taczián. A nép a muncs szót munds-nak (*d'niud*) mondja. Mundserun Távit-in Chácshige: Munds-Dávid Kristóf. Szam. Hal. II. köt. 1 l. 9 t. — Christophorus Dávid és mellette örményül Chácshig Mëndseru. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás A Munds család vezetékeve Dávid. Mundserun Távitin Chácshigê: Néma Dávid (fia) Kristóf, 1725. L. Ánászun, Chul, Dumblosz.

Mune, a román mâne (holnap) elferdített alakja. Mune, Munya. Chácshig Muneáján. Szam. Ker. IV. köt. 75 l. A Drágomán család egyik ágának gúnyneve. L. Drágomán.

Murád (Murádin). Murád arab szó: szándék, akarat, hajlam, készség; desiderium, Desiderius, Dezső. Murád-i-n Minász (*i* az örmény sajátítóeset ragja, *n* határozó [az, a]). Szam. H. II. köt. 27 l. 551 t. — Donig Ováneszi Murádinján. Szam. H. II. köt. 41 l. 61 t. — Ohánnesz Szêhág Muráдини Goskári. A szam. keresk. társ. iratai közt. Toderê Kipuczin Murádinê. Szam. keresk. társ. iratai közt. A Murádin család egyik ága csizmadia, másik festő volt. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Kipucz (kis kép, képecske), Láth, Suszter, Toderás.

N.

Nagy. In pago Sibó (Zsibo) armenus Gregorius Nagy. Szam. vár. lev. 1782—18 sz. Martinus Nagy alias Kovrig. Szam. vár. lev. 1802—134 sz. — A többi „médz“ nem fordítottatott le magyarra. L. Kovrig, Médz.

Nádas, az Ulián család magyarosított neve. L. Hulián, Luleán, Ulián.

Nágo. Nákes arab szó: kép, festés. Ebből: Nágo. Bedrosz Nágo. Szam. Ker. II. köt. 749 l. 79 t. Előfordul még más alakokban is: Donig Nágojencz. Szam. Ker. II. köt. 154 l. 87 t. Ávedum Neágo. Szam. H. II. köt. 191 l. 94 t. — Jacobus Nyago. Szam. Ház. II. köt. 181 l.

1800 év. szept. 7. (Romániában: Nyagoje). — Bedrosz. Nago-i. Szam. H. II. köt. 18 l. 405 t. — Nyága Dorothea. Szam. vár. lev. 1823—483 sz. A Náschárár család arab neve. L. Náschárár.

Náhábéd (nahabed) örmény szó: patriarkha, kormányzó, vezér. Chárib Náhábéd. Szam. H. II. köt. 42 l. 86 t. Kihalt család. L. Chárib.

Náschárár (nascharar) örmény szó: hímező, az ki hímmei kivarr, ékesít, czifráz, fest valamit. Az irodalom a „festő” kifejezésére ezeket a szavakat használja: nêgárics (negarics), bádgeráhán (badgerahan), géntánákêrogh (gentanakeroch): képiró, ζωγράφος, pictor). — Ászvádúr Náschárár. Szam. Ker. II. köt. 435 l. 112 t. E család vezetékeve Pap. L. Dermárdirosz, Gárdsthév, Kepus (Kip [kép], Kipucz, Kipus), Nágo, Nikos, Pap, Pictor, Zugráv.

Násztur. Násztur = Nestor = Dzerig. Antonius Násztur alias László. Szam. vár. lev. 1804—708 sz. — Andreas Násztur alias Lászlófi. Szam. vár. lev. 1786. 43 és 55 sz. alatt. A Násztur család vezetékeve László (Lászlófi). Szongott Násztur Gergely. Szam. vár. lev. 1825—132 sz. — Mánug Nászturi ájszinkhên Hászt-Kirkorjencz. Szam. vár. lev. 1753. (Mindkét példában Násztur „idősebb“-et jelent; tehát: Idősebb Szongott Gergely és id. Hászt-Kirkor Mánug). Násztur, vor mágánuámp gocshi Kápátán: Násztur, ki vezetéknévvel Kápátánnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 29 l. 86 t. A Kápátán-ok Násztur-ok. Chodsá Násztur. Szam. Ker. I. köt. 21 l. 86 t. Chodsá (gazdag) a Násztur-ok jelzője. Médzáréli ághá jév ághácshá jégéghéczphán Mánug Nászturján: Nagyságos Násztur Mánug egyházgondnok úr. Szam. H. II. köt. 44 l. 15 t. Minász Nászturi Ergêrczhu: Ergêrczhi Násztur Minász fia. Szam. Ker. II. köt. 660 l. 132 t. Az Ergêrczhi-k Nászturok. Násztur Chuthinczhu — Chuthinból való (Chuthini) Násztur. Szam. H. 19 l. 189 t. L. Bátrin, Chuthinczhi, Dzerig, Ergêrczhi, Kapatán, László, Lászlófi, Moldován, Simávon, Vászil.

Návai, a Nevelics magyarosított neve. Joannes Návai. Szam. vár. lev. 1785—296 sz. Návai Jakab vagyis Nevelics. Szam. vár. lev. iratai közt. L. Nevelics.

Negrucz. Niger latin szó: fekete, ucz román kicsinyítő képző: csa, cse, acska, ecske. Negrucz: Feketécske, kis Fekete. Ovágim Negrucz. Szam. H. II. köt. 189 l. 94 t. L. Fekete, Nyegrucz, Szjév.

Negrus. Niger latin szó: fekete, us román képző: as, es. Negrus: Feketés. Luszig Negrus. Szam. H. II. köt. 41 l. 76 t. L. Fekete, Negrucz, Nyegrucz, Szjév.

Nemes. Az Edel család magyar neve. Gregorius Lengyel alias Nemes. Szam. vár. lev. A Lengyel család egyik ágának vezetőkeve Nemes. L. Edel.

Nevelics. Nevola román szó: betegség. Nevelics — Nevola-ics (Nevolics, Nevelics). Az Ángár (= Beteg) család szláv végzettel ellátott román neve. Nevolics Lukács. Szam. vár. lev. 1766 év. — Stephanus Navalits. Szam. vár. lev. 1792—253 sz. — Návai vagy Nevelics Gergely. Szam. vár. lev. 1796. L. Ángár, Beteg, Láptics, Mángarul, Návai, Têzsár.

Nerszesz (Norszesz), örmény név. Sok örmény pátriárkha viselt Nerszesz nevet, ezek között első Nagy-Nerszesz, ki Világosító-Szt-Gergely családjából származott. Nerszesz Dominik. Szam. vár. lev. 1786—294 sz. — Luszig Nerszeszján. Szam. H. II. köt. 245 l. 32 t. — Moyses Norszesz alias Pap. Szam. vár. lev. 1806—1305. sz. — E család előfordul Keleten is: Szdephán efendi Nerszeszján. „Árévékh“ 1886. okt. 12. 821 sz. L. Pap.

Nigol = Nicolaus, Miklós. Nigol mágánuámp Dsehez: Nigol vezetőkeve Dsehez. Szam. Ker. I. köt. 22 l. 89 t. — Nigol, vor mágánuámp gocshi Geinár: Nigol, ki vezetőké névvel Geinárnak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 150 t. — Nigol mágánuámp Horom: Nigol, kinek vezetőkeve Horom (Görög). Szam. H. I. köt. 26 l. 257 t. A Dsehez (Kincses), Geinár, Horom (Görög) család vezetőkeve Nigol. L. Ávedikh, Básániká, Dsehez (Kincses), Edgárián, Geinár, Horom.

Nikos. Az arab nukus szóból (többsé nákês: festés) képződött a Nikos szó. — Krikor Nikosián. Szam. H. II. köt. 137 l. 78 t. — A szamosújvári timártársulat iratai közt van a III. Károlyféle diploma, mit ezen társulat 1706-ban kapott; ebben a diplomában egy Ohánnesz

Nikos nevű örmény hibásan így fordul elő: Joannes Miklós. — Gregorius Nikos alias Mártha. Szam. vár. 1799—516 sz. A Nikos-ok Mártá-k. Nigol Nikosján alias Dobos (Der-Minász Geronián pap írja). Szam. Ker. II. köt. 64 l. 53 t. 1803 év. A Dobos család vezetékeve Nikos. A Dobos, Gusát, Nágo, Náschárár (Piktor), Nikos, Pápai egy család. E család vezetékeve Mártha. Nikos Pelálb. Szam. Ker. I. köt. 47 l. 404 t. Nikos Gusát. Szam. H. I. köt. 1 l. 3 t. Krikor Nikosián Dsurdsoven. Szam. Ker. II. köt. 336 l. 110 t. Szamosújvártt a Nikos-ok Dobos-ok. Erzsébetvároson Nikos = Pápai, Popoi. L. Dobos, Dsurdsovczhi, Gusát, Mártha, Pelálb, Tilimb.

Nikulá, a Nicolaus (= Nigol, Miklós) román alakja. Ánton Nikulá-i. Szam. vár. lev. 1794. L. Kulá, Miklós, Miklósi, Nigol.

Norus, a Marus(án) rövidebb és elferdített alakja. — Kirkor Norus. Szam. H. II. köt. 22 l. 475 t. Ez az alak most nincs használatban. L. Marosán.

Nosztopián. A görög *νόστος* jelentése: (a hazába) visszatérő, ritorno (in patria); ebből (a végső sz p-re változott; ián örmény családnévképző: fi) lett Nosztop-ián. Nosztopián Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 8 l. 10 t. Kihalt család.

Novák. E család Ávák név alatt jött be; a Novák név itt e hazában alakult az Ávák családnévből. Ágop Donovanák-i Foksánczhu Novák: Foksáni Novák Donovanák (Donovák itt keresztnév) fia Jakab. Szam. Ker. II. köt. 31 l. 355 t. — Ágop Novák-i Foksánczhián: Foksáni Novák (fia) Jakab. Szam. Ker. II. köt. 89 l. — Novák Foksánczhi: Foksáni Novák. Szam. Ker. II. köt. 104 t. A Foksáni-ak Novák-ok. Donovanák Novákián: Novák Donovanák. Szam. Ker. II. köt. 359 l. 62 t. — Mánug Novák-inê Tisminicz-unê: Tisminiczai (Tisminicza, helység Lengyelországban) Nováknak fia Emanuel. Szam. keresk. társaság 1732 évi iratai közt. — „Novák Kriszta“ és mellette örményül Donovanák Chácsko-i Chárib-i: (Novák Kristóf [Kriszta Chárib; mivel Lengyelországból jött]) Donovanák (Novák) Kristóf. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. — Most már ezt is lehet érteni: „Jacobus Novák“ és

mellette örményül: Donovák Novák-ián. Szam. vár. lev. 1795. — Ennek az embernek Novák Jabab volt a neve, de örményül így hívták: Donovák Novák = Novák Novák). — Novák vagy másképp Háríb Chácshádur Bogdán. Szam. vár. lev. 1835—165 sz. A Novák (Ávák) család vezetéke-neve Chácshádur. — „Christophorus Novák“ és mellette örményül: Chácshádur Chácsko-i Chárib-i (A latinban: Novák Kristóf és az örményben: Chárib Chácshádur Kristóf; de azért a kettő egyet jelent. Az örmény Chrib-ot azért használ, mert Lengyelországból jött a család és a Novák név helyébe teszi a család vezetéke-nevét: a Chácshádurt.) Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. — Ezek szerint két Ávák (Novák) nevű család jött be; az egyik család Foksánból (Moldva-Oláhország — Romania) jött be („Foksánczhi;“ a családban Jakab, Márton, Gergely, Péter... keresztnevek fordulnak elő. Novák Márton, Szamosújvár város tekintélyes főbírája is, ki 1848-ban vált meg hivatalától, a „foksáni“-ágból származott); a másik, mely „Chárib“-nak is neveztetik, a beköltözés előtt Tisminiczában lakott. A tisminiczai Novák-ok között ezek a keresztnevek fordulnak elő: Mánug (Emánuel), Kristóf (Kristá), István. Mindkét család a beköltözés előtt nemes („Ávák“) volt: mindkettőnek vezetéke neve Chácshádur. L. Ávák, Ázbej, Chárib, Donovák, Foksánczhi.

Nuridsán (Nurichán). Nur arab szó: világosság, chán perzsa szó: ur; nurichán: a világosság ura; Lucius, Lucian, Fényes. Mánug Nuridsán. Szam. H II. köt. 35 l. 622 t. — „Նուր՝ յարաբացի լեզու, առ մեզ թարգմանի լույս.“ — „Յիշատակ է աղբիւր վարդէրեսի եւ կողակցին Նուր մէլիքին“ (1461. Theodosiai felirat. Gapha = Kaffa = Theodosia. Krimben), որով վարդէրեսի կինը լուսաւոր Յիշատակի անուն ժարանգած է եւ աղբիւրը Նորա անուամբ մէլիքեան կոչուած: դմեցի Նայ կանայք ցայսօր կրնն մէլիք (յիշատակ) անուն. (Nur arab szó: a mi nyelvünkön világosságot jelent. „E forrás Várteresz és feleségének Nur-Melikh-nek emléke.“ Mivel Várteresz neje Lucian angyal nevét örökölte, a forrás is nevéről Melikján-nak neveztetett. A krimi örmény nők mai napig viselik a Melikh [Angyal] névet). Kherovpe Kusnerián „Pázmáveb“ 1889.

febr. 17. — Christophorus Nuridsán alias Zuhál. Szam. vár. lev. 1800—647 sz. Nuridsán, a Zuhál család arab neve. L. Bokor, Csillag, Hurmuz, Zuhál.

Nyegrucz. A nigresco latin szóból (feketülök, barnulok; niger: fekete, barna) lett a román negru, negritiosu; negritiosuból: Nyegrutz. A Nyegrutz-ok Szjév-ek (örmény szó, jelentése: fekete). A Szjév-Mitko-k egyik ága románok között Nyegrutznak neveztetett, a másik ág e hazában Feketére magyarosította nevét. Olaszok is használják a Negri családnevet. — Hovágin Nyegrucz. Szam. H. II. köt. 185 l. 94 t. — Nyégrucz Zachar. Szam. vár. lev. 1772—178 sz. — Nyegrucz vagyis Szappanyos Kristóf. Szam. vár. lev. 1827—181 sz. — Ászvádur Szapanár Negrucz. Szam. keresk. társaság iratai közt. A Fekete, Nyegrucz (Szapanár), Szappanyos, Szjév-Mitko egy család. — Nyegrucz másképp Phungyérêv Gergely. Szam. vár. lev. 1831. Phungyérêv a Nyegrucz család egyik ágának gúnyneve. L. Fekete, Negrus, Szappanyos, Szjév-Mitko.

Nyolcz, Gámenczi Mojzes gúnyneve. L. Gámenczi.

O.

Oczêt. Az eczet szót a román oczêt-nak mondja. Oczêt Bogdán. Szam. vár. lev. 1814. — Bedrosz Cháribján áljgér biv Oczêt: Chárib Péter másképp Oczêt. A Chárib család egyik ágának gúnyneve. L. Chárib.

Ocschár (*oçhar*) örmény szó: juh, ovis. — Ánná-Máriá Ocschár. Szam. vár. lev. 1805. A Retezár család gúnyneve. L. Retezár.

Officzir. Officier német szó: tiszt, katonatiszt. — Chácshig vèrti Officzir-i Donig-i. Szam. H. II. köt. 98 l. 40 t. Kihalt család. L. Katona.

Ohánián = Jánosi. Ohánián Luszig: Jánosi Lukács. L. Hovhánnesz, Ohánnesz, Ohánovics.

Ohánnesz = Ovánnesz, János. Hovhánnesz Luszig mágánuámp Plecsintárencz: Jánosi Lukács vezetéknévvel Placsintár. Szam. Ker. I. köt. 2 l. 1714 év. Ez a Placsintár család másik ága. — Ohánnesz vor mágánuámp gocshi Brèndzul: János, ki vezetéknévvel Brèndzul-nak

neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 22 l. 98 t. A Brëndzulok másik ága Ohánnesz. — Ohánnesz, vor mágánuámp gocshi Márámoruszchi: János, kinek vezetékeve Mármarosi (most Marosfi). Szam. Ker. I. köt. 23 l. 133 t. — Jész hájr Theotorosz Hovániszián gronávor jév i gárken szurp Ántoni Áppáji. 1739. Szam. Ker. I. köt. 168 l. 1864 t. (Én Hovániszián Tódor szerzetes atya és a Szt-Antal abbás rendjének tagja... Ebből látszik, hogy mechithárista örmény szerzetes Szamosújvárt is lakott). L. Balta, Brëndzár, Gogomán, Márámoruszchi, Mediásczhi, Ohánián, Ohánovics.

Ohánovics = Jánosfi. Ohánovics Adeodat (Szigeth). Szam. vár. lev. 1796. L. Hovhánnesz, Ohánián, Ohánnesz.

Ogholko. A török oghulluch szónak jelentése: fogadott fiú; ebből betűáttétellel lett: oghulchul, oghulchu, ogholko. — Ogholko Ohánnesz. Szam. Ker. I. köt. 32 l. 231 t. 1724 év. Kihalt család.

Olár. Olla latin szó: fazék, ebből a román olariu: fazekas. — Csik-Szépvízen voltak Olár-ok, kik Pap-ra magyarosították neveiket. Az Olár családnév most nincs használatban.

Onucsán = János. Elörményesedett család. Gajzágó Kristóf pap 1810-ben Szam. Ker. III. köt. 194 l. 36 t. alatt ezt írja: „Baptizavi infantem e parentibus patre videlicet Onutsán Isaaco ritus Graeci unito Valacho et matre Annamaria Armena.“ János, Joannes, románul: Iuonu, Onu; Onu-ból Onucz = Jani, Jankó.

Orosz, a Rusz család magyar neve. — Miklusz Orosz. Szam. vár. lev. régi jegyzék. Az Orosz név most nincs használatban. L. Eruz, Rusz.

Ortnádz (օրնաձ) örmény szó, jelentése: szentelt, áldott, Benedictus, Benedek, Beke, Bekő, Benkő, Bekény, Bánk, Bencze, Bende. Az Ortnádz családnév most nincs használatban. L. Blágá, Haraga.

Ortnéd (օրնեձ) örmény szó: áldott. Korbuly Simon gúnyneve. L. Korbuly.

Oszkerics (օսկերիչ) örmény szó, jelentése: aranymíves, ótvös, aurifaber, olaszul: orefice. Ezen család a magyarok között. Ötvös, a szászok között Goldschmied nevet visel.

Gárabéd Oszkerics. Szam. H. II. köt. 172 l. 91 t. — Ábrahám Toderási Oszgericsján. Szam. vár. lev. 1784. (Egy Kolozsról küldött örmény levélből). — Oszgerics János, Látó Jánosnak is nevezetett. Szam. Ker. IV. köt. 61 l. 1829. Árszintár, Chászóján, Goldschmied, Márá-moruscshi, Ötvös egy család. L. ezeket.

Osztián. Oştean román szó, jelentése: katona. A Dsigár család román neve. Christophorus Osztián. Szam. Ház. II. köt. 278 l. 1824. — Osztián Vártán alias Zacharias. Szam. keresk. társaság iratai közt. Az Osztián család vezetékeve Zachariás. — Osztián alias Király Mária. Szam. vár. lev. 1851. Király, az Osztián család egyik ágának gúnyneve. L. Ástá, Dsigár, Dzurthekián, Katona (Kátán), Király, Kokonyigá, Szefer, Zachariás, Zilifdár oghlu.

Ovágim = Joachim, Joákim. Joachim héber eredetű: feltámadás. Ovágim = Háruthiun (Áruthun), Pászákász, Zádig. Kirkosá Ovágimján. Szam. H. II. köt. 477 l. 91 t. Az Ovágim családnév most nincs használatban.

Oxendius. E családnév, mely most nálunk nincs használatban, előfordul Keleten is: Ándon Oxendinoszián. „Mászisz“ 1880 márcz. 25. 2572 sz. L. Ámbur, Ángszend (Auxentius), Bulbuk, Gergely, Máxim, Túzes.

Ördög. L. Cshár, Kozocsa.

Örmény Kristóf. Szam. vár. lev. 1721. Kihalt család.

Ötvös, az Oszkerics család magyar neve. — Catharina Ötvös. Szam. Ker. II. köt. 783 l. 98 t. 1795 aug. 18. — Gárabéd Ötvös. Szam. vár. lev. 1782. Ugyanez Szam. vár. lev. 1786—244 sz. alatt: „Gárabéd Hárib Silbereinlöser in Szamosújvár.“ Tehát a szamosújvári Ötvös-ek is Lengyelországból jöttek (= Chárib). — Rosalia Ötvös monialis. Szam. Ker. III. köt. 241 l. 109 t. 1812 év. — Helybeli Ötvös Harmath Lukács. Szam. vár. lev. 1809—901 sz. — Szamosújvári Ötvös Lázár Lukács. Szam. vár. lev. 1810—1178 sz. — Josephus Ötvös alias Kopatz. Szam. vár. lev. 1813—160 sz. (Egy erzsébetvárosi hirdetésből). „Erzsébetvárosi polgár Ötvös vagyis Golorig Ágoston.“ Szam. vár. lev. 1793—91 sz. (Golorig = Kopasz). A szamosújvári Ötvös-ök vezetékeve Harmath

és Lázár; ellenben az erzsébetvárosi Ötvös-ök Kopasz-ok. L. Ázsintár, Chászoján, Goldschmied, Golorig, Harmath, Kántácshi, Kopasz, Lázár, Márámoruszchi, Oszkerics (Láth).

P.

Pakulár. Pecurarius (latin) jumentí (vel pecorum v. pecudis) pastor: marhatenyésztő, Viehzüchter; a románban: pecurariu. Norszesz Pêkurár. Szam. H. II. 132 l. 143 t. E család őse nem volt pásztor, hanem marhakereskedő: quaestor pecuarius. Ennek a családnak örmény neve Hoviv-ján (*Հովիվյան*). A Hovivján családnév előfordul Keleten is: Hovivján Hágop. „Árévékh“ 1887. márcz. 30. 961 sz. Perzsául: Csobán. Szam. vár. levéltárban többféle alakban: Moises Pekurár, 1788; Pekurál 1816.

Pap, a Derder örmény szó magyarosított neve, Szam. Ker. III. köt. 56 t. alatt a 250-ik lapon. Szam. Ker. III. köt. 317 l. 80 t. 1816 évben: „Thumán Simeonis Pap-Gergely:“ Papp-Gergely Simon fiának Thumán nevű fia. Itt a Papp csak jelzője a Gergelynek, jelzi állását (pap volt); örményül a mondott idézetet így kellett volna az anyakönyvbe beírni: Thumán Szimeoni Derkirkorián. Később a Papp-Gergely (és a többi Papp-ok) mellől a Gergely (Jakab, Ászvádur és a t.) elmaradt és röviden csak Pap-ot, vagy Papp-ot irtak. Pap alias Pêrint Márton. Szam. vár. lev. 1830—425 sz. Perint, a Der (Derder) család román neve. — Pap alias Theodorus Stéphán. Szam. vár. lev. 1731 év. (Ez a Der-Êsztephán családból származott). — Martinus Pap alias Polyák-Pictor. Szam. vár. lev. 1802—1177 sz. A Gárdsthév, Kepus (Kipucz), Nágo, Náschárár, Nikos, Piktör, Polyák, Zugráv család, a Der-Márdirosz családból származtak; tehát Pap-ok. L. Der, Der-Êsztephán, Der-Márdirosz, Dondon, Nerszesz, Pêrint.

Pattantyús, Pattantyus Karátsonyi Bogdán. Szam. vár. lev. 1828—501 sz. A Pattantyús nevet nemcsak az Ábrahám, hanem a Karátsonyi család egyik ága is viselte. L. Ábrahám, Karátsonyi.

Páczpérán (*Քաջպերան*) örmény szó: tátott szájú. — Páczpérán András. Szam. vár. lev. 1780. évi jegyzőkönyv.

— Páczipernéncz Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 31 l. E gúnynev most nincs használatban.

Pághbáds, erdélyi örmény tájszó, jelentése: béles, rétegesen összehajtogatott, vagyis rétesféle sütemény, melynek tölteléke van. „László Antoni“ (helyesen: Antonii) és mellette örményül Ándon Michaeli Pághbêdsi (e helyett Pághbáds-Antal Mihály fia László). Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. Ennek a Mihálynak fia már elhagyja az Antal nevet, és csak így írja nevét: Michael János alias Pághbáds.“ Szam. vár. lev. 1787 évi jegyzőkönyv. Egy más Antal Kristófnak fia így nevezi magát: „Joannes Kristóf alias Pághbáds.“ Szam. vár. lev. 1797—30 sz. L. Antal..

Pághnebán (բաղնեբան) örmény szó: fürdőfelügyelő, fürdős. — Lazarus Pághnebán. Szam. vár. lev.; régi jegyzék. — Cházár Pághnebên-i. Szam. vár. lev.; régi összeírás. Kihalt család.

Pál, a latin paulus-ból: kevés, kis, kicsiny. — Gregorius Pál alias Boghosz. Szam. vár. lev. 1806—1298 sz. — Pál Gergely alias Kesor. Szam. keresk. társ. iratai közt. Kesor, a Pál család egyik ágának gúnyneve. — Páll alias Kolcza Kajtán. Szam. vár. lev. A Kolcza család vezetékeve Pál. L. Boghosz, Hádsi, Kesor, Kis, Kolcza, Misug, Pálfi, Tul.

Pálfi = Pál. Christophorus Pálfi. Szam. vár. lev. 1795. — Gregorius Pálfi alias Kesor. Szam. vár. lev. 1805—328 sz. Pálfi a Boghoszfi magyar neve. L. Boghoszfi.

Pánitz = Pannika. Pannika kicsinyzőleg am. Panni; Panna (előtétellel) = Anna, — Pánicz Lukács. Szam. vár. lev. 1818 év. L. Ánisor.

Pápa, a Dájbukát család egyik ágának gúnyneve. L. Dájbukát.

Pápai, Popoi. L. Ábu, Báb, Cheul, Hávul, Nikos, Totobej.

Pápêd. Therez Pápêd-i. Szam. Ker. IV. köt. 24 l. — Pápet Bogdán. Szam. vár. lev. 1812—1637 sz. A Bábet (Bábi nőnév) átírt alakja. A Zábulik család egyik ágának gúnyneve. L. Zábulik.

Pápinian, a Páp-ián (= Pap) bővült alakja. Gyergyó-Szent-Miklóson Páp(in)ian most Pápai. L. Nikos.

Pápug. Pháphuds, vagy pháphus (magyarban papucs) perzsa szó, jelentése: lábbeli, czipő, topán, csizma (a törökben dsizme); örményül gáruág, másgegár. Frênkucz Pápug: Pápug Ferenczke. Szam. Ker. II. köt. 800 l. 134 t. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Guskár, Pápugdsi, Suszter.

Pápugdsi török-perzsa szó: csizmadia, czipész; pápugdsi az örmény guskágár fordítása. Pápugdsi Márdirosz. Szam. H. II. köt. 35 l. 671 t. E családnév előfordul Keleten is: Tháteosz Pápugdseán. „Árévékh“ 1887. máj. 31. 1010 sz. A hazai Pápug és Pápugdsi család, mely románosan Pêpugár-nak is neveztetett, kínalt. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Guskár, Márdirosz, Pápug, Suszter.

Párlusz (բարձր լոյս) örmény szavak: jó reggelt! Chácshig Párlusz. Szam. Ker. III. köt. 41 l. 2 t. Gúnynév. L. Bárlusz.

Páskucz, Páskál-ból ucz román kicsinyítő szócskával képezett családnév. Lucas Páskucz. Szam. vár. lev.; összeírás. L. Páskul.

Páskul, Páskuly = Páskál, Paschalis; örményül Zádig, Háruthiun; Anastasius. — Nigol Páskul. Szam. H. II. köt. 6 l. 130 t. — Vártig János alias Paskull. Szam. vár. lev.; összeírás. A Páskucz, Páskul család vezetékeve Vártig. Fugulyán, Páskucz, Páskul, Várteresz (Vártig) Vázán egy család. L. Fugulyán, Páskucz, Várteresz, Vártig, Vázán.

Pászákász = Joachim. Pász arab szó: ébresztés, támadás; kászisz arab szó: pap, püspök, pápa; pászakász vagy pászakászisz (a pász és kászisz közé szurt a kapcsoló betű az örményben) feltámadt Jézust jelent. Az örmény Zádig és Háruthiun keresztnévek arab fordítása. Az örményben is nagy ritkán használt „pászek“ zádig, háruthiun értelemben vétetik. „Simeon Pasekas alias Simon Márton civis Tisminicensis ex Polonia“ (Szam. vár. lev.) 1745-ben jött be hazánkba. Krebiz György szamosújvári várparancsnok elfogadta; de egy kötelező levél alapján, mit a főbíró: Simai Lukács és Dániel Tódor állítottak ki, melyben kötelezték magukat, hogy Pasekas Simont bármikor előállítják, — szabadon bocsáttatott. Danig Pászákász. Szam. Ker. I. köt. 11 l. — Vártán Pászá-

kász-i. Szam. Ker. II. köt. 584 l. 74 t. A Pászákász család vezetékeve Márton. L. Háruthun, Ilach, Márton, Zádig.

Pát (πατ) örmény szó, jelentése: kacsza, kácsa, récze, rucza; a spanyol nyelvben: pato. A Pát-okat Rác-oknak is nevezik, mely nevezet a része- ruczából alakult; rucza, románul ratia. Ágopsá Pátján. Szam. H. II. köt. 22 l. 468 t. — Száko máganuámp Pát. Szam. Ker. I. köt. 331. 235 t. — „Antonius Kristóffy“ és mellette örményül Ánton Chácshigi Pát-i. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. A Száko (Izsák) és Kristóf család egyik ágát Pát-nak is nevezik. A szamosújvári Ázbej család örményül Pát-nak és magyarul Rátz-nak neveztetik. L. Ázbej, Borbiró, Kristóffy, Pátubán, Rác, Száko.

Pátrubán = Csoribán. Az örmény csori (öszvér) hangra hasonlít a szintén örmény cshorsz (négy) szóhoz, — a vég bán jelentése az örményben felügyelő, főnök, áros (p. csághcsebán: molnár; bárdezbán: kertész). De a nép nem törődve a Csoribán jelentésével, e nevet Moldvában Pátrubánra fordította. (Pátru [román] négy és bánu [román] pénz): tehát Pátrubán négy pénzű, négy pénzzel bíró. E család nemesi czímerében is meg van a négy darab pénz. Mègèrdics Pátrubán. Szam. Ker. II. köt. 79 l. 728 t. L. Csoribán, Kátérev, Kátrov, Káttero, Kolcza, Vertán.

Pátubán. Pát örmény szónak (récze) sajátítója pátu és bán a báhában (պահանք : őr) végső szótága; pátubán: réczeőr, majorsággal kereskedő. — Pádubán (pát = pád) Ászádur. Szam. Ker. II. köt. 306 l. 88 t. E családnév most nincs használatban. L. Pát, Rác.

Pelálb. Pellis (latin) bőr, ebből a román pele, piele; albus (latin) fehér; tehát pelálb: fehéres arc-bőrű, szőke; pelálb az örmény „dsermág“ (fehér) román fordítása. Pelálb Nikula. Szam. H. II. köt. 68 l. 286 t. — Ászvádur Pelálb-ján. Szam. Ker. II. köt. 457 l. ápr. 3. A Pelálb családnév most nincs használatban. L. Dsermág, Fehér, Nikos.

Pëndás. Pendar román szó: őr, felügyelő. Az örmény Báhágián család román neve. — Norszesz Pëndás. Szam.

Ker. II. köt. 220 l. 44 t. 1759. A Báhágián, Bêrgár és Pêndás családnevek most nincsenek használatban. L. Báhágián, Begidsán, Bêrgár.

Pepinár = dinnyész, dinnyeárus. Cucurbita pepo (latin): dinnye; a pepo-ból képeztetett a pepenariu szó; az örmény Têtumdsi család román neve. — Minász Pepinár. Szam. Ker. II. köt. 385 l. 128 t. Kihalt család. L. Têtumdsi.

Pêpugár. Pápucar román szó: varga, csizmadia. A Guskár család román neve. Joseph Pêpugárián. Szam. Ker. III. köt. 11 l. 9 t. Kihalt család. L. Csizmás, Csobotár, Guskár, Pápugdsi, Suszter.

Pêr, a Pêrint rövidített alakja. — Krikorin Pêr-in tuszdêr: Pêr(int) Gergely leánya. Szam. H. I. köt. 31 l. 214 t. L. Perint.

Pêrcsul. L. Mártonfi.

Perint (Pêrint). Părinte román szó: atya. A román még mai napság is a papot így szólítja: „Domnu Părinte: tisztelendő atya; nálunk csak a szerzetes papnak czíme: pater (P.). — Perint Lukács. Szam. vár. lev. 1803—473 sz. — Minász Pêrint. Szam. Ház. II. köt. 350 l. 84 t. — Perint Thorosz. Szam. H. II. köt. 34 l. 665 t. — Jacobus Perint alias Pap. Szam. vár. lev. 1820. — Parintye Rebeka. Szam. vár. lev. 1813—834 sz. — Nicolaus Pap alias Perint. Szam. vár. lev. 1809—753 sz. — Minas Parintescu. 1769-ben Nagy-Szebenből Szamosújvár város főbirájához írott levélből. — Gergely Márton alias Perint. Szam. vár. lev.; összeírás. Ezek a Perint-ek a Der-Márdirosz (Pap-Márton) családjából eredtek. — „Mennas Miklósfy“ és mellette örményül Minász Pêrint-i. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. Ez a Der-Nikula (Pap Miklós) családjából vette eredetét. L. Der, Derder, Dondon, Pap, Pêr.

Pêrkêláb. A német Burggraf után alakult a porkoláb; eredeti jelentése vágróf, későbbben jelentett várnagyot; újabb korban a vármegyei katonák és hajdúk főnöke. Kihalt család.

Persián (román képzővel): Perzsiái, Perzsiából való. Most ez az alak van használatban.

Persziácchi: Perzsiából való. Luszig Persziácchi. A Dsumerd (Zsumerd) család jött Perzsiából. Erzsébetvárosi összeírás. Luszig Szimoni Perziácshu Urmánczi: Urmánczi (Persián) Simon Lukács. Csikszépvizi Ker. I. köt. 1770 év. A Persián (= Urmánczhi) család vezetékeve Simon, Simávon (Szimon). L. Persián, Simávon, Simon, Urmánczhi.

Petelácchi: Petelei. Petele falú Maros-Torda megyében. — Petelácshun Chácshigê. Szam. Ker. II. köt. 271 l. 54 t. — Ábrahám Petelácchi Ibásfáloven: Petelei Ábrahám Erzsébetvárosról. Szam. Ker. II. köt. 586 l. 105 t. — Bêszágécchi êz Petelácchi Ágopin vêtin Ábrahám-ján êz Nuridsânê. (Պատկերի գրեկացի Ագոփին որդին Աբրահամյան Նուրիդանը: Megeskettem Petelei Ábrahám Jakab fiát Nuridsán-t [itt Nuridsán keresztnév = Lucián.]. Szam. Ház. II. köt. 1742 év. 1 l. 9 t. A Petelei (Petelácchi) család vezetékeve Ábrahám. — Catharina Lázári Petela. Szam. vár. lev. 1789. L. Ábrahám, Petelei.

Petelei, a Petelácchi családnak magyar neve. Petrus Petelei. Szam. Ház. III. köt. 61 l. 1850 jan. 6. L. Ábrahám, Petelácchi.

Petráskó = Péterfi, Petőfi; az örmény Bedroszián szláv fordítása. Petrásko Luszig. Erzsébetváros 1713. — Dobresti nemes Petrásko Márton. Szam. vár. lev. 1846. Kihalt család. L. Bedrosz, Petri, Petrovics.

Petri. Ego Antonius Petri parochus armenorum Csik-Szépviziensium. Szam. Ker. II. köt. 1773. 420 l. 83 t. „Joannes Petri“ és mellette örményül: Ohánnesz Láthegoskárián. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. (Ez Láthegoskár Péter-nek volt fia). A Petri család vezetékeve Láthegoskár. L. Bedrosz, Kêrpit, Láth, Láthegoskár.

Petrovics = Péterfi, Petőfi. — Petrovics Antal erzsébetvárosi káplán. Szam. vár. lev. 1825—1864 sz. — Kihalt család. L. Péter, Petri.

Petrucz, a Petri-ből román kicsinyítő ucz képzővel alkotott szó: Péterke. — Máriám Jánosi Petruczi: Petrucz János leánya Mária. Szam. Ház. II. köt. 284 l. — Chácsko Petrucsigján. Erzs. Ker. II. köt. 56 l. 40 t. Ez az alak most nincs használatban. L. Petri, Petrovics, Péter.

Petul. Béd (*qbtu*) örmény szó: fő, főnök; ul román határozó szócska (a, az); béd+ul (pet-ul) = a főnök. A Voith családnév örmény neve — Bedul. „Hántesz Ámszoreá“ 1891. júl. füzet. — Mennász Petul-i. Szam. vár. lev.; régi jegyzék. — Nicolaus Pátul-i. Szam. vár. lev. 1764. — Távit Pétul. Szam. H. II. köt. 159 l. 81 t. L. Voith.

Péter. A görög *πέτρα* szóból (szikla) lett Péter. — Eszter Piter-ián. Szam. Ker. IV. köt. 106 l. L. Bedrosz, Fehér, Gergely.

Pheruz. Firuz perzsa szó: győző. A firuz-ból csinált az örmény pheruz-t. — Pheruz máskép Miklósi Theresia. Szam. vár. lev. 1808—146 sz. Pheruz = Géza, Miklós, (Nicolaus, *Νικηλαος*: népgyőző), Viktor. L. Miklós.

Phokhêr (*phkr*) örmény szó: kis, kicsi. A Kis (Kicsi, Kicsiny) család örmény neve. Phokhêr Toderás; phokhêr Bulbuk. E családnév most nincs használatban. E családnév előfordul Keleten is: Ohánnesz Phokhrávorián. „Mászis“ 1880—2549 sz. L. Kicsi, Kicsiny, Kis.

Phulin. Phul (*phlu*) örmény szó: fogyasztó, fogyat; *i* örmény saját. eseti rag, *n* örmény határozó; phul-i-n: a fogyasztónak (fia). — Szimon Phulinján. Szam. Ker. IV. köt. 3 l. ápr. 27. Kihalt család.

Phunggyerev, a Nyegrucz család egyik ágának gúnyneve. L. Nyegrucz.

Phusztá örmény tájszó, jelentése: haszontalan, hiába való. — Phusztá Therez. Szam. Ker. II. köt. 786 l. 137 t. E gúnynev most nincs használatban.

Piktor. Pictor latin szó: festő, rajzoló; az örmény Náschárár fordítása. Chácshig Piktor. Szam. Ker. IV. köt. 20 l. — Rozalia Pictor. Szam. Ház. III. köt. 59 l. 1848 okt. 15. L. Gárdsthév, Kip (Kipucz), Nágo, Náschárár, Nikos, Pap (Der-Márdirosz), Zugráv.

Pipás, magyar szó. Ászvádur, Pipádsián (a lap szélén ez: Muradin). Szam. Ker. IV. köt. 220 l. Pipás máskép Murádin Péter. Szam. vár. lev. 1836. A Pipás-ok Szamos-úvjártt most Murádin-ok. L. Murádin.

Pipádsi (a magyar pipa és a török dsiből [árus]: dohányárús. A magyar pipa szóhoz hasonló a svéd,

izlánd pipa; olasz pipa, piva; ángolszáz pip, pipe; dán pibe; német Pfeife. Vászil Pipádsi. Szam. H. II. köt. 551. 13 t. L. Csáusz, Pipás, Tébêkár.

Piperdsi. L. Kiperdsi, Lukácsi.

Pipi, perzsa szó: urnő. Ágopê Hovágimin Pipi-i-n vêtin. Szam. H. II. köt, 341 l. 93 t. Kihalt család. L. Dsischátun, Szultán.

Piribocs. Az örmény piurghápér (φιρρηαφερ) szóból, mely kristályhordozó, gazdag jelentéssel bir, — csinálták ezen értelmetlen szavakat: Piribocs, Piripoth, Piripocs. — István Uszephin Piribocs-in vêtin. Szam. H. II. köt. 412 l. 14 t. — Lukács Piribothi. Szam. vár. lev. 1823. E gúnynev most nincs használatban.

Piros, a Gármir családnév magyar fordítása. Christoph Piros (Szatmárról). Szam. Ház. III. köt. 57 l. — Erzsébeth Piros-ján. Szam. Ker. IV. köt. 89 l. 1831. nov. 28. L. Gármir, Roska, Roth, Stefánovics.

Pitikár. Pitnedsí török szó: veszekedő, czivakodó; ebből román ár képzővel: pitikár. Pitikár Ohánnesz. Szam. Ker. II. köt. 624 l. 101 t. Kihalt család. L. Gêlcsává, Háenig, Megrán.

Pituch. Pitic román szó: törpe, pulya. — Pituch Bogdán (a ki Deésen lakik). Szam. vár. lev. 1799 és egy lappal tovább ugyanez: Czetz Bogdán. („Miftisz crida“), Pituch a Czetz család egyik ágának gúnyneve. L. Czetz.

Placsintár. A görög πλακουντοποιος (placsintakészítő, placsintasütő) szóból csinált a latin placentarius és az örmény պղաղունդապործ (plaguntakordz) szót. Placsintár a görög-latin placentar(ius) rövidebb alakja. Placsintár az örmény Blith (Blid) görög-latin fordítása. Ághácshá Távit Plecsintári Ásztvádzádurián: Ásztvádzádur Placsintár Dávid úr; 1736. okt. 24. Szam. Ker. II. köt. 147 l. 1694 t. A Placsintár család azon ágának, melyből Szamosújvár derék polgármestere: Placsintár Dávid eredt, vezetékeve Ászvádur (Bogdán); ellenben a másik ág, mely gúnyosan „Lulim“-nak is neveztetik, Ohánnesz vezetékevet viselt. — Ághá Kirkosá Plecsintár: Placsintár Gergely úr. Szam. H. II. köt. 8 l. 154 t. — Jákubás Plecsentár. Szam. Ker. II. köt. 159 l. 4 t. — Dávid

Placsintár (így magyar betűkkel először 1751. júl. fordul elő). Szam. Ház. II. köt. 27 l. 26 t. — „Dávid Placsinta ablegatus et plepipot. priv. oppidi Szamosújvár.“ Szam. vár. lev. 1778—114 sz. — Joachimus Placsintár alias Jánossi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. (Akkor tájt két Placsintár Joachim volt Szamosújvártt; egyik, ki Placsintár Jánosnak [örményül János-i] volt fia, így is neveztetett Jánosi Joachim). — Christophorus Kirkos Placsintár: Placsintár Gergely fia Kristóf. Szam. vár. lev. 1799—808 sz. — Anna Lengyel vidua Deodati Kirkor, alias Placsintár (Lengyel Anna, ki özvegye Placsintár Gergely fiának Bogdánnak). Szam. vár. lev. 1762—12 sz. — Még így is: Ászvádur Plecsit. Szam. Ker. II. köt. 177 l. 218 t. — Ászvádur Bêlêdsnitár (αλδούρησις). Szam. vár. lev. 1718 *nóvt.* Csikszépvízi levélből.) — Placsintár Bogdán alias Lulim. Szam. keresk. társaság 1848. évi iratai közt. E családnév előfordul Keleten is: Básincárián. „Árévékh“ 1889—1505 sz. L. Áruthun, Ásztvázdádur, Bisi, Blid, Bogdán, Kirkosá, Nevelics, Ohánnesz, Szongott, Urmánczhi.

Pobig (ποβιγ=πολινωβ) örmény szó: mezitláb. — Már-dirosz Pobig Vártán-i. Szam. Ház. II. köt. 98 l. 36 t. Kihalt család.

Polgár. L. Bêrgár.

Polyák (Poliák, Pojlák). Az örmény a lengyelt ilách, lehczi, leh, pálák, polák-nak nevezi. Vászil Poleák. Szam. H. II. köt. 80 l. 181 t. — Polyák alias Izsák László. Szam. vár. lev. 1759, — Vászil Száhági Gárdsthévján Polák-i. Szam. H. II. köt. 13 l. 109 t. A Polyák és Gárdsthév család vezetékeve Izsák (Száhág). A Gárdsthév, Polyák, Izsák (Száhág) egy család. — „László kurta kezű“ és mellette örményül Vászil Poleák-i. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. — Polyák vagy Lengyel József, erzsébetvárosi polgár. Szam. vár. lev. 1836—306 sz. L. Bosnách, Gárdsthév, Ilách, Izsák, Kázák, Khêsdurián, Kovács, Kurfakezű, Lengyel, Száhág, Toth.

Pongrácz. Pongrácz Joachim. Szam. vár. lev. 1812—1923 sz. A Pungucz család azon ága, mely Pongrácz-ra változtatta nevét, Balázsfalván lakik. L. Pungutz.

Pop, a Pap másik alakja. „Pop Gabriel“ és mellette örményül Kápriél Kátánê. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. A Pap (Derder, Dondon) család Katonának is nevezetett. „Deodatus Popp“ és mellette örményül Ászvádur Derderjancz. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. — „Popp Drágics“ és mellette örményül Mêgêrdics Moldováni. Szam. vár. lev. összeírás. Derder (Dondon), Moldován Pap (Popp) egy család. — Popojeájencz Kirkor. Erzs. Ker. I. köt. 157 l. 28 t. L. Derder, Dondon, Moldován, Pap.

Popoi = Pop. L. Pap, Pop.

Popovics. Báb = Páp = Pop (örm.): nagyapa. Popovics = Nagyapa-fi. A török az atyát bábá-nak nevezi. — Gházár Popovicsján. Szam. H. II. köt. 123 l. 78 t. L. Sziliusczhi.

Porumb. Porumb román szó: galamb. Porumb = Jonás, Columbanus, Galambos. — Száhág Porumb. Szam. H. II. köt. 35 l. 623 t. Porumb Auxentius Horopszimá. Szam. vár. lev. 1814. A Donogán, Duha, Hulbá, Polumb, Tarisnyás (Trásztádsi) család vezetékeve Ángszend. Örményül ághávni (աղավնի). Keleten: Háruthun Ághávnián. „Árévékh“ 1887—1010 sz. L. Duha, Galamb, Hulba, Porumb.

Potoczky. Potoczyska helység az orosz határszél közelében. Van Szamosújvár város levéltárában egy erkölcsi bizonyítvány; kiállítója így írta azt alá: „Datum in urbe Cravovia Poloniae. 1768 die 15 Maj. Joannes Stanislaus Podoczki Comes.“ Ebből látszik először az, hogy a Potoczki-ak vezetékeve Stanislaus és másodsor, hogy Lengyelországban a Potoczki-ak grófok (Comes) voltak. Legtöbb Potoczky Csik-Szépvízen lakik.

Prekubián. Prokóp vértanú emléke júl 8-án. Kihalt család.

Pribág. A Pribág család vezetékeve Dzerig, Jákub Dzerigián jév ájl. Pribági: Dzerig vagyis Pribág: Jakab. Szam. Ker. IV. köt. 236 l. Pribég, Pribék: transfuga, perfuga, szökevény. Horvátul pribek; a dalmát nyelvben: pribegh; a törököknél bri-beg = fiam uram a neve a keresztény vallásból áttértnek; innen e név a keresztényeknél hitehagyottat jelentett. Volt városunkban egy

Wolfgangus Pribék nevű irnok; erről neveztetett el csufosan az örmény Dzerig család Pribág-nak. Szam. vár. lev. 1799—78 sz. — Ez a család Zerif nevet is viselt. Szam. vár. lev. 1784—185 sz. L. Dzerig, Zerif.

Publig. Publáh (török) = Bêlbul, Bulbul, fülemile, csalogány, örményül szochág, dzidzárnul. Bublik(án) = Papagály. — Chácshig Bábligján. Erzs. Ker. II. köt. 157 l. 71 t.

Pungucz. Pungă román szó: erszény, zacskó, uc román kicsinyítő szócska; punguc: kis erszény. — Krikor Pungucz. Szam. Ker. II. köt. 407 l. 98 t. A Pungucz család egyik ága, mely Balázsfalván lakik, nevét Pongrácz-ra változtatta. — Chácshig pungă uskátê (román szavak: száraz erszény = üres). Szam. vár. lev.; régi összeírás. — Chácshig, vor mágánuámp Pungucz: Chácshig vezetékneve Pungucz. A Pungucz-ok Chácshig-ok. L. Chácshig, Dobribán, Erszényes, Hêbás, Pongrácz.

R.

Rátz. Rață román szó: récze. A Pát család román neve. — Rátz másképp Pát Erzsébet. Szam. vár. lev. 1836. — Antonius Rátz. Szam. Ház. III. köt. 69 l. — Rác Anna. Szam. Ker. IV. köt. 313 l. Andreas Rác alias Donig. Szam. vár. lev. 1772 évi jegyzőkönyv. Az Ázbej család azon ága, mely Pát-Rác melléknevet visel, Donig-nak is neveztetik. — Antonius Gergely alias Rátz. Szam. vár. lev.; összeírás. (Ez az Antal, Donig Gergelynek volt fia). — Deodatus Ratz alias Thaddeus. Szam. vár. lev. összeírás. (Két Rátz Bogdán volt városunkban; egyik megkülönböztetésül bérmanevéről Tádé-nek is neveztetett). A Rátz (Pát, Ázbej) vezetékneve Száko. A Rátz név először 1755-ben fordul elő Szamosújvárt L. Álacs, Ázbej, Bobhok, Donig, Hálkák, Pát, Száko.

Rátotta magyar szó: rántotta, rántott-tojás, Eierspeise. A Czêvâdzégh családnév magyar fordítása. Gregorius Rátota. Szam. Ház. III. köt. 57 l. — Rátotta István. Szam. vár. lev. 1785 („Vákár crida“). Rátotta a Theodorovics család gúnyneve. — Rátotta másképp Theodorovics Gergely. Szam. vár. lev. 1856. L. Czêvâdzégh, Theodorovics.

Remundás. Remonte német szó: pótlóló, Ergänzungs-
pferd, Ersatzpferd, Remontepferd. — Rozsi Remundás
Szigeten: Mármaros-Szigeti Remundás Rózsi. Szam. Ház.
III. köt. 5 l. Remundás, a szigeti Todorovics család,
mely lovakkal is kereskedett, gúnyneve. L. Todorovics.

Retezár (Retedsár). Retezatu, román szó: csonka. Az
anyakönyvben sokfélekép fordul elő: Erêtidsár, Erêtêdsár,
Rêtêdsár. Mánug Retedsár. Szam. H. II. köt. 20 l. 440 t. —
Márton Reteszár. Szam. vár. lev. régi jegyzék. — Nicolaus
Retezán. Szam. vár. lev. 1801—279 sz. L. Csonka, Ergêr-
czhi, Hercz, Moldován, Rusz, Stirbul, Tamás, Tamási,
Thumán.

Rípszima, örményül Hêripszime, Horopszime. Melikh
Antonin Ripszimáján: Ripszima Antal fia Melikh (Rex.
Az örményben Melikh: Rex és Regina is). Szam. H. II.
köt. 214 l. 21 t. Ripszime volt az a nevezetes római nő
is, ki Tiridates alatt Örményországban vértanúságot szen-
vedett; ezen jelentékeny nőről Clemens Galanus így ír:
„Virgo quaedam Romana, genere illustris, ac prae aliis
formosissima, nomine Ripsimes, ut Diocletiani imperatoris
nuptias, ac etiam persecutionem devitaret, una cum sociis
virginibus triginta tribus, Christo dicatis, Roma fugiens,
in Armenas se contulerat regiones: quam cum ibi per-
spiceret Tiridates, statim ita illius pulchritudine captus
fuit, ut prae nimio amore ad insaniam quoque deveniret.
Cumque nec illa, nec sociae, aut blanditiis, aut minis ad
eius vota, atque Idolis immolandum adduci unquam
potuissent; post dirissimos cruciatus, pro castitate, et
Christi fide tuenda, omnes eo jubente necatae sunt, inter
quas Caiana, (l. Gájánna a női keresztnevek között) aliarum
Monitrix, celebrior praedicatur, que duabus sibi sociis
virginibus adjunctis, supplicia subiens acerbiora, mirificum
christianae fidei specimen edidit.“ Conciliatio pag. 16.
L. Heripszima, Horopszime.

Román. (v. ö. Horom [Görög]). Uszep Román. Szam.
H. II. köt. 485 l. 119 t. — Román Dominik jév Máriám
Szimoni Ándriás-i tusztêr — ughgháphár háj ergusznál
(սողափար հայ երկուսն ալ): Román Dominik és András Simon
leánya, Mária — mind a kettő igazhivő örmény (örmény
szertartású róm. kath.) Szam. Ház. III. köt. 51 l.

Շարիբաղի : Én Chárib Kristóf, ki Sáh-Názár-nak vagyok fia). Szam. vár. lev. 1729. (Egy sajátkezűleg örményül írott kötelezvényből.) Az Ágopsa és Kirkosá családneveiben a sáh a név végéhez ragasztatott, ebben a szó elejébe járult. Kihalt család. L. Chárib, Czifra, Csinás, Mëndrul, Sirin, Zárif.

Sámo = Samu, Sámuel; bibliai név. Héber eredetű, jelentése: Istentől meghallgatott, a héber samals-El-ből. — Sámoi Ászvádur. Szam. Ker. II. köt. 310 l. 127 t. — Ágop Sámo. Szam. H. II. köt. 30 l. 600 t. — Deodatus Samu-i. Szam. vár. lev.; összeírás. Kihalt család.

Sákhár, örmény szó: cukor. — Nigol Sákhár-i. A szamosújvári timár-társulat iratai közt. Kihalt család. Keleten még most is előfordul: Háruthiun Sákhárián. „Árévélkh“ 1888 márcz. 20. 1254 sz. A sákhár szó sok nyelvben megvan: saccharum, saccarum latin; zucchero olasz stb.

Sándor: harczosok pártfogója, a görög ἀλέξ. és ἀντηρ szókból. — Sándor Antal. Szam. vár. lev. 1787. (Debreczen város főbirájának leveléből). Sándor az örmény Ángszend (Oxendius, Auxentius) magyar fordítása. A Sándor család-név most nincs használatban.

Sánta, magyar szó, az örmény gágh (Claudius, Kolos) magyarosított neve. Sántá-in Szedéphán. Szam. Ker. II. köt. 203 l. 123 t. 1757. Egy évvel előbb ugyanez (1756. Ker. II. köt. 186 l. 49 t. alatt) az örmény Gágh-od Վաղարշ : Sánta-lábú) név alatt fordul elő. — Stephanus Sánta alias Moldován, Szam. vár. lev. 1807—1016 sz. A Moldován család egyik ágának vezetékeve Gágh (Sánta). Az Ágoston, Belcsug Császár, Dobál, Gágh, Gál, Gêzducz, Moldován, Sánta egy család. L. ezeket. A Sánta családnév most nincs használatban. — Szent Klaudius (Kolos) Örményország Szebáste (most Sivas) városában 320-ban szenvedett vértanúságot; a negyven vitéz egyike. Zsihovics Ferencz, Szentek élete II. r. 150 l. L. Dobál, Gágh.

Sárbej, Sádbej. Szárim + bej; szárim arab szó: karddal metsző, örményül szuszérhádu, bej: úr; tehát szár(im)-bej = sárbej: kardos-úr. Sádbej. Szam. Hal. II. köt. 3l. 46 t. — Danig Sárbej-i. Szam. H. II. köt. 36 l.

633 t. E családnév előfordul Keleten is: Sárím bej. „Árévékh“ 1886 okt. 12. 821 sz. — Eghiázár efendi Sárán-Beján. „Árévékh“ 1886. nov. 9. 845 sz. (Váni levél). L. Kardos, Szábel.

Sárga, magyar szó. A Sásádá családnév magyar fordítása — Sárga Domokos. Szam. vár. lev. 1812. 2014—2018 sz. — Ászvádur SÁRGÁ Vártán Dondon: SÁrga-Dondon Vártán fia Bogdán. Szam. vár. lev. 1781. (L. a szénarétről készített kimutatás. A Sárga család vezetékeve Dondon (Derder, Pap). — Márko diráczhu Nigol-i SÁRGÁJÁN (magyarul kiegészítve: Dondon-Sárga Miklós kántornak fia Márk). Szam. Ház. II. köt. 33 l. 644 t. — Ennek fia már így írta nevét: Auxentius Márko SÁRGÁ. Szam. vár. lev. 1788. L. Derder, Dondon, Pap, Sásádá.

Sárosi. Hádsi Ferencz, ki a gymnasiumot Sáros-Patakon tanulta, nevét Sárosi-ra magyarosította. Cajetanus Boghosz alias Sárosi. Szam. vár. lev. 1803. 1182 sz. L. Boghosz, Hádsi.

Sartor, latin szó: csizmadia. A Goskár latin fordítása. Cajetanus Sartor. Szam. vár. lev. 1792—253 sz. L. Goskár, Schuster.

Sásádá török szó: sárgába hajló, sárgás. — Sásádá. Szam. Ker. I. köt. 58 l. 598 t. E családnév most nincs használatban. L. Sárga.

Sáska, magyar szó. Gúnynev. — Chácshig SÁSKÁ. Szam. Ház. II. köt. 267 l. — ... eár Dsurdsoven êz Ováneszin SÁSKÁ-in tuszdrên: nőül vette Gyergyó-Szt-Miklósról Sáska János leányát. Szam. Ház. II. köt. 38 l. 10 t. A Susán örményszóból csinált a nép: Suskát, SÁSKÁT.

Schusztér német szó: varga, csizmadia; az örmény goskár német neve. Jacobus Márton alias Schusztér. Szam. vár. lev. 1738 összeírás. A Schuster család vezetskeve Márton. Luszig Schusterján. Szam. Ker. II. köt. 463 l. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Goskár, Láth, Láthegoskár, Márton, Toderás.

Sehuczián. A perzsa sáh-ból (a sáhin-sáh második része) román uc kicsinyítő képzővel alkotott családnév. (Sáh-ucz = Seh-ucz: királyka, kis király). Ánná Sehuczián.

Szam. Ker. IV. köt. 16 l. máj. 6. E családnév most nincs használatban. L. Sáhín.

Selcság. A nép az örmény siság (*szhsh*: egy éves bárány) szóból csinált selcság-ot. Chácshig Selcság. Szam. Ker. II. köt. 770 l. 130 t. E családnév most nincs használatban. L. Bárány.

Sênfálovi (Sunfálovczhi): Ebesfalvi. Ebesfalva (= Erzsébetváros) város Erdélyben Küküllőmegyében. Eb örményül sun, tehát Sênfálovi = Sunfálovi = Ebesfalvi. Erzsébetváros örmény várost Ebesfalvának is hívták. Sunfálovczhi Luszig. Szam. Ker. II. köt. 22 l. 286 t. Bedrosz Sênfálovczhi Dregán. Szam. Ker. II. köt. 26 l. 319 t. A Sênfálovczhi család neve Dregán. L. Dregán, Ibásfálovczhi, Simávon.

Senkovics. Deodatus Senkovics. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. L. Szenkovics.

Sildonigián, örmény szó: Kancsaldanig. Ánton ilách Sildonigián. Szam. Ker. III. köt. 405 l. — Lengyel vagyis Sildonig Kristóf. Szam. vár. lev. 1819. Kihalt család. L. Lengyel.

Silmánugin, örmény szó: Kancsalemanuel. Luszig Silmánug. Szam. H. II. köt. 287 l. 64 t. Egy Szamosúvjártt 1718-ban kelt örmény kötelezvény így kezdődik: Jész Michael vor jém vèrti Der-Kirkori: Én Mihály, ki Der-Kirkornak fia vagyok. A hátán pedig ez: Zápiszê Silmánuginê (Sil-Mánug kötelezvénye). E szerint a Sil-Mánug család a Der-Kirkor családból szakadt ki. Kihalt család. L. Der-Kirkor.

Silzádig, örmény szó: Kancsalzádig. Kihalt család.

Simai (Simay). E családnév az örmény Simávon (= Simeon, Simon) két első szótagjából (Simá) és a jelentős örmény sajátítóeset *i* (é, nak, nek) ragjából alakult. Simá-i = Simon-nak (fia). — Maga Simai Kristóf pap Szam. Ker. II. köt. 578 l. 22 t. alatt 1783-ban így írta nevét: Jész Der-Chácshig Simá (*bu sl, p-juwzhk shd'ur*) Ismét egy más pap így írja saját nevét (latin betűkkel): Lucas Simaji. Szam. Ker. II. köt. 800 l. 116 t. Egy Nagybánjáról Szamosújvárra küldött kérvényben ez van: „Theodorus Simai“ és kívül a hátíraton: „Theodorus Simoni.“

Szam. vár. lev. 1767—21 sz. Tehát Simai = Simoni (Simon-nak fia). A Simai-ak legnagyobb része az örményes Simá alakhoz szított és állandóan Simai alakot irt, így: Ászvádur Simái (Շիմաւայի). Szam. vár. lev. 1804—1462 sz. — Néhai Pater Simai Kristóf. Szam. vár. lev. 1799. („Mitfisz crida“). — Krikor Simáján (Շիմաւայիս). Szam. H. II. köt. 50 l. 51 t. — Ovánesz Simáji Vártáni (Շիմաւայի). Szam. H. II. köt. 66 l. 259 t. — Martinus Simaj. Szam. Ház. II. köt. 212 l. 37 t. — Ellenben néhányan a magyaros Simon alakot is használták; így: Adeodatus Simoi. Szam. vár. lev. 1804—261 sz. — Szam. vár. lev. 1804—1334 sz. alatt sajátkezűleg így írják neveiket: Simoi Bogdány, Simoi Lukács. — A Simai-akat „Szutás“-oknak is nevezik. Suta szónak jelentése a román nyelvben száz és sutaş: százados. A hazai örmény azonban: centumvir, centumpater értelemben használja. A „szutá-i“ ághácshá nyelvünkben még mai napság is tanácsbeli, közgyűlési tagot jelent. Ághácshá Luszig szutásinê Simáján: Szutás-Simai Lukács úr. Szam. Ker. I. köt. 139 l. 1639 t. Mivel minden közgyűlési tag „szutás“ (= centumpater) volt, nagyon természetes, hogy a szutás szót családi neveik mellett mások is használták: Chácshlun jéghev szutásê Gághszákoin Ászvádurê: Gajzágó Bogdán szutás volt a pásznagy. Szam. Ház. I. köt. 3 l. 14 t.; de mikor a vezetéknev elhagyásával csak egyedül szutás szót használtak, a szutás alatt mindig Simai-t értettek: Szutás Krikor. Szam. H. II. köt. 67 l. 263 t. — Vártán Szutásján. Szam. H. II. köt. 307 l. 127 t. — Szutás Dzerigin Chácshigin jégéghéczhpánin ginê: Szutás-Simon Kristóf főgondnok felesége. Szam. Ker. II. köt. 102 l. 893 t. A Simai család Szutás és Dzerig (Simon, Simávon) név alatt jött be; a Simai név itt e hazában alakult. — Régen, midőn az „esküdt közönség“ (communitas) gyűléseinek a főszónok (főorator) volt a feje, a hazai örmény a főszónokot: médz-szutásnak és az alszónokot bizdi-szutásnak nevezte: Ághácshá Ohánneszin Turcsáján médz-szutásin timáciz: Turcsa János főszónok úr jelenlétében... Szam. Ház. III. köt. 11 l. 1829. febr. 24. — Miklós Tódor alias Simai (helyesen: Simai Tódor fia Miklós). Szam. vár. lev.; össze-

írás. — Theodorus Simai alias Gyömbér. Szam. vár. lev. 1812. 2036 sz. L. Bátrín, Brëndzár, Dzerig, Gyömbér, Jolbej, Simávon, Simon, Szutás.

Simá, a Simávon rövidebb alakja. Az örmény a Simont Simá-nak is mondja. (L. Mechithár szótár 209 l.) Azt a magyar nyilatkozatot, mit Benő Imre Szamosújvár város jegyzője csinált 1807. aug. 27-én a Páskuly testvérek számára, Páskuly Simon így irta alá örményül: Jész Simá v. h. Ázbeji Páskulján (*Եւ շիմայ ւ. հ. ազգէյի Բաշգուլեան*: Én boldog emlékü Páskuly Ázbej [Philippus = Fülöp] fia Simon). Szam. vár. lev. 1807—1067 sz. — „Simá“ Csásuszján és mellette latinul Simeon Csáus. Szam. vár. lev. 1779. jan. 23. jegyzőkönyv. — Márton Simá (*շիմա*): Simon Márton. Szam. Ház. II. köt. 265 l. 1 t. — Jész der Ávákjérecz Der-Minász bészágéczhi êz Iszájin vêrtin êz Simá-n: Én Minász főesperes (Theodorovics) megeskettem Izsáknak fiát: Simont. Szam. Ház. I. köt. 22 l. 217 t. L. Simai, Simávon, Szimávon.

Simávon = Simon. Szá gocshi jév Simon, jév Szimávon: Ez (Szent Péter) Simon- vagy Simávonnak nevezetik. Mechithár 187 l. Zádig Simávon-ján. Szam. Ker. II. köt. 508 l. 54 t. L. Bátrín, Chárib, Dregán, Dzarug, Dzerig, Fáraó, Simai, Szimávon.

Similovczhi: Csik-Somlyói. Similovczhi Szdephán Ibásfáloven: Somlyói István Erzsébetvárosról. Szam. Ker. II. köt. 335 l. 107 t. — Mègêrdicsh Similovczhján. Szam. Ker. II. köt. 107 l. 12 t. — A Csiki család örmény neve Similovczhi. Similovczhi Áruszep. Erzs. Ker. I. köt. 104 l. — Somolovczhi Vártig. Erzs. Ker. I. köt. 45 l. 1731 év. L. Ávák, Csiki, Csukczhi, Fátter, Hár-Uszep, Somolovczhi.

Simko. Az örmény szêndug (*սնդուկ*) szónak jelentése: láda; szêngov: ládával. Ebből a szêngov örmény szóból lett: Senko, Senkovics, Szenkovics; Simko, Simkovics. Ághácshá Krikor mágánuámp Szêngov szábonê: Gergely úr vezetékeve lá dá vá l szappan. Szam. Ker. I. köt. 103 l. 1354 t. — Vártán Simko. Szam. Ház. II. köt. 14 l. 254 t. — Sinko. Szam. vár. lev. 1787. A Simkovics, Szenkovics család vezetékeve Krikor (Gergely). L. Krikor, Lá dai.

Simkovics: Simkofi = Ládai. — Simkovics József, a híres dinnyetermelő (Válaszút). L. Simko, Szenkovics.

Simon = Simávon. Simhon héber szó: engedelmes az Urnak. — Aurelia Simon armena. Szam. Ház. III. köt. 66 l. — Goskár Minász Simon-ján. Szam. Ker. II. köt. 673 l. 118 t. . . . filius Simonis Bogdán alias Simávon. Szam. vár. lev.; összeírás. L. Goskár, Perziácshi, Simá, Simávon, Szimávon, Urmáncshi.

Simonovics = Simonfi. Simonovics Gerő örmény kath. kántortanító Gyergyó-Szt-Miklóson. L. Simon.

Sinkuly, a Simko másik alakja. — Cajetanus Sinkuly. Szam. vár. lev. 1806—361 sz. L. Simko.

Sirin perzsa szó: édes, kellemes, szép, csinos. — Mánug Sirin. Szam. H. II. köt. 147 l. 22 t. — Krikor Sirinénchê. Szam. H. II. köt. 167 l. 155 t. E család, melynek ágai Csinás, Czipra, Mëndrul, Sirin, Zárif neveket viselnek, — vezetékeve Nuridsán. L. ezeket.

Sláfkovics, a Slakovics névnek f (néha v) betűvel bővített alakja. — Jakobus Sláfkovics quaestor Zalatnensis. Szam. vár. lev. 1789—279 sz. L. Kardos, Slákovics, Szábel.

Slákovics. Szêlák (սլակ) örmény szó: a nyíl vagy kard éles hegye, cuspis, acies; a tatár sziláh: fegyver. — Slakovics József. Erzsébetvárosi Értesítő 1886—87. évről. L. Kardos, Sláfkovics, Szábel.

Sogeldiá. Erzsébetvároson Sogeldia = Bostin (Bostán). A sárga-dinnye szóból úgy csinált a gúnyolódó nyelv sogeldiá-t, mint a hogy a székely Lichtenstein-ból Likpistát. E család gúnyneve Bostán (= Bostin, Têtumdsi: dinnye-árús). Ászvádur Sogêldeái. Erzs. Ker. II. köt. 82 l. 1755 t. Egy oklevélnek, mely Erzsébetvároson 1808-ban kelt, ez az aláírása: Toder Chácshigi Sogeldea: Sogeldea-Kristóf Tódor. A Bostán (= Bostin, Sogeldea), Pepinár, Têtumdsi család vezetékeve Chácshig (Kristóf). L. Bostin, Pepinár, Têtumdsi.

Sombori. A Kovrig család egyik ága, mely Zsomborban (Szolnok-Dobokamegye) lakott, Sombori-nak is neveztetett. Sombori Kovrig Márton. Szam. vár. lev. 1812. 113 sz. L. Kovrig, Zsombori.

Stanislávczhi: stanislau-i. Stanislau város Lengyelországban. — Ovánesz Stanislávczhi. Szam. Ház. II. köt. 25 l. 3 t. Kihalt család.

Stefánovics: Istvánfi. — Stefánovics János kereskedő (Kraszna). A Gármir, Piros, Roska, Roth, család vezetékeve Stefánovics. L. Ángár, Beteg, Gármir, Istvánfi, Nevelics, Piros, Roska, Roth.

Stirbul. Stirbu, stirbatu (román) csorba, csorba fogú. Stêrbul Chácshádur. Szam. Ker. II. köt. 149 l. — Bogdán Christoph alias Stêrbul. Szam. vár. lev.; összeírás. A Csonka, Ergêrczhi, Hercz, Retezár, Rusz család vezetékeve Kristóf. L. Csorba.

Strángá, az Êstrángá rövidebb alakja. — Zádig Strángái. Szam. H. II. köt. 73 l. 41 t. L. Êstrángá.

Susán (*szuszán*) örmény szó, jelentése: lilium = Zsuzsánna, Fehér; a héberben sosán, susáná; az arabban: szuszen, perzsában: szevszen, tatárban: szuszám. — Susán Donovanák. Szam. Ker. I. köt. 138 l. 1627 t. — Donovanák vor máganuámp gocshi Susán: Donovanák, kinek vezetékeve Susán. Szam. Ker. I. köt. 33 l. 235 t. E családnév előfordul Keleten is: Nerszesz Susánián. „Árévélkh“ 1887, szept. 21. Kihalt család. L. Chriszdoszdur, Donovanák.

Suska = Susánka, Sáska, Susán. Mánug Suská. Szam. vár. lev.; régi jegyzék. L. Sáska, Susán.

Súlya, a magyar súly szó a harmadik személyű birtokos raggal ragozva. Súlya a Mesko család egyik ágának gúnyneve. L. Mesko.

Sved, az Êsved rövidebb alakja. — Sved Ángszend. Szam. Ker. II. köt. 32 l. L. Êsved.

Szabó, a Kroitor család magyar neve. — Szábov János. Szam. Ker. II. köt. 37 l. Kihalt család. L. Guskár, Kroitor.

Szapanár, a Szappanyos névnek román alakja. — Ászvádur Szapanár Nyegruczê. Szam. keresk. társ. iratai közt. L. Szappanyos, Szábondsi.

Szappanyos, a Szábondsi család magyar neve. — Christoph Szappanyos. Szam. Ház. III. köt. 59 l. 1848.

máj. 25. Nyegrucz vagyis Szappanyos Kristóf. Szam. vár. lev. 1827—181 sz. L. Biluska, Fekete, Nyegrucz, Szábondsi.

Szábel. Säbel német szó: kard szablya. Szábel vértanú jún. 17. Annak a rendnek, mely „fegyvervivő, kardhordozó“ nevet viselt („Ordo Ensiferorum“) Erdélyben is volt háza. E családnév előfordul Keleten is: Hovszep Szêrovián (szur örmény szó: kard). „Árévékh“ 1888 ápr. 17. 1276 sz. L. Kardos, Sárbej.

Szábondsi: Szappanyos. A szappan szó nem csak az európai nyelvekben, hanem számos ázsiai nyelvben is megtalálhatik, u. m. latinul sapo; görögül sápon; németül Seife; perzsa-arabul és törökül sabun; törökül szabundsu (ebből lett a szabondsi); örményül nem száváun, mint Magy. ny. szót. V. k. 1057 lapja mondja, hanem ádsár; e hazarész örményei inkább a „szábun“-t használják; hindu nyelven szábon, szávin; mongolul szabong. — Edelbej Márdirosz Szábondsi: Szappanyos-Márton Albert. Szam. Ker. II. köt. 10 l. 120 t. E családnév előfordul Keleten is: Hágop Ádsárján. „Árévékh“ 1887. ápr. 23. 979 sz. L. Biluska, Fekete, Márdirosz, Nyegrucz, Szappanyos.

Szácha, örmény tájszó, jelentése: tengelicz. Szácha más névvel Gergely András. Szam. vár. lev. 1808—382 sz. — Andreas Gergely alias Szácha. Szam. vár. lev. 1809—486 sz. E család vezetékeve Gergely. — A Szácha gúnynév II. József császár idejében, ki mindent németesített, Stiglitz-re fordíttatott: Andreas Stiglitz seu Szácha. Szam. vár. lev. 1789—331 sz. — Dzerig Száchá-ján. Szam. H. II. köt. 20 l. 430 t. — Gregorius Szácha alias Dzerig. Szam. vár. lev.; összeírás. Csêrpér (Σηρπερ, Σηρπερ): vizet hozó, aquae portator, törökül száká (egy jelentésű a Tolokán-nal). A nép a száká-ból csinált száchá-t. Tolokán és Száchá egy család. L. Dzerig, Gergely, Márne, Tolokán.

Száchág: Izsák. Uszep Száchágján. Szam. Ker. II. köt. 1 l. L. Száva, Szêhág.

Száchágdsi. Száh-athdse török szó: órás, örményül zsámákordz. Száchátshi Gárábéd. Szam. H. II. köt. 49 l. 30 t. Hazánkban kihalt e család; de Keleten még elő-

fordul e családnév: Hovágim Zsámákordzján. „Árévékh“ 1887. ápr. 7. 968 sz. — Háruthiun Száhátdseán. „Árévékh“ 1887. máj. 18. 1000 sz.

Szajká. Szá'-ika arab szó: szén, parázs. — Chácshig Szajká. Szam. Ker. II. köt. 744 l. 36 t. A Tűzes család arab neve. A Szajká családnév most nincs használatban. Szajko János. Szam. vár. lev. 1822. — Zsajko János. Szam. vár. lev. 1828. — Szájéká Ohánnesz. Szam. keresk. társ. iratai közt. — Szájta János ugyanott. L. Tűzes.

Száko = Izsák, olaszul Isaaco. Ohánnesz Szákoján. Szam. Ker. II. köt. 785 l. 128 t. Száko-in vêrtin Chácsherészê, vor mágánuámp Álács: Izsák fia Chácsherész, kinek vezetékneve Álács. Szam. H. I. köt. 8 l. 61 t. — Száko, vor mágánuámp gocshi Pát: Száko, ki vezetéknevvel Pátnak (Rátz) neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 33 l. 235 t. L. Álács, Izsák, Pát, Rác. Száhág, Szêhág.

Szákszon, a Sachsen (Szászország) megváltoztatott alakja. — Szákszon-i Márdirosz. Szam. H. II. köt. 194 l. 27 t. E család nem Szászországból jött, hanem Beregszászról Szamosújvárra. Ez a családnév, ebben az alakban, most nincs használatban. L. Szász.

Szákulá (սաղկա) örmény szó: erszény-alakú főveg, kámzsa, csuklya, latinul: sacculus, cucullus. — Melikh tusztêr Hágopi Szákuláin: Szákula-Hágop leánya, Regina. Szam. Ker. I. köt. 2 l. A Szákulá család vezetékneve Hágop (Jakab). A Szákulá családnév most nincs használatban. L. Hágop, Szákulá (Szekulá).

Szálási. Szálár (սաղար) örmény szó: vezér, főnök; a perzsában: álár, szálár. Csobán szálári: nyájőr. A Sved család perzsa neve. — Szálasi (helyesen: Szállás-i) Ferencz (Parajd). L. Durák.

Számká erdélyi örmény tájszó: rossz betegség, nyavalyatörés, convulsio. Kihalt család.

Számtartó (magyar szó) az Ángszend (Máxim) család egyik ágának magyarosított neve. Egy, Szamosújvártt 1797. nov. 17-én kelt örmény kötelezvényben ez olvasható: Jész Thorosz Ángszendi Számtártêvi: Én Számtartó-Ángszend Tódor. És ugyanaz 1783. nov. 1-én így írta nevét: Jész Thorosz Ángszendi Czêvâdzéghián: Én Czê-

vádzég-Ándszend Tódor. E szerint a Számtartó család vezetékeve Czêvádzég (Theodorovics). L. Ángszend, Burgya, Czêvádzég, Máxim, Theodorovics.

Szánám. Salamon = Sálámán; az utolsó szótagban az *m* és *n* felcserélésével: Szálánám és végre a *lá* kihagyásával: Szánám. (Salamon héber szó: békeltető, tökéletes). Ángszend Szálamáni. Szam. vár. lev.; régi összeírás. — Chácshig Száláni. Szam. vár. lev. 1787. — Szánám Minász. Szam. Ker. II. köt. 88 l. Kihalt család.

Szárêsztá. Szárosztá lengyel-ruthen szó (sarosta) jelentése: czéhmaster. Ághácshá szárêsztán szurugdsoczhê, Chácshádur Kákiczê: Kákicz Chácsádur úr, a timárok czéhmastere. Szam. Ker. II. köt. 115 l. 1445 t. — Nigolê Szárêsztán: Szárêsztá Miklós. Szam. vár. lev. 1740. Szárêszta Mánug. Szam. Ker. I. köt. 89 l. 872 t. A szárêsztá szó — mint családnév — most nincs használatban.

Szárkisz = Sergius. Szárkisz Anikó. Szam. vár. lev. 1846. E családnév előfordul Keleten is: Szárkiszján. „révékh“ 1886. jún. 14 722 sz. E családnév most nincs használatban.

Szárokán (Szárúkán, Száruchán). Korbul Clemens pap, Szam. Ker. 1779. II. köt. 511 l. 81 t. alatt így írja: Szárokány Emanuel. A szam. vár. levéltárban, régi jegyzék: Szárogán; 1759-ben Sárogn; 1761-ben Szorokán; 1764-ben: Martinus Szarochán. Sárabcháné perzsa szó: borseprű, bormérő, borház. (Az örmény néha felcseréli az *sz*-t az *s*-sel, *sz* = *s*.) Szárochán Ovánnesz. Szam. H. II. köt. 83 l. 102 t. — Mánug Száruchán. Szam. H. II. köt. 701 l. 51 t. — Távit Száruchánján. Szam. H. II. köt. 18 l. 409 t. E családnév előfordul Keleten is. Egy kerület Kis Ázsiában, melyben Smyrna is fekszik, szintén Szárokhán nevet visel. Sárokan Márton. Szam. keresk. társ. iratai közt. Dávid László alias Szarukán. Szam. vár. lev. 1747. (Helyesen: Szárokán Dávid [fia] László). Szarokány Dávid örményül így írta nevét *Դավիթ Սարոկան*: Távit Szêrin. Szam. vár. lev. 1801. A Szarokán család vezetékeve Szur (Kard). L. Bor, Bocsánczi, Kardos, Szábel.

Szász. A Gámenczi család azon ága, mely Beregszászról jött Szamosújvárra, neveztetett Szász-nak ([Bereg]-szász). Szász-Gámenczi Domokos. Szam. vár. lev. 1853. — Máriám Nikulá-in Szász-in tuszdêr: Mária, Szász Miklós leánya. Szam. H. II. köt. 501 l. 12 t. — Stephanus Szász. Szam. Ház. III. köt. 60 l. Édes nővére (Lengyel Jánosné unokanéném) Szam. Ház. III. köt. 58. lapján így: „Bêczás“ Mária. A Gámenczi-Szász család még Bêczás nevet is visel, ezt is a Beregszászból (Be(reg)szász = Beszász, Beczás) csinálták. Ezt a hibás elnevezést: Szász alias Mitko Bogdán“ (Szam. vár. lev. 1814.) így kell kiigazítani: Szász-Gámenczi Mihály fia Bogdán. L. Bêczás, Gámenczi, Kábdebó, Mitko, Szákszon.

Száva. Száva nevű örmény család nem jött be. A csikszépvízi Izsák család cserélte fel nevét Szávára. — Ohánnesz Bábu gám Szávoján. Csikszépvízi anyakönyv 1787. aug. 26. A Száva család Bábu (= Báb) név alatt jött be; Bábu itt cserélte fel nevét Száva-Izsákra. A Szávák Szêhág-ok (Izsák). L. Báb, Izsák, Száhág, Szávu, Szêhág.

Szávu, a szerb Száva és a román ul határozóból. L. Száva.

Szebeni. Nagy-Szeben szab. kir. város az erdélyi Szászföldnek fővárosa. Itt lakott a Fark család egyik ága, mely e város nevére Szebeni nevet kapott. — Veronica Fark alias Szebeni. Csik-Szépvízi Ker. II. köt. 75 l. L. Fark.

Szêcsovczhi: Szucsávai. Szucsáva helység Bukovinában. Az örmény Szucsávát Szêcsov-nak (Szocsov) mondja. Donig Szêcsovczhi. Szam. Ker. II. köt. 665 l. 43 t. Szocsovczhi Biáthá. Erzs. Ker. I. köt. 148 l. A Biáthá család Szucsávából jött be. Kihalt család. L. Biáthá.

Szefer arab szó: ütközet, csata; szeferli, szeferdsi (török szavak): katona, harczos. — Szefer Lukács. Szam. vár. lev. 1773. — Szefer másként Bárchodár József. Szam. vár. lev. 1809—751 sz. E családnév előfordul Keleten is: Szimeon jêbiszgobosz Szeferján. „Árêvélkh“ 1886. okt. 18. 826 sz. L. Ásta, Bárchodár, Dsigár, Dzurkhithján, Katona, Kátán, Osztián, Zászlófi, Zilifdár oghlu.

Szeferovics: Szeferfi. — Dominik Szeferovicsján. Szam. Ház. III. köt. 5 l.

Szêhág = Izsák. Szêhág, vor mágánuámp Chevulencz: Szêhág vezetékneve Chevul. Szam. Ker. I. köt. 1 l. 1 t. 1721. — Szêhág vor mágánuámp gocshi Nêvêlics: Szêhág, ki vezetéknevvel Nevelicsnek neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 33 l. 234 t. — Chácshádur Szêhág, mágánuámp Kolczátá: Szêhág Chácshádur vezetéknevvel Kolczátá. Szam. Ker. I. köt. 44 l. 364 t. A Chevul-ok = Nevelics-ek (Kolczátá-k, Szêhág-ok). L. Bogdán, Bundá, Burádá (Burgyá), Chevul, Gárdsthév, Izsák, Kasza (Khosza, Koszá), Kopár, Nevelics, Polyák, Száva.

Szêkucz: Izsákocska, kis Izsák, a Száko kicsinyített alakja. Szêkucz Vártán Ibásfáloven. Szam. Ház. I. köt. 39 l. 353 t. — Ohánnesz Szêkucz-i. Szam. Ker. II. köt. 386 l. 141 t. — Mánug Szêkuczján. Szam. H. II. köt. 290 l. 139 t. L. Gághszáko, Issekutz, Szákó.

Szekula, a Szákulá másik alakja. — Szekula Zachariás Gyergyó-Szt-Miklóson. L. Szákulá.

Szenkovics = Simkovics (Ládai). — Ászvádur Szênkovicsján. Szam. Ház. II. köt. 25 l. 3 t. Donig Szêngovics-i. Szam. ker. társ. iratai közt. (Szêndüg örmény szó: láda = Ládai). Ászvádur Szênkovics-i Hánákeszi ginn: Hánákesz (kopasz) Szenkovics Ászvádur neje. Szam. Ker. II. köt. 376 l. L. Hánákesz, Krikor, Ládai, Simko, Simkovics.

Szentpéteri. Uzdi-Szent-Péter falú Kolozsmegyében; ide ment Erzsébetvárosról egy Lázár nevű család lakozni, mely a falú nevérol Szentpéteri-nek neveztetett. Ibásfáloví Szênpeteri Ovánesz: Erzsébetvárosi Szentpéteri János. Szam. Ház. II. köt. 56 l. 6 t. — Rebi Szentpéteri. Szam. Ker. IV. köt. 88 l. nov. 21. 1831. — Chácshádur Gházár-i (Ղազարի) Szênpetrián: Szentpéteri-Lázár Kristóf. Erzs. Ker. II. köt. 37 l. 45 t. A Szentpéteri család vezetékneve Lázár. — Vártán Gházári Bor-i Szênpetrián: Szentpéteri-Bor-Lázár Vártán. Erzs. Ker. II. köt. 83 l. 11 t. A Szentpéteri (= Lázár) család egyik ága Bor nevet is visel. L. Bor, Flukusz, Kinovián, Lázár.

Szêpvizi. Szêpviz a négy örmény telepítvény egyike, falú Csikmegyében. Szêpvizi Rozalia. Szam. vár. lev.

1801—841 sz. — Máriám Uszepi Szipvizczhu: Szép-vizi József Mária. Szam. Ház. III. köt. 7 l. E kihalt család vezetékeve József. L. Szipkizczhi.

Szen, perzsa szó: szent. — Ovánesz Szen. Szam. Ker. II. köt. 19 l. 200 t. — Márdirosz Szen-i: Szen-nek fia (Szent) Márton. Szam. Ker. II. köt. 351 l. 143 t. Kihalt család. L. Szfênt.

Szêráczhi: Szêrából való, Szêrái. Szerá helység. Gyergyó-Szent-Miklóson Szêrádzin. Kihalt család.

Szêrêkucz. Sërăcut román szó: szegény. Szêrêkucz, a héber Michael — mely szegénységet is jelent — román fordítása. E család örmény neve Unájn (*nînujî*), törökül: fukáre, arabul: fukará. V. ö. a magyar fukar szóval. — Chácshig Szêrêkucz-i Vártán-i: Szêrêkucz-Vártán Kristóf. Kihalt család. Erzsébetvároson Szêrêkucz = Tompos.

Szfênt. Sfânt román szó: szent. — Szfênt Thorosz. Szam. Ker. II. köt. 111. 130 t. Szfênt a görögben *Ἱεροθεός* = Jeromos (szent név). L. Êszfênt, Szen, Szent.

Szibinczhi — Szebeni. Kirkor Szibinczhi. Szam. H. II. köt. 7 l. 145 t. L. Fark, Szebeni.

Szilágián: Szilágyból való, Szilágyi. Ohánnesz Szilágián. Szam. H. II. köt. 313 l. 48 t. L. Szilágy-Similovczhi.

Szilágy-Similovczhi Szárkisz Jursáh: Szilágy-Somlyói Jursa Sergius. Szam. Ker. II. köt. 335 l. 107 t. Kihalt család. L. Szilágián.

Sziláhtár perzsa szó: fegyverviselő, harczos, katona. E családnév most nincs használatban. L. Katona, Szefer, Zilihdár.

Sziliusczi: Szőlősi. Nagy-Szőlős Ugocsamegyében. — Chácshig Sziliusczi: Szőlősi Kristóf. Szam. Ker. II. köt. 139 l. 52 t. — Chácshig Kirkori Popovicsján Sziliusi Ugocsávmegyéjén: Szőlősi Popovics Gergely fia Kristóf Ugocsamegyéből. Szam. Ház. II. köt. 122 l. 6 t. A Sziliusczi (Szőlősi) családnév most nincs használatban. L. Popovics.

Sziliszdrazchi: szilistriai. Szilisztria város Bulgáriában (?). — Sztephán Sziliszdrazchi Ergêrczhin. Szam. Ker. 1771 év. A Sziliszdrazchi családnév most nincs használatban. L. Ergêrczhi.

Szimáon (Simáon, Simávon) = Simon. Simávon mág-
ánuámp. Tumul: Simon, vezetékeve Tumul. Szam. Ker.
I. köt. 3 l. 1714. aug. 21. Szimáon alias Fáraon Simon.
Szam. vár. lev. 1852. L. Dregán, Fáraó, Simávon, Tumul.

Szipkizczi = Szépvizi. Chácshig Szipkizczi. Szam.
H. II. köt. 243 l. 10 t. L. Szépvizi.

Szjév (*uhl*, az irodalmi nyelvben: *uhur*) örmény szó,
jelentése fekete = Mauritius. Chácshig Szévján. Szam.
Ker. II. köt. 547 l. E családnév előfordul Keleten is:
Szévián Szêrábion. „Mászisz“ 1879 nov. 11. 2462 sz.
Igy is: Boghosz Eszmerján (eszmer arab szó: feketés)
„Árévékh“ 1886 júl. 26. 757 sz. — Ázárig Káráján
(kára török-tatár szó: fekete) „Árévékh“ 1887 máj. 12.
995 sz. Constantinus Porphyrogenetánál: Sabartoi (Fekete-
fiak; az örmény szévorfik görögös alakja. Itt megjegy-
zem, hogy Biborban-született Kostántin tudott örményül,
neje örmény nő volt: a társ-császárnak, az örmény
Románosz Lekápiténosz leánya volt). L. Áffumi, Fekete,
Nyegrucz.

Szjévucz, az örmény szjév szóból a román *ucz* kicsi-
nyítő képzővel alkotott családnév. Erzsébetvároson Szjé-
vucz = Kozocsa. Szjévucz a Kozocsa család vezetékeve.
— Gregorius Szévutz. Szam. vár. lev. 1806—882 sz.
(„Erzsébetvárosi polgár.”) L. Kozocsa.

Szjévmító: Fekete-Mihály. Vártán Chácshigin Szév-
mitkoin vêtin: Vártán, Szévmító Kristóf fia. Szam. H.
II. köt. 277 l. 48 t. — Kaptam két esetet, midőn a szév
(szjév) hibásan „szent“-nek van írva: Lazarus Szentmitko.
Szam. vár. lev. 1826—719 sz. — Szévmító Lázár alias
Fekete. Szam. vár. lev. 1825—348 sz. — Azt a Szjév-
mitkot, ki nevét örményül így írta: Jész Chácshig Szév-
mitkoji (*Յէշ Կաճիկ Տէւմիտկոյի*), Jakabfy János plebános így nevezte:
Chácshig Mitkoji Begidsánján. Szam. vár. lev. 1783
(„Crida Christophori Szévmító”). A Begidsán és Szév-
mitko egy család. L. Begidsán, Fekete, Nyegrucz, Szjév,
Szjévucz.

Szongott. Szongott az örmény Ászvádur, Ászduádzá-
durnak német fordítása. A Szongott-ok Ászduádzádur-ok
voltak, kik e hazában fordították örmény nevöket németre.

Szongott = Sohn Gottes = Isten fia, Adeodatus, Bogdán. Joachimus Szongot. Szam. Ház. II. köt. 161 l. 6 t. 1797. — Meszrob Szongod. Szam. Ker. III. köt. 371 l. 93 t. 1819. — Kirkor Szêngodján. Szam. H. II. köt. 29 l. 580 t. — Christophorus Szongott et Rosalia Szongott. Szam. Ház. III. köt. 54 l. 1844 máj. 3. L. Álláverdi, Ászvádur, Bogdán, Kirkosá, Nevelics, Placsintár, Urmánczhi.

Szoponár, román szó: szappanyos. — Szoponárián Julis. Szam. Ker. IV. köt. 210 l. L. Szappanyos.

Szoszkere (czigány szó), Korbuly János gúnyneve. L. Korbul.

Szöcs, az örmény Thukeshi magyar fordítása. A következő iparos családok, melyek a szöcs-mesterséget űzték, neveztettek Szöcs-öknek: Lazarus Szöcs alias Ászlán: Ászlán Lázár, a szöcs. Szam. vár. lev. 1794. — Simon Bogdán alias Szöcs. Szam. vár. lev. összeírás. — „Lucas Szöcs“ és mellette örményül: Luszig Dzerigi Thureshu. Szam. vár. lev. 1738. évi összeírás. — „Szöcs Mëgêrdics“ és mellette örményül Mëgêrdics Dzerig-i. — Christophorus Szöcs alias Sil. Szam. vár. lev. 1804—1417 sz. — Szultán alias Andreas Szöcs: Szultán András, a szöcs. Szam. vár. lev. 1734. — Andreas Lengyel alias Szöcs: Lengyel András, a szöcs. Szam. vár. lev. 1762 L. Ászlán, Dzerig, Lengyel, Sil, Szultán.

Sztámbolczi: Sztámboli (Konstantinápolyi). Constantinopolis törökül Sztámbul vagy Bolisz-nak (a görög polis, város szótól) neveztetik. Oszkerics Sztámbolczi Ávedik. Szam. H. II. köt. 32 l. 636 t. Az Oszkerics (Ötvös) család Konstantinápolyból jött be hazánkba. E családnév most nincs használatban. L. Cshámcsheán.

Sztechno (Sztáchno) = Stephanovics. Sztechno Bedrosz. Szam. H. II. köt. 5 l. 106 t. — Bedrosz Sztáchnojár. Szam. Ker. II. köt. 3 l. 41 t. — Chácsig Kirkori Sztechnoi Donogánján. Szam. Ház. II. köt. 132 l. 8 t. A Donogán és Sztechno (Stefánovics) egy család. A Sztechno kihalt család. L. Donogán, Stefánovics, Sztephán.

Sztegár, az Esztegár rövidebb alakja. Gregorius Sztegár. Szam. város 1774. ápr. 19-én tartott tanácsülés jegyzőkönyvéből. L. Esztegár.

Sztephán = István. A görög *στέφανος* jelentése: a koronázott. Sztephán, vor mágánuámp Êstrángá: István, kinek vezetékneve Esztrángá. Szam. H. I. köt. 10 l. 92 t. — Sztephán mágánuámp Roska. Szam. H. I. köt. 15 l. 151 t. — Sztephán mágánuámp Moroz (Harmat). Szam. H. I. köt. 30 l. 300 t. Az Estrángá-k, Roská-k és Moroz-Harmat-ok = Sztephán-ok. A Sztephánián családnév előfordul Keleten is. L. Esztrángá, Harmat, Moroz, Roska.

Szulimán (Szolimán, Szulájmán); Gyergyó-Szent-Miklóson Szilimán. Szulejmáni arab szó: onyx (drágakő *ὄνυξ*). — Szimon Bogdáni Szulimánján. Szam. Ker. II. köt. 71 l. — Chácshádur Szulimán. Szam. H. II. köt. 27 l. 552 t. Kihalt család.

Szultán arab szó: úr, fejedelem, király (örményül: der, ischán, thákávor); úrnő, hercegnő, királyné (örményül digin, pámpisêu, thákuhi). E családnév előfordul Keleten is. Az „Árévékh“ 1888. ápr. 26. 1286. számában ezt olvasom: „Nerszesz Nerszeszián párczráczháv Szultháni ászdidsán (Capitaine):“ Nerszeszián Nerszesz kapitányi rangra (a katonaságnál) emelkedett. Tehát most a Szultán = kapitán. L. Ágopsa, Dsecshegh, Dsis-cháthun, Ergán, Kapatán, Kêndov, Khel, Kopasz, Pipi, Temesvári.

Szunyog. A Duducz család egyik ágának gúnyneve. L. Duducz.

Szur (*սուր*) örmény szó: kard, ensis. Távith Szêrin. Szam. vár. lev. 1801. (E család a szroh helyett erdélyiesen szêri(n) sajátító esetet használ.) L. Kardos, Szábel, Szarokán.

Szurugdsi, török szó, jelentése: timár; az örmény nyelvben: másgákordz (*մացակործ*). — Szurugdsi Mêgêrdics. Szam. H. II. köt. 5 l. 102 t. — Szurugdsi Vártánên Chácsheresz: Chácsheresz (Kristóf) Vártán, a timár. Szam. H. II. köt. 25 l. 518 t. — Szurugdsi Krikor Krecsunján: Krecsun (Karácsonyi) Gergely, a timár. Szam. H. II. köt. 41 l. 65 t. — Egy Tisminic-ből (Lengyelország, 1742) ide menekült örmény így irta nevét: Kájtán Donigi Szurugdsu: Timár-Donig Kajtán. Sok timár volt a beköltözött

örmények közt, azért több család viselte a Szurugdi (timár) nevet. L. Chácsheresz, Danig, Krecsun, Tábákár.

Szutás, a román sutaş-ból: centumpater, centumvir, közgyűlési tag. Szutás Krikor. Szam. Ker. I. köt. 22 l. 1722 év. A szutás szót apáink „orator“ értelemben is használták: médz szutás: főorator, bizdi szutás: vice orator. Szam. vár. lev. 1813- 12 sz. L. Simai.

Szvênt. Thorosz Szvênt. Szam. H. II. köt. L. Szfênt.

T.

Taktak, hangutánzó szó. Az örmény a dőzsölő-t, kinek konyhájában — hol sütnék-főznek — vágó kés által előidézett folytonos taktak hangot hallanak — nevezi taktak-nak. Luszig Toktok. Szam. Ház. II. köt. 86 l. 28 t. 1775 év. Kihalt család.

Talpas, magyar szó; Erzsébetvároson Antalfi = Talpas.

Tamás, jelentése: ikertestvér, a héber thominból. — Bogdán Tomásján. Szam. Ker. IV. köt. 191 l. L. Tamási, Thomász, Thumán.

Tamási, a Tamás-ból az örmény sajátítóeset *i* ragával képezett családnév. Tamási = Tamásnak fia. — Catharina Tamási. Szam. Ház. III. köt. 63 l. 1851. febr. 25. L. Csonka, Hercz, Retezár, Rusz, Tamás, Thomász, Thumán.

Tarisnyás, az Ártmách magyar fordítása. Stephanus Tarisnyás. Szam. Ház. III. köt. 64 l. 1851. máj. 29. L. Ártmách, Gáborfi, Gábrus, Hêbás, Karátsonyi, Trásztádsi.

Tábákár. Tábăcar román szó: dohányárús, timár, cserzővarga. A Szurugdsi család román neve. — Tábákár Kirkor. Szam. Ker. II. köt. 227 l. 119 t. Kihalt család. L. Szurugdsi.

Tábár, örmény tájszó, jelentése: rest. Vártán Tábár. Szam. H. II. köt. 210 l. 86 t. Kihalt család.

Tájdonján, a Távit-oia-ján elferdített alakja. Távit örmény keresztnév = Dávid; oia (román) = né, nő; ján (örmény családnévképző) = fi. Donig Vártáni Tájdóján. Csik-Szépvizi anyakönyvből. E családnév most nincs használatban.

Tájeg (*тајег, тајег*) örmény szó: dajka. Tájég Chácshig. Erzs. Ker. I. köt. 12 l. E családnév most nincs használatban. L. Dájká, Embej, Mám.

Tájvel (a német Teufel-ből): ördög. A Chár család német neve. — Tájfel Mányi (Brassó 1829). A szam. keresk. társ. iratai közt. L. Bogdánfi, Cshár.

Tákesz = (Árisz)tákesz. Tákeszián Márton. Szam. Ker. III. köt. 274 l. 65 t. — Tákeszencz Ábrahám. Szam. H. II. köt. 3 l. 56 t. E családnév előfordul Keleten is: Luiza Dákeszián „Árévékh“ 1886. júl. 2. 738 sz. — L. Ábrahám.

Tálál, örmény tájszó, jelentése: közvetítő, alkusz, hajhász. Tálál Chácshádur. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 149 t. Kihalt család.

Tániel = Dániel. Nikulá Tánielián. Szam. H. II. köt. 166 l. 138 t. Tánel. Csikszépvizi Ker. II. köt. 49 t. E család előfordul Keleten is: Szimon Tánielián. „Árévékh“ 1886. aug. 9. 768 sz. L. Dániel.

Távit = Dávid. Máriám Távití Zádigián tuszdêr. Szam. H. II. köt. 278 l. 61 t. E család előfordul Keleten is: Szdephán Távitíán. „Árévékh“ 1886. nov. 2. 839 sz.

Têbêkár román szó: pipás. — Csáus Izsák vulgo Tâbêkár. Szam. ker. társ. iratai közt. L. Csáusz, Pipádsi, Pipás.

Têbrucsig. Az örmény têbir (*тебир*: íródeák, kántor) szóból alakult családnév. Chácshig Têbrucsigján. Erzs. Ker. II. köt. 137 l. 38 t. L. Deák.

Tekerics, a Drágomán család egyik ágának gúnyneve; a *текерим* (tekerim) örmény igéből: késedelmező, mulatozó. L. Drágomán.

Temesvári, örményül Temesvárczhi. — Êsztephán Temesvári. Szam. Ker. IV. köt. 321 l. 1857. E család neve Thorosz, mit később a Szultán névvel cserélt fel. A gyógy-szt-miklósi örmények közül Szultán volt az első — a jelen század elején — ki a temesvári vásárokat felkereste, azért neveztetett Temesvári-nak. L. Dsis-cháthun, Khel, Szultán, Thorosz.

Ternovszki = Ternovi. Ternow (Turnovo) város Bulgáriában. Kihalt család.

Têtmián, a *têtum* (*ηημν*) örmény szónak sajátítóesetéből (*têtmi*) képezett családnév: dinnyeárus. Zádig *Têtmi*. Szam. vár. lev.; régi összeírás. — Zádig *Têtmián*. Szam. Ker. II. köt. 462 l. aug. 22. Kihalt család. L. Pepinár, *Têtum*, *Têtumdsi*.

Têtum örmény szó: dinnye. Zádig *Têtum*. Szam. H. II. köt. 275 l. 17 t. L. *Têtmián*, *Têtumdsi*.

Têtumdsi: dinnyetermesztő, dinnyeárus; *têtum* örmény szó: tök, uborka, dinnye, törökül kábák (ebből a magyar kabak, kabakos). L. Pepinár, *Têtmián*, *Têtum*.

Têzsár. *Têzsár* és *têzsuár* (*ηδνιμν*) örmény szó: nehéz, nehéz beteg. E családnév most nincs használatban. L. Ángár, Betá, Beteg, Betgi, Esztechno, Láphics, Nevelics, Stefánovics.

Thamász. L. Tamás, Tamási, Thomász.

Tháddeus = Tádé, Tádus. *Tháddeus* szíriai nyelven annyi mint okos. *Deodatus* Rátz alias *Thaddeus*. Szam. vár. lev. összeírás. A Rátz család mellékneve. E családnév előfordul Keleten is: *Sztephán Thátheoszián*. „*Mászis*“ 1880 márcz. 22. 2569. L. Rátz.

Thákvor, *Thákávor* (*θαικβιν*) örmény szó, jelentése: fejedelem, király, császár. A nép *thákvor* (*θαικβιν*) vagy *chontikhár* (*χοντιχηρ*) szót használ. Danig *Thákvor*. Szam. Ker. I. köt. 8 l. E családnév előfordul Keleten is: *Dikrán Thákvorián*. „*Árévékh*“ 1886. okt. 11. 796 sz. L. Balázs, *Chontikhár*, *Császár*, *Gáláif*, *Sáhin*, *Vászil*, *Zakariás*.

Thárá, örmény szó, jelentése petrezselyem. E gúny-név most nincs használatban.

Tháthár, az örményben is használt szó, jelentése: tatár, scithiai, szármátiai, meghódított nemzetből való. — *Szêhág Tháthár*. Szam. Ker. II. köt. 391 l. 41 t. E családnév előfordul Keleten is: *Tháthárián*. „*Mászis*“ 1886. márcz. 25. 2572 sz. Kihalt család.

Theodor. L. Álexa, *Theodorovics*.

Theodorovics, magyar jelentése: Tódorfi. *Θεός* (Isten) és *δωρον* (ajándék) görög szavakból lett a *Theodor*; vics szláv szó: fi. *Theodor*: Isten ajándéka = *Tivadar*, *Tódor*. — *Gregorius Theodorovics*. Szam. Ház. II. köt. 40 l. 15 t. A *Czêvâdzjêgh* család vezetékneve. Most a *Todorovics*

alak van használatban. L. Ángszend, Czévádzjégh, Szám-tartó, Todorovics.

Therbet. Therbieth török szó: emberséges, mívelt, tanult. Dzerig Therbetján. Erzs. Ker. II. köt. 246 l. Therthet = Doczim vértanú ápr. 14. Kihalt család.

Thochor örmény tájszó (Թոխոր): görény. Christophorus Thochor. Szam. vár. lev. 1812—1796 sz. — Lukács Gábor alias Thochor. Szam. vár. lev.; összeírás. — Kápriél Lucae Thochor. Szam. vár. lev. 1835 év. Thochor a Lukács család egyik ágának gúnyneve.

Thodor. Thodor István alias Gál István (helyesen Gál Tódor fia István). Szam. vár. lev. 1804—659 sz. — Nicolaus Thodor alias Simai (Simai Tódor fia Miklós.) Szam. vár. lev.; 1736. évi összeírás. L. Simai.

Thokátzhi: Thokát helységből való (Eudoxia). Ohánnesz Thokátczhi. Erzs. Ker. II. köt. 81 l. 89 t. Kihalt család.

Thomás = Tamás. Gregorius Tomás. Szam. Ház. II. köt. 229 l. 27 t. E családnév előfordul Keleten is: Száhág Thovmászján. „Árévékh“ 1886. szept. 24. 807 sz.

Thorosz. Tódor az örményben: Thorosz, latinul Tharasius. Erzsébetvároson Thorosz = Todorfi. Thorosz, vor mágánuámp gocshi Begidsánkh: Thorosz, ki vezetéknévvel Begidsán-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 23 l. 134 t. — Thorosz, vor mágánuámp gocshi Estrángá. Szam. Ker. I. köt. 66 l. 693 t. L. Begidsán, Bleská, Chêngános, Dániel, Dsecshegh, Estrángá, Khel, Kopasz.

Thukcshi, örmény szó, jelentése szőcs. Erzsébetvároson Thukcshi = Iliás. Kájtán Thukcshi. Szam. vár. lev. 1821—765 sz. — Jész Szimon Ászváduri Thukcshu Szimáján (Սիմոն Բաշվադուրի). Szam. vár. lev. 1779 (1784 évszámmal ellátott skatulyában „kridák“). — Donig Chácshigi ergán Mánugi vèrti Thukcshi: Hosszú-Mánug Kristóf fia Danig, a szőcs. Szam. vár. lev. 1789—325 sz. krida. Ezen idézetekből látszik, hogy néhány család szőcs mesterséget űzött. L. Lengyel, Szőcs.

Thumán = Tamás, Tamási. „Tomesk Lukács örményül Thumán (Թուման) Lukács.“ Szam. vár. lev. 1806—1232 sz. — 1803-ban: Thumán Lukács és ugyanaz

1804-ben Lucas Tomesk. Szam. vár. lev. Erzsébetvároson Thumán = Zakariás. L. Csonka, Dsurdsovczhi, Hercz, Retezár, Rusz, Tamás, Tamási.

Thurk. Az örmény a „török“ öt thurk-nak nevezi. Ánton Thurk. Szam. vár. lev. 1797—42 sz. -- Bedrosz Ántoni Thurkh-i. Szam. Ház. III. köt. 26 l. L. Török, Turcsa.

Tilimb. Thulum perzsa szó: dob (tympanum) és thulumbáz: dobos; ebből lett a tilimb: olaszul tamburino, örményül thêmpgáhár (*thêmpgáhár*). Tilimb Chácshig. Szam. Ker. II. köt. 282 l. 8 t. — Chácshig Tilimbján. Szam. Ker. II. köt. 496 l. 81 t. — Christophorus Dávid alias Tilimb. Szam. vár. lev.; összeírás. A Dávid család egyik ága is viselt Tilimb = Dobos nevet. L. Dávid, Dobos, Nikos.

Timár magyar szó. Deodatus Karátsony alias Timár. Szam. vár. lev.: 1775. máj. 5-én tartott tanácsülés jegyzőkönyvéből. — Christophorus Timár Melik nomine. Szam. vár. lev. 1747. — Joannes Timár Bogdán. Több örmény család üzött timár-mesterséget. L. Szurugdsi.

Timisvárczhi = Temesvári. Der-Minász Timisvárczhi miszionár: Minász pap, temesvári misszionarius. Szam. Ház. II. köt. 30 l. 20 t. L. Szultán, Temesvári.

Toder = Tódor, Tivadar. Kirkor Toder-ján. Szam. Ker. I. köt. 185 l. 2053 t. L. Theodor, Theodorovics, Thodor, Todorovics.

Toderás = Tódor. Ághácshá Frênkucz Toderás-ján. Szam. H. II. köt. 151 l. 109 t. L. Chêngános, Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Guskár, Láth, Látheguskár, Schusztér, Thorosz.

Toderásfi. Adeodatus Toderásfi vulgo Malombiró, 1789. Szam. Ker. II. köt. 516 l. 111 t. L. Toderás.

Todgyerik (Todjerik) = Tódor. Todgyerik János. Szam. vár. lev. 1816. L. Tódor.

Todor. Chácshig Todor-i. Szam. Ker. II. köt. 600 l. 74 t. L. Thodor, Toder.

Todorfi. A Todorfi-ak Szamosújvártt Gogomán-ok voltak. Theodorus Todorfi. Szam. Ház. III. köt. 65 l. 1851 nov. 27. — Chácshig Todorfiján. Szam. Ker. IV. köt. 298 l. 1853. L. Gogomán, Ohánnesz.

Todorovics. Todorovics Michael. Szam. Ker. II. köt. 200 l. 96 t. 1757. — Ohánnesz b. á. Jozsi-i, Todorovicsján (Szigethről). Szam. Ház. III. köt. 6 l. L. Czêvâdz-jêgh, Remundás, Theodorovics.

Tolokán. Tol (*tol*) = tuhl (*тuhl*). Tuhl örmény szó: vízmerítő edény, kártyus. A tuhl sajátítóesete tulu (*тulu*). Tulu+chán = Tulukán, Tolokán: a vízfordó emberek feje, főnöke, örményül csêrâbéd (*чêръбêд*), csêrbéd (*чêрбêд*), csêrbán (*чêрбанъ*). Nigol Tolokán. Szam. H. II. köt. 56 l. 28 t. Tologán Miklós. Szam. vár. lev. 1802—1185 sz. — Nicolaus Tullokán. Szam. vár. lev. 1806—1485 sz. Keleten Toluchán.

Tomesk. L. Thumán.

Thompos. Thonthos, thothos, thothosig örmény szavak: kövér, elhízott. L. Akonc, Kövér.

Totobej. Áthábeg, áthábág, áthábej, áthábejlik török szavak: atyám, atya, fejedelem, királyatya, helyettes király. (L. „Armenia“ 1897. évfolyam 4 füzet 100 és 5 füzet 134 lap). — Ripsima Totabey. Szam. Ház. II. köt. 228 l. 27 t. 1810. Gyergyóban Totobey Györfi-re (Györgyfi) magyarosította nevét. L. Ábu, Báb, Cheul, Csiky, Fátter, Hárusze, Hávul, Pápai (Popoi), Similovezhi, Somolovezhi.

Tóth. A Bosnách család magyar neve. Tóth Márton kereskedő Bánffi-Hunyadon. L. Bosnách, Kázák, Kovács, Polyák.

Tömlő. A Tumul család nevét Tömlőre magyarosította. Tömlő Joannes. Szam. Ker. III. köt. 360 l. 1818. — Martinus Tumlu. Szam. vár. lev. 1792 141 sz. — Tömlő Gyula nevét Zolnai-ra változtatta. L. Simávon, Tumul, Zolnai.

Török. A Thurkh család magyar neve. Thorosz Turukján. Erzs. Ker. II. köt. 145 l. 68 t. L. Thurk, Turcsa, Unán.

Törös. magyar szó. Marosán Tivadar, ki az írói pályán működött, nevét Törösre magyarosította L. Marosán.

Trásztádsi. Traiștă román szó: tarisnya, trásztádsi (dsi török képző): tarisnyaárus, tarisnyás. Trásztádsi Chutlubej. Szam. H. II. köt. 2 l. 32 t. — Trásztádsi Ászvâdur Iláchác ergêren: Lengyel(országi) Trásztádsi Bogdán. Szam. H. II. köt. 43 l. 88 t. A Trásztádsi család

Lengyelországból jött be. — Ánton Liczidur Trásztádsun. Szam. Ker. II. köt. 297 l. 170 t. A Liczidur a Trasztádsi család gúnyneve. — Trásztádsi Chárib Dzarugên. Szam. H. II. köt. 47 l. 62 t. — Ávedikh mágánuámp Trásztádsi. Szam. Ker. I. köt. 17 l. 45 t. A Trásztádsi család vezetékeve Donogán. Bészágécchi êz Ávedikhên Donogáni Trásztádsin: Megeskettem Trásztádsi-Donogán Ávedikhet. Szam. Ház. II. köt. 13 l. 102 t. L. Chárib, Donogán, Hêbás, Leon, Liczidur, Macskási, Tarisnyás.

Troncski = Troságir. Troságir (*ηροζωληρη*) örmény szó: zászlós, zászlótartó, (Zászlófi), signifer, vexillifer, törökül bájrachdár. Jelentékeny nagy család volt Árság örmény király és nagy Szent-Nerszesz idejében. Az Esztegár család örmény neve. Bárchudár, Esztegár (Sztegár), Toderás, Troságir, Zászlófi egy család. L. ezeket. A Troncski családnév most nincs használatban.

Tuchtár. Tuszdêr (*ηνιυμν*) örmény szó: leány, németül Tochter, szanszkrit nyelven: tuchtár, görögül *θυγατηρ*, perzsául ducht, docht, duchter, dochter. Joannes Tuchtár. Szam. vár. lev. 1822—1968 sz. — Tuchtár Danig idevaló, de Zilahon 'lakó kereskedő. Szam. vár. lev. 1809—361 sz. — Zilahi kereskedő vagyis Moldován József. A szam. keresk. társ. 1826. évi iratai közt. A Moldován család egyik ága Tuchtár vezetékevet viselt. E családnév most nincs használatban. L. Moldován.

Tucsig = Tücek, Chácskhó, Hácsko, Hácskuj. Joannes Karátson alias Tutsik. Szam. vár. lev. 1803—731 sz. Tutsig, a Chácszig (Kristóf) elferdített alakja. Kristóf Tucsigján. Szam. Ház. III. köt. 46 l. — Ánton Chácsko-i Tucsigján. Szam. Ház. II. köt. 110 l. febr. 11. Tucsig = Hácsko. L. Hácsko, Hácskuj.

Tukmáds. A hazai örmény a laskának (leves) egyik nemét nevezi Tukmáds-nak. A Kristóffi család gúnyneve. L. Kristóffi, Lukácsfi.

Tul (*ηνι*) örmény szó: nyugalom, pihenés. A Pál (Boghosz) család örmény neve. L. Boghosz, Pál.

Tulburá, román szó: zavaros, haragos. Tulburá Chácszig. Szam. H. II. köt. 52 l. 5 t. Gúnynev. Kihalt család.

Tuluk. Tulok magyar szó. — Moldován alias Tuluk-i Szárkisz, civis localis. Szam. vár. lev. 1806—1299 sz. A Tulok (Tuluk) gúnynev most nincs használatban. L. Moldován.

Tumul (Tumlu). Tumul arab szó: vétkes, hibás, lázadó, hitehagyott; egyjelentésű a „pribég“ szóval. A Tumul-ak (Tumlu-ak) Tömlőre magyarosították nevüket. — Szimon Tumlu-i. Szam. H. II. köt. 44 l. 21 t. L. Pribág, Simávon, Tömlő.

Turcsa. A románban „Turci’a“: Törökország. Turcsa, a Török (Thurkh) család román neve. Turcsá Lukács. Szam. Ker. II. köt. 580 l. — Mêngêrdécchi êz Szimonin vèrtin jév ánun tēránkh Hágop Turcsá-inê: Megkereszteltem Simonnak a fiát és (Turcsa) Jakab nevet adtam neki. Szam. Ker. I. köt. 52 l. 488 t. A Turcsa (Török) család vezetékeve Simon. — Turcsa alias Jásik József. Szam. vár. lev. 1852. A Turcsa család egyik ága Jásik nevet (gúnynev) is visel. — Joannes Turcsa (Gábrus). Szam. vár. lev. 1858. E család egyik ága Hofer (gúny) nevet is visel. L. Bihul, Estrángá, Ésved, Gábrus, Gárász, Jásik, Thurk, Török.

Turdea = Tordai. Thorosz Turdeáji. Szam. Ker. II. köt. 125 l. Ohánnesz Dsurdsovczhi, vornor Turdán bolt uni: Gyergyai János, kinek Tordán boltja van. Szam. Ház II. köt. 172 l. jan. 10. A Turdea család vezetékeve Gyergyai. E családnév most nincs használatban.

Turk. Az örmény a török-öt turk-, thurkhnak nevezi. L. Thurkh, Török, Turcsa.

Tukmáds. Tukmáds örmény szó: „churut“-tal főzött laska-leves. A Lukácsfi család gúnyneve. L. Lukácsfi.

Tütsek, a Tucsig másik alakja. Tütsek Anna írónő. L. Chácsko, Hácsko (Hácskuj, Hácskul), Tucsig.

Tüzes, a Szájká családnév magyar fordítása. Czetz Emanuel pap így írja: Cajetanus „Tizes.“ Szam. Ker. III. köt. 379 l. 141 t. Így is fordul elő Tuzes, Tiuzes. Káluszd Tüzes. Szam. Ház. II. köt. 222 l. 2 t. — Gratianus Túzes. Szam. Ház. III. köt. 54 l. — Cajetanus Tüzes alias Luka. Szam. vár. lev. 1813—21 sz. A Túzes család vezetékeve Lukács (Luká). L. Cshámák, Luká, Lukács, Szájká.

U.

Ulián. Ul, ulig (*ուլ, ուլիկ*) örmény szó: gödölye, gidó; görögül *αγιδιον* (v. ö. gidó). Toder Uliáni. Szam. vár. lev. 1768 (Gyergyó-Szt-Miklósról). Gyergyai Ulyán másképp Keresztes István. Szam. vár. lev. 1811—306 sz. Ulián = Keresztes. Az Áki, Bocshig, Fark, Gyergyai, Kepri (Káprikodá). A Keresztes család örmény vezetékeve Ulián. L. ezeket, és Hulián, Lulián.

Unán. Unájn (*ունայն*) örmény szó: szegény, üres. Thorosz Unán-i ájszinkhên Török (*ղիսկին*). Egy erzsébetvárosi régi oklevélből. Unán, a Török család gúnyneve. L. Török.

Urmánczhi: Urmia (Perzsia) helységből való. Iláchácz jergêri Michael Krikori Urmánczián: Lengyelországi (itt laktak utoljára az Urmánczhi-ak, mielőtt e hazarészbe beköltöztek) Urmánczhi Gergely fia. Szam. Ker. II. köt. 636 l. 31 t. 1786 év. Michael Urmánczhi ilách: Lengyel-Urmánczhi Mihály (itt a „Lengyel“ az ország helyett áll). Szam. Ker. II. köt. 658 l. 117 t. — Urmánczi Mihály, ki 1790 decz. 10-én jött Kuthi-ból Szamosújvárra lakozni, előmutatott egy örmény keresztlevelet, mit Mosoro Sámuel kuthi-i örmény szertartású prépost állított ki 1788. decz. 31-én. A keresztlevél őt nem Urmánczi-nak, hanem Romáskán-nak nevezi. — Michael Urmánczi alias Romáskán. Szam. vár. lev. 1793—373 sz. jegyzőkönyv. Az Urmánczi család vezetékeve Romáskán. A Romáskán család Lengyelországban (újabb időben) bárói rangra emelkedett. Báró Romáskán volt lemergi örmény kath. érsek a bécsi „Urak-házá“-nak üléseiben mindig részt vett. — Egy Szucsávában 1806. szept. 24-én kiállított és Szamosújvárra küldött német nyelvű bizonyítvány aláírása ez: *Անդրիաս Արքեպիսկոպոս զկալ ալիս քանիս* (Ándriás Urmánczun vëgáh ájsz pánisz: Urmánczi András tanú ebben a dologban) és közvetlenül ez alatt: heisz Andriesch Romaschkan (az az Romáskán András). Szam. vár. lev. 1806—1161 sz. L. Ászvádur, Bogdán, Nevelics, Persián, Perziáczi, Placsintár, Romáskán, Simávon, Szongott.

Ursul román szó: medve. Ursul Márton. Szam. vár. lev. 1830. — „Ursul Vártán“ és mellette örményül:

Vártán Donogán-i. Szam. vár. 1736. évi összeírás. Ursul a Donogán család gúnyneve. L. Donogán.

Uszep = Uszepián = Józseffi, Joseffi. L. Jósef, Jóseffi.

Uszkátul. Uscat román szó: szikkadt, száraz, sovány; uszkátul: a sovány. Sztephán Uszkátul-ján. Szam. templom iratai közt. Gúnynév. Uszkátul ellentéte a Kövérnek. L. Dobribán, Ersényes, Pungucz.

V.

Vastag, magyar szó. Emanuel Vastag Gergely, Josephus Vastag Gergely, Gregorius Vastag Gergely (az az Vastag Gergely fiai: Emanuel, József, Gergely). Szam. vár. lev. 1776 évi összeírás. — Êszthephán Hászt Kirkori áj(szinkhên) Vêrdzárján: Vastag Gergely fia István az az Verdzár. Szam. vár. lev. Karátsonyi Bogdán szamosújvári főbíró 1765. aug. 1-én kelt örmény nyelvű leveléből. A Vastag (Hászt) család vezetékeve Verzár. L. Ámbur, Erős, Hászt, Kirkor, Máxin, Verzár.

Vákár, a román vacariu: marhakereskedő, tehenész (a ki teheneket tart a végett, hogy azok tejének és ebből készített vajnak, turónak, sajtnak eladásából hasznot, nyereséget huzzon). Armentarius, örményül ánteort (*անդերտ*). Ágopsáh Vákár. Szam. H. II. köt. 159 l. 127 t.

Vártán, örmény szó, a várt (*վարտ*): rózsa szóból van alakítva. Ászvádur Vártán. Szam. Ker. II. köt. 309 l. 119 t. — Vártán mágánuámp Czetz: Vártán vezetékeve Czetz. Szam. Ker. I. köt. 10 l. Vártán volt a híres Mámigonián hadvezér, kinek a perzsák ellen folytatott hősi háborúja „Vártán-féle háború“ név alatt ismeretes az örmény történelemben. E háborút igen szépen írta meg Elisaeus ámaduni örmény püspök, kinek jeles munkáját Neumann árménista egyetemi tanár következő czím alatt angol nyelvre is lefordította: The History of Vartan, and of the Battle of the Armenians: Containing an Account of the religious Wars between the Persians and Armenians; by Elisaeus bishop, of the Amadusians. Translated from the Armenian by C. F. Neumann London. (Azaz: Vártánnak és az örmény háborúnak története, mely tudósítást foglal

magában a vallásos hadakról a perzsák és örmények között. Irta Elisaeus, ámaduni püspök, örményből fordította Neumann. E munkát magyarul Horvát István ismertette. Tudományos gyűjtemény. 1835. 7-dik kötet). E családnév előfordul Keleten is: Mánug Vártánián. „Áré-vélkh“ 1886. aug. 9. 768. L. Cshicshág, Flora, Észtészár, Vertán, Virág.

Vártábéd (*վարդապետ*) örmény szó: doctor. Szdephán Vártábédin áchpárê. Szam. vár. lev. régi összeírás. Száko Vártábédi. Ugyanott. Kihalt család.

Várte, a várt (rózsa) örmény szóból képzett családnév. Krikor Vázán-Várte, Futó-Várte Gergely. L. Fugá, Fugulyán, Vártus, Vázán, Vertán.

Várteresz. Várt (*վարդ*: rózsa) és erész (*արշ*: arcz) örmény szavak-ból. Várteresz, Vártereszián = Rózsaarczú. Chácshig Vártereszján. Szam. H. I. köt. 11 l. 203 t. — Chuvánt gin Vártereszi Mèrzáján: Merza-Várteresz felesége Chuvánt. Szam. vár. lev. A Merza család vezetőkeve Várteresz. — Chácshig Vártereszi Floráján. Szam. keresk. társ. iratai közt. L. Flora, Gyergyai, Merza.

Vártig (Vártigián) örmény szó; rózsácska, kis rózsa. Jákub Vártigján. Szam. Ker. II. köt. 1 l. 5 t. E családnév most nincs használatban. L. Páskul.

Vártus örmény szó = Várte, Vártig. Ászvádur Vártus. Szam. vár. lev. 1799. L. Vártán, Várte, Vertán.

Vásárbiró, magyar szó. Mánug Vásárbirov. Szam. Ker. II. köt. 334 l. 93 t. — Vásár-Birov Krikor. Szam. Ker. I. köt. 66 l. 696 t. L. Dámghádsi.

Vázán, vázém (futók) örmény igéből alakított szó. Ászvádur Vázán Fugái: Futós Adeodat. Szam. Ker. II. köt. 224 l. 93 t. Itt a „Fugá“ a „Vázán“ (örmény futó, futós) egyjelentésű magyarázója, mely a latin fuga (fugio) szótól kölcsönzött román fugatoriunak rövidebb alakja. L. Fugá, Fugulyán, Futár, Megrán.

Vászil (Vászilián) nem a román Vasilie, hanem Basilius, Blasius, Vlasius után alakított név. Szent-Balázs, a torok-bajok védszentje Örményországnak Szebászte városában élt. L. Szentek Élete, írta Zalka János, I. rész 178 l. Vászil nevű örmény királyunk is volt. A Vászil-ok

neveiket Lászlófi-ra magyarosították. „Theodorus Vászil“ és mellette örményül: Thorosz Goskár. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. A Goskár család egyik ága Vászil. L. Balázs, Chontikár, Császár, Czánki, Gáláif, Sáhín, Thákvor.

Vászlovszki. Váslui helység a volt Moldovában a Birlát mellett. Hágopin vêtin Váslóczhunê. Szam. Ker. I. köt. 52 l. 492 t. — Gádárine Váslóczkián. Szam. Ker. IV. köt. 282 l. — Ohánnesz Mánugi Váslóczhu Szípvizen: Váslu-i (Vászlovszki) Mánug fia János. A csikszépvízi főbírónak 1769. máj. 25-én kelt örmény leveléből. (A bíró így írta alá nevét: *Աղոք քարէ, իմացի եղեղեցքաւն եւ սիրով սիրեցաւ շաւրց*: Ágop Êsztechnoi jégéghéczpán jév birov Szípkizu Hájocz: Zakariás Jakab főgondnok és a szépvízi örmények bírása.) A Vászlovszki család vezetéke neve Mánug. L. Ágopsa, Mánug.

Veres a Gármir magyar fordítása. János Veres (örmény betűkkel: *Եւսեօ Վերէ*). Szam. vár. lev. 1737. L. Gármir, Piros, Roska, Roth.

Vêrpián. L. Árvai.

Vertán örmény szó; a Vártán másik alakja. Dondon Vertán. Szam. vár. lev. 1766. Hazánkban a Vertán-ok között kitűnt a kunágotai Vertán András. (Kunágota, puszta Csanádmegyében.) Praedii Kunágota subarendator Stephanus Vártán. Szam. vár. lev. 1805—1094 sz. Lukács Vertán alias Dumitru. Szam. vár. lev.; összeírás. — Christophorus Vertán alias Káterev. Szam. vár. lev.; összeírás. L. Csoribán, Dumitru, Gud, Káterev, Káttero, Pátrubán.

Vêrtênuçz. Vertán+ucz = kis Vertán. Vertán örmény szó, uc román kicsinyítő szócska. János Vêrtênuçz. Szam. Ker. IV. köt. 190 l. — Ánton Vártáni Vêrtênuçzján. Szam. Ház. III. köt. 49 l. L. Vártán, Vertán.

Verváisz. Az Esztegár-ok azon ága, melyből Mánási (orvos Szamosújvártt 1847) felesége származott, Verváisz-nak is neveztetett (a német „Wer weisz“ ki tudja? szavakból). Szam. Ker. IV. köt. 256 l. — B. Der-Vártán Korbulián bészágécz êz ághácshá Miklus Mánási-n ênt

Káticzá-in ághácshá Lukács-in Êsztêgárián: Korbuly Vártán pap megeskette Mánási Miklóst Katiczával, Esztegár Lukács ur leányával. Szam. Ház. III. köt. 50 l. 1842. máj. 10. Az Esztegár család egyik ágát Verváisz-nak is nevezték. L. Esztegár.

Verzár (Verzereszki, Verzureskul). Verzáriu román szó, jelentése: laboda és káposztalevéllal (a románban = varza) töltött placinta. Ghugász Szdephánián Vêrdzêreskul: Verzár-Sztephánián Lukács. Szam. H. II. köt. 1 l. — Vártán Sztepháni Vêrdzárján: Verzár István fia Vártán. Szam. H. II. köt. 20 l. 452 t. — Ávárkhjérecz, kérhárkéli Der-Ghugász Szdephánián Vêrdzêreskul szurp ászduádzápánuthián vártábéd (Աստվածաշնորհի զարգացելի Տէր-Գրիգոր Ստեփանեան վարդապետ սուրբ ածարձանութեան վարդապետ: Esperes-plebános Verzereskul-Stephánian Lukács, a theologia doctora. Szam. Ház. II. köt. 1 l. 1742. A Verzár család vezetékeve Stefánián (Stefánovics = Istvánfi). — Crida Stephani nepotis Verzár alias Bogdánffi. Szam. vár. lev. 1766—100 sz. — Stephanus Bogdány alias Verzár. Szam. vár. lev. 1774. évi márcz. 1-én kelt jegyzőkönyvből. A Bogdánffy és Verzár egy család. — Stephanus Verzár alias Vastag. Stephanus Bogdány nomine Verzariorum. Szam. vár. lev. 1766—36 sz. Civis armenopolitanus Stephanus Verzár alias Bogdány dictus. Szam. vár. lev. 1766—45 sz. L. Bogdánfi, Hászt, Kirkor, Stefánián, Stefánovics, Vastag.

Viddinczhi: Viddin-i. Viddin város Bulgáriában. Ohánessz, Szárkisz Viddinczhun vêtin. Szam. Ház. II. köt. 162 l. 52 t. Kihalt család.

Vikol. Az örmény vik (վիկ) szónak jelentése: erő (a latinban: vis, vigor), oltalom, fegyver, paizs (Jupiter paizsa); a román ul: az, a. Vik-ul: a paizs = Egidius, Egyed. Vikol János dr. az erzsébetvárosi államgymn. igazgatója.

Virág, a Cshicshágián család magyar neve. Lucas Virág (zárójelben Florja). Szam. Ház. III. köt. 63 l. 1851. jan. 16. L. Cshicshágián, Flora, Gulin, Vártán, Várteresz, Zachariás.

Voith, lengyel-orosz nyelven „falubíró“-t (Dorfrichter), községbirót, főbirót jelent. A lengyelországi örmények világi

előjárójukat „voith“-nak nevezték. — Iláchin Voithekh-in tuszdrên: Lengyel-Voith leánya. Szam. H. II. köt. 37 l. 4 t. 1749. jan. 13. — Voithekh-in iláchin ginn: Lengyel-Voith felesége. Szam. H. II. köt. 37 l. 5 t. A Voith család Lengyelországból jött be, azért neveztetik Lengyel-nek is. Jósika Miklós is „Két élet“ czimű regényében (II. köt. 33, 35, 37 l.) tesz említést egy „Szécsi Vojt“-ról. — Mánugián mágánuámp Voith: Mánug vezetéknevvel Voith. Szam. Ker. I. köt. 3 l. 1714. aug. 17. A Voith-ok Mánug-ok. A Voith következő alakokban fordul elő: Voithekh ilách: Lengyelországi Voith. Szam. Ker. II. köt. 61 l. 589 t. — Vajth. Szam. Ker. II. köt. 159 l. 4 t. Voith (ezt az írmodort használják a Voith-ok most); Káringetz pap, II. 677 l. 12 t. alatt így ír: Christ. Vojt; de ugyanaz II. 680 lapon 59 t. alatt: Voit. Korbul Simon pap 1800-ban máj. 29-én III. köt. 16. l. 64 t. alatt: Vártán Voeith. 1747-ben a stanislavopoli (Lengyelország) örmények írásban segílyt kérnek városunktól templomuk számára. Az örmény főbíró így írta nevét a kérvény alá: Christoph. Jakubovics wojt stanislavopolitanus. Szam. vár. lev. 1747 iratai közt. Stanislavovból (Stanislavopolis, Lengyelország) 1734. jan. 6-án a szamosújvári főbíróhoz Simay Gergelyhez írott örmény levél aláírása ez: Jész Toder Kirkori, vojth héd jértveál jergodászán tádávoráczhész: Én Gergely Tódor voith (főbíró) esküdt tizenkét birótársammal (senator) együtt. — Gházár Gházárián voithin vêtin: Lázár Lázárnak, a főbírónak fia. Szam. Ker. I. köt. 119 l. 1745 t. Ebből az idézetből látszik, hogy az örmények főbírájukat időnként különböző családokból választották; de csak a Mánug család cserélte fel vezetéknevét az állást jelző voith névvel. Mindazok kik főbírói hivatalt viseltek, családi neveik mellé mindig oda írták kis *v* betűvel a voith szót is; ellenben a Mánug család csak a Voith nevet kezdette használni. L. Ákonecz, Lázár, Málikh, Mánug, Petul.

Volf, a káhl (*quul*) örmény szónak német neve, jelent farkast. Hovszeph Bulgár Volf. Erzs. Ker. II. köt. 106 l. 23 t. A Bulgár, Farkas, Káhl, Lupul, Volf, (Bosnyák, Polyák, Tóth) egy család. E család vezetékneve Ázbej,

de mivel Bulgariából jött — Bulgár-nak is neveztetik. L. Ázbej, Farkas, Káhl, Lupul.

Z.

Záblu, Izabella-ból alakított szó. Mánug Zábluiné: Záblu (Isabella) fia Emanuel. Szam. Ker. I. köt. 110 l. 1041 t. Záblu alias Balta. Szam. vár. lev. 1755. A Balta család egyik ága, anyjukról Isabelláról Záblu-nak neveztetett. A Záblu családnév most nincs használatban. L. Balta.

Zábulik. A török szábulnámák szóból, melynek jelentése: szappannal mosni, alakult a Zábulik családnév. A Szábondsi (Szappanyos) családnévnek elferdített alakja. — Christophorus Zábulik. Szam. Ház. II. köt. 136 l. 2 t. — Zábulig Danig. Szam. H. II. köt. 67 l. 268 t. — Luszig Zábulikh. Szam. H. II. köt. 28 l. 573 t. — Szimon Zábulikh-i. A szam. tímártársulat 1773 évi iratai közt. — András Simon alias Zábulik. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. — Christoph Ándoni alias Zábulik. Ugyanott. A Simon és Ándon család egy-egy ágát, mivel szappant árultak, Zábulik-nak nevezték. Zábulik Antal fia Bogdán (Szamosújvártt) Pápêd Bodgánnak is neveztetett, 1856. IV. köt. 316 l. L. Ándon, Jákobi, Pápêd, Simon, Szapanár, Szábondsi, Szappanyos.

Zachariás, bibliai név, jelentése: Istenre gondoló. Ánton Zachariás-i. Szam. Ház. III. köt. 24 l. 1832. — Stephanus Zachariás alias Herczeg. Szam. vár. lev.; összeírás. — Zacharias alias Hornoj János. A szam. keresk. társ. 1824 évi iratai közt. A Zachariás család egyik ága Szamosújvártt Herczegnek, másik Hornoj-nak is neveztetett. Záchno = Zachariás. L. Ániecchi, Chontikhár, Császár, Dájbukát, Gul, Hornoj, Misug, Thákvor, Zádíg.

Záchno = Zachariás. L. Zachariás.

Záchovszki, Záchno = Zachar, Zakar, Zachariás. Gyerogyó-Szent-Miklóson Záchno = Záchofi. L. Zachariás.

Zádíg, örmény szó (zádél, ázádél, szabadit igéből), jelentése menekülés, szabadulás, a zsidók kiszabadulásának ünnepe Egyptomból, húsvéti bárány, Krisztus fel-

támadása, a feltámadás ünnepe: húsvét. L. Gulin, Háruthiun, Pászákász, Zachar, Zachariás.

Zárog, a Dzárug, Dzerig elferdített alakja. Szam. vár. lev. 1819. L. Dzárug, Zerich.

Zártun, örmény szó, jelentése: éber, ébren. L. Gergely.

Záruch = Dzárug. Záruch Antal. Szam. vár. lev. 1764.

Zárug, a Dzárug rövidebb alakja. L. Dzárug, Zerich.

Zászlófi. L. Troncski alatt „Troságir.”

Zeffer. L. Szefer.

Zerich = Dzerig, öreg Simeon. L. Dzerig, Simeon.

Zerif (Zárif) arab szó: szép, jó, kellemes, csinos. L. Csinás, Czipra, Dzerig, Mëndrul, Pribág, Sirin.

Zilihdár, perzsa szó: harcos, katona. Zilifdár oghlu (török oghul: fi) Minász volt a hazai örmények első püspöke. L. Ástá, Dsigár, Katona, Kátán, Osztján Szefer, Szilidár.

Zoruthiun, örmény szó, jelentése: hadsereg, katona. L. Dsigár, Katona, Osztján, Szefer, Szilidár, Zilihdár.

Zugráv. A görög ζωγραφος (képíró, géntánákir: ζωγραφισ-
την) szóból csinált a román: zugráv-t. Zugráv az örmény Náschárár román fordítása. L. Gárdsthév, Kip, Nágo, Náschárár, Nikos, Pap (Der-Márdirosz), Piktör.

Zuhál, arab szó: bolygó csillag, Kronosz. L. Bokor, Csillag, Hurmuz, Nuridsán.

Zsákotá. Zakota magyar szó: allerlei Zeug. Hágop mágánuámp Zsákotá. Szam. Ker. I. köt. 3 l. L. Ágop, Hágop.

Zsombori. L. Kovrig, Sombori.

Zsorá. Zor, (զոր, զորք) örmény szó: katona, harcos — Marczel. L. Ambur, Dsigár, Katona, Osztján, Szefer, Szilidár.

Zsumerd. L. Bogdánfi, Dsumerd-ián.

II. A hazai örmények keresztnenei.

A latin egyházban csak a püspök bérnál; az örmény pap kereszteleés alkalmával feladja a bérnálás szentségét is. 1850-ig csak az alább közölt keresztneneveket használták az örmények; de az ötvenes évek óta más keresztné-

keresztneveket is adnak az örmény gyermekeknek. Sőt még olyan kereszt- és bérmaneveket is találunk közöttünk, melyek a martyrologiumban nincsenek meg (Árpád, Zoltán, Léda...). Van a lejjebb látható keresztnevek között néhány olyan keresztnév, melyek az örmény nemzet sajátos alkotásai (Minász, Vártán...). A többi keresztneveket, az örmény úgy tekintette, mint nemzetközi fogalmakat, a melyeket a maga módja szerint alakított át; ezen, a nyelvtörténetben kifejlődött alakokhoz aztán hagyományosan ragaszkodott is a legújabb időkig. A reánk szállott nevek közt vannak olyanok, a melyeket még a Hájg-dynastia idejében is használták (Ádám, Ábel...); az Arsacidák alatt perzsa nevekkkel is éltek ősünk (Choszrov, Árdásir...); a Pákráduni-házból származott királyok idejéből valók az arab nevek, a Rupenisták korában már európai (nyugati) nevekre is keresztelik az örmények gyermekeiket (Leon, Izabella...). Azután a vándorlás ideje alatt felvesznek tatár, georgiai, török, szláv, lengyel, román stb. neveket. Legtöbb keresztnév helyettesítése lehetetlen; mert a leggyakrabban használt keresztnevek már minden nemzet nyelvében nemzeti alakot öltöttek. Némely keresztnevet azért nem lehet lefordítani, mert nincs jelentése. A keresztnevek helyettesítésében hibák is fordultak elő: így helyettesítették apáink a Káluszd-ot (Adventor) — Farkassal (Wolfgangus), a Vártán-t Mártonnal, a Mánug-ot szintén Mártonnal, az Ámirá-t Imrével, a Danig-ot Dániellel, a Mennás-t (Minász) Michaellel, a Thorosz-t Tódorral...

I. Finevek:

Ábel: a siró; a héber abol (sirni) szóból.

Ábkár (Ábágár), az örmény ávák ájr (*աւագայր*: vitéz férfiú) szavakból.

Ábrahám: kiváló atya; a héber ab (atya) és rám (kiváló) szavakból.

Ádálbert: fényes nemességből való; a német edel (nemes) és berth (fényes) szavakból.

Ádám: ember; héber szó.

Ágop (Jakab) héber szó: a család.

Ágopsáh: Jakab-úr (sáh perzsa szó: ur).

Ágoston: becsületben gazdag, a latin augustinusból.

Álbert == *Ádálbert*: fényes nemességből való. L. *Ádálbert*.

Álexa (Elek): az oltalmazó, a görög ἀλεξω-ból.

Áloziosz (Aloiziosz, Alajos) == Ludvig, a hlud (dicsőség, hír) és wic (harcz) szavakból: der Kriegberühmte, harczban híres.

Ámirá: fejedelem, a perzsa emir szóból.

Ándréasz: a bátor, a görög ἀνδρείος-ból.

Ángszend (Auxentius): a növekedő, a latin augeo mult idejéből (auxi).

Ánton: a megbecsülhetlen, a latin Antoniusból.

Ántonás: Antalos. L. *Ánton*.

Árákhel: apostol, az örmény árákhéal (արարիւիւ: hitküldér) szóból.

Árisztágesz: a legjobb, a görög ἀριστός felsőfokából (ἄριστος ottimo, prestantissimo, eccellente).

Ászlán: oroszán-szivű vitéz, bátor, az arab árszlán (oroszlán) szóból.

Ászvádúr (Bogdán, Adeodatus): Isten adta, az örmény Ászduádz (Աստուած: Isten) és dál (աւ: adni) szavakból.

Áthánásziosz: a halhatatlan, a görög ἄθάναστος szóból.

Ávák: nagy, az örmény ávák (աւագ: fő, nagy, nemes) szóból.

Ávedikh: üdvözet, az örmény ávedikh (աւետիկ) szóból.

Ávedum: annuntiatio, jelentés, híradás, az örmény ávedum (աւետում) szóból.

Ázbej: Fülöp, az örmény ászbéd (աստեդ: lovag, eques, cavalliere) szóból.

Bághdászár: Boldizsár; babyloni nyelven: Bál kincse.

Bedros: Péter, a görög πέτρος (kő, szikla) szóból.

Bernárdinosz (Bernát): erős mint a medve, az ó-német beer (medve) és hart (erős) szavakból. L. *Ursul*.

Blágá (Benedek, Benedictus): áldott, a szláv blaga szóból.

Bogdán (Adeodatus): Isten adta, a szláv Bog (Isten) és dán (adni) szóból.

Boghigárposz (Polykárp) : gyümölcshezó, termékeny, a görög πολύκαρπος (che produce molti frutti, fruttuoso) szóból.

Boghosz : Pál. L. a vezetécknevek között Pál.

Chácsládur. L. jelentését a vezetécknevek között.

Chácsbig. L. jelentését a vezetécknevek között.

Chácsko. L. jelentését a vezetécknevek között.

Chálig, az örmény kálig (καλή) elferdített alakja : kis farkas = Lupus, Volfgáng.

Cházár = Lázár. L. a vezetécknevek között Lázár.

Chéngánosz = Longinus, a latin longus (hosszú) szóból.

Dániel. L. jelentését a vezetécknevek között.

Délbej. L. Edelbej.

Dionysiosz = Dénes, a görög Διονύσιος (Bacchus papja) szóból.

Dominikosz = Domonkos. L. jelentését a vezetécknevek között.

Donovák. L. jelentését a vezetécknevek között.

Dumitru. L. jelentését a vezetécknevek között.

Dzárug, a Dzerig elferdített alakja = Simon. L. Dzerig.

Dzerig, az örmény dzér (ძერ) szó : öreg, senex, senior ; a bibliai öreg Simeon helyett használtatik.

Edelbej = Adalbert. L. Adalbert.

Efrem, héber szó : termékeny. L. Boghigárposz.

Eghia, héber szó : hatalmas úr.

Eliás. L. Eghia.

Elizeus, héber szó : Isten szabadítása.

Emanuel. L. jelentését a vezetécknevek között.

Emericus = Henricus. Henrik : hatalmas házból való ; heim ó-német szó : ház és rich : hatalmas.

Erazmus : szeretetreméltó, a görög ἔρως (szeretet, Amor) szóból.

Eugen = Jenő ; a görög ευγενής (nemes) szóból.

Ferencz. L. jelentését a vezetécknevek között.

Fidur. L. jelentését a vezetécknevek között.

Filipposz = Fülöp : lókedvelő, amatore de' cavalli, a görög φιλιππος szóból.

Frénkucz. L. jelentését a vezetécknevek között.

Gábor. L. Gábris.

Gábris = Gábor. L. Gábor név jelentését a vezetékek között.

Gárábéd. L. jelentését a vezetékek között.

Gergel. L. jelentését a vezetékek között.

Geghemesz = Clemens (Kelemen). Clemens latin szó: kegyes.

Gêghementosz = Clemens: a kegyes.

Ghugász = Lukács. L. jelentését a vezetékek között.

Girágosz. L. jelentését a vezetékek között.

Guláf, a guláb perzsa szóból: rózsavíz, aqua rosacea.

Gurneliosz = Kornel: szarúszilárd, Hornfest, a latin cornu szóból.

Hágopsá. L. jelentését a vezetékek között.

Hákubás = Jakabos; az ás a magyar as, os, es,ős képző román alakja. L. Jakab jelentését a vezetékek között.

Hánig = Jánoska. L. Hohánnesz (Ohánnesz = János) jelentését a vezetékek között.

Hánko = Jankó, János. L. jelentését a vezetékek között.

Háruthiun = Páskál, Páskul, Páskuly. L. Háruthiun jelentését a vezetékek között.

Hoszep = József. L. József jelentését a vezetékek között.

Hovágim = Joachim. L. Joachim jelentését a vezetékek között.

Huszdineáh = Jusztinián, a latin justus: igazságos szóból.

Huszig = Hesychius, a görög ἡσυχος (csendes, hallgató, tranquillo, quieto, silente) szóból.

Ignác : tűzes, a latin ignisből.

Imre. L. Emericus.

Iszáhág = Izsák. L. Izsák jelentését a vezetékek között.

Iszáj. L. jelentését a vezetékek között.

Jákub = Jakab. L. Jakab jelentését a vezetékek között.

János. L. jelentését a vezetékek között.

Jolbe, Jolbej. L. Ádálbert, Albert.

Kajtán (Káetán, Kájtán), az Adeodat, Bogdán helyettesítője.

Káetán = Kajtán. L. Kajtán.

Kákicz (Kákig) örmény keresztnév; nem lehet lefordítani, mert nincs jelentése.

Káluszd. L. jelentését a vezetécknevek között.

Káprél = Gábor. L. Gábris.

Kápriél = Gábor. L. Gábris, Káprél.

Károly: férfias, vitéz, az ó-német karle szóból.

Keork = György. L. György jelentését a vezetécknevek között.

Kirkor = Gergely. L. Gergely jelentését a vezetécknevek között.

Kirkos, a Kirko(r)s(áh) rövidebb alakja. L. Kirkorsáh.

Kirkosáh, a Kirko(r)sáh másik alakja. L. Kirkos, Kirkorsáh.

Kirkorsáh = Gergely-úr. L. jelentését a vezetécknevek között.

Kivork. L. Keork.

Krecsun = Gratianus (Karácson). Graczián: a kegyes, a latin gratia-ból. L. Krecsun a vezetécknevek között.

Krikor = Gergely. L. Krikor a vezetécknevek között.

Kristóf. L. jelentését a vezetécknevek között.

Krisztá, a Kristóf román alakja. L. Kristóf.

Kriszdoszduur. L. jelentését a vezetécknevek között.

Kriszdafor = Kristóf, a görög *χριστοφορος*: Krisztushordozó szóból.

Ládiszlávosz = Ladislaus, László: dicsőséges, a szláv vlada (hat, het) és slas (fény) szóból. A lengyel-szláv Vladislausból csináltak a magyar történelemírók: Ulászló-t.

Longinus: hosszú, a latin longusból. L. Chêngánosz.

Lorencziosz = Lörincz, Laurencius: babérkoszorús, babérhordozó, Lorbeerträger, a latin laurus (borostyán, babér) szóból.

Lukács. L. jelentését a vezetécknevek között.

Luszig, az örmény lujsz (*լոյս*: fény, világosság) szóból = Lukács. Sokan a Luszig nevet Luszávoricsh (Illuminator) értelemben is használják.

Mádáthiá, héber szó: az Úr ajándéka = Theodor, Tódor.

Máxim, az Auxentius, Oxendius elferdített örmény alakja. L. Auxentius a vezetékevek között.

Mámul: csinált, az arab m'amul szóból.

Mánug = Emanuel. L. Mánug (Emanuel) a vezetékevek között.

Marczell: ifjú harczos, a latin mars szóból.

Márdirosz = Márton: Krisztus tanúja, vértanú, a görög μαρτυρ, -υρος szóból.

Márgosz = Márkus, Márk: fénylő, sima; héber szó.

Márk. L. Márgosz.

Márkulea. L. Márgosz, Márk.

Márne: csalárdság, a héber mármáh szóból.

Máruf: nyilvános, ismeretes, jelentékeny, az arab máruf szóból.

Mártinosz. L. Márdirosz.

Mátheosz = Máté: ajándékozott, ein, Geschenker; héber és syr szó.

Melikh, arab szó: király, rex; az európaiak csak a Reginá-t használják keresztnév gyanánt, az örmény a Rex-et (Melikh) is használja.

Mesko = Melchon (Melchior, Menyhárt, Menyhért. L. Mesko a vezetékevek között. Melchon (מלך) héber szó: azoknak királya, király, rex, melikh.

Melchon = Menyhért, király, melikh. L. Mesko.

Mêgêrdics (מגדל) örmény szó: keresztelő, βαπτιστής, Baptista; Szt-János sajátlagos neve (Keresztelő-János: Joannes Baptista).

Mêrkucz: kis Márk. L. Mêrkucz a vezetékevek között.

Meszrob (μεσροβ, μεσροβ) örmény keresztnév. Nincs mivel helyettesíteni.

Miklus (Miklós, Mike, Mikó): a nép legyőzője; a görög νικάω győzök, vincere, riportare la vittoria) — és λαός (nép, popolo, moltitudine) szavakból. L. Pheruz a keresztnévek között.

Michäel (Mikó, Mihály, Mikhál): Istenhez hasonló, a héber maskal El-ből.

Minász örmény keresztnév; helyettesítője: Mihály.

Mitko, Krimiában olasz hatás alatt (genuai olaszok) Michäelből alakult keresztnév.

Movszesz (Moszesz) héber szó: vízből kivett: Mózes.

Mughál = moghol; az örmény moghol-nak nevezi a tatárok egyik törzsét. L. Mechithár szótár 319 l.

Nárczissus = Narses; nárczis (virág). L. Nerszesz.

Násztur = Nestor, Dzerig, öreg Simeon. L. Dzerig, Násztur a vezetéknevek között.

Nerszesz (Norszesz; némelyek helytelenül Mózes-sel helyettesítik): Narses, nárczis (virág). L. Nárczissus.

Nigoghájosz (Nicolaus): Miklós. L. Miklós, Nikula a vezetéknevek között.

Nigol, a Nicol(aus) átírt örmény alakja: Miklós. L. Miklus.

Nikulá, a Nicolaus román alakja. L. Miklus.

Ogholko. Oghulluk török szó: fogadott fiú, adoptivus, adoptitius filius; ebből betűáttétellel: oghulkul, oghulku, ogholko.

Ohánnesz (Joannes, János): kecses, a héber johânân-ból.

Okoszdinosz (Augustinus, Ágoston) a latin augustus-ból: becsületben gazdag. L. Ágoston a vezetéknevek között.

Oxendiosz (Auxentius). L. Ángszend a vezetéknevek között.

Onofriosz (Onufrius), a görög ὀνοφροβδς-ból asinajo, *h2uun* (isbán), számárhajtó.

Ovágim (Joachim): az Úr által előkészített, a héber jah hechim-ből.

Párnábász (Barnabás): a próféta fia, a kháld bar (fiú) és nabi (próféta) szavakból.

Párszégh (Balázs): a király, az uralkodó, a görög βασιλευς-ből. L. a vezetéknevek között Chontikár, Császár, Melikh, Szultán, Thákvor.

Pheruz (Feruz) = Victor, a perzsa firuz szóból.

Simá, a Simávon (= Simon) rövidebb alakja: a kit meghallgattak, a héber simhon-ból.

Simko (= Simon), a Simon (Simeon) névnek olasz képzővel (co) ellátott másik alakja.

Stanislaus (Szaniszló): az állam dicsősége, a szláv slas stan-ból.

Szárkisz = Sergius. Orosz férfi név. Nincs helyettesítője.

Száko = Izsák. L. jelentését a vezetékevek között.
Sztephán = István. L. jelentését a vezetékevek között.
Szefer = katona. L. jelentését a vezetékevek között.
Szeghpesztrosz (Szilveszter): Erdősi, erdőből való, a latin *silva* szóból.

Szikucz = kis Izsák. L. jelentését a vezetékevek között.

Szimon = Simon. L. Simá, Simko.

Szoghomon (Salamon) héber szó: békéltető.

Tániel (Dániel): Isten ítélete, a héber *dan* (bíró) El-ből (Isten).

Távit (Dávid): a szeretett, a héber *dauid*-ből (gyöngédség, szeretet).

Toder (Tódor): az Isten ajándéka. L. jelentését a vezetékevek között.

Toderás = Tódor. L. jelentését a vezetékevek között.

Todericz = Tódor. L. jelentését a vezetékevek között.

Toderig = Tódorka. L. Tódor.

Thádeosz (Tádé), syr férfi név: az okos, eszes.

Theodorosz = Tódor. L. Tódor a vezetékevek között.

Thorosz (Tharasius) = Theodor, Tódor.

Thumán (Tamás); az ikertestvér, a héber *thomin*-ből.

Uszep (József): gyarapodás, a héber *iosef*-ből.

Vártán, örmény keresztnév: Rózsa.

Vártánesz, örmény keresztnév: Rózsa.

Várteresz, örmény keresztnév: Rózsaarczú, Rózsa.

Vártig: Rózsácska, kis rózsa, Rózsa. L. Várt-erész.

Vászil = Vazul: király. L. Chontikhár, Melikh, Thákvor.

Vertán, a Vártán másik alakja: Rózsa.

Vincze: a ki önmagán uralkodni képes, a latin *vincens*-ből.

Záchno (Zacharias): a kiről az uralkodó megemlékezik, a héber *zécher jah*-ből.

2. Nőnevek:

Ágáthá: a jó, a görög *ἀγαθή*-ből.

Ángelá: a híradónő, hírdető, törökül *cháberdsi*, a görög *ἄγγελος*-ből.

Ániská (Anna): a kedves, a héber *hanán*-ből.

Ánná = Anna. L. Ániská.

Ánnácháthun : Annaasszony, Annaúrnő, a héber hanán (kedves) és a török cháthun (úrnő, kisasszony) szavakból.

Ánnámáriá = Anna-Mária. Anna jelentését l. Ániská alatt; Mária: tenger királynője, a syr már (úr) és iam-ból (tenger).

Ánnig = Nina, Panna. L. Ániská.

Ánucz = Annácska, Aniko. L. Ániská.

Ánuczá = Annácska. L. Ániská.

Ántiká = Antonia: a megbecsülhetlen, a latin Antoni-us-ból.

Ápolloniá, görög női név: a fénylő, világos.

Aurelia (Aranka), a latin aurum-ból (arany). L. Oszgihád.

Ázúd (*uzum*: szabad) örmény keresztnév = Liberta, Liberata.

Bálbíná, balbus (retegő, selyp, akadozva beszélő) latin szóból.

Bárbára (= Peregrina, Borbála) a latin barbarus (idegen) szóból.

Bêrbêruk. L. Bárbára.

Bernarda: erős, mint a medve, a teuton Beer (medve) és hart (erős) szóból.

Boris = Borbála. L. Bárbára.

Brigidá (Brigittá): a segítség, a híd, az angolszász bridge szóból.

Chászháthun: drága, tiszta asszony, az arab chász (tisztá, nemes, becses, drága) és háthun (asszony, úrnő) szókból.

Choszrovituchd: Choszrov leánya. (Choszrov keresztnév, tuchd az örmény tuszdêr *qutun* [leány]) szóból.

Chutlube: fénylő játék, a perzsa chith (fénylő) és az arab lubeth (játék) szavakból.

Dánszuch?

Díruhi (*دیرویش*) örmény szó: úrnő, Domina. V. ö. az örmény hi (nő) és a német in (König-in: király-né, Köchin: szakács-né) képzőt.

Dominiká: úri, dicső a latin dominicus, a, um-ból.

Dolváth = Beatrix, Fortunata. L. Dolváth a vezetékek nevek között.

Dolkucz = Dorottya, Dora, Dorna. A Dorotheának román ucz szócskával képezett kicsinyített alakja. Dorothea: Isten ajándéka, ezen görög szavakból *δωρον θεου*.

Duducz. L. jelentését a vezetékevek között.

Dzághig (*δυνήγι*) örmény szó: virág = Flora. L. Virág a vezetékevek között.

Dsás-cháthun. Dsás perzsa szó: kamara, dsás-cháthun: első asszony. L. Ulcháthun.

Dsásul. Dsás (*δωρ*) örmény szó: étel, ebéd; ul román határozó szócska (a, az) = Szábor, Sapor.

Dsuhár (kohár), arabul dsevher: drágakő.

Eghiszábeth = Erzsébet: Isten dicsőségének háza, a héber El (Isten), isa (üdv) és beth (ház) szavakból (Erzsi, Örszi, Bözse, Peri, Perzsike).

Eremia = Jéromoska: szent név, a görög *ιερός* (szent) és *ερεμια* (név) szavakból.

Erzsébet. L. Eghiszábeth.

Eszther héber szó: csillag. Mechithár szerint (88 lap): titkos, pusztuló.

Eufrazia, a görög *εὐφρασια*: könnyű a szóval való kifejezés, könnyen beszélő, ismeretes; facile ad esprimersi, noto; törökül belli (ebből csinált a hazai örmény: belgêli).

Evá, héber nőnév: az élet anyja.

Evginia (Eugenia): jól született a görög *εὐγενής* szóból.

Feruz (Pheruz) = Victoria (győző) a perzsa firuz szóból.

Febrone (Febronia) a régi etrusk februo (tisztulok) igéből = Klára.

Franziská = Liberata. L. Frênkucz jelentését a vezetékevek között.

Gádárine = Katalin, a görög *καθάριος* (tisza, clarus, purus, mundus) szóból. Gádár = Katalin = Klára (Clara).

Gájánná = Gaján, Kaján; jelentése (?).

Gheghine = Ilona. Görög női név: világító, ragyogó, híres.

Gertrud: a nagyon szeretett, a teuton gern-trud szóból.

Guhár. L. Dsuhár.

Guláb perzsa szó: rózsa-viz, aqua rosacea = Róza.

Gulbigár, a perzsa guldár (rózsa, rózsatermő hely) szóból.

Gulicz a perzsa gul (virág, rózsa) és icz örmény kicsinyítő szócskából: kis rózsa, rozsácska.

Gulisztán perzsa szó: rózsa, rózsakert.

Hájli (حايلى) örmény szó: tükör.

Héghine = Helen, Ilona. L. Gheghine.

Hedvig, ó-német női név: harczosnő, győzőnő = Victoria.

Hoczik, a Ripsima kicsinyített alakja. L. Ripsima.

Hopisz, a Ripsima kicsinyített alakja. L. Ripsima.

Horopszime = Ripsima. L. Ripsima.

Ignácia: tűzes, a latin ignis (tűz) szóból.

Ilencz = Ilonka. L. Gheghine, Heghine.

Jáchut = Jácint (drágakő, jácintkő).

Jákubiná, a Jákob héber névből képzett nőnév: utószülött, álnok, ravasz.

Johánná, a Johánnes héber finévből, (melynek jelentése: Isten ajándéka, Gotthold, Gnadenkind,) képezett nőnév.

Josefa: gyarapodás, szaporodás, a héber iosef-ből („Isten fog még egy gyermeket adni.”)

Julia, latin szó: ifjú.

Julis. L. Julia.

Juliána. L. Julia.

Kájtáná. L. a finevek között Kajtán.

Kajtánka. L. a finevek között Kajtán.

Kájtus. L. a finevek között Kajtán.

Kátáriná = Clara, Klára; Kati, Katicza, Katika, Katalin. Görög női név: tiszta, szemérmes.

Káticz = Katicza. L. Kátáriná.

Kátrin = Katalin. L. Kátáriná.

Károliná = Karola. Ó-német női név: erős, erőteljes.

Kêtus = Katika. L. Kátáriná.

Khemál = Táczián. Arab szó: hallgatás.

Klára = Katalin. L. Kátáriná.

Krisztiná, a latin cristianus, a, um (keresztény) melléknévből képzett női név.

Laurencziá, a latin laureatus, a, um melléknévből: borostyánnal vagy babérral koszorúzott, borostyános, babéros.

Lizi, az Elizabetha (Erzsébet) kicsinyített alakja. L. Eghisábeth.

Leonárda: erős, mint az oroszlán; a teuton hart (erős) és a görög leon (oroszlán) szavakból. L. Bernárdá.

Luczia: világos, fénylő, napfeljöttkor született; a latin lux (világosság) szóból = Lucza.

Lusztigin, az örmény luszêngá, luszingá (լուսնիկայ, լուսնիկա: hold) szóból. Holda, a menny úrnője.

Mágdálená == Magda, Magdolna, Magdus női név: a fönséges.

Májcho, a perzsa májchos = májhos, mejchos szóból: édes-savanyú, borízú.

Májrán = Mari (Irma), Mária, a mirjám héber szóból: akaratos, daczos, makacs.

Máni = Mánig, Mánji, Mánná. L. Nune.

Mánuság (մանուշակ) örmény szó: Viola; a tatár-perzsában és arabban: menekse, menefse, benefse.

Máris = Mari. L. Májrám.

Margit, a görög μαργαρίτης szóból: drágagyöngy.

Márkáríd = Margit. L. Margit.

Mártá, héber női név: bús, szomorú, szomorkodó.

Melikh arab szó: királyné, Regina.

Melus. L. Methilda.

Methildá (Megthildá) az ó-német Machthild, Mechthild szavakból: erős szűz.

Mêriucz = Mari. M. Májrám.

Mariska. L. Májrám.

Nune (Nino, Nuni = Máneá, Anna) neve azon szent nőnek, ki a georgiaiakat a keresztény vallásra térítette. L. Ánná.

Nurig. Nur arab szó: fény, világosság, ig örmény kicsinyítő szócska (acska, ecske); nurig: csillagocska, kis csillag, Stella.

Oszkihád (ոսկիհաւ) örmény szó: Aranka, Aurelia.

Pánicz, a Pan(na = Anna) és icz kicsinyítő szócskából: Anna, Panna, Pannus.

Petronella: kőkemény, a görög *petrá* szóból.

Priská, a latin *priscus*, a, um melléknévből: hajdani, régi, ősi. A *Priská*-ból csinált a magyar: *Piroská*-t.

Regina latin szó: királyné. L. Melikh, Thákuhi.

Ripsima, latin női név. L. Hoczik, Hopisz, Horopszime, Szirma.

Sákhár örmény szó: cukor. A *sákhár* szó tizenkét nyelvben is előfordul.

Szará héber női név: feleségem, úrnő, királyné, Regina.

Szántughd (*սանդհ*) örmény szó: lépcső, lajtorja.

Széchabeth, az Elisabeth elferdített alakja: Erzsébet.

Szêrpuhi (*սըրքի*) örmény szó: szent asszony, szent leány, Sancta; az örmény „Üdvöz légy“-ben: „Szêrpuhi Máriám:“ Sancta Maria.

Szirma, a Hêripszime rövidebb alakja. L. Ripsima.

Szophie, a görög *σοφία* (bölcseség) szóból: Zsófia.

Szultán, arab szó: királyné, Regina. L. Melikh, Thákuhi.

Thákuhi (*թագուհի*) örmény szó: királyné, Regina. L. Szultán.

Tuchtár az örmény tuszdêr (*դուստը*: leány) szóból; a görögben *θυγάτηρ*, a németben: Tochter, a perzsában: duchter, dochter, a szanszkritben: tuchtár.

Ulcháthun arab szó: első asszony. L. Dsás-cháthun.

Uliánna = Juliánná. L. Julia.

Ursulia, a latin *ursus* (medve) kicsinyített alakjából (*ursula*: kis medve). Az *ursulából* csinálták az Orsolyá-t.

Várte, az örmény várte-(ni, *վարդես*: rózsá) rövidebb alakja: Róza, Rózália. L. Gulisztán.

Vártig (*վարդի*) örmény szó: kis rózsá, Róza, Rozalia. L. Várte, Vártuhi, Vártenikh.

Vártuhi (*վարդուհի*) örmény szó: rózsás nő, Róza, Rozalia. L. Várte, Vártig, Vártenikh.

Vártenikh (*վարդեսիկ*) örmény szó: rózsá, rózsató. L. Gulisztáv, Várte, Vártig, Vártuhi.

Várvár, a Borbála román alakja. Barbara lett a görög *βαρβαρος*-ból: idegen, külföldi; a Barbarából csinált a magyar Borbálá-t.

Veroniká: valódi kép, a latin vera icon-ból.

Vinczencziú. a latin vinco (győzők) igéből: a ki önmágán tud uralkodni.

Záblu, az Izabella rövidített alakja. Izabella az Erzsébet spanyol alakja. L. Eghiszábeth, Erzsébet.

Zátreg (Zátrig) örmény szó: izsop, hyssopus.

Zártun (*qarṭūn*) örmény szó: éber, ébren, Gregoria.

Zuhál (zugál, zuchál) arab szó: bolygó csillag, Kronosz.

Zuzánná. Susán örmény szó: lilium, a héber nyelvben: sosán, susáná; arabban, perzsa-, tatárban: szuszen, szevszen, szuszán.

III. Befejező rész: Statisztika.

Ezen könyv első részében („I. A hazai örmények vezetékei.”) között ezerszáznylecvankét (1182) családnév statisztikája következik:

1. *Élő családok*: Antal, Antalfi, Ábrahám, Ábu, Áffumi, Ágopsa, Ágoston, Áján, Ájváz, Ákoncz, Álács, Álexa, Ámberbo, Ámirás, Ániéczi (Ánérdsi), Ászlán, Ávéd, Ávedikh, Ázbej, Balta, Bájáczi, Bányai, Bárány, Bátrin, Bázár, Beczás, Begidsán, Belcsug, Beltegár, Besenszki, Beszter, Betá, Beteg, Bêzá, Bihul, Biluska, Biró, Blágá, Bocsáneci, Bogdán, Bogdándi, Bogdánfi, Bogdánovics, Boghósz, Bor, Borítás, Bosnách, Budzát (Buzát), Budzeskul (Buzeskul, Buzesko), Bulbuk, Bumbár, Burgya, Burnáz, Buslig, Cábdebo, Chácsko, Chárib, Cheul Csákány, Császár, Csáusz, Csercser, Cshár, Cshicság, Csiki, Csillag, Csokán, Csomák, Csonka, Csontos, Czárán, Czetz, Czêvâdzjêgh, Czholun, Czifra, Cziriák, Dalmai, Danigovics, Dájbukát, Dániel, Dávid, Deák, Der, Dirácshu, Dobál, Dobos, Dobribán, Dombi, Dondon, Donogán, Donovanák, Donszki, Drágomán, Dregán, Drótos, Dsehez, Dsokêbin, Duha, Duducz, Dzárug, Dzerig, Elekes, Ember, Erános, Erős, Esztegár, Fark, Farkas, Fáraó, Fátter, Fehér, Fekete, Flóra, Florián, Frênkucz, Fugulyán, Gajzágo, Gábor, Gábrus, Gágh-Márko, Gágh-Száko, Gágugh, Gál, Gámenczi, Gárábéd, Gergely, Gergelyfi, Girágosz, Gopcsa, Gogomán, Goriá, Gorove, Govrik, Görög, Gyergyai, Gyertyánfi, György,

Hamari, Haraga, Haragai, Hari, Harmath, Hácsko (Hácskuj, Hácskul), Hándsul, Hándsulovics, Hánkovics, Háríb, Hêbás, Hêrcz, Hofer, Hollósi, Hornoj, Horom, Issekutz, Istvánfi, Iszáj, Izai, Izmaél, Izsák, Izsáki, Jagamast, Jakab, Jakabfi, Jákobi, Jákubovics, Jásik, Jégdáli, Jeremiás, Jolbej, Joseffi, Juhász, Jursa, Kandra, Kandrai, Kapatán, Karátson, Karátsonyi, Kasza, Katona, Kazacsai, Kákicz, Káluszd, Kándrá, Kápdebo, Kárêngecz, Kárimisz, Kátteró, Kehes, Kendof, Kepri, Kerekes, Keresztes, Kêrpit, Kincses, Király, Kirkosá, Kis, Kok, Kokonyigá, Kokor, Kolcza, Kondrai, Konrád, Kontrás, Kopasz, Kopács, Kopár, Korbul (Korbuly), Kosotán, Koszá, Kovács, Kovásznai, Kovrig, Kozocsa, Kövér, Krêstis (Kristis), Kritsa, Kristóf, Lába, Lá dai, Ládá, László, Lászlóffi, Láth, Lázár, Lengyel, Leon, Lukács, Lukácsfi, Lukácsi, Lulim, Lutz, Maradék, Marosán, Marosfi, Máli, Mánási, Mánya, Márdirosz, Márkovics, Márnai, Mártonfi, Másvilági, Másztig, Medgyesi, Melikh, Merza, Mesko, Mészir, Mihály, Minga, Miron, Misug, Mitfisz, Mokucz, Moldován, Molnár, Morár, Moroz, Mug, Munds, Murádin, Nágo, Násztur, Návai, Nevelics, Nigol, Novák, Nuridsán, Nyegrucz, Onucsán, Osztian, Ötvös, Pakulár, Pap, Pattantyús, Pál, Pálfi, Pánicz, Pápêd, Páskucz, Páskul, Pát, Pátrubán, Pêrint, Persián, Petelei (Petelácshi), Petul, Pictor, Pipás, Piros, Placsintár, Polgár, Polyák, Pongrácz, Popovics, Pribág, Publig, Pungucz, Rácz, Rátotta, Remundás, Retezár, Román, Roska, Rozsdás, Rusz, Sáhín, Sárbej, Sárga, Sárosi, Sáska, Simay, Simávon, Simkovics, Simon, Simonovics, Sirin, Slafkovics, Slakovics, Stefánovics, Szabó, Szappanyos, Szábondsi, Száchá, Szálási, Számtartó, Szárokán, Szász, Száva, Szebeni, Szefer, Szeferovics, Szenkovics, Szentpéteri, Szimáon, Szjévmítko, Szongott, Szutás, Tamási, Tarisnyás, Tákesz, Temesváry, Thochor, Todorfi, Todorovics, Tolokán, Toth, Tömlő, Török, Trásztádsi, Turcsa, Tütsek, Tűzes, Urmánczhi, Vastag, Vákár, Várterész, Vászil, Vertán, Verzár, Vikol, Virág, Voith, Volf (Wolf), Zábulik, Zachariás, Zászlófi, Zuhál. Összesen: 367.

2. *Kihalt családok*: Apostol, Álláverdi, Ánászun, Ánaniás, Árachel, Árvai, Ászján, Báb, Bábig, Bárándsi,

Básániká, Bedo, Bêrbiár, Bêrdul, Bihár, Bocskás, Bódog, Borcs, Borocza, Borsos, Bostin, Bovteá, Budách, Budákovics, Burik, Butá, Chácshig, Cháftándsi, Cháláds, Chev-Êszdephán, Chev-Luszig, Chev-Ohánnesz, Chutlube, Csách, Cservics, Cshámcsheán, Cshêbáhián, Csojná, Csuhr, Csurdás, Diárbekirczhi, Dolvath, Dumblosz, Edel, Êdélbej, Edgárián, Egiz, Elia, En, Ereszphochán, Erzerumczhi, Êszfênt, Facsarár, Ferki, Fogarasi, Fonod, Galamb, Gazda, Gazdag, Gágáz, Gimbir, Goghéczhi, Gorgod, Görbe, Gud, Gur, Gurjégh, Gusát, Gyászoló, Háenig, Hálvádsi, Hánákecz, Hárig, Hájrábéd, Hájrágán, Herder, Ibásfálovczhi, Ighimko, Iszmirián, Iszáj, Jágheáds, Jám bor, Joghrándsi, Jorgán, Káfedsi, Kájtán, Kájtánovics, Kákát, Kálder, Kámeller, Kándiáczi, Kántáczi, Káriniczhi, Kêrênducz, Kheri, Khêszdureán, Kiperdsi, Konstantinápolyi, Korn, Kornás, Kosztántin, Kozák, Krájováczi, Krákátics, Krêcsmárdsi, Krêszta, Kulmig, Kuság, Kutezhi, Lêkêtus, Likhoh, Liski, Lokován, Máchlár, Mádzun, Májrámencz, Mákárián, Máltá, Máruskáján, Mechithárián, Megrán, Mêgurá, Miácshen, Moszesz, Muhál, Náhábéd, Nosztopián, Officzir, Ohánián, Ohánovics, Ogholko, Ôrmény, Pághnebán, Pepinár, Pépugár, Pêrkêláb, Petrásko, Petrovics, Phul-in, Piperdsi, Pitikár, Pobig, Ripszima, Sahnázár, Sámó, Sákhar, Sênfálovi, Sildonigián, Silmánugián, Silzádig, Sinkuly, Stanislávczhi, Susán, Száhágdsi, Számká, Szánám, Szêcsovczhi, Szépvizi, Szen, Szêráczhi, Szêrêkucz, Szfênt, Sztechno, Szulimán, Taktak, Tábákár, Tábár, Tálál, Ternovczki, Têtmian (Têtum, Têtumdsi), Tháthár, Therbet, Thokátczhi, Tolokán, Vártábéd, Vásárbiró, Viddinczhi, Zsákota, Zsorá. Összesen: 181.

3. *Családnevek, melyek most nincsenek használatban:*
 Angyal, Ábul, Ábur, Ádsám, Áki, Ámbrus, Ánden, Ándon, Ándrulénez, Ándrus, Ángár, Ánisor, Ánton, Átonás, Átonovics, Ártmách, Ászkricséncz, Ászvádur, Ávák, Ávedum, Ázád, Balázs, Balog, Bádgéráhan, Bághesháján, Báhágián, Báká, Bányász, Bárchodár, Bárlusz, Bedrosz, Biáthá, Bidin, Bihálovics, Bisi, Bleská, Blid, Bobhok, Bocshig, Boghosz, Bogics, Bokor, Borbiró, Brásovczi, Brêndzár, Bulgár, Bulik, Bundá, Bundádá, Burduhosz,

Chácshádur, Chácsherjész, Chácshum, Chászápeshi, Chászóján, Chêngános, Chodsáján, Chontikhár, Chuthinczhi, Chul, Csáchcseban, Cshedudnik, Cshámák, Cshusztápán, Csinás, Csiricsár, Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Csorba, Csoriban, Csucsul, Csudnik, Csukczhi, Csumás, Csuntuleá, Csutá, Czánki, Czárká, Dajka, Dámghádsi, Dávidovics, Délbej, Dêngádz, Derder, Diákon, Dobli, Dobrenki, Drágán, Drágics, Dragonyos, Drágon, Dsecshegh, Dsêmri, Dsermág, Dsigár, Dsirách, Dsischáthun, Dsumerdsián, Dsurdsovczhi, Dudên, Dumitrász, Dumitru, Durák, Dzêvortbêrûng, Dzurkhithján, Dzurperán, Dzurthêkián, Egámszácshi, Emanuel, Embej, Eremiá, Ergán, Ergêrczhi, Ersényes, Eruz, Êstêrbul, Estrángá, Êsved, Esztechno, Êsztrêmb, Êsztêzsár, Fedik, Fêszágán, Firi, Florik, Flukusz, Fojszá, Foksánczhi, Fugá, Futár, Gágh, Gághodên, Gáláif, Gárász, Gergicz, Gérlácshi, Geron, Gêzdutz, Goldschmied, Golorig, Gomostá, Gondág, Gordul, Goscár, Goze, Gôrgényi, Gul, Gurginczhi, Haragos, Hádsi, Hágop, Hálepsi, Hálká, Hájrûszep, Háruthiun, Hászt, Hentes, Herczeg, Hêrîpszime, Hêskálá, Honán, Hovhânián, Hovhânnesz, Hulbá, Hulián, Hunânián, Hurmuz, Ilách, Iliás, Ilinucz, Irimiáján, Iszáchán, Iszáhág, János, Jégámszácshi, Jeni, Jészáján, Jolmelik, József, Kardos, Kál, Kámeczhgján, Kápálb, Kápri, Kápriél, Káprîkodá, Kárákás, Kárákocs, Kázák, Kendris, Keork, Kepus, Kerebi, Kermezján, Khel, Kicsi, Kicsiny, Kinovián, Kirkor, Kirkorov, Kirkorovics, Kirkos, Kolczátá, Kolcser, Kopocz, Kosztin, Kráter, Krêcsunián, Krikor, Kristóffi, Kristofovics, Kriszduczá, Kriszdoszdur, Kroitor, Kulá, Kurdisztán, Kurtakezû, Ládákuszopon, Ládif, Láphics, Láthegoscár, Láthi, Lebed, Lehácshi, Lepsiuscshi, Liczidur, Livonján, Logos, Lukucz, Luleán, Lupig, Lupul, Luszigián, Macskási, Malombiró, Máchoch, Máhdészi, Málángá, Málîkh, Mám, Mámicz, Mámiczoiá, Mángárul, Mánug, Mэрámorúsán, Mэрámoruscshi, Mэrgoszián, Márko, Márkulá, Mártha, Márton, Mászlin, Mát, Máxim, Med, Mediáscshi, Mègêrdics, Mèghdesz, Melkhon, Mèndrul, Mèrkucz, Mèrmèkándrucz, Meskovics, Meszrob, Mészáros, Micháel, Mihályfi, Miklós, Minász, Mindrovics, Mitko, Mochmoch, Mok, Moldovai,

Moldovczhi, Momdsi, Mosorój, Muhib, Mundrá, Náschárár, Nemes, Nerszesz, Ohánnesz, Orosz, Ortnádz, Oszkerics, Ovágim, Oxendius, Pághbáds, Pápugdsi, Párlusz, Pászákász, Pátubán, Pelálb, Pëndás, Persiáczhi, Petri, Petrucz, Pheruz, Phokhêr, Pipádsi, Pop, Popoi, Porumb, Romáskán, Roth, Ruszkán, Sáhinovics, Sándor, Sánta, Sartor, Sásádá, Schuster, Sehuczián, Selcság, Simá, Similoveczhi, Simko, Stirbul, Szapanár, Szábel, Száhág, Szájká, Száko, Száksson, Szákulá, Szárêsztá, Szárkisz, Szávul, Szêhág, Szibinczhi, Szilágián, Szilágy-Similoveczhi, Sziláthár, Sziliusczi, Sziliszdráczhi, Szjév, Szjévucz, Szoponár, Szöcs, Sztámbolczhi, Sztephán, Szultán, Szur, Szurugdsi, Talpas, Tamás, Tájdonján, Tájeg, Tájvel, Têbêkár, Têbrucsig, Têzsár, Thaddeus, Thákvor, Thomász, Thorosz, Thukcshi, Thumán, Thurk, Tilimb, Timár, Timisvárczhi, Toder, Toderás, Toderásfi, Todgyerik, Totobej, Troncski, Tuchtár, Tul, Tuluk, Tumul, Turdeá, Ulián, Várte, Vázán, Veres, Vêrtênucz, Záblu, Záchovszki, Zádíg, Zártun, Zerif, Zilidár, Zoruthiun, Zugráv. Összesen: 388.

4. *Gúnynevek*: Angyal, Ábur, Áki, Ástá, Bárlusz, Belelák, Bêrká, Beszter, Bisi, Blágá, Bobhok, Bogiát, Borcs, Borítás, Bulbuk, Bulik, Burik, Burkus, Czárká, Czitrom, Czopolyá, Czuczug, Czuguczá, Dêngádz, Dzêvortbêrung, Dzurthêkhián, Ecclesia, Énekes, Fakna, Fáraó, Fêsfês, Ficus, Fidur, Fridsebors, Gárász, Gyömbér, Heriszá, Hêskálá, Hofer, Hornoj, Jágheáds, Jásik, Káká, Kátênszus, Kesor, Khákhod khith, Kip, Király, Kokonyigá, Komicz, Kopács, Kuku, Lába, Liczidur, London, Lulim, Makrai, Mitfisz, Mosorój, Mug, Nyolcz, Oczêt, Ocschár, Ortnéal, Pácziperán, Párlusz, Phungyerev, Phusztá, Piribocs, Pituch, Remundás, Sogeldiá, Sulya, Szoszkere, Szunyog, Taktak, Tekerics, Thára, Tukmáds, Tulburá, Unán, Ursul, Uszkátul, Verváisz. Összesen: 84.

5. *Ország-, megye-, sziget- és helységnevekből képezett családnevek*: Ániéczi, Bányai, Beczás, Besenszki, Bocsánczi, Brásovczhi, Chuthinczhi, Csiki, Csukhczi, Czánki, Czárán, Diárbekirczhi, Ergêrczhi, Erzerumczhi, Fogarasi, Foksánczhi, Gámenczi, Gerláczi, Goghéczi, Görgényi, Gurginczhi, Gyergyai, Hálepdsi, Ibásfálovczhi, Iszmirián,

Izmáelczhi, Kámeczghján, Kándiáczi, Kántáczi, Kárin-
czhi, Konstantinápolyi, Kovásznai, Krájováczi, Kurdistan,
Leháczi, Lepsiusczi, Marosán, Máltá, Mánási, Mára-
morusán, Márámoruszchi, Mediásczi, Medgyesi, Moldovai,
Moldovczhi, Moldován, Persián, Peteláczi, Potoczky,
Sárosi, Sênfálovi, Similovczhi, Sombori, Stanislávczi,
Szebeni, Szêcsovczi, Szentpéteri, Szépvizi, Szêráczhi,
Szibinczi, Szilágián, Szilágy-Similovczhi, Sziliusczi,
Sziliszdráczi, Szipkizczi, Sztámbolczhi, Temesvári,
Thokátczhi, Turdeá, Urmánczi, Viddinczi. Összesen: 71.

6. *Arab nevű családok*: Ábu, Álláverdi, Ámirás,
Bátori, Cháláds, Chászápcsi, Dámghádsi, Dsehez, Fêsfês,
Gáláif, Hálká, Hálvádsi, Kozocsa, Ládif, Liski, Máli,
Málikh, Melikh, Muhál, Murádin, Nágo, Nikos, Nuridsán,
Sárbej, Szájká, Szefer, Szulimán, Szultán, Tumul, Zerif,
Zuhál. Összesen: 31.

7. *Assyr nevű családok*: Mártha, Tháddé. Összesen: 2.

8. *Ennek a két családnak Egyptom nyelve adott nevet*:
Fáraó, Mêsir. Összesen: 2.

9. *Görög nevű családok*: Angyal, Apostol, Ákoncz,
Álexa, Ámbrus, Ándruléncz, Ándrus, Cziriák, Drágon,
Dumitru, Eránosz, Geron, Girágosz, Leon, Logos, Mákárián,
Márdirosz, Másztig, Megrán, Miron, Násztur, Nosztóp-ián,
Petrásko, Petri, Sztephán, Theodor. Összesen: 26.

10. *Héber nevű családok*: Ábrahám, Ánániás, Bokor,
Dániel, Dávid, Eliá, Emanuel, Eremiá, Gábor, Izráj, Izsák,
Jakab, János, Jeremiás, József, Lázár, Márk, Mát, Micháel,
Moszesz, Ovágim, Sámó, Simon, Szánám, Tamás, Zacha-
riás. Összesen: 26.

11. *Latin nevű családok*: Auxentius, Ficus, Fidur,
Lukács, Markus, Márton, Pictor, Placsintár, Sartor.
Összesen: 9.

12. *Lengyel nevű családok*: Moroz, Potoczky, Szá-
rêsztá, Voith. Összesen: 4.

13. *Magyar nevű családok*: Angyal, Antal, Antalfi,
Apostol, Ágoston, Árvai, Balázs, Balog, Balta, Bányai,
Bányász, Bárány, Beteg, Biluska, Biró, Bocskás, Bódog,
Bór, Borbiró, Borítás, Borocza, Boros, Borsos, Csákány,
Császár, Csiki, Csillag, Csizmadia, Csonka, Csontos, Csorba,

Csuta, Czifra, Dajka, Dalmai, Deák, Dobos, Dragonyos, Drótos, Elekes, Erős, Erszényes, Énekes, Fark, Farkas, Fehér, Fekete, Fogarasi, Futár, Galamb, Gazda, Gazdag, Geréb, Gergely, Gergelyfi, Görbe, Görgényi, Görög, Gyászoló, Gyergyai, Gyertyánfi, György, Hamari, Haragos, Harmath, Hentes, Herczeg, Hollósi, Istvánfi, Izsák, Jakab, Jámbor, János, Kapitán, Karátson, Karátsonyi, Kardos, Katona, Kerekes, Keresztes, Kertész, Kicsi, Kicsiny, Kincses, Király, Kis, Kolcser, Kopasz, Kopár, Kovács, Kovásznai, Kövér, Kristóf, Kristóffi, Kurtakezű, Lába, Lá dai, László, Lászlóffi, Lengyel, Lukács, Lukácsfi, Lukácsi, Macskási, Malombiró, Maradék, Marosfi, Mánási, Mártonfi, Másvilági, Medgyesi, Mészáros, Mihály, Mihályfi, Miklós, Molnár, Nagy, Nádas, Návai, Nemes, Nyolcz, Orosz, Ördög, Örmény, Ötvös, Pap, Pattantyús, Pál, Pálfi, Petelei, Péter, Pipás, Piros, Polgár, Rátotta, Rozsdás, Sándor, Santa, Sárga, Sárosi, Sáska, Sombori, Szabó, Szappanyos, Számtartó, Szebeni, Szentpéteri, Szépvízi, Szöcs, Talpas, Tamás, Tamási, Tarisnyás, Temesvári, Timár, Todorfi, Tóth, Tömlő, Török, Törös, Tulok, Túzes, Vastag, Vásárbiró, Veres, Virág, Zászlófi. Összesen : 167.

14. *Német nevű családok*: Beszter, Edel, Fátter, Goldschmied, Kêczá, Konrád, Officzir, Remundás, Roth, Schuster, Szábel, Szongott, Tájvel, Verváisz, Volf (Wolf). Összesen : 15.

15. *Olasz nevű családok*: Áffumi, Drágomán. Összesen : 2.

16. *Orosz nevű család*: Kozák.

17. *Örmény nevű családok*: Ábkár, Ábur, Ádsám, Ágop, Ágopsá, Áki, Ámbur, Ánászun, Ánden, Ándon, Ángár, Ángszend, Ánton, Árákkel, Áruthun, Ászján, Ászkricséncz, Ászvádur, Ávák, Ávéd, Ávedikh, Ávedum, Ázád, Ázbej, Ázdczhi, Báb, Bábígy, Bádgeráhán, Báhágián, Bárán-dsi, Bárlusz, Bedrosz, Bêrd-ul, Bêrká, Bêzá, Bíhul, Bizdi, Blid, Bocshig, Boghosz, Bogics, Brásovczhi, Bulik, Buslig, Butá, Chácshádur, Chácsherjész, Chácshig, Chácshum, Chácsko, Cházár, Chêngánosz, Cheul, Chev-Êszdephán, Chev-Luszígy, Chev-Ohánnesz, Chodsáján, Chontikhár, Chul, Csách, Csáchcsebán, Cservics, Cshe-

dudnik, Cshámcsheán, Cshár, Cshêbáhián, Csokán, Csoribán, Csudnik, Csuhár, Czetz, Czêvâdzjégh, Czholun, Danigovics, Dêlbej, Dêngâdz, Der, Derder, Diráczhü, Donogán, Donovanák, Drágics, Dsecshegh, Dsêmri, Dsermág, Dsigár, Dsirách, Dsurdsovczhi, Dudên, Dumblosz, Dzárug, Dzerig, Dzêvortbêrung, Dzurkhithján, Dzurperán, Dzurthêkhián, Edgárián, Egâmszáczhü, Egiz, Ereszphochán, Ergán, Ergêczhi, Erzerumeczhi, Êsved, Fêszágán, Foksánczhi, Gajzágó, Gágáz, Gágh, Gágh-Márko, Gágh-Száko, Gágugh, Gál, Gámenczi, Gárábéd, Gárász, Gergicz, Gérládhi, Girágosz, Golorig, Gomostá, Gondág, Gorgod, Gorove, Goskár, Goze, Gud, Gur, Gurjégh, Hárágá, Háenig, Hágop, Hánákecz, Hárig, Hájrábéd, Hájrágán, Hájruszep, Háruthiun, Hászt, Herder, Heriszá, Hêripszime (Horopszimá), Honán, Horom, Ibásfálovczhi, Ilách, Issekutz, Iszáchán, Iszáhágián, Iszáj, Jagamast, Jegâmszáczhü, Káluszd, Kándiáczhü, Kârêngecz, Kesor, Khákhod khith, Kheri, Kinovián, Kirkor, Kîrkosá, Kok, Kriszdoszdu, Kulmig, Kuság, Kutzhi, Láphics, Láth, Láthegoskár, Leháczhü, Lepsiusczhi, Liczidur, Licho, Livonján, Luleán, Luszigián, Máchlár, Máchoch, Mádzun, Máhdészi, Májrámenéz, Mákárián, Málángá, Mám, Mángár-ul, Mánug, Mára-morus-czhi, Márgoszián, Mechithárián, Mediásczhi, Mêgêrdicsh, Mêghdesz, Melchon, Mesko, Meszrob, Miácshen, Médz-Báltá, Médz-Florá, Médz-Krecsunián, Médz-Mánugián, Médz-Moroz, Médz-Ohánnesz, Médz-Uszep, Médz-Várteres, Minász, Misug, Mitej, Mochmoch, Mok, Moki, Mokucz, Moldoveczhi, Momdsi, Mug, Munds, Náhábéd, Náschárár, Nerszesz, Nigol, Novák, Ocschár, Ohánián, Ohánnesz, Ortnâdz, Ortnéal, Oszkerics, Ovágim, Pácziperán, Pághbâds, Pághnebán, Pápiánián, Párlusz, Pát, Pátubán, Persziáczhü, Peteláczhü, Petul, Phokhêr, Phulin, Pobig, Romáskán, Sákhar, Selcság, Sênfálovi, Sildonigián, Silmánugián, Silzâdig, Simai, Simá, Simávon, Similoveczhi, Simko, Simko-vics, Slako-vics, Stanislávczhi, Susán, Sáchá, Száhág, Szákulá, Szálási, Számká, Szárkisz, Szêcsovczhi, Szêhág, Szêk-ucz, Szekulá, Szenko-vics, Szêráczhi, Szibinczhi, Szilágián, Szilágy-Similoveczhi, Sziliusczhi, Sziliszdráchi, Szimáon, Szipvizczhi, Szjév, Szjév-ucz, Szjévmitko,

Sztámbolczhi, Szur, Taktak, Tábár, Tájeg, Tákesz, Tálál, Tániel, Távid, Têbrucsig, Têtmian, Têtum, Têtum-dsi, Têzsár, Thákvor, Thára, Tháthár, Thochor, Thokhátczhi, Thomász, Thorosz, Thukcsi, Thumán, Thurk, Timisvárczhi, Toder, Toder-ás, Tolokán, Troncski, Tuchtár, Tucsig, Tukmáds, Tul, Tütsek, Ulián, Unán, Urmánczhi, Uszep, Vártán, Vártábéd, Várte, Várteres, Vártig, Vártus, Vázán, Vászil, Vêrpián, Vertán, Vêrtên-ucz, Viddinczhi, Vikol, Zádig, Zárog, Zártun, Záruch, Zárug, Zerich, Zoruthiun, Zsora. Összesen: 337.

18. *Perzsa nevű családok*: Ámberbo, Bághcschá-ján, Bázár, Cháftán-dsi, Cshámák, Cshusztápán, Csomák, Csucsul, Dájká, Dobribán, Dsischáthun, Fonod, Gul, Hurmuz, Merza, Pápugdsi, Pászákász, Pheruz, Sáhín, Seh-ucz-ián, Sirin, Szárokán, Szen, Sziláthár, Tilimb, Zilidár. Összesen: 26.

19. *Román nevű családok*: Álbul, Ánisor, Ántonás, Árszintár, Ástá, Bátrin, Belcsug, Beltegár, Bêrbiár, Bêrgár, Bidin, Bihár, Blágá, Bleská, Bobhok, Bogiát, Borcs, Bostin, Bovteá, Brêndzár, Budzát, Budzeskul, Bulbuk, Bumbár, Burik, Burduhosz, Csinás, Csiricsár, Csizmás, Csobotár, Csuntuleá, Csurdás, Czárán, Czárká, Czugucza, Dájbukát, Drágán, Dregán, Dsokêbin, Êstêrbul, Êszfênt, Êsztegár, Êsztrêmb, Êsztêzsár, Flora, Flukusz, Fridsebors, Fugá, Gêzduzt, Gogomán, Gusát, Hándsul, Hornoj, Hulbá, Kápálb, Kápríkodá, Kázák, Kendris, Kêrpit, Kokonyigá, Kolcza, Kolczátá, Kopács, Korbul, Kosztántin, Kovrig, Krákátics, Krêcsun-ián, Kriszduczá, Kroitor, Ládákuszopon, Lokován, Lup-ig, Lupul, Mámiczoia, Máruská-ján, Mászlin, Mêgurá, Mêndrul, Mêrmêkándrucz, Morár, Mosoroj, Mundry, Nevelics, Nyegrucz, Oczêt, Onucsán, Osztián, Pakulár, Pátrubán, Pelálb, Pêndás, Pêrint, Porumb, Pungucz, Rác, Retezár, Roska, Stirbul, Szêrêkucz, Szfênt, Szutás, Tábákár, Trásztá-dsi, Tulburá, Turcsa, Ursul, Uszkátul, Vákár, Verzár, Zugráv. Összesen: 111.

20. *Szláv nevű családok*: Bogdán, Dondon, Krêcsmárdsi, László. Összesen: 4.

21. *Tatár nevű család*: Khel.

22. *Török nevű családok*: Áján, Ájváz, Álács, Ártmách, Ászlán, Báká, Bárchodár, Básániká, Begidsán, Biáthá, Bisi, Budách, Bundá, Bundádá, Burgyá, Burnáz, Chárib, Chászo-ján, Chutlube, Csáusz, Csercser, Cshicshág-ián, Dobál, Dolváth, Durák, Embej, En, Hari, Hádsi, Hárib, Hêbás, Joghrándsi, Kátrov, Kermez-ján, Khêszdurián, Lebed, Muhib, Ogholko, Pitikár, Publig, Sásádá, Száhágdsi, Therbet, Totobej, Zábulik. Összesen: 45.

23. *Családok, melyeknek a születés, vagy állás adott nevet*: Ábkár, Áján, Ámirás, Ávák, Ázád, Ázbej, Balázs, Básániká, Chontikhár, Császár, Drágomán, Eránosz, Eresz-phochán, Gáláif, Hêrcz, Herczeg, Kok, Málíkh, Melikh, Merza, Náhábéd, Pet-ul, Szultán, Thákvor, Totobej...

24. *Családok, melyeknek a foglalkozás adott nevet*: Ákoncz, Bárchodár, Beltegár, Bêrgár, Csáchcsebán, Csáusz, Csucsul (halász), Csurdás, Drótos, Mészáros, Molnár, Pághnebán, Pepinár...

25. *Családok, melyeknek a konyha adott nevet*: Ábur, Bisi, Blid, Borcs, Cháláds, Czêvâdzjêgh, Gorgod, Govrik, Heriszá, Máchoch, Mádzun, Pághbáds, Placsintár, Rátotta, Tukmáds.

26. *Családok, melyeknek az ipar adott nevet*: Ártmách, Árszintár, Balta, Bárándsi, Bêrbiár, Bihár, Biluska, Bocskás, Bumbár, Chászápchsi, Chászoján, Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Goldschmied, Goskár, Helvádsi, Joghrándsi, Káfedsi, Kovács, Láth, Láthegoskár, Mészáros, Oszkerics, Ötvös, Pápugdsi, Szabó, Száhágdsi, Szöcs, Szurugdsi, Thukeshi, Timár, Zábulik...

27. *Családok, melyeknek a test tulajdonságai adtak nevet*: Ádsám, Ámbur, Burduhósz, Csontos, Erős, Hászt, Kövér, Vastag...

28. *Családok, melyeknek a test-szín adott nevet*: Áffumi, Álbul, Báhori, Dsermág, Fehér, Fekete, Kermêzján, Mêr-mêkándrucz, Nyegrucz, Pelálb, Piros, Roska, Roth, Sárka, Sásádá, Szjév, Szjévucz, Szjév-Mitko, Veres.

29. *Családok, melyeknek a test külseje adott nevet*: Álács, Csinás, Czholun, Czifra, Dsêmri, Sirin...

30. *Családok, melyeknek a termét adott nevet:* Bizdi, Chêngánosz, Ergán, Kicsi, Kicsiny, Kis, Mjédz, Nagy, Phokhêr, Pituch...

31. *Családok, melyeknek a testi fogyatkozás vagy idomtalouság adott nevet:* Ánászun, Ángár, Betá, Beteg, Betgi, Bleská, Bovtea, Budzát, Budzeskul (Buzeskul, Buzesko), Burmáz, Buslig, Chul, Cshedudnik, Cshusztápán, Csonka, Csorba, Csudnik, Csuntuleá, Dobál, Dsecshegh, Dumblosz, Dzêvortbêrung, Dzurkhithján, Dzurperán, Êstêrbul, Êsztrêmb, Fêszágán (orrok), Gajzágó, Gágáz, Gágh-Márko, Gágh-Száko, Golorig, Gondág, Goze, Görbe, Gur, Gusát, Hánákecz, Kolczá, Kopasz, Kopár, Krákátics, Miácsen, Munds, Retezár, Sánta, Stirbul...

Az állatország köréből vett családnevek: Áki, Ászlán, Bárány, Bihul, Bobhok, Bocshig, Bogics, Czárká, Czetz, Duha, Dudên, Fark, Farkas, Galamb, Gál, Hollósi, Hulbá, Kándrá, Kepri, Leon, Mug, Pát, Porumb, Publig, Rác, Sáska, Selcság, Száchá, Szunyog, Thochor, Ursul, Volf (Wolf)...

33. *A növényország köréből vett családnevek:* Ájváz, Ámbrus, Ámberbo, Bághcshá-ján, Báhágián, Begidsán, Bor, Borocza, Boros, Borsos, Bostin, Budách, Csákány, Cshámcsheán, Czitrom, Dájbukát, Êsztêzsár, Ficus, Flora, Florián, Florik, Gimbir, Kinovián, Málángá, Mêgurá, Miron, Susán, Szárokán, Thará, Virág.

34. *Az ásványország köréből vett családnevek:* Bányász, Bedrosz, Cshámák, Csuhr, Szulimán...

35. *Családok, melyeknek a vagyoni állás adott nevet:* Belcsug, Bogiát, Chodsáján, Dobribán, Erszényes, Gazdag, Gêzdutz, Pungucz...

36. *Családnevek, melyek Keleten is előfordulnak:* Antal (Ándoneán), Ábkár, Ábrahám, Áffumi (Szjévig, Thuchig), Ágoston (Okoszdinoszján), Ájváz, Álexá, Ándon, Árákhel, Árszintár (Gumusián), Ászlán (Árszlán), Ászvádur, Áved, Ávedikh, Báb, Bábig, Bághcsháján (Bárdizbánián), Bêzá (Bêszágián), Bosnách, Burnáz, Chácshádur, Chácsko, Cháf-tándsi, Chárib, Cházár, Cshámcsheán, Cshicshágián, Csoribán, Dániel, Dávidovics (Távtján), Derder (Pápázián), Dobál (Thopál), Donogán (Donágán), Girágosz, Kápriél,

Kárimisz (Kárnigián), Kehes (Kheheáján), Korn (Godosián), Máchoch, Mánug, Melikh, Melkhon, Mok (Mogáczhéán), Moszesz (Movszesz), Moszkál (Moszgofián), Mug (Mègrián), Nerszesz, Oxendius (Oxendinoszián), Phokhêr (Phokhrávorián), Tákesz (Dákeszián)...

37. *Fi-vel képzett családnevek*: Antalfi, Ázbejfi, Báránffi, Bogdánfi, Boghoszfi, Donigfi, Gáborfi, Gergelyfi, Gyertyánfi, Hágopfi, Istvánfi, Jakabfi, Jóseffi, Kirkosfi, Kristóffi, Lászlóffi, Lukácsfi, Marosfi, Mártonfi, Mihályfi, Pálfi, Toderásfi, Todorfi, Zászlófi. Összesen: 24.

38. *Vezetéknév gyanánt használt keresztnevek*: Antal, Ábrahám, Ágop, Ágopsá, Ágoston, Álexa, Ámbrus, Ánániás, Ándon, Ándrus, Ángszend, Ánisor, Ánton, Ántonás, Ántonovics, Auxentius, Ávák, Ávéd, Ávedikh, Ávedum, Bedrosz, Bodog, Bogdán, Bogdándi, Boghosz, Cházár, Chêngános, Cziriák, Dániel, Dávid, Délbej, Dominik, Donig, Êdélbej, Elekes, Elia, Eremiá, Florián, Frenkucz, Gábor, Gáspár, Gergely, Gurjégh, Hácsko, Hágop, Hánkó, Hêripszime, Iliás, Izráj, Izsák, János, Jeremiás, József, Kápriél, Keork, Kirkor, Kirkosá, Kritsa, Lázár, Moszesz, Nerszesz, Nigol, Ohánián, Petri, Petrucz, Péter, Sándor, Szárkisz, Száva, Szêhág, Szimáon, Sztephán, Thomász, Thorosz, Toder, Toderás, Todgyerik, Uszep, Vártán, Várté, Zachariás.

39. *Elörményesedett családok*: Keszegi, Kovásznai, Maradék, Onucsán. Összesen: 4.

40. *Ismeretlen jelentésű családnevek*: Budik, Csojné, Czopolya, Czuczug, Kêrênducz, Kutká, Lelovics, Mitej.

41. *Családtagok neveiről elnevezett családok*: Ábu (atya), Ábrahám, Báb, Bábí, Cheul, Fátter, Hárí, Hájrábéd, Kheri, Mám, Mámicz, Mámiczoiá, Ogholko...

42. *Az egyház és vallás köréből vett családnevek*: Apostol, Álláverdi, Ánden, Árákkel, Áruhun, Ászvádur, Ávéd, Ávedikh, Ávedum, Ázdczhi, Bázár, Biáthá, Bidin, Bogdán, Bogdánfi, Cshár, Deák, Diráczhu, Der, Derder, Diákon, Dondon, Êszfênt, Háruthiun, Herder, Káluszd, Kozocsa, Kuság, Logos, Márdirosz, Másvilági, Pap, Pêrint, Têbrucsig...

43. *A művészet köréből vett nevek:* Bádgeráhán, Nágo, Náschárár, Nikos, Piktör, Zugráv.

44. *E házában alakult családnevek:* Gajzágó, Gopcsa. Issekutz, Izai, Kasza, Kehes, Mesko, Novák, Simay.

45. *A jog köréből vett nevek:* Biró, Borbíró, Málikh, Petul, Vásárbíró, Voith...

46. *Nemzettségnevekről nevezett családok:* Bosnách, Bulgár, Görög, Honán, Horom, Hunánián, Ilách, Kázák (Kozák), Lengyel, Moszkál, Orosz, Örmény, Polyák, Román, Romáskán, Rusz, Szász, Thurk, Tóth, Török, Turcsa.

47. *Családok, melyeknek a kereskedés adott nevet:* Brëndzár, Cháftándsi, Csercser, Csoribán, Kámeller, Kátrov (Káttero), Ládai, Ládákuszopon, Máchlár, Mászlin, Pakulár, Pátrubán, Pátubán, Pepinár, Pipás, Pipádsi, Piperdsi, Remundás, Szapanár, Tarisnyás, Vákár...

48. *A természettudomány köréből vett családnevek:* Csillag, Harmat, Hurmuz, Moroz...

49. *A hadügy köréből vett családnevek:* Ákoncz, Ázbej, Báltá, Bárchodár, Básániká, Beltegár, Biluska, Csáusz, Dobos, Drágán, Dragonyos, Drágon, Dsigár, Edgárián, Esztegár, Gorove, Kapitán, Kardos, Katona, Officzir, Osztján, Pattantyús, Sárbej, Slafkovics, Slakovics, Szábel, Szefer, Sziláthár, Szur, Vikol, Zilidár, Zoruthiun...

50. *Családok, melyek nőnevekről neveztettek el:* Ánisor, Dumitrászá, Ighimko, Hêripszimá, Iláchká, Ilinucz, Kriszduczá, Májrámencz, Mámiczoiá, Máruskáján, Ripszimá, Ruszká...

51. *Lengyel szki végű családnevek:* Besenszki, Donszki, Ternovszki, Vászlovszki, Zachovszki. Összesen: 5.

52. *Magyar i végű családnevek:* Árvai, Bányai, Csiki, Dalmai, Görgényi, Gyergyai, Karátsonyi, Kazacsai, Másvilági, Medgyesi, Moldovai, Návai, Szálás-i, Szeben-i, Szentpéter-i, Szépvizi, Tamási.

53. *Örmény i végű családnevek:* Bárányi, Betgi, Haragai, Jákobi, Kandrai, Kereb-i, Kerestesi, Kondrai, Láda-i, Láthi, Lisk-i, Lukács-i, Márnai.

54. *Örmény bán végű családnevek:* Csághcsebán, Csoribán, Pághnebán, Pátrubán, Pátubán.

55. *Örmény czhi végű családnevek*: Ánieczhi, Ázdczhi, Bájáczi, Bocsánczi, Brásoveczhi, Chuthinczhi, Csukeczhi, Diárbekirczhi, Dsurdsovczhi, Egámszáczi, Ergêrczhi, Erzerumczhi, Foksánczi, Gámenczi (Kámenieczhi), Gérláczi, Goghéczi, Gurginczhi, Ibásfálovczhi, Izmaelczhi, Jégámszáczi, Kándiáczi, Kántáczi, Káriniczhi, Krájováczi, Kutezhi, Leháczi, Lepsiusczi, Mára-moruszci, Mediás-czi, Moldovezhi, Persziáczi, Peteláczi, Similovezhi, Stanislávczhi, Szêcsovczhi, Szêráczhi, Szibinczhi, Szilágy-Similovezhi, Sziliusczi, Sziliszdráczi, Szipkizczhi, Sztámbolczhi, Thokátci, Timisvárczi, Urmánczi, Viddinczhi.

56. *Örmény encz végű családnevek*: Ándrulencz, Ászkricsencz, Májrámencz, Nágojencz.

57. *Örmény ig végű családnevek*: Bábig, Bocshig, Chácshig, Donig, Dzerig, Kulmig, Lupig, Luszig-ián...

58. *Román ár végű családnevek*: Ársintár, Beltegár, Bêrbiár, Bêrgár, Bihár, Brêndzár, Bulgár, Bum-bár, Csiricsár, Csobotár, Êsztegár, Êsztêzsár, Facsarár, Morár, Pakulár, Pepinár, Pepugár, Placsintár, Retezár, Szoponár, Têbêkár, Verzár, Vákár.

59. *Román ucz végű családnevek*: Frênkucz, Gêzducz, Ilinucz, Issekucz, Kipucz, Lukucz, Mêrkucz, Mêmêkándrucz, Mokucz, Mrêkucz, Nyegrucz, Páskucz, Petrucz, Pungucz, Szêkucz, Szêrêkucz, Szjêvucz, Vêrtênucz...

60. *Román ul végű családnevek*: Álbul, Ándrul-êncz, Bêrdul, Budzeskul, Cheul, Csucsul, Êstêrbul, Ferkul, Frunkul, Fug-ul-ián, Gordul, Hácskul, Hándsul, Korbul, Lupul, Mángáarul, Mêndrul, Pet-ul, Szábul, Ursul, Uszkátul...

61. *Szláv vics végű családnevek*: Ámirovics, Ántonovics, Bihálovics, Bogdánovics, Budákovics, Cservices, Danigovics, Dávidovics, Hándsulovics, Jakubovics, Kájtánovics, Kirkorovics, Kristofovics, Lelovics, Márkovics, Meskovics, Mindrovics, Nevelics, Nikulájovics, Ohánovics, Petrovics, Popovics, Simkovics, Simonovics, Slafkovics, Slakovics, Stefánovics, Szeferovics, Szenkovics, Theodorovics, Todorovics.

62. *Török dsi végű családnevek*: Bárándsi, Cháftándsi, Chászápcshi, Dámghádsi, Helvádsi, Joghrándsi, Káfedsi, Khêndsi, Kiperdsi, Krêcsmárdsi, Momdsi, Pápugdsi, Pipádsi,

Piperdsi, Szábondsi, Száhágdsi, Szurugdsi, Têtumdsi, Trásztádsi. Összesen: 19.

63. *Nemes családok*: A hazai örmények közül 57 család szerzett magyar nemességet; de mivel némely családból két ág is kapott külön nemességet, itt nem 57, hanem csak 48 családnevet közlök: Balta, Bocsánczi, Bogdánfi, Buzát (szigeti), Cabdebo, Csiky, Csomák, Czárán (seprősi), Dániel, Gajzágó (apanagyfalusi), Gáspár, Gorove, Gorovej, Govrik, Gyertyánfi, Hankovics, Hollósy (gertenyési), Issekutz, Issekutz (marosvásárhelyi), Jakabfi, Jeremiás, Kápdebó (talpasi), Karátsonyi (beodrai), Kis, Korbuly (lomperti), Kövér, Kristóf-Jakabfy, Lászlófy, Lázár, Lengyel, Lukács, Markovics (kis-terpesti), Mártonfi, Novák, Pap-Gergely (=Álexa=Der-Kirkorián), Pászákász, Pattantyus-Ábrahám, Pátrubán, Petráskó, Placsintár, Rác, Simay, Szarukán, Szentpéteri, Török, Verzár, Vikol, Zachariás. Ezeken kívül Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter báróságot nyert, a beodrai Karátsonyi Guidó pedig grófságra emelkedett. Itt közlök 49 czímet.

Örmény nemesi czímerek.

1. Balta.

2. Bocsánczi.

3. Bogdánfi.

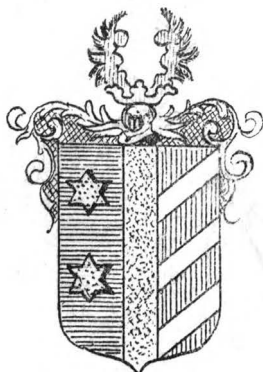
4. Cápdebó.

5. Csiki E.

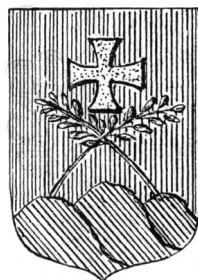
6. Csiki T.

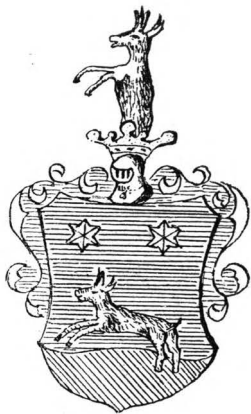
7. Csomák.

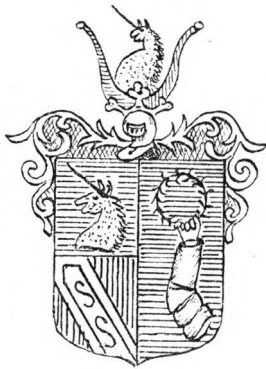
8. Czárán.

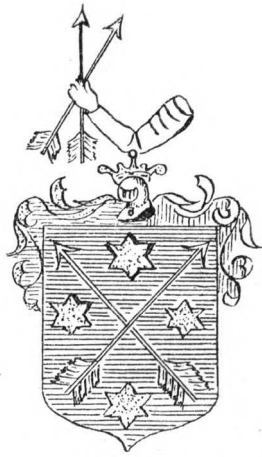
9. Dániel.

10. Gajdágó.

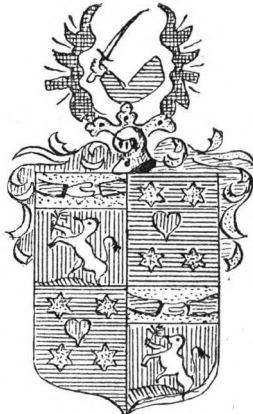
11. Gáspár.

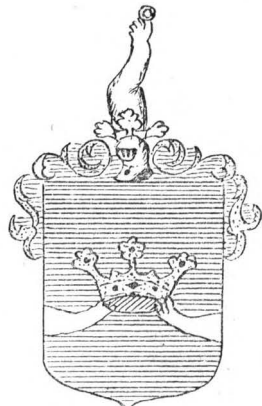
12. Gorove.

13. Govrik.

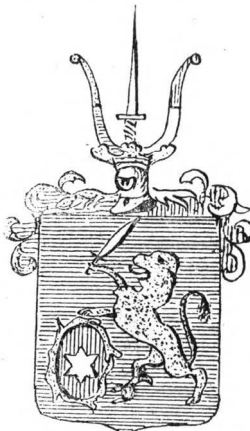
14. Gyertyánfi.

15. Hankovics.

16. Hollósi.

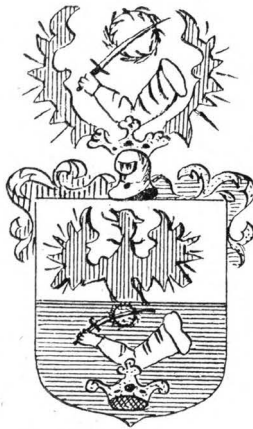
17. Issekutz M

18. Issekutz G.

19 Issekutz Á.

20. Jakabffy.

21. Kádebó.

22. Karátsanyi (ösi).

23. Karátsanyi.

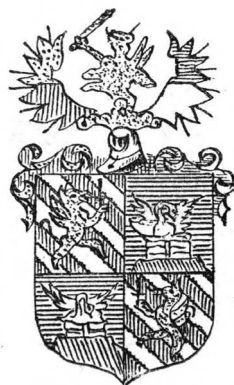
24. Kiss.

25. Korbuly.

26. Kővér.

27. Kővér T.

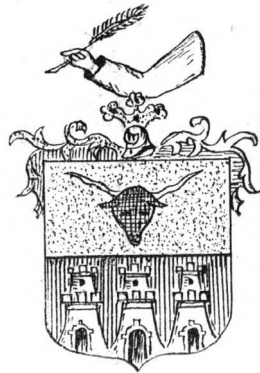
28. Karátsongyi (grófi)

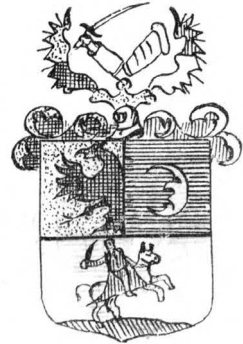
29. Kristóf.

30. Lászlóffy.

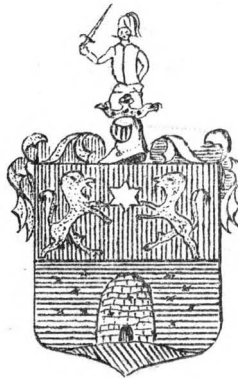
31. Lázár.

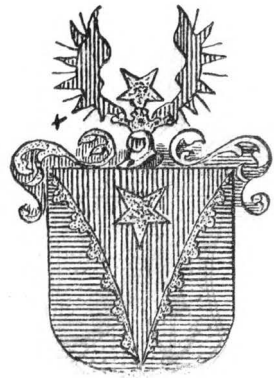
32. Lengyel.

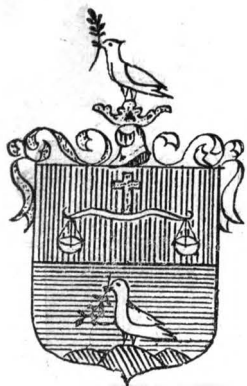
33. Lukács.

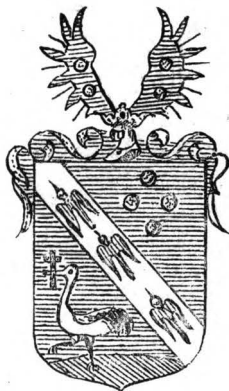
34. Markovich.

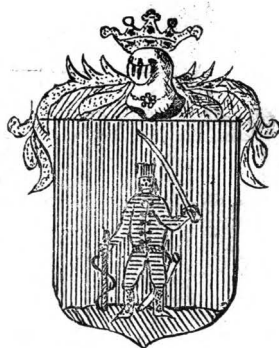
35. Mártonfi.

36. Novák.

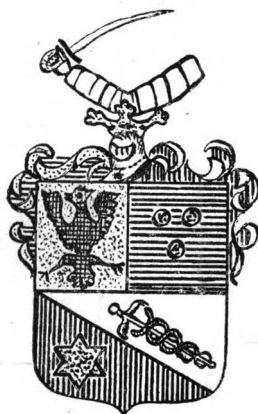
37. Pátrubán.

38. Pattantyus.

39. Pászákász.

40. Petraskó,

41. Placsintár.

42. Rátz.

43. Simay.

44. Szarukán.

45. Szentpétery.

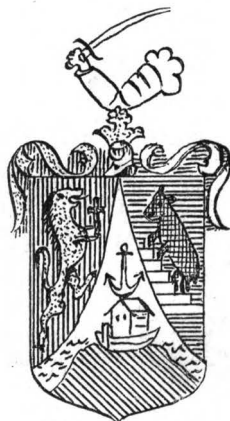
46. Török.

47. Verzár.

48. Víkol.

49. Zachariás.